ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ

ΑΘΗΝΑ - ΥΓΙΕΙΑ

ΕΤΟΣ Η΄ * 29 * ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ - ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2005 * ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 104.32

Γῆς παῖς εἰμί καί Οὐρανοῦ ἀστερόεντος

7 €

Σπ. Νάγου

ΠΕΡΙ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΠΕΡΙ ΘΕΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Πρόκλου

Η ΣΟΦΩΤΑΤΗ ΑΘΗΝΑ

Β. Λαμπροπούλου

Ο ΜΑΙΝΑΔΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ἱερά Σύνοδος Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Η ΑΝΑΒΙΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΙΑΣ

ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΑΘΗΝΑ-ΥΓΙΕΙΑ

255 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΡΗΤΑ

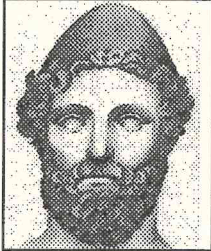
1 ΕΣΤΙΑ ♎

2 ΑΡΗΣ ♏

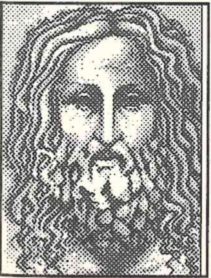
3 ΑΡΤΕΜΙΣ ♐

4 ΗΦΑΙΣΤΟΣ ♑

5 ΗΡΑ ♒

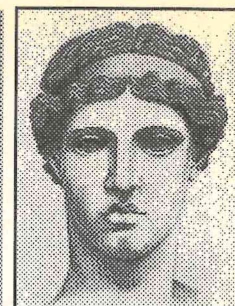

6 ΠΟΣΕΙΔΩΝ ♓

εἰς δόξαν τῶν ἱερῶν ἀριθμῶν καί νόμων καί τῶν ἐφόρων αὐτῶν, ἀθανάτων Ἑλλήνων Θεῶν

π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

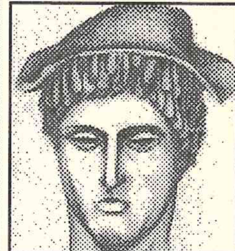
7 ΑΘΗΝΑ ♈

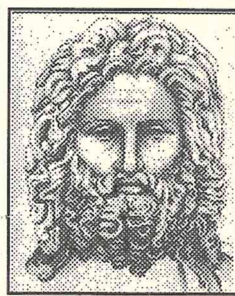
8 ΑΦΡΟΔΙΤΗ ♉

9 ΑΠΟΛΛΩΝ ♊

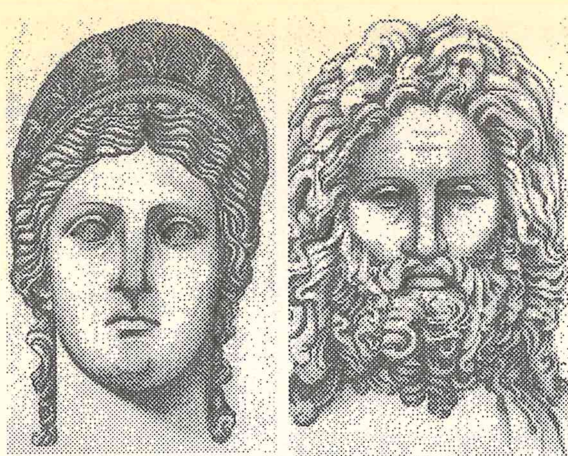
ΕΡΜΗΣ ♋

ΖΕΥΣ ♌

ΔΗΜΗΤΡΑ ♍

Ἡ Φύσις ἀναγεννᾶται διά τοῦ Πυρός

Η ΕΑΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ

Ἐαρινή Ἰσημερία ἔχουμε τήν 20η Μαρτίου. Κατά τήν ἡμερομηνία αὐτήν ὁ Ἥλιος εἰσέρχεται στόν ἀστερισμό τοῦ Κριοῦ καί ἔτσι εἰσερχόμαστε ἀστρονομικά στήν ἐποχή τῆς ἄνοιξης.

Ἡ Ἐαρινή Ἰσημερία τοῦ Ἡλίου συμβολίζει τόν θάνατο τῆς τιτανικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου (ἡ ὁποία ἔχει ὡς νόμο αὐτῆς τόν θάνατο) καί τήν ἀνάστασή του στίς πνευματικές φύσεις τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῶν ἀθανάτων. Ταυτόχρονα συμβολίζει τόν θάνατο τῶν παθῶν τῆς τιτανικῆς φύσεως τῶν μυημένων καί τήν ἐμφάνιση (στήν θέση τῶν παθῶν) τῶν ἀρετῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖες ἐξασφαλίζουν τόν θρίαμβο τῶν μυστῶν ἐπί τοῦ νόμου τοῦ θανάτου.

Ἡ περίοδος ἀπό τήν Ἐαρινή Ἰσημερία μέχρι τήν Θερινή Τροπή τοῦ Ἥλιου συμβολίζει τήν ἐποχή τῆς ἀναγεννήσεως καί μεταμορφώσεως τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν στίς πνευματικές φύσεις τοῦ πνευματικοῦ κόσμου ὡς καί τῆς προετοιμασίας τους γιά τόν πλήρη ἀποχωρισμό τους ἀπό τό ἔρεβος. Στό φυτικό ἐπίπεδο εἶναι ἡ ἐποχή τῆς μεταμορφώσεως τῆς βλαστήσεως καί τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ἀνθέων καί τῶν χρωμάτων αὐτῶν.

Ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ μέ εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἐαρινῆς Ἰσημερίας, εὔχεται πρός ὅλους τους ἀναγνῶστες του ὅπως ὁ πνευματικός Ἥλιος τούς χαρίσει περισσότερο Φῶς καί ἡ μητέρα Γῆ περισσότερα ἀγαθά.

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
ΑΘΗΝΑ - ΥΓΙΕΙΑ

τριμηνιαία ἔκδοσις
Ἔτος Η * Ἀρ. Τεύχους 29
ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2005

Γραφεῖα:
Στουρνάρα 57 104.32 Ἀθῆναι,
Τηλ.: 210.52.37.543,
Τηλεομοιότυπον (φάξ): 210.52.26.694

Ἰστοσελίδα:
http:// www.ideotheatron.gr
e-mail radamanthys@ideotheatron.gr
Τιμή τεύχους 7 ΕΥΡΩ

ΓΙΑ ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ, ἀποστείλατε ταχυδρομική ἐπιταγή (28 ΕΥΡΩ) στό ὄνομα ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, 104.32 ΑΘΗΝΑ ἤ καταθέσατε 28 ΕΥΡΩ στήν Alpha Bank Ἀρ. Λογαριασμοῦ 104.002.786.016.548 στό ὄνομα: Ἀντ. Ἀναστασάκης ἤ τηλεφωνήσατε στό 210.52.37.543

Συνδρομές ἐξωτερικοῦ: 56 ΕΥΡΩ

Τά κείμενα, ὅπως καί ἡ γλῶσσα κάθε δημοσιεύματος ἀπηχοῦν τίς ἀπόψεις τοῦ ἑκάστοτε γράφοντος.

Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης - Διευθυντής: Ἀντ. Ἀναστασάκης - Ραδάμανθυς

Καλλιτεχνική ἐπεξεργασία: Ἀθηναΐς Ἀναπνιώτου
Στοιχειοθεσία - Διορθώσεις: Εὐρυνόμη Γαβρᾶ-
Ἐκτύπωσις: Γ. Χ. Ζαχαροπούλου - Δ. Σιταρᾶς Λευκάδος 9 Μοσχᾶτο

ISSN 1108-832 X - Κωδικός 3762

ΑΘΗΝΑ ΥΓΙΕΙΑ

Ἐπειδή ἡ ἀρχαία Ψυχή ζεῖ μέσα μας ἀθέλητα κρυμμένη, καί θεραπεύει ἀπό πάντα καί γιά πάντα τόν ΗΛΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ -δραματιζόμενη τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Ἀληθείας, Ἰσότητος, Ἐλευθερίας, Γνώσεως καί Ἁρμονίας σέ ὅλο τόν κόσμο,- ἀκολουθώντας τήν ἀρχαία Ὀρφικο-πυθαγόρεια παράδοση συστήσαμε μέ τίς ἀρχές αὐτές ἕνα νέο Σωματεῖο πού φέρει τό ὄνομα ΑΘΗΝΑ - ΥΓΙΕΙΑ

Πρός τοῦτο καλοῦμε ὅλους τούς Ἕλληνες, στήν σκέψη, τά συναισθήματα καί τίς πράξεις νά ἐγγραφοῦν φίλοι τοῦ Σωματείου μας καί νά συνδράμουν στίς ἐργασίες μας γιά τήν ἀνάδειξη τῆς θείας πνευματικῆς μας κληρονομιᾶς.

Πρώτη ἐκδήλωση ἐπίσκεψη στόν ἱερό ναό τοῦ Διονύσου, στόν Διόνυσο καί ξενάγηση ἀπό τήν ἀρχαιολόγο ὑπεύθυνη τοῦ χώρου κ. Φιλιώτη σέ συνεργασία μέ τόν Πολιτιστικό Σύλλογο τοῦ Διονύσου τήν 6η Μαρτίου 2005 στίς 11:00.

Ἐπίσημη ἔναρξη - διακήρυξη τῶν ἀρχῶν μας καί ἑορτασμός τῆς Ἐαρινῆς Ἰσημερίας στόν λόφο τῶν Μουσῶν ἔναντι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Θεᾶς τῆς Σοφίας, στήν Ἀκρόπολη τήν Κυριακή 20 Μαρτίου 2005 στίς 11:00.

Πληροφορίες στά γραφεῖα τοῦ Σωματείου μας Στουρνάρη 57 3ος ὄρ. καί στό τηλ.: 210.52.37.543

Χάλκινον ἀναθηματικὸν ἀγαλμάτιον Ἀθηνᾶς Προμάχου. Περί τὸ - 480. Ἀθῆναι Ἐθν. Ἀρχαιολ. Μουσεῖον

Πανελλήνιο - Πολιτιστικό Κοινωνικό - Φιλοσοφικό Σωματείο ΑΘΗΝΑ ΥΓΙΕΙΑ

Σκοποί τοῦ Σωματείου εἶναι:

1. Ἡ ἔρευνα, μελέτη, παρουσίαση, ὑποστήριξη καί διάδοση τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, θρησκείας, φιλοσοφίας, ἐπιστήμης, ἱστορίας, γραμματείας, παιδείας, γλώσσας, τέχνης καί τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ τρόπου ζωῆς (εὖ ζῆν, ζῆν κατά φύσιν), καθώς καί ἡ (στή σύγχρονη ἐποχή) θεωρητική καί βιωματική ἐφαρμογή τῶν ψυχικῶν, κοινωνικῶν καί ἐκπαιδευτικῶν ἐκφράσεων τῶν ἐξ ὅλων αὐτῶν γνώσεων καί διδαγμάτων.

2. Ἡ ὑποστήριξη, προβολή, παρουσίαση καί ἐνεργοποίηση, σέ μή κερδοσκοπική βάση, τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος, μέσα ἀπό τούς πολιτισμικούς θεσμούς, πατρῷα ἑλληνικά ἔθιμα καί παραδοθεῖσες λειτουργίες τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητας, ὅπως προκύπτουν ἀπό τά κείμενα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας καί τά μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητας καί ἡ ἕνωση τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καί τῆς παραδόσεως, μέ τή σύγχρονη ἐποχή, μέσῳ θεατρικῶν, πολιτιστικῶν δρωμένων, μέ ἔρεισμα τήν σοφία τοῦ παρελθόντος, τίς προτάσεις, ἐξελίξεις καί ἀνησυχίες τοῦ παρόντος καί τόν ὁραματισμό γιά τό μέλλον τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καί τῶν παντοίων κοινωνικῶν θεσμῶν του, ἰδίως στό ἑλληνικό περιβάλλον καί δή αὐτό τῆς νεολαίας.

3. Ἡ ἀνάδειξη τοῦ χρηστικοῦ κοινωνικοῦ καί ἐθνικοῦ χαρακτῆρα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μνημείων, ἔργων καί ἀρχαιολογικῶν χώρων, ἔτσι ὥστε νά καταστοῦν λειτουργικά καί ταυτόχρονα ἐκπαιδευτικά γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο καί ἰδιαίτερα γιά τούς νέους.

4. Ἡ διεκδίκηση τῆς δυνατότητας ἄμεσης πρόσβασης καί χρήσης τῶν ὡς ἄνω στοιχείων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχαίου κλασικοῦ πολιτισμοῦ, γιά τήν διενέργεια ἑλληνοπρεπῶν πολιτιστικῶν δρωμένων καί ἐκπαιδευτικῶν προσεγγίσεων καί παρουσιάσεων, μέ ἀπόλυτο ἦθος καί σεβασμό πρός αὐτά τά στοιχεῖα (ἔργα καί χώρους), τούς συμμετέχοντες, τό πνεῦμα τοῦ περιβάλλοντος, τό προσωπικό τό ἐντεταλμένο τήν φύλαξη καί φροντίδα τους, τούς κανόνες πού διέπουν τήν προστασία τους, τήν δημόσια τάξη, τόν Νόμο καί τίς θέσεις τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου (καί τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν).

5. Ἡ συνεργασία μέ ἀντίστοιχες ἑνώσεις στήν Ἑλλάδα, στήν λοιπή Εὐρώπη καί ἐν γένει στήν ἀλλοδαπή, μέ σκοπό τήν προώθηση καί διεύρυνση τῆς ὑπέρτατης ἰδέας τοῦ ἐθελοντισμοῦ (ὅπως πρός αἱμοδοσία, κοινωνική ἀρωγή, ὑποστήριξη, προστασία ἐνημέρωση, πρόληψη, ἀποτροπή καί ἀπεξάρτηση ἀπό ὁποιεσδήποτε βλαπτικές οὐσίες καί συνήθειες ἐγκαταλελειμμένων ἤ ἀναξιοπαθούντων ἀτόμων στήν ἡμεδαπή ἤ στήν ἀλλοδαπή, ἰδίως παίδων, νέων, ἡλικιωμένων κ.ἄ.), στό πλαίσιο τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἰδεώδους.

6. Ἡ προβολή καί κατανόηση τῆς σημαντικῆς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ὀνομάτων καί ἡ χάριν τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης καί πολιτισμοῦ διάδοση καί συμβολική υἱοθεσία τους.

7. Κάθε συναφής δραστηριότητα.

Σ. Νάγου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ"

Ἱερά μέ καταλαμβάνει συγκίνησις ταύτην τήν στιγμήν, διότι ἀναλογίζομαι τάς εὐθύνας, ἅς ἀναλαμβάνω καλούμενος νά προεδρεύσω Συλλόγου, οὗ τό πρόγραμμα θά περιλαμβάνη ὅ,τι δύναται νά ἐξυψώση τήν ἀνθρωπίνην ψυχήν εἰς ὑγιεῖς ἀντιλήψεις, αἵτινες προσδιορίζουσι τήν ἀληθῆ αὐτῆς δρᾶσιν καί ἐξέλιξιν.

Μέ καταλαμβάνει ἱερά συγκίνησις, διότι ἐκτός τῶν εὐθυνῶν, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουσι τούς ἀναλαμβάνοντας νά περαιώσωσιν ἔργον ἀληθείας, αἰσθάνομαι καί τάς ὑποχρεώσεις, τάς ὁποίας ἔχω νά πληρώσω, προεδρεύων τοῦ συλλόγου τούτου, πρός τάς μυστηριακάς ἰδέας, αἵτινες κακῇ μοίρᾳ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐπ' ἐσχάτων ἠκολούθησαν τροχιάν ὀλισθηράν.

Ἀναλογιζόμενος τάς ἡμετέρας πνευματικάς δυνάμεις καί τό περιβάλλον, τό ὁποῖον ἐν κοινωνίᾳ μή καλῶς κατηρτισμένῃ ἐνέχει μεγίστην σημασίαν, εὑρίσκον ἐμαυτόν οὐχί καθ' ὅλα δυνάμενον νά ἀναλάβη τοιοῦτον σοβαρόν ἔργον.

Ἀλλά πειθόμενος πρός τό καθῆκον, τό ὁποῖον εἶχον πρός ἀδελφούς συναισθανομένους τήν ἀνάγκην νά ἐργασθῶσι πρός ὑγιεᾶ διάδοσιν τῶν μυστηριακῶν ἀληθειῶν, καί πρός ἕτερον τοιοῦτο πρός τήν Ἀνθρωπότητα, ἐδέχθην ν' ἀναλάβω τήν διεύθυνσιν τοῦ συλλόγου, ὑπενθυμίσας καί εἰς τούς ἀδελφούς, πρός οὕς ἐπλήρωσα τό καθῆκον μου τοῦτο, οἷον καί ἐκεῖνοι ἔχουσι πρός ἐμέ.

Μέ τήν ἐλπίδα λοιπόν τῆς ἐνισχύσεως ταύτης καί τῆς ὑγιοῦς κρίσεως καί ἀντιλήψεως τῶν ἀδελφῶν, οἵτινες ἔθεσαν τάς βάσεις ταύτης, ἐμφανιζόμεθα ἐνώπιον τῆς Ἀρχῆς τῆς Πνευματικῆς Ἑλλάδος καί πάντων ὑμῶν, ἵνα ἀπό τῆς στιγμῆς ταύτης καθορίσωμεν ὑμῖν ποῖον ἐνταῦθα θά περαιώσωμεν ἔργον.

Δέν διαλανθάνει οὐδενός πραγματικοῦ μύστου τήν ἀντίληψιν, ὅτι **ἐκεῖνο τό ὁποῖον προάγει τόν ἄνθρωπον εἰς τήν ἀλήθειαν καί διαλύει τά σκότη τῆς διανοίας αὐτοῦ, εἶναι τό ἔργον, τό ὁποῖον οἱ σοφώτεροι τῶν ἀνθρώπων τῆς Γῆς συνέστησαν καί καθώρισαν αὐτοῦ τόν τρόπον τῆς περαιώσεως.**

Δέν δύναται νά διαλάθη τῆς προσοχῆς οὐδενός, ἐμφορουμένου ὑπό τῆς ἐπιθυμίας νά διδαχθῆ τάς ἀληθείας τῆς Φύσεως, ὅτι **τά σύμβολα τῆς Ἁγίας ἡμῶν Μυθολογίας, περικλείουσιν ἐν ἑαυτοῖς ὅ,τι μάτην ἡ ἐπιστήμη καί ἡ φιλοσοφία πειρῶνται νά λύσωσιν ὡς σκοπόν τῆς Φύσεως καί τοῦ ἀνθρώπου ἀκολουθοῦσαι ὁδόν ἐρεύνης ἐναντίον ἐκείνης, ἥν ἀποδεικνύει ὁ σύλλογος ἡμῶν.**

Ἐάν καί ἡ ἐπιστήμη καί ἡ φιλοσοφία ἐπέτυχον τήν λύσιν προβλημάτων τῆς Φύσεως, ἡ ἐπιτυχία αὕτη ὀφείλεται εἰς τήν διάδοσιν τῶν μυστηριακῶν ἀληθειῶν.

Ἀλλ' ὅ,τι ἔλυσεν ἡ ἐπιστήμη καί ὅ,τι ὑπέδειξεν ἡ φιλοσοφία δέν εἶναι ἤ ἐλαχίστη παροχή πρός τόν ἄνθρωπον ἀπέναντι τῆς πλήρους τοιαύτης, ἥτις δέον

νά τόν χαρακτηρίση ώς τοιοῦτον καί νά ἀπολαύση τῆς πλήρους εὐδαιμονίας.

Τά μεγαλύτερα προβλήματα διά τήν ἀνθρωπίνη προσωπικότητα μένουσιν ἄλυτα καί ὁ ἄνθρωπος παλαίει πρός το ἴδιον σκότος αὐτοῦ, ὁτέ μέν κρημνιζόμενος εἰς τά βάθη αὐτοῦ, ὁτέ δέ ἀνερχόμενος διακρίνει ἀκτῖνα φωτός.

Ἡ πολιτική, ἡ κοινωνική, ἡ ἠθική καί πνευματική αὐτοῦ ἀποκατάστασις ἀκόμη εὑρίσκονται πολύ μακράν τῆς σφαίρας ἐν ᾗ ζῆ.

Ἡ ἐλευθερία ἡ κοινωνική, ἥτις θά διέκρινεν αὐτόν ὡς ἔχοντα ἀντίληψιν τοῦ κοινωνικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, εἶναι ὑπολανθάνουσα ἐν τῇ συνειδήσει του ἔτι.

Τήν πολιτικήν ἐλευθερίαν, ἥτις θά παρεῖχεν εἰς τάς ἀντιλήψεις αὐτοῦ τό δικαίωμα τῆς ἐρεύνης ἐπί τῶν ἀφορώντων εἰς τό δίκαιον αὐτοῦ ζητημάτων, οὐδ' ὑποπτεύεται κἄν.

Ἡ ἠθική ἐλευθερία, ἥτις θά ἦγεν αὐτόν εἰς τάς ὑψηλοτέρας σφαίρας τῆς Φύσεως ὅπως ἐρευνήση τούς νόμους αὐτῆς, θεωρεῖται σήμερον ὑπό τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀντιτιθέμενον τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἔργον.

Εὑρίσκεται ὁ ἄνθρωπος καί ζῆ σήμερα, ἐν πληρεστάτῃ σκοτίᾳ καί οὐδέν δύναται νά διακρίνη περί τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, περί τοῦ τρόπου, δι' οὗ συνετελέσθη ἡ μορφή αὐτοῦ, περί τῶν μέσων, ἅτινα πρέπει νά καρπωθῆ, ὅπως ἐξαναστῆ κατά τῆς βασιλείας τοῦ ἐρέβους, ἐν ᾗ ζῆ.

Καί θαυμάζει ἀληθῶς ὁ ἐπιστάμενος τῶν Μυστηρίων ἄνθρωπος τήν τόσην τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου προπέτειαν καί τήν τόσην ἀλαζονείαν, ἥν δημιουργεῖ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ σκότει.

Θαυμάζει αὐτοῦ τά πάθη ταῦτα, διότι οὗτος ἐπίσταται ἀληθῶς τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ εὑρίσκονται αἱ Κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾗ εὑρίσκονται αἱ Πολιτεῖαι αὐτῶν.

Θαυμάζει, διότι ἐννοεῖ ποίαν ἡ ἀνθρωπίνη μορφή ἔπρεπε ν' ἀπολαμβάνη περίπτυξιν ὑπό τῆς Φύσεως καί ποῖα δῶρα αὐτῆς νά φέρη ὡς ἀΐδια κοσμήματα, ἅτινα νά προφαίνωσι τήν πλήρη εὐδαιμονίαν αὐτῆς.

Θαυμάζει ὁ ἐπιστάμενος τῶν λειτουργιῶν τῆς Φύσεως ἄνθρωπος, διότι οὗτος ὤν μεμυημένος τοῖς Μυστηρίοις ἀντιλαμβάνεται τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς ὑπό τήν εὐρυτάτην αὐτῶν ἔννοιαν καί, παραβάλλων αὐτά πρός ἐκεῖνα, ἅτινα ἔχει, διακρίνει τό μέγα διάστημα, τό ὁποῖον τά χωρίζει.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ κοινωνικός, ὁ πολιτικός καί ὁ ἠθικός τῶν σημερινῶν Κοινωνιῶν, δέν ἔχει ἤ ψιχία τῶν ἀληθῶν αὐτοῦ φυσικῶν δικαιωμάτων, ἅτινα καθορίζουσι τό ἔργον αὐτοῦ ἐν ταῖς καταστάσεσι ταύταις, καί διά τοῦτο ἐδημιουργήθη ὁ σύλλογος ἡμῶν, ὅπως ἀποδώση αὐτῷ ὅ,τι ἐκ φύσεως ἔχει ὡς ἴδιον κληροδότημα ὁ σημερινός κοινωνικός ἄνθρωπος, ὁ ἐπαιρόμενος ἐπί ταῖς γνώσεσιν αὐτοῦ καί ταῖς ἀντιλήψεσιν, ἄς ἔχει ἐπί τῶν καθόλου αὐτοῦ σχέσεων πρός τήν Φύσιν καί ἐπιεικῶς κρινόμενος

ὑπό τῶν μεμυημένων δύναται νά θεωρηθῆ ὡς τοιοῦτος.

Ναί, διότι **ἡ ἀνθρωπίνη μορφή εἶναι ἡ μεγάλη ἔκφανσις τῶν δυνάμεων τῆς Φύσεως** καί ὡς τοιαύτη ἔπρεπε νά ζῆ ἀντιλαμβανομένη ἑαυτήν.

Ἀλλά διά νά φθάση εἰς αὐτήν τήν ἀντίληψιν, διά νά κατανοήση τό θεῖον αὐτῆς, ἔπρεπε νά διδαχθῆ.

Ἀλλά πόθεν ἤθελε τήν τοιαύτην ἀλήθειαν διδαχθῆ;

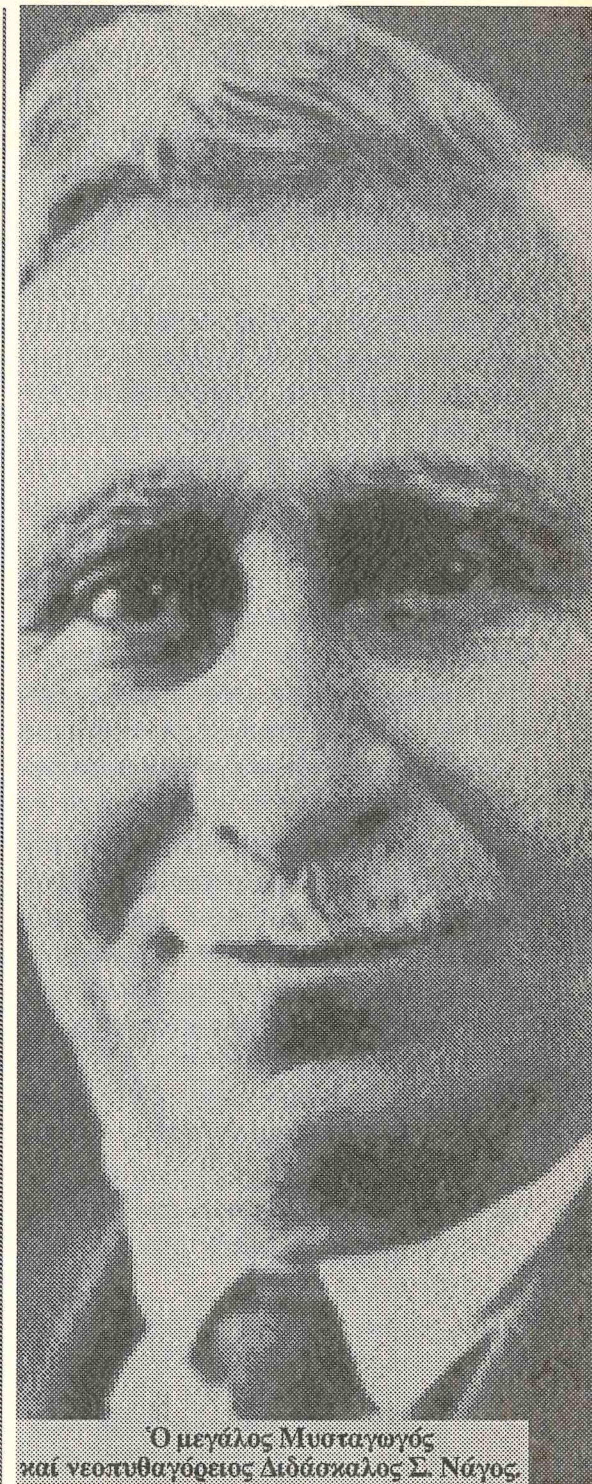
Ἰδού ἡ πρώτη αἰτία, ἡ γεννήσασα τά Ἅγια Ἑλληνικά Μυστήρια.

Ἀλλά πρίν εἴπω πῶς ταῦτα ἐγεννήθησαν, ὀφείλω νά τονίσω ὑμῖν, ὅτι περιλαμβάνουσιν ἐν ταῖς εἰκόσιν αὐτῶν πᾶσαν τήν ἀλήθειαν.

Ἀλλά πρίν ἤ καί οὕτως ὑποδείξω ὑμῖν ταῦτα, ὀφείλω νά εἴπω ὑμῖν τί ἐστίν ἀλήθεια.

Στρέψωμεν ὁμοῦ, ἀδελφοί μου, καί παρατηρήσωμεν τό ἄπειρον. Ἐν αὐτῷ τῷ ἀπείρῳ διαχέεται πανταχοῦ ἡ ζωή. Ἡ ζωή αὕτη κατά νόμους αὐτῆς συγκροτεῖ πάσας τάς μορφάς τοῦ ἀπείρου. Αἱ μορφαί αὗται ὠθούμεναι ὑπό τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων ἀκολουθοῦσι τροχιάν κινήσεων. Αἱ τροχιαί αὗται, αἱ καθορίζουσαι τῶν μορφῶν τάς κινήσεις συντρέχουν νά μεταβάλλωνται διηνεκῶς. Ἡ μεταβολή, ἡ μεταμόρφωσις αὕτη, ἀποτελεῖ τήν αἰωνιότητα τῆς Φύσεως.

Ὅ,τι δέν ἔχει κίνησιν δέν δύναται νά ζήση. **Ἡ κίνησις τῶν μορφῶν εἶναι ὁ μέγιστος νόμος καί ὁ πρῶτος, ὅστις συντρέχει εἰς τήν διαμόρφωσιν τῶν συνειδήσεων τοῦ ἀπείρου καί διά τοῦτο ἐν τοῖς Μυστηρίοις ἀποτελεῖ τήν πρώτην**

Ὁ μεγάλος Μυσταγωγός καί νεοπυθαγόρειος Διδάσκαλος Σ. Νάγος.

βάσιν τοῦ στερεώματος τοῦ ἀπείρου καί συμβολίζεται ὑπό της στήλης τῆς "Κινήσεως", ἥν ἡμεῖς ἀποκαλοῦμεν τόν πρῶτον νόμον τῆς ἀορίστου δυάδος τῆς Μεριστῆς Οὐσίας, καί ἀποτελοῦμεν δι' αὐτῆς τήν πρώτην ἱεράν λέξιν τῶν Μυστηρίων ἡμῶν.

Αἱ συνειδήσεις, ὡς μορφαί καί αὗται τῆς φύσεως, ἀκολουθοῦσι τροχιάν, διότι ἐνέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς κίνησιν. Αἱ τροχιαί, ἅς ἀκολουθοῦσι, μεταβάλλουν αὐτάς καί οὕτως ἐξελίσσονται ἀποκαθιστάμεναι ἐν τῇ φύσει τελειότεραι.

Αὐταί λοιπόν αἵτινες πρῶται ἔφθασαν εἰς τάς μεγαλυτέρας τροχιάς των καί ἐπεσκόπησαν τάς λειτουργίας τῆς Φύσεως, αὐταί εἶναι αἱ πηγαί τῆς ἀληθείας.

Ἀλήθεια εἶναι ἐντεῦθεν ὅ,τι ἀπορρέει ἐκ καθαρᾶς καί διαυγοῦς ἀντιλήψεως καί διδάσκει τόν τρόπον τῶν λειτουργιῶν τῆς Φύσεως.

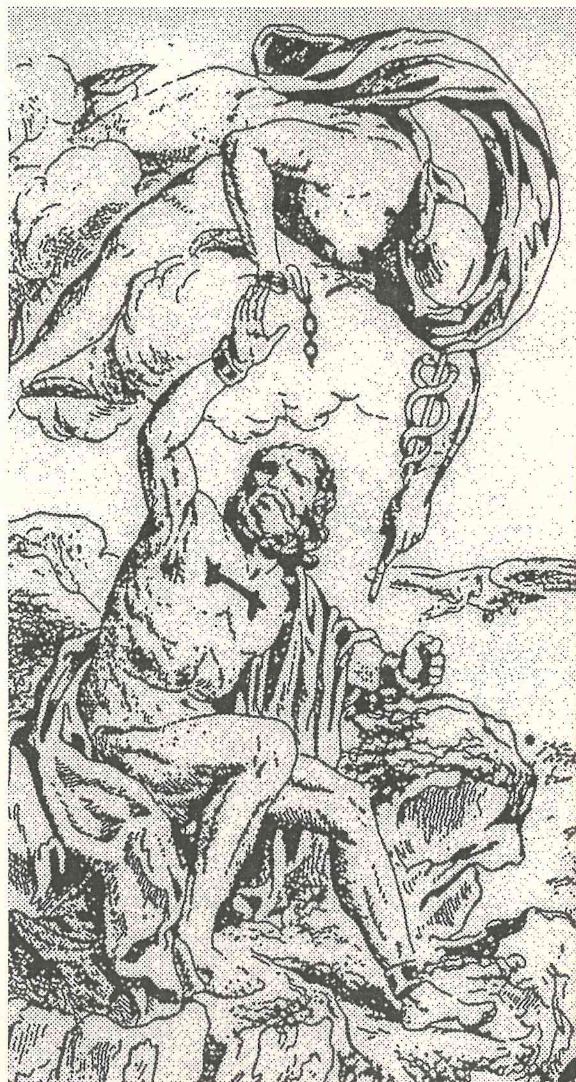
Οἱ διδάξαντες κατ' ἀκολουθίαν τόν τρόπον τῆς ἀνελίξεως τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς κατανοήσεως ὑπ' αὐτοῦ τῶν θείων, ἅτινα περιβάλλουσι τήν μορφήν του, καί τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἔχει ἐπί τῆς φύσεως, οἱ παραγαγόντες τά Μυστήρια καί συμβολίσαντες τήν ἀλήθειαν καί τήν διδασκαλίαν, εἰσίν αἱ τέλειαι συνειδήσεις τῆς Φύσεως.

Αὐταί, αἵτινες ἐνωτίσθησαν τάς θείας αὐτῆς λειτουργίας καί ἀφωμοιώθησαν εἰς τήν μεγάλην αὐτῆς δρᾶσιν, εἶναι αἱ πηγαί πάσης γνώσεως.

Αἱ τέλειαι αὐταί συνειδήσεις κατιδοῦσαι τούς τρόπους τῆς ἀνελίξεως τῶν δυνάμεων τῆς Φύσεως καί τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς ἐπί τῇ βάσει τούτων **καθώρισαν σύστημα μυήσεως τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ὅπως διδαχθῇ δι' αὐτῆς περί τῆς ἀξίας τῆς ἰδίας μορφῆς της.**

Μία ἀπό τάς συνειδήσεις ταύτας ὑπῆρξε καί **ὁ Προμηθεύς.**

Ὑπῆρξε μάλιστα **ὁ πρῶτος μεταδότης τῶν μεγάλων ἀληθειῶν καί ὁ πρῶτος συνθέτης τῶν ἱερῶν συμβόλων τῶν μυστηρίων**, καί διά τοῦτο ὁ ἡμέτερος σύλλογος ἔλαβεν ὡς ὄνομα τό τῆς μεγάλης τῶν Μυστηρίων προσωπικότητος.

Ὁ Προμηθεύς πρῶτος φθάσας εἰς τήν θείαν ἀντίληψιν, ἐξανέστη κατά τῶν αὐθαιρεσιῶν καί τῶν καταπιέσεων, ὑποδείξας ἅμα διά τῆς μεταδόσεως τοῦ φωτός του, ὅτι:

τό διαχωρίζεσθαι
εἰς τάξεις τήν ἀνθρωπότητα
ἀποτελεῖ
τήν πρώτην ὕβριν
τοῦ ἀνθρώπου
κατά τῆς ἰδίας μορφῆς του
καί τήν πρώτην ἀχαριστίαν
πρός τήν μητέρα του Φύσιν.

Ἀλλ' αἱ θεῖαι ἀλήθειαι καί αἱ μεγάλαι ἰδέαι δέν ἦτο δυνατόν νά εἰσέλθωσιν εἰς τάς μικράς τῶν ἀνθρώπων διανοίας, καί διά τοῦτο τά Μυστήρια ἐχωρίσθησαν εἰς βαθμούς, ὅπως παρέξωσιν εἰς τόν ἐν σκοτίᾳ ἄνθρωπον ὀλίγον κατ' ὀλίγον φῶς καί ἐπαναστατήσῃ κατά τοῦ ἰδίου του σκότους.

Εἰς τό ἔργον τοῦτο τῶν Ἑλληνικῶν Μυστηρίων ὀφείλει ὅ,τι ὑγιές ἔχει ἡ Ἀνθρωπότης, καί ἄν ἔτι δέν κατατρώγει τάς ἰδίας αὐτῆς σάρκας καί δέν πίνει τό ἴδιον αὐτῆς αἷμα, πάλιν τοῦτο ὀφείλεται εἰς τούς μεγάλους μύστας τῶν Μυστηρίων, οἵτινες παντοιοτρόπως ἐπιδρῶσιν ἐφ' ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, κοινωνικῶν συστημάτων καί πολιτικῶν τοιούτων.

Οἱ μύσται ἐδίδαξαν τήν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἀνθρώπου καί αὐτοί πρῶτοι κατέδειξαν τήν ἐπανάστασιν κατά τῆς καταπιέσεως, τῆς διαφθορᾶς, τῆς ἀκολασίας καί τῆς αὐθαιρεσίας.

Τό δέ μέγιστον δι' ἡμᾶς τούς Ἕλληνας εἶναι, ὅτι τά Μυστήρια περισσότερον εἰς τήν ἡμετέραν χώραν ἄλλοτε ἕδρασαν καί εἰς ταῦτα ὀφείλονται αἱ ἀναλαμπαί τοῦ γένους ἡμῶν.

Ἀναλογιζόμενός τις καί παραβάλλων τήν κατάστασιν ἡμῶν ταύτην πρός ἐκείνην, ἥτις ἐνέδωσε λάμψεις καί ἐφωτίσθη εἴς τινα σημεῖα τό ἀνθρώπινον γένος, ἀληθῶς θά χύσῃ δάκρυα καί θά ἐπικαλεσθῇ τό ἔλεος τῶν θεῶν διά τούς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ οἰκοῦντας, οἵτινες παρά τούς φυσικούς νόμους ἀνελίσσονται καί πρός τά ὄπισθεν.

Δέν θέλω νά τονίσω τήν ζοφώδη κατάστασιν, ἥτις μᾶς περιβάλλει, ἀλλ' ἀπευθυνόμενος πρός ἡμᾶς, **ἀπευθύνω ἔκκλησιν ἐν ὀνόματι τῆς ἀληθείας, ὅπως ἀποτινάξωμεν τόν ἐγωισμόν καί τήν ἐπικαθήσασαν νάρκην ἐπί τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν καί προσφέρωμεν εἰς τόν μέγαν ἀγῶνα τῆς ἀληθείας ἔστω καί τήν ἐλαχίστην συνδρομήν.**

Ὅ,τι δέν ἀφήνει τούς ἐν Ἑλλάδι μυουμένους νά ἴδωσι τόν μέγαν σκοπόν τῆς Πνευματικῆς Ἑλλάδος καί αὐτῶν, εἶναι ἡ ἀδιαφορία, ἥν δεικνύουν εἰς τήν μελέτην καί ἐφαρμογήν τῶν πνευματικῶν ἀρχῶν εἰς τόν καθημερινόν των βίον, καί τά πάθη, ἅτινα ἐκληρονόμησαν ἀπό τάς βεβήλους Κοινωνίας.

Ἀποβάλλωμεν, ἐν ὀνόματι τῆς θεότητος, ταῦτα, διότι ἄλλως θ' ἀπωλεσθῶμεν εἰς τό μέγα τῆς συγχύσεως χάος.

Ποῖον ἐν λεπτομερείᾳ τῶν Μυστηρίων τό ἔργον, δέν δύναμαι ἐγώ νά καθορίσω.

Ἔθιξα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τό μέγα ἔργον τῶν Μυστηρίων καί θά εἴπω ἡμῖν

ποῖον θά εἶναι τό πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἡμετέρου συλλόγου καί ποῖοι εἰσίν οἱ ἀποτελοῦντες ἐν ἀρχῇ αὐτόν.

Ὀφείλω ὅμως πρίν ἤ τοῦτο εἴπω νά μεταδώσω ὑμῖν τόν λόγον, ὅστις ὤθησεν ἡμᾶς εἰς τήν ἵδρυσιν νέου συλλόγου.

Οἱ ἱδρυταί τῶν νεωτέρων Μυστηρίων, τῆς διδασκαλίας τῆς θεᾶς τῆς Σοφίας καί τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος, ἀπό πολλοῦ χρόνου καταγινόμενοι εἰς τήν μελέτην τῶν ἀφορώντων τήν ἀνθρωπίνην φύσιν συστημάτων καί εἰς τόν σκοπόν, ὅν εἶχον τά Μυστήρια, ἔσχον τήν εὐτυχῆ ἔμπνευσιν νά διακρίνωσιν ἐν τῷ ὁρίζοντι τῆς ἐρεύνης αὐτῶν, μίαν λάμψιν φωτός, δεικνύουσαν ὅτι:

τό ὑπέρτερον ἀγαθόν καί ὁ σκοπός τοῦ ἀνθρώπου εὑρίσκονται ἀκριβῶς ἐν τῇ μελέτῃ τῶν λειτουργιῶν τῆς Φύσεως καί ἐν τῇ αὐστηρᾷ διαγνώσει τοῦ σκοποῦ τῶν ὑπ' αὐτῆς διαμορφουμένων μορφῶν.

Ἡ ἀντίληψις αὕτη ἤγαγεν αὐτούς περαιτέρω καί διέκριναν περισσοτέρας λάμψεις φωτός, ἐντόνως πλέον δεικνυούσας, ὅτι **τό ἀπόλυτον ἀγαθόν τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται ἀκριβῶς ἐν τῇ γνώσει ἐκείνων, ἅτινα αἱ μεγάλαι συνειδήσεις τῆς Φύσεως διέγραψαν εἰς συστήματα μυσταγωγικά, καί ὅτι ἐπιτυγχάνεται ἀκριβῶς ἐν τῇ μελέτῃ καί ἐφαρμογῇ αὐτῶν καί οὕτω παρέχουσι τά Μυστήρια τήν πλήρη ἀνεξαρτησίαν εἰς τάς σπουδαζούσας αὐτά ψυχάς.**

Ἔρως λοιπόν ἀνεπτύχθη, θεῖος ἔρως εἰς τάς ψυχάς αὐτῶν, ὅπως διδαχθῶσι τάς μεγάλας ἀληθείας, αἵτινες εὑρίσκονται ἐν τοῖς μυσταγωγικοῖς σκηνώμασι.

Ἔμπλεοι λοιπόν χαρᾶς καί ὁδηγούμενοι ὑπό τῆς ἐλπίδος κατετάχθησαν εἰς τά ἡμέτερα Μυστήρια, ἕτοιμοι νά θυσιάσωσιν ὅ,τι κοινωνικόν ἀγαθόν εἶχον, ὅπως ἀντλήσωσι τήν θείαν γνῶσιν καί ἀφομοιωθῶσιν αὐτῇ.

Δυστυχῶς ὅμως οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν προσέκοψαν εἰς τά πρῶτα των βήματα, διότι ἔφερον ὅλα τά ἐλαττώματα τῆς κοινωνίας καί οὐδεμίαν ἀρετήν τῶν Μυστηρίων. Καίτοι ἐμυήθησαν καί ἠκροάσθησαν θείων ἀρχῶν καί εἶδον αἱ ἀντιλήψεις αὐτῶν θείας ἐν ἀλληγορίαις παραστάσεις, οὐδόλως ὅμως διέκρινον ὅτι αἱ θεῖαι αὗται ἀρχαί καί αἱ θεῖαι παραστάσεις εἶχον ἀφομοιώσει πρός τά θεῖα ἰδανικά των τούς ἀδελφούς ἀνθρώπους, οἵτινες διηύθυνον τάς ἐργασίας αὐτῶν.

Ἔφερον, - καί δέν λέγομεν τοῦτο διά νά διακρίνωμεν ἡμᾶς ἐκείνων, διότι ἡμεῖς γνωρίζομεν ὅτι οὐδείς ἐπί γνώσει εἶναι προνομιοῦχος ἐν τῷ σύμπαντι, διότι, ὅ,τι ἀντιλαμβάνεται ὁ Α ἄνθρωπος σήμερον, τοῦτο θά ἀντιληφθῇ ὁ Β τοιοῦτος αὔριον λόγῳ θείου νόμου τῆς Φύσεως ἐπιδαψιλεύοντος κατά τήν αὐτήν ἐνέργειαν πάντας, - ἔφερον, λέγω, ἐκ τῆς κοινωνίας ἐλαττώματα καί εἶχον ταῦτα ἀντικαταστήσει τάς ἡμῶν ἀρετάς.

Συνεργαζόμενοι μέ τά νεώτερα μυστήρια, προσεκρούσαμεν εἰς τά ἐλαττώματα ταῦτα καί εἰς τάς διαφθοράς, αἵτινες προσεγένοντο εἰς τάς θείας ἀρχάς, καί διεμαρτυρήθημεν, πλήν αἱ διαμαρτυρίαι ἡμῶν ὑπῆρξαν ἀτυχεῖς καί ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐκινδυνεύσαμεν νά ἀφομοιωθῶμεν πρός τό περιβάλλον ἐκεῖνο καί νά ἀπολέσωμεν τήν ὁδόν τῆς ἐρεύνης τῶν ἀληθειῶν τῶν Μυστηρίων.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει ἡμεῖς, οἱ ἔχοντες συναίσθησιν τῶν εὐθυνῶν, αἵτινες περιβάλλουσι τούς ἀνθρώπους τῶν Μυστηρίων, διότι αὐτοί ἀναλαμβάνουσι ἀδιαφόρως ἄν ἐν συνειδήσει ἤ οὔ, ὅταν προσέρχωνται νά ἐργασθῶσιν εἰς τά Μυστήρια, τήν διαπαιδαγώγησιν τῆς Ἀνθρωπότητος εἰς τάς μεγάλας τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δικαιοσύνης ἀρχάς, δέν ἠδυνάμεθα νά παραμείνωμεν.

Ἤ ἔπρεπε λοιπόν ν' ἀπέλθωμεν, ἤ νά ἐργασθῶμεν διοργανοῦντες ἴδιον σύλλογον.

Διότι ἐν τῷ Συλλόγῳ τοῦ «Μαραθῶνος», ἐν ᾗ οἱ πλεῖστοι ἡμῶν ἠργαζόμεθα, δέν ἐπερατοῦτο μυστηριακή ἐργασία.

Οἱ θεματοφύλακες μάλιστα τῶν νόμων καί τῶν ἀρχῶν τῶν νεωτέρων Μυστηρίων, ἐν ἐπισήμῳ συνεδρίᾳ ἐκήρυξαν ὅτι ἡ μυστηριακή ἐργασία ἡμῶν, ἀντίκειται εἰς τάς βλέψεις τοῦ Ἕλληνος καί ὁ Ἕλλην δέν πρέπει νά ἐργάζηται εἰς τοιαύτας ἀρχάς.

Ἐδηλώθη δέ ἐν συνεδρίᾳ τινι, ὅτι θεωρεῖται βεβήλωσις ἡ καθαρῶς μυστηριακή ἐργασία, ὡς ἡμεῖς διετυπώσαμεν ταύτην.

Εἴμεθα καί ἡμεῖς Ἕλληνες καί γνωρίζομεν τάς παρακαταθήκας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί πόσον αὗταί εἰσί πολύτιμοι διά τήν πρόοδον τῆς Ἀνθρωπότητος καί διά τάς μεταγενεστέρας γενεάς.

Γνωρίζομεν ἡμεῖς τό πολύτιμον τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς.

Ἀλλ' ἐν ᾧ χρόνῳ διαφθορά καί ἀποσύνθεσις κατατρώγουσι τάς καρδίας τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ διαφθείρονται οἱ χαρακτῆρες καί καταμαστίζεται ἡ ψυχή τοῦ οἰκοῦντος ἐπί τῆς χώρας ταύτης ὑπό νόσου, ὑπονομευούσης τήν ἐλευθερίαν καί τήν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς,

ἐν ᾧ χρόνῳ πλειοδοτεῖ ὁ ἐγωισμός ἐπί τῆς κοινωνικῆς καί πολιτικῆς παλαίστρας καί ἀπειλεῖται καί ἡ ἀπώλεια τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας ἡμῶν καί ἡ διαφθορά τῆς γλώσσης τοῦ Ἕλληνος,

ἐν ᾧ χρόνῳ τό πάθος φέρεται μετά καταπληκτικῆς ταχύτητος ἀπό ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον καί πωλοῦσι πάντες ἀντί εὐτελοῦς ἐπιδείξεως ὅ,τι ἱερόν καί ἐλεύθερον ἔχει ἡ χώρα αὐτή,

ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκην καί διαβλέπομεν τήν ἀνάγκην νά διαμορφώσωμεν χαρακτῆρας, μόνους ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἱκανούς νά περισώσωσι τήν ἐλευθερίαν αὐτῆς καί τάς ἱεράς παρακαταθήκας τῶν μεγάλων προγόνων της.

Ἔχομεν ἀνάγκην χαρακτήρων πρός ἐργασίαν καί οὐχί μαγαλαυχίαν.

Οἱ πολλά λέγοντες, οὐδέν ἐνεργοῦσιν, οἱ δέ ὑποσχόμενοι διαρκῶς, ἀπατῶσι καί ἑαυτούς καί τούς πρός οὕς ὑπόσχονται.

Ἔχομεν ἀνάγκην ἀνθρώπων ἐργασίας, διότι **μόνη ἡ ἐργασία προάγει τούς λαούς, ἐξημερώνει τά ἔθνη καί καθιστᾷ τούς πολιτικούς καί κοινωνικούς χαρακτῆρας τοιούτους, ὥστε νά βλέπωσι διαρκῶς ἐπί τῶν σημείων, ἅτινα δύνανται νά προσδώσωσιν εἰς τούς λαούς ἀνακούφισιν, γαλήνην, πραότητα καί ἦθος κόσμιον.**

Ἔχομεν ἀνάγκην χαρακτήρων καί μόνον ἐνταῦθα δύνανται νά διαμορφωθῶσιν, ὅπως διαπαιδαγωγῶσι τούς λαούς εἰς τάς ἐλευθερίας καί τάς πραγματικάς αὐτῶν ἐννοίας, ὡς ἦταν ὁ χαρακτήρ τοῦ **Κοραῆ καί τοῦ Φεραίου.**

Ἔχομεν ἀνάγκην ὑμνητῶν τῆς ἐλευθερίας καί μεταδοτῶν τῶν θείων ἰδεῶν, αἵτινες θά ἀποκαταστήσωσι τάξιν ἐν τῇ Ἀνθρωπότητι καί θ' ἀφομοιώσωσιν αὐτήν πρός τόν μέγαν νόμον τῆς παγκοσμίου ἁρμονίας· καί διά τοῦτο θά ἐπιδιώξωμεν νά ἐξυψώσωμεν τό πνεῦμα ἡμῶν καί πάντων, ὅσοι θά ἐργασθῶσιν ἐν τῷ Συλλόγῳ ἡμῶν τούτῳ, εἰς τά θείας ἀληθείας αἵτινες θ' ἀποδώσωσιν εἰς πᾶσαν συνείδησιν τήν γαλήνην καί τά μέσα τῆς προόδου.

Ὁ Σύλλογος ἡμῶν μεριμνᾶ περί ὅλων καί πᾶν ὅ,τι ἀναγκαιοῖ εἰς τόν ἄνθρωπον εὑρίσκεται διατετυπωμένον ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, ἀρκεῖ μόνον πρός κατανόησιν τούτων καλή θέλησις ἐκ μέρους ἡμῶν.

Ἡμεῖς οὐδένα μεμφόμεθα, διότι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ὡς ἡ ἰδία αὐτοῦ οὐσία προσδιορίζει· ἀλλ' ἐτονίσαμεν τήν κατάστασιν τοῦ Συλλόγου, ἐν ᾧ εὑρισκόμεθα, πρός τόν σκοπόν νά ὑπενθυμίσωμεν εἰς πάντα ἀδελφόν ἡμῶν, ὅτι:

δέν εἶναι φρόνιμον νά περιέρχωνται αἱ ἱεραί ἀρχαί ἡμῶν εἰς ἀσθενεῖς χαρακτῆρας καί μικράς συνειδήσεις.

Τά μέσα τῆς προόδου τῶν Κοινωνιῶν δέν πρέπει νά μεταδίδωνται εἰς μή αἰσθανομένους ταῦτα ἀδελφούς ἀνθρώπους, διότι τότε τά Μυστήρια ἀποβάλλουσι τήν αἴγλην αὐτῶν καί ἀφομοιοῦνται πρός τάς κοινάς ἀντιλήψεις.

Ἡμεῖς ἐν τῷ Συλλόγῳ τούτῳ ἐθέσαμεν τήν ἀρχήν νά ἀποκλείσωμεν πάντα ἄνθρωπον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ὅστις δέν ἐξεδήλωσε τήν ἐπιθυμίαν νά διδαχθῇ καί δέν αἰσθάνεται τήν ἀνάγκην νά ἐργασθῇ διά τούς ὁμοίους αὐτοῦ.

Ἡ ἐργασία ἡμῶν θά περιστραφῇ εἰς τήν διαμόρφωσιν χαρακτήρων καί πεποιθήσεων πρός τόν σκοπόν νά ἀπολαύσῃ ὁ κοινωνικός ἄνθρωπος, πρός ὅν διά τῆς ἐργασίας μας θά ἐπιδράσωμεν, τῆς ἠθικῆς ἀποκαταστάσεως, τῆς ἀντιλήψεως τοῦ κοινωνικοῦ του σκοποῦ καί τοῦ πολιτικοῦ του βίου.

Αὐταί αἱ τρεῖς μορφαί προάγουν τάς Κοινωνίας, διασώζουσι τάς παρακαταθήκας τῶν διαφόρων φυλῶν καί ἀφομοιοῦσι τάς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων πρός τάς μεγάλας ἀληθείας, αἵτινες ἅμα ἐπικρατήσωσιν ὁ κόσμος θά σωθῇ ἐκ τῆς φθορᾶς καί τῆς σφαγῆς.

Ὅ,τι γίνεται πέριξ ἡμῶν, εἶναι πρᾶξις τῆς Ἀνθρωπότητος ἐμφαίνουσα τήν ἀδυναμίαν αὐτῆς περί τό πολιτεύεσθαι καί ἀνέρχεσθαι πρός τά ἄνω.

Ἄν ἤθελέ τις μνησθῇ τῶν μεγάλων ῥημάτων τῶν γενναίων συνειδήσεων τῆς διαρρευσάσης Ἀνθρωπότητος, μάτην θά ἐπεζήτει νά εὕρῃ αὐτά ἐφηρμοσμένα εἰς τάς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων πρός ἑαυτούς.

Ὅ,τι νομίζει ὁ ἄνθρωπος, ὅ,τι πιστεύει καί σέβεται δέν εἶναι ἤ μεγάλη ἀπάτη, δι' ἧς ποτίζεται καθ' ἑκάστην, ἀπαρνούμενος οὕτως ὅ,τι σέβεται καί πιστεύει.

Ἐάν ἕκαστος ἤλεγχεν αὐστηρῶς τάς πράξεις αὐτοῦ, θά διέβλεπε τήν μεγάλην ταύτην ἀπάτην.

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ζητεῖ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ νά ἐγκαινίσῃ μίαν μεγάλην ἐποχήν, μίαν χαρακτηριστικήν διά τήν πρόοδον τοῦ ἔθνους τούτου ἐποχήν καί ζητεῖ ταύτην ἐλπίζουσα εἰς τήν φιλοδοξίαν τῶν μελῶν αὐτῆς ἐπί τῇ ἐπιτελέσει τοῦ καθήκοντος αὐτῶν πρός τήν Ἀνθρωπότητα καί ὑπό τήν ἄγρυπνον μέριμναν ἐπί τῆς προόδου τῶν μελλόντων νά εἰσέλθωσιν εἰς αὐτήν.

Θά ἐπιζητήσῃ νά διαμορφώσῃ ἠθικούς καί ἀναλλοίωτους ἐν τῇ ἀρετῇ χαρακτῆρας, ὅπως ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπί τῶν κοινωνικῶν καί πολιτικῶν πραγμάτων τῆς χώρας μας εἶναι πλήρης.

Θά ζητήσῃ νά διαρρυθμίσῃ τάς ἐργασίας αὐτῆς ἐκ τῶν κάτω πρός τά ἄνω διότι ἐάν δέν ὑπάρχωσιν ἀληθεῖς χαρακτῆρες εἰς τά κάτω, ἐκμηδενίζεται ἡ ἐργασία τῶν ἄνω.

Τό ἀνεξάρτητον τῶν Συλλόγων προϋποθέτει γενναίαν ἐξανθρωπιστικήν ἐργασίαν ἐν αὐταῖς, ἄλλως ἐξαντλούμεναι καί μή κατανοοῦσαι τόν σκοπόν των αὗται παραλύουσι τάς ἐργασίας τῶν ἀνωτέρων μυστηριακῶν σκηνωμάτων.

Ἐάν ἐν Ἑλλάδι κατετμήθη ὁ Μυστηριακός χῶρος, ἐάν ὑπάρχωσιν ἀδελφοί ἡμῶν καταχρώμενοι ταῖς ἰδέαις του καί διαφθείροντες αὐτοῦ τόν μέγαν σκοπόν, τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μή κανονικῆς λειτουργίας τῶν κατωτέρων Συλλόγων.

Θά ἀποκλείσῃ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἑρμητικῶς τήν εἴσοδον εἰς μή παρέχοντας ἐκ τῶν προτέρων τήν ἀπόλυτον βεβαιότητα ὅτι **θά θελήσωσι νά διδαχθῶσι τάς ἱεράς τῆς Ἑλληνικῆς Μυσταγωγίας ἰδέας**, καί ὅσους θέλουσιν εἰς αὐτήν νά υἱοθετηθῶσι **μή διακρίνοντας αὐστηρῶς τήν διαφοράν τῶν Ἑλληνικῶν ἰδεῶν ἀπό τάς κοινωνικάς καί μονοθειστικάς ἰδέας.**

Θά ἐμποδίσῃ τήν μεταφοράν τῶν κοινωνικῶν ἰδεῶν ἐνταῦθα, διότι γνωρίζομεν, ὅτι ὅπου εἰσέρχεται τό σκότος, ἐκεῖ ἄρχονται αἱ διαφοραί τῶν ἰδεῶν.

Εἶπον ἐν ἀρχῇ περί τῶν μεγάλων τῶν Μυστηρίων ἰδεῶν.

Ἐκεῖ διηνεκῶς θά περιστρέφεται τό πνεῦμα τοῦ Συλλόγου ἡμῶν, ζητοῦντος φῶς, ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ Φωτός Ἀπόλλωνος, ἐκ τῆς Σοφωτάτης βασιλίσσης τῶν Οὐρανῶν θεᾶς Ἀθηνᾶς, τοῦ θείου Ὀρφέως καί Πυθαγόρου, ὅπως φωτίσουν τάς ἐργασίας ἡμῶν καί οὕτω φωτισθῇ τό ἀνθρώπινον γένος.

Τοιαῦται εἰσίν αἱ ἀντιλήψεις καί πεποιθήσεις ἡμῶν, καί ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν τύχει τῆς συνδρομῆς καί ὑποστηρίξεως καί τῶν ἀγαθῶν Ἑλλήνων ἀτόμων καί Συλλόγων, ὅπως ἀπό κοινοῦ ἐργαζόμενοι συνεχίσομεν τήν θειοτάτην πνευματικήν παράδοσιν τῶν προγόνων ἡμῶν.

Ἀθῆναι 18η Φεβρουαρίου 1906

«ἐάν μή· ἦν δ' ἐγώ, ἤ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἤ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι καί δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καί ἱκανῶς... οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα, ὦ φίλε Γλαύκων, ταῖς πόλεσι, δοκῶ δ' οὐδέ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει» (478D)

Γιά νά σωθοῦν οἱ πόλεις ἀπό τήν ἀθλιότητα τῆς πολιτικῆς ζωῆς μιά καί μόνη διέξοδος ὑπάρχει· ἤ νά πάρουν στά χέρια τους τήν πολιτική ἐξουσία οἱ φιλόσοφοι ἤ νά προσχωρήσουν στήν φιλοσοφία οἱ βασιλεῖς καί οἱ δυνάστες.

Μόνο ἄν ἡ πολιτική ἐξουσία ἀποκτήση φιλοσοφικό ἦθος εἶναι ἐνδεχόμενο νά φθάση ἡ ἀνθρώπότητα στό τέρμα τῶν δεινῶν της καί νά σωθῆ ἀπό τήν δυστυχία πού τήν παραδέρνει.

Αὐτό εἶναι τό νόημα τῆς περίφημης φράσεως πού εἶναι τοποθετημένη ἀκριβῶς στό μέσον τῆς "Πολιτείας" ἀποτελῶντας πίστη ἀπαρασάλευτη τοῦ Πλάτωνος.

ΟΙ ΔΑΣΥΝΟΜΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Α

Ἅδης, ἅγιος, ἁγνός
ἅμα, ἅμαξα, ἁβρός
αἷμα, Αἷμος, ἁμαρτία
ἁρπαγή καί ἁλιεία
ἅλς, ἁδρός καί ἁρμονία
ἅλμα, αἵρεσις, ἁπλός
ἅμιλλα καί ἁπαλός
ἅρμα, ἅλωσις, ἁψίδα
ἁφή, ἅπαξ, ἁλυσσίδα.

Ε

ἑσπέρα, ἑορτή
ἕνα, ἕξη καί ἑπτά
ἑκατό καί ἑρπετά
ἕδρα, ἕτοιμος καί ἕλος
ἕνωσις, ἑξῆς καί ἕως
ἕλιξ, ἕλκος, ἑταιρία
ἕλκυθρον, εὑρίσκω, ἑστία
ἑκών, ἕξις, ἑρμηνεία
εἵλως, ἕπομαι καί ἕρκος
εἱμαρμένη καί ἑκάς
Ἑλλάς, Ἑλικών, Ἕλλη,
Ἑλένη, Ἑκάβη, Ἑκάλη
Ἑρμῆς, Ἑωσφόρος, Ἕκτωρ
Ἕβρος, Ἑβραῖος

Η

ἥβη, ἥλιος καί ἧλος
ἥκιστα, ἡμέρα, ἥρως
ἡγεμών καί ἡδονή
ἥμερος, ἡνίκα, ἡνί
ἧττα, ἧμαι, ἡλικία
ἥμισυς καί ἡσυχία
Ἥρα, Ἡρακλῆς, Ἡρόδοτος
Ἡσίοδος, Ἥφαιστος,

Ι

ἵππος, ἵμερος, ἱδρώς
ὁ ἱέραξ ἱκανός
ἱκεσία, ἱλαρός
ἱμάτιον καί ἱερός
ἵστημι, ἵημι, ἵλεως,
ἱκνοῦμαι, ἵπταμαι καί
ἱστοροῦμαι, Ἱερεμίας,
Ἱμέρα, ἱστορία

Ο

ὅμοιος, ὁμίχλη, ὅπλον
ὁδηγός, ὁρμή καί ὅλον
ὁλκή, ὅλμος, ὁμαλός
ὁμιλία, ὁρατός, ὅρκος,
ὅρος, ὁσιότης, ὅμιλος
καί ὁρατότης, Ὅμηρος,
ὅρμος καί ὅμως, ὁμολογῶ

Υ

Ὅλες οἱ λέξεις πού ἀρχίζουν ἀπό ὕψιλον δασύνονται

Ω

ὥρα, ὥριμος, ὡραῖος
....***καί τά παράγωγα αὐτῶν***

Ἄρθρα
ὁ, οἱ, ἡ, αἱ
Προσωπ. Ἀντων.
ἡμεῖς
Ἀόρ. Ἀντων.
ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος
Δεικτ. Ἀντων.
οὗτος, αὕτη
Ἀναφ. Ἀντων.
ὅς, ἥ, ὅν, ὅσος, κ.λ.π.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΟΦΩΤΑΤΗΝ ΑΘΗΝΑΝ

Τὸ νὰ θελήσωμεν εἰς μίαν ἀναγκαίως σύντομον εἰσαγωγὴν νὰ σκιαγραφήσωμεν ἔστω καὶ δι' ἁδρῶν γραμμῶν τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Γίγαντος τοῦ νεοπλατωνικοῦ στερεώματος, τοῦ Λυκίου Πρόκλου, θὰ ἀπετέλει ἔργον ἐκ φύσεως ἀνεπαρκὲς καὶ ἐν πολλοῖς μειωμένον. · Ἴσως ἀφιερώσωμεν ἄλλοτε, διεξοδικωτέραν μελέτην, ἀνταξίαν τοῦ μεγάλου, πολυγράφου καὶ συνθετικοῦ πνεύματος τοῦ διαδόχου ἐκείνου τῆς Πλατωνικῆς Σχολῆς.

Ὑπῆρξεν ἐν ὀλίγοις ὁ τελευταῖος καὶ φωτεινότερος κρίκος τῆς χρυσῆς ἁλύσεως τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἀθηνῶν ποὺ ἤρχιζεν ἀπὸ τὸν Ὀρφέα καὶ διὰ μέσου τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ Πλάτωνος καὶ ὅλων τῶν Νεοπλατωνικῶν καὶ κατέληγεν εἰς αὐτόν, ἐν τῷ ὁποίῳ, χωρὶς δισταγμόν, δυνάμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὡς τὴν κορωνίδα τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως καὶ μυήσεως. Οἱ τελευταῖοι κρίκοι ὑπῆρξαν ὁ Μαρῖνος, ὁ Ἰσίδωρος, ὁ Δαμάσκιος καὶ ὁ Σιμπλίκιος.

Εἶναι ὁ ἐπιφανέστερος τῶν τελευταίων διαδόχων τῆς Ἀκαδημείας, διάδοχος τοῦ Πλουτάρχου τοῦ Ἀθηναίου καὶ μαθητὴς τοῦ Συριανοῦ. Καταγόμενος ἀπὸ εὔπορον οἰκογένειαν νομομαθῶν, καὶ προοριζόμενος κατ' ἀρχὴν καὶ αὐτὸς γιὰ δικαστικός, γίνεται φιλόσοφος ἀκολουθῶν τὴν κλίσιν του καὶ τὴν θείαν προτροπὴν τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, ἡ ὁποία, ἐν ὁράματι τὸν παρακαλεῖ νὰ τὴν φιλοξενήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Αὐτὸ καὶ πράττει μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς.

Τὸν διακρίνει πρῶτον μεγάλη θεοσέβεια καὶ τελεῖ κατὰ μῆνα τὰς τελετὰς τῆς Μεγάλης Μητρός, τηρεῖ τὰς ἡμέρας ἀργίας, νηστεύει τακτικὰ τὴν τελευταίαν ἡμέρα ἑκάστου μηνός, προσεύχεται καθημερινῶς κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου, κατὰ τὸ μεσουράνημά του καὶ κατὰ τὴν δύσιν, ἐπιζητεῖ τὴν εὔνοιαν τῶν ὑπερβατικῶν θεοτήτων, εἰς τὰς ὁποίας ἀπευθύνει ὕμνους, εἰδικῶς πρὸς ἰδίαν χρῆσιν συντεταγμένους, ἐφαρμόζει τὰς θεουργικὰς πρακτικὰς τὰς ὁποίας ἐδιδάχθη ἐκ χειρογράφου τοῦ Πλουτάρχου, ποὺ τοῦ ἐνεπιστεύθη ἡ κόρη τοῦ τελευταίου Ἀσκληπιγένεια, ὡς ἀναφέρει ὁ βιογράφος του Μαρῖνος.

Πάντα ταῦτα γίνονται παραλλήλως πρὸς τὴν διδακτικὴν καὶ συγγραφικὴν του ἐργασίαν. Λέγεται ὅτι ἐδίδασκεν εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν πέντε τάξεις καὶ ἔγραφε περὶ τοὺς 700 στίχους κειμένου καθημερινῶς.

Αὐτὸς ἦτο ὁ ἁγνὸς καὶ θεοσεβὴς ἀνήρ, ποὺ ὑπῆρξεν κατ' ἐξοχὴν ὁ μέγας ταξινόμος τῆς πλατωνικῆς διδασκαλίας, συγγραφεὺς περιλήψεων, κάθε εἴδους σχολίων καὶ ὑπομνηματισμῶν, τῶν ὁποίων ἡ τάξις, ἡ διαύγεια, ἡ σαφήνεια εἶναι καταπληκτικαὶ διὰ μίαν τόσον δυσνόητον ὕλην.

Τοιαῦτα μεγάλα πολύτομα σχόλια εἶναι τὰ εἰς τὸν Τίμαιον, τὴν Πολιτείαν, τὸν Κρατύλον, τὸν Ἀλκιβιάδην, τὸν Παρμενίδην, τὸν Εὐκλείδην. Τὰ σχόλια εἰς τὸν Τίμαιον ἔγραψεν εἰς ἡλικίαν 28 μόλις ἐτῶν, αὐτὰ δὲ καὶ μόνα θὰ ἤρκουν, διὰ νὰ τὸν ἀπαθανατίσουν.

Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἔγραψε καὶ ἴδια ἔργα θεολογικῆς φύσεως, ὅπως ἡ ὀγκώδης Πλατωνικὴ θεολογία, ἓν τεράστιον ἔργον ἐκ 10 βιβλίων περὶ τῆς Φιλοσοφίας τῶν Χαλδαϊκῶν Λογίων (δυστυχῶς ἀπολεσθὲν ἐκτὸς ὀλίγων σελίδων πού διέσωσεν ὁ Μιχαὴλ Ψελλός), Στοιχεῖα θεολογίας, μίαν Συμφωνίαν μεταξὺ Ὀρφέως, Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος (ἀπολεσθέν) καὶ πολλοὺς ὕμνους πρὸς τοὺς θεοὺς ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 8 διεσώθησαν.

Ἂν καὶ σεβόμενος τὸν Ἰάμβλιχον, δὲν παρασύρεται εἰς τὰ ἔργα του ἀπὸ τὰς θεουργικὰς μέχρι δεισιδαιμονίας ἰδέας τῆς συριακῆς καὶ φρυγικῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' ἀναπτύσσει, μὲ ἐξαίρετον γλαφυρότητα, σαφήνειαν, μεθοδικότητα καὶ θετικότητα τὰς πολυτίμους ἀπόψεις του πρὸς κατανόησιν τῶν κεκρυμμένων ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος.

Οὕτω τὸ ἔργον του καταλαμβάνει θέσιν ὄχι ἁπλῶς ἐξέχουσαν, ἀλλὰ καὶ εἶναι τὸ ἀναντικατάστατον ὄργανον διὰ τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ εἰσέλθῃ καὶ μυηθῇ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Ἐγκατέλειψε τὸν παροδικὸν τοῦτον κόσμον εἰς ἡλικίαν περίπου 75 ἐτῶν, περὶ τὸ 485 ἐν Ἀθήναις.

Οἱ Νεοπλατωνικοὶ γενικῶς, κρίνονται ὑπὸ τῶν φιλολόγων μὲ κάποιαν περιφρόνησιν, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἦσαν ὀπαδοὶ τοῦ συγκρητισμοῦ καὶ ἐκλεκτισμοῦ καὶ διότι δὲν παρουσίασαν κάτι τὸ ἐντελῶς νέον εἰς τὴν ἑλληνικὴν γραμματείαν.

Ἐν τούτοις ἡ κρίσις αὐτη εἶναι ἄκρως ἄδικος, διότι, χάρις εἰς τὸν συγκρητισμόν των αὐτόν, διὰ τῆς προσκτήσεως ἐκ τῶν ἄλλων θρησκειῶν μέσων συγκρίσεως καὶ ἑρμηνείας καὶ ἀκόμη διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ὅρκος των περὶ ἐχεμυθείας ἀπέναντι τῶν Μυστηρίων εἰς ἃ εἶχον μυηθῇ εἶχε κάπως ἀτονίσει εἰς τὴν ἐποχήν των καὶ ἐπὶ πλέον διότι ὁ ἔνθεος ζῆλος των νὰ παρουσιάσουν εἰς τὸν σχεδὸν ἄθεον, δεισιδαίμονα καὶ ὑλόφρονα κόσμον τῆς ἐποχῆς των, δηλαδὴ τῶν πρώτων αἰώνων τῆς ἡμετέρας χρονολογίας, ὅπου ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶχεν εἰσέτι κραταιωθῇ.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιστημονικήν, θὰ ἐλέγομεν, φιλοσοφικὴν καὶ ἱερουργικὴν ἐπίδοσιν τοῦ Πρόκλου, ἀποκαλύπτεται εἰς αὐτὸν καὶ ποιητικὸν τάλαντον διὰ τῶν ὕμνων του. Ἴσως νὰ ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος βαθυστόχαστος ποιητὴς τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐξ ὅλων τῶν Ὕμνων τοὺς ὁποίους συνέταξε, μόνον 8 διεσώθησαν καὶ μάλιστα τοῦ τελευταίου «Πρὸς τὸν Ἕνα Θεόν» ἀμφισβητεῖται ἡ πατρότης του καὶ ἀποδίδεται ὑπό τινων εἰς τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν.

Ὅπως ὅλοι οἱ φιλοσοφικοὶ Ὕμνοι, κατὰ μείζονα λόγον **οἱ Ὕμνοι τοῦ Πρόκλου, δὲν εἶναι ἁπλαῖ προσευχαὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἢ τοὺς θεούς· δὲν ἔχουν ἁπλῶς ὡς ἀντικείμενον τὴν λατρείαν τοῦ Θείου, δὲν ἐπιζητοῦν τὴν συγκατάβασιν αὐτοῦ καὶ τὴν παροχὴν οἱασδήποτε ἀνταμοιβῆς· εἶναι μᾶλλον καὶ κυρίως πνευματικαὶ ἀσκήσεις, στηρίγματα βαθέος διαλογισμοῦ, ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν ἀναγωγὴν τῆς ψυχῆς πρὸς ἀνώτερα πεδία («ἔκστασις») καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν (ἕνωσις-λύτρωσις), εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἐμποδίων πού δυσχεραίνουν τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πνευματικὴν Πατρίδα, παρατείνουν τὴν ἐξορίαν εἰς τὸν μορφικὸν τοῦτον κόσμον καὶ διαιωνίζουν τὴν ὥραν τῆς ἀπολυτρώσεως.**

Ἡ προσευχή, κατὰ τὸν Πρόκλον (ἐν Τιμ. I 64, 65, 66) **εἶναι πρᾶξις νοερὰ ἐξυψοῦσα τὸν νοῦν μέχρι τοῦ Θεοῦ, εἶναι τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιτυγχάνεται ἡ θέασις** (CONTEMPLATIO), **ἡ ἔξοδος καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ κόσμου τῆς πολλότητος καὶ διακρίσεως καὶ ἡ ἐπανασύνδεσις μὲ τὴν ἄρρητον Ἑνότητα.**

Οἱ Ὕμνοι, ὀρθῶς προφερόμενοι, προκαλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἐνθουσιασμὸν τὸν ὁποῖον ὁ Πλάτων ἀπεκάλει θείαν μανίαν, καὶ μὲ τὰ πτερὰ τῆς οὕτω ἐνθουσιώσης ψυχῆς ἀναρπάζεται ὁ νοῦς πρὸς τὰ νοητὰ ὕψη (ἔκστασις) καὶ ἑνοῦται τελικῶς μὲ τὸ θεῖον.

Ἡ νοσταλγία πρὸς ἕνα κόσμον ἀνώτερον, ἁγνότερον, πρὸς ἕνα ἀνώτερον ἰδανικὸν καὶ ἡ ταύτισις μὲ τὸ ἑνοειδὲς τῆς Μονάδος, εἶναι εἰς τοὺς ὕμνους τοῦ Πρόκλου πλέον ἢ ἔντονος· ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀναγωγική των δύναμις.

Πολλὰ ἐγράφησαν ὑπὸ τῶν Φιλολόγων περὶ τῆς ποιητικῆς ἀξίας τῶν ὕμνων τοῦ Πρόκλου, ἄλλοτε ὑπὲρ καὶ ἄλλοτε κατά, ὡς συνήθως. Ἐκεῖνο πού μᾶς ἐνδιαφέρει δὲν εἶναι ἡ καλλιέπεια, ἀλλ' ἡ ἐξυψωτικὴ δύναμις τῶν ἐκφερομένων ἐννοιῶν. «*Δὲν ἔγκειται εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἐπικαλουμένων θεοτήτων ἡ ἀξία τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Πρόκλου*», γράφει ὁ Μ. MEUNIER (ἔνθ. ἀν. σ. 59), «*ἀλλ' εἶναι ἡ σοφία πάσης σοφίας πού ὁ ὕμνος του ψάλλει.*

Μὲ αὐτόν, ἡ Μυθολογία ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σύνηθες θρησκευτικὸν καὶ ἀνθρωπόμορφον πεδίον, εἰς ὃ εἶχε μέχρι τοῦδε σχεδὸν ἀποκλειστικὰ περιορισθῇ, διὰ νὰ εἰσβάλῃ καθολικῶς εἰς τὸ μεταφυσικὸν πεδίον τῶν Ἰδεῶν.

Ὁ Ὄλυμπος δὲν εἶναι πλέον παρὰ μία διαλάμπουσα εἰκὼν (σύμβολον) τῶν ποικίλων δυνάμεων μέσα στὴν ἑνότητα τοῦ Ὑπάτου Νοῦ».

Ὅλα τὰ σύμβολα πού χρησιμοποιεῖ ἡ νόησις, ὁ κεκαθαρμένος καὶ θεοφόρητος νοῦς, ὅλα εἶναι ὁδοὶ πού ἄγουν πρὸς τὴν μίαν Ἀλήθειαν.

Καὶ οἱ μῦθοι εἶναι σύμβολα πού παρουσιάζουν τὴν θείαν Δύναμιν καὶ Σοφίαν ὑπὸ διάφορα πρίσματα.

Ἕνας τέτοιος ὕμνος δὲν ἀνυμνεῖ καὶ δὲν ἐκθειάζει τὰς ἀρετὰς τῶν θεῶν τῶν λατρευομένων μόνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἓν ρητόν, τὸ ὁποῖον ὁ Πρόκλος συνεχῶς ἐπανελάμβανε, ἦτο ὅτι **ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος δὲν ἀποβλέπει ἁπλῶς εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, τῆς πόλεώς του ἢ τῆς πατρίδος του, ἢ ὡρισμένων ἐθνῶν, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ εἶναι ὁ κοινὸς ἱεροφάντης ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου.** (ἀναφ. ὑπὸ τοῦ βιογράφου του Μαρίνου, Βίος Πρόκλου 19).

«Πιστὸς τόσον εἰς τὴν θεωρίαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν πρὸς τὸ εὐγενικὸ αὐτὸ ἰδανικόν, κανένας φιλόσοφος δὲν ἐπέδειξε ἕνα τόσον μεγάλον σεβασμὸν πρὸς ὅλας τὰς διδασκαλίας.

Οὐδεὶς ἀπεδείχθη τόσον νοήμων καὶ εὐέλικτος διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν βαθυτέραν ἁρμονίαν πρὸς ὅλας τὰς μυήσεις καὶ πρὸς τὴν θαυμαστὴν ἑνότητα τῶν πεποιθήσεων ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος εἰς τὴν προσπάθειάν του πρὸς ἐξήγησιν τῆς φιλοσοφίας, πού ἀγκάλιασε τὸ ὅλον καὶ τὰς λεπτομερείας τῶν παραδόσεων καὶ τῶν μύθων τοῦ Ἐθνισμοῦ, πού ἀνεκάλυψεν εἰς κάθε θεότητα μίαν ἀρχήν, μίαν οὐσίαν, μίαν δύναμιν, τοῦ νοεροῦ καὶ αἰσθητοῦ κόσμου καὶ πού ἐπανήγαγε τὴν ἀπειρίαν τῶν μυθολογικῶν συλλήψεων, εἰς ἓν ἀληθινὸν σύστημα ἀνταποκρινόμενον καθ' ὅλα τὰ μέρη του πρὸς τὴν πραγματικὴν φιλοσοφίαν, εἰς τρόπον ὥστε θρησκεία καὶ ἐπιστήμη (Γνῶσις) νὰ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς δύο ἐκφράσεις μιᾶς ἑνιαίας σκέψεως».

Πέτρος Γράβιγγερ

Κλῦθί μοι,
αἰγιόχοιο[1] Διὸς τέκος,
ἣ γενετῆρος
πηγῆς ἐκπροθοροῦσα,
καὶ ἀκροτάτης ἀπὸ σειρῆς[2]
ἀρσενόθυμε,
φέρασπι,
μεγάσθενες,
ὀμβριμοπάτρη,
Παλλάς, τριτογένεια[3], δορυσσόε,
χρυσεοπήληξ,

Κέκλυθι·
δέχνυσο δ' ὕμνον εὔφρονι, πότνια,
θυμῷ·
μηδ' αὔτως ἀνέμοισιν ἐμόν ποτε μῦ-
θον ἐάσῃς.
Ἣ σοφίης πετάσασα θεοστιβέας
πυλεῶνας,
καὶ χθονίων δαμάσασα θεήμαχα
φῦλα γιγάντων[4].
Ἣ πόθον Ἡφαίστοιο λιλαιομένοιο
φυγοῦσα,
παρθενίης ἐφύλαξας ἑῆς ἀδάμαντα
χαλινόν[5].
Ἣ κραδίην ἐσάωσας
ἀμιστύλλευτον ἄνακτος
αἰθέρος ἐν γυάλοισι,
μεριζομένου ποτε Βάκχου
Τιτήνων ὑπὸ χερσί.
Πόρες δὲ ἑ πατρὶ φέρουσα,
ὄφρα νέος βουλῇσιν ὑπ' ἀρρήτοισι
τοκῆος
ἐκ Σεμέλης περὶ κόσμον ἀνηβήσῃ
Διόνυσος[6]
ἧς πέλεκυς θήρεια ταμὼν
προθέλυμνα κάρηνα,
πανδερκοῦς Ἑκάτης
παθέων ἤνασε γενέθλην[7].
Ἣ κράτος ἵραο σεμνὸν
ἐγερσιβρότων ἀρετάων.
Ἣ βίοτον κόσμησας
ὅλον πολυειδέσι τέχναις[8],
δημιουργίην νοερὴν
ψυχαῖσι βαλοῦσα[9]
ἣ λάχες ἀκροπόληα[10]
καθ' ὑψιλόφοιο κολώνης,
σύμβολον ἀκροτάτης
μεγάλης σέο,
πότνια, σειρῆς[11]·
ἣ χθόνα σωτιάνειραν
ἐφίλαο,
μητέρα βίβλων[12]
πατροκασιγνήτοιο
βιασαμένη πόθον ἱρόν,
οὔνομα δ' ἄστεϊ δῶκας
ἔχειν σέο
καὶ φρένας ἐσθλάς[13]

ἔνθα μάχης ἀρίδηλον,
ὑπὸ σφυρὸν οὔρεος ἄκρον
σῆμα καὶ ὀψιγόνοισιν
ἀνεβλάστησας ἐλαίην·
εὖτ' ἐπὶ Κεκροπίδῃσιν Ποσειδάωνος
ἀγωγῇ
μυρίον ἐκ πόντοιο
κυκώμενον ἤλυθε κῦμα[14],

πάντα πολυφλοίσβοισιν ἑοῖς ῥεέ-
θροισιν ἱμάσσον.
Κλῦθί μευ,
ἣ φάος ἁγνὸν
ἀπαστράπτουσα προσώπῳ[15],
δὸς δέ μοι ὄλβιον ὅρμον ἀλωομένῳ
περὶ γαῖαν·
δὸς ψυχῇ φάος ἁγνὸν
ἀπ' εὐιέρων σέο μύθων,
καὶ σοφίην καὶ ἔρωτα[16]·
μένος δ' ἔμπνευσον ἔρωτι

τοσάτιον καὶ τοῖον,
ὅσον χθονίων ἀπὸ κόλπων
αὖ ἐρύσει πρὸς Ὄλυμπον,
ἐς ἤθεα πατρὸς ἐῆος.
Εἰ δέ τις ἀμπλακίη με κακὴ
βιότοιο δαμάζει
—οἶδα γάρ, ὡς πολλοῖσιν
ἐρέχθομαι ἄλλοθεν ἄλλαις
πρήξεσιν οὐχ ὁσίαις, τὰς ἤλιτον
ἄφρονι θυμῷ—
Ἵλαθι, μειλιχόβουλε, σαόμβροτε,
μηδέ μ' ἐάσῃς
ῥιγεδανοῖ ποιναῖσιν[17]
ἕλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι
κείμενον ἐν δαπέδοισιν,
ὅτι τεὸς εὔχομαι εἶναι[18].
Δὸς γυάλοις μελέων σταθερήν,
καὶ ἀπήμον' ὑγείην,
σαρκοτάκων δ' ἀπέλαυνε πικρῶν
ἀγελάσματα νούσων[19].

Ναί, λίτομαι βασίλεια,
καὶ ἀμβροσίῃ σέο χειρί.
Παῦσον ὅλην κακότητα μελαναίων
ὀδυνάων,
δὸς βιότῳ πλώοντι γαληνιόωντας
ἀήτας[20]
τέκνα, λέχος,
κλέος ὄλβιον,
εὐφροσύνην ἐρατεινήν,
πειθὼ στωμυλίην φιλίης,
νόον ἀγκυλομήτην

κάρτος ἐπ' ἀντιβίοισι· προεδρίην ἐνὶ
λαοῖς.
Κέκλυθι,
κέκλυθ' ἄνασσα,
πολύλλιστος δὲ σ' ἱκάνω
χρειοῖ ἀναγκαίῃ·
σὺ δὲ μείλιχον οὔας ὑπίσχες.

Ἐπάκουσόν μου, κόρη τοῦ Διός, τοῦ κατόχου τῆς αἰγίδος[1], ποὺ σὺ ἐξεπέμφθης ἀπὸ τὴν γενέτειραν πηγὴν καὶ ἀπὸ τὴν ὑψηλοτέραν σειρὰν τῶν ὄντων[2]!

Καρδιὰ ἀρρενωπή, φέρουσα ἀσπίδα, θεὰ μὲ μεγάλο σθένος καὶ ἀπὸ ἰσχυρὸν Πατέρα. Παλλάς, Τριτογένεια[3], πάλλουσα τὸ δόρυ, παρθένος μὲ τὸ χρυσοῦν κράνος, ἄκουσέ με!

Δέξου τὸν ὕμνον μου, σεβασμία θεά, μὲ καλοπροαίρετη καρδιὰ καὶ μὴ ἀφήσῃς νὰ παρασυρθοῦν ματαίως οἱ λόγοι μου ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ὦ σὺ ποὺ ἄνοιξες πρὸ τῶν βημάτων τῶν θεῶν, τὰς θύρας τῆς σοφίας, ποὺ ἐδάμασες τὸ γένος τῶν Γιγάντων, τῶν τέκνων τῆς Γῆς, ποὺ προσέβαλαν τοὺς θεούς[4], σὺ ποὺ ἀπέφυγες τοὺς πόθους τοῦ Ἡφαίστου καὶ διετήρησες ἀνέπαφον τὸν χαλινὸν τῆς παρθενίας[5]!

Σὺ ποὺ ἔσωσες, εἰς τὰ βάθη τοῦ αἰθέρος, τὴν ἀμέριστον καρδίαν τοῦ Διονύσου, ὅταν ὁ Βάκχος διεμελίσθη ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Τιτάνων· τὴν ἐπῆρες καὶ τὴν ἐνεπιστεύθης εἰς τὸν Πατέρα του, ὅπου, ὅταν ἐπέστη ἡ κατάλληλος στιγμὴ κατὰ τὰς ἀρρήτους βουλὰς τοῦ γεννήτορός του, ἀνῆλθεν εἰς τὸν κόσμον ἕνας νέος Διόνυσος γεννηθεὶς ἀπὸ τὴν Σεμέλην[6]!

Σὺ ποὺ μὲ τὸν πέλεκυν ἀπέκοψες τὰ γερὰ κεφάλια τῶν τεράτων ποὺ ἐγέννησεν ἡ παντεπόπτις Ἑκάτη καὶ κατηύνασες τὴν πρόκλησιν τῶν κακῶν[7].

Ὦ σύ, ποὺ μὲ δραστηριότητα ἐξύψωσες τὰς ἀρετὰς ποὺ ἐξαίρουν τὰς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ διακοσμεῖς ὁλόκληρον τὸν βίον μας, ἀποκαλύπτουσα τὰς πολυειδεῖς μορφὰς τῶν τεχνῶν[8], καὶ ἐνσπείρεις εἰς τὰς ψυχὰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δημιουργήσουν σύμφωνα μὲ τὴν νόησιν[9].

Σύ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιερώθη ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου ἡ Ἀκρόπολις[10] σύμβολον, σεβασμία, τῆς ὑψίστης σου τάξεως εἰς τὴν ἄλυσιν τῶν ὄντων[11]!

Σύ, ποὺ ἠγάπησες τὴν γῆν αὐτήν, ποὺ διέθρεψες ἥρωας, μητέρα τῶν βιβλίων[12] καὶ ἡ ὁποία θριαμβεύσασα ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ἐπιθυμίας τοῦ ἐκ πατρὸς συγγενοῦς σου (Ποσειδῶνος) ἔδωσες τὸ ὄνομά σου εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν τροφὸν διασήμων διανοητῶν[13]!

Καὶ ἐκεῖ ἐπάνω, γιὰ νὰ μᾶς ἀφήσῃς, ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἐπερχομένους ἀνθρώπους, σύμβολον λαμπρὸν τῆς νίκης σου, ἔκαμες νὰ βλαστήσῃ ἡ

ἐλαία, ἐνῷ ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ποσειδῶνος, μύρια κύματα ἐκ τοῦ πόντου[14] ἦλθον ἐπὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Κέκροπος, μαστιγώνοντα τὰς ἀκτὰς μὲ τὰ γοερά των ὕδατα.

Ἐπάκουσόν μου, σὺ τῆς ὁποίας τὸ πρόσωπον ἀπαστράπτει ἀπὸ ἁγνὴν λάμψιν[15]!

Χάρισέ μου εὐτυχῆ λιμένα ὅπου νὰ δυνηθῇ ἡ ψυχή μου, περιπλανωμένη ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ εὕρῃ καταφύγιον. Παράσχου εἰς αὐτήν, διὰ τῆς χάριτος τῶν ἱερῶν λόγων σου, κλέος, σοφίαν καὶ ἀγάπην[16].

Ἐπίνευσον εἰς τὴν ψυχήν μου τόσον ἔρωτα, ὅσος χρειάζεται διὰ νὰ δυνηθῇ αὐτή, διὰ μέσου τῶν ἀντιξοοτήτων τῆς γῆς, νὰ ἐπανέλθῃ ἐκ νέου εἰς τὸν Ὄλυμπον, εἰς τὸν οἶκον τοῦ παναγάθου Πατρός.

Καὶ ἂν κάποτε, παραπλανηθῶ εἰς τὰς θλιβερὰς πλάνας τῆς ζωῆς —διότι γνωρίζω ὅτι πολλὲς φορὲς παρασύρομαι ἀπὸ πράξεις ποὺ δὲν εἶναι ἱεραὶ καὶ ἐκτελῶ μὲ ἀφροσύνην— ἔσο ἵλεως, γλυκεῖα σύμβουλος, σώτειρα τῶν θνητῶν καὶ μὴ μὲ ἐγκαταλείψῃς κατακείμενον καὶ μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ὥστε νὰ καταστῶ τὸ θῦμα φοβερῶν τιμωριῶν[17] ἀφοῦ σὲ ἱκετεύω προσευχόμενος νὰ σοῦ ἀνήκω[18].

Δῶσε εἰς τὰ μέλη μου σταθερὰν καὶ παραγωγικὴν ὑγείαν· ἀπομάκρυνε τὴν ἀγέλην τῶν νόσων ποὺ ἐξασθενίζουν τὴν σάρκα[19].

Ναί, σὲ ἱκετεύω, βασίλισσα, νὰ κατευνάσῃς μὲ τὸ θεϊκό σου χέρι, ὅλην τὴν ἀθλιότητα τῶν σκοτεινῶν πόνων.

Δῶσε εἰς τὴν λέμβον τῆς ζωῆς μου, ἀνέμους γαλήνης[20].

Χάρισέ μου τέκνα, σύζυγον, δοξασμένον ὄνομα, εὐτυχίαν, τὴν χαρὰν ποὺ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀξιαγάπητον, τὴν πειθὼ εἰς τοὺς λόγους, τὴν ἕλξιν τῆς φιλίας, τὴν λεπτὴν διεισδυτικότητα τοῦ πνεύματος, τὴν δύναμιν νὰ ἀντιστέκωμαι εἰς τὰς ἀντιξοότητας τοῦ βίου καὶ τὴν εὔνοιαν νὰ κατέχω μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν μου ἐξέχουσαν θέσιν.

Ἐπάκουσον, ἄνασσα, ἐπάκουσόν μου.

Συνθλιβόμενος ἀπὸ ἀδηρίτους ἀνάγκας, σὲ ἱκετεύω μὲ θερμὰς προσευχάς.

Στρέψον πρὸς ἐμὲ εὐήκοον τὴν προσοχήν σου.

Σχόλια

1. Ἡ αἰγὶς εἶναι ὁ χιτὼν ποὺ περιβάλλεται ὁ νεφεληγερέτης Ζεύς. Εἰς τὸν Ὅμηρον, Ἰλ. Ρ στ. 591-593, ἁπλῶς μὲ τὴν κάλυψιν τοῦ Διὸς μὲ τὴν ἀστραφτερὴ αἰγίδα, ἡ Ἴδη καλύπτεται ἀπὸ σύννεφα, ἡ ἀστραπὴ λάμπει, ὁ κεραυνὸς βροντᾶ καὶ ἡ γῆ σείεται. Ὅπως ὁ πατέρας της, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ καλύπτεται ὑπὸ αἰγίδος:

«Στοὺς ὤμους βάζει τὴ φρικτή,
τὴ κροσσωτὴ αἰγίδα
πῶχει τριγύρω τὴν φυγὴ κ' ἡ
Ἔρις εἶναι μέσα,
ἡ Δύναμις κι' ὁ Διωγμὸς ὅπου
καρδιὲς παγώνει
καὶ τῆς Γοργοῦς ἡ κεφαλή,
τρομακτικὸ καὶ μέγα
τέρας ποὺ δείχνει τῶν θνητῶν ὁ
αἰγιδοφόρος Δίας».
(μτφρ.Ἰ. Πολυλᾶ)

Ἡ αἰγὶς εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἰσχύος τοῦ Κυρίου τῆς βροντῆς.

2. Κόρη τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μήτιος, προσωποποίησις τοῦ θείου Νοῦ, ἡ Ἀθηνᾶ ἐξῆλθε πάνοπλος ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρός της, τοῦ οἰκουμενικοῦ Δημιουργοῦ. Καὶ διὰ τὸν Πλάτωνα, Κρατ. 407, εἶναι ἡ θεία Σοφία. Περὶ τῆς γενέσεως τῆς Ἀθηνᾶς βλ. Ὁμηρικὸν ὕμνον XVIII, 4-16.

3. Τριτογένεια, εἶναι ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, ποὺ σημαίνει, ὡς πιστεύεται, «τὴν γεννηθεῖσαν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός». Βλ. Ἡσύχιος, Ἐτυμολ. Μέγα 746, 43. Ἐπίσης Φώτιον καὶ Σουΐδαν ἐν λ. Τριτογενής. Κατ' ἄλλους ἀναφέρεται εἰς τὴν γένεσιν τῆς θεᾶς ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ ὑγροῦ στοιχείου (Ὠκεανός) ἐκ τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ ὄντα ἔλαβον γένεσιν. Πρβ. Ὀρφ. Ὕμν. 33, στ. 13.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐβοήθησε τὸν Δία εἰς τὴν πάλην του κατὰ τῶν Τιτάνων καὶ Γιγάντων ποὺ ἤθελαν νὰ ἀναρριχηθοῦν εἰς τὸν Ὄλυμπον καὶ νὰ τὸν ἐκθρονίσουν. Κατὰ τὸν Δαμάσκιον π. Ἀρχῶν Τ. Ι 25, 60, 94, 97, 321 ἡ **Τιτανομαχία** εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ διαφορισμοῦ (SOLVE) ἀντιτιθέμενον πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς συγκεντρώσεως (COAGULA) καὶ ὁλοκληρώσεως. Ὁ πόλεμος τῶν Τιτάνων ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν στιγμὴν ὅπου τὰ διάφορα στοιχεῖα καὶ τὰ ἀντίθετά των, ἀρχικῶς συγκεχυμένα καὶ ἑνωμένα, διαχωρίζονται, κατατέμνονται καὶ διαφορίζονται. Ἡ Ἀθηνᾶ, παρεμβαίνουσα εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν παριστᾶ, λέγει ὁ Πρόκλ. ἐν Παρμεν. Ι, σ. 75 *CHAIGNET* «*τὴν ἑνότητα διεισδύουσαν ἐν τῇ πολλότητι καὶ κατευνάζουσαν διὰ τῆς τάξεως καὶ τοῦ λόγου*». Ὁ πέπλος τῆς Ἀθηνᾶς, προσθέτει (σ. 127) ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο κεντημένη ἡ ἀναπαράστασις αὐτὴ τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ τῶν Τιτάνων «*συμβολίζει τὴν νίκην διὰ τῆς ὁποίας ἡ θεὰ κατέστη κυρία ὅλων τῶν μερισμένων αἰτιῶν, τὰς ὁποίας συνδέει καὶ συνενώνει μετὰ τοῦ πατρός της, ποὺ εἶναι ὁ θεῖος Νοῦς*».

Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὡς θεότητος ἀγωνιζομένης κατὰ πάσης ὑλικῆς χωριστικότητος, Βλ. Πρόκλ. ἐν Κρατ. 185 (BOISSONADE). Ἡ πραγματικὴ μάχη τῶν Γιγάντων, προσθέτει ὁ Πρόκλ. ἐν

Παρμεν. 133 CHAIGNET, διεξάγεται εἰς τὰς ψυχάς. Ὅταν εἰς αὐτὰς καθοδηγὸς καὶ ἡγεμὼν εἶναι ὁ λόγος καὶ ὁ Νοῦς, τότε νικήτριαι εἶναι αἱ ἀθηναϊκαὶ δυνάμεις. Ἀλλ' ὅταν ἡ πολλότης καὶ γενικῶς τὰ κατώτερα στοιχεῖα, τέκνα τῆς Γῆς, ἐπικρατοῦν εἰς αὐτάς, τότε καθίστανται τύραννοι αὐτῶν.

5. Περὶ τῆς ἀκάρπου προσπαθείας τοῦ Ἡφαίστου νὰ κατακτήσῃ διὰ τῆς βίας τὴν Παρθένον Ἀθηνᾶν καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἔλαβε γένεσιν ὁ Ἐριχθόνιος-Ἐρεχθεύς, ὁ πρόγονος τῶν Ἀθηναίων, ἐκ τοῦ διαχυθέντος σπέρματος τοῦ Ἡφαίστου, βλ. Πρόκλ. ἐν Τιμ. Ι, 143: «*Ὄντως ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι ὑπάρχουν καὶ δημιουργικαὶ αἰτίαι* («λόγοι») *καὶ ὑπόβαθρον* («ὑποκείμενον») *αἱ μὲν πρῶται πηγάζουσαι ἐκ τῆς τέχνης τοῦ Ἡφαίστου, τὸ δεύτερον ἐκ τῆς Γῆς. Διότι μὲ τὸν ὅρον "Γῆ" πρέπει νὰ νοῆται* ***πᾶσα ὑλικὴ αἰτία καὶ πᾶσα γένεσις νὰ ἀποκαλῆται "γῆ".*** *Ἀναγκαίως δὲ τὰ σπέρματα εἶναι γήινα.* ***Ἡφαίστειον δὲ ὄργανον εἶναι τὸ Πῦρ,*** *ὕλη δὲ ἡ γῆ διὰ τοῦ πυρὸς κινουμένη καὶ ζωογονουμένη μέσω τοῦ πυρός... Διὰ τοῦτο καὶ λέγεται ὅτι τὸ σπέρμα τοῦ Ἡφαίστου, ἑνωθὲν μετὰ τῆς γῆς ἔδωσε γένεσιν εἰς τὸ γένος τῶν Ἀθηναίων. Διότι, κατὰ τὸν μῦθον ὁ Ἥφαιστος, ἐρώμενος τῆς Ἀθηνᾶς, ἐξέχυσε τὸ σπέρμα του ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ οὕτω ἐβλάστησε τὸ γένος τῶν Ἀθηναίων*».

Περὶ τοῦ Ἡφαίστου ὡς δημιουργοῦ εἰδικῶς τοῦ σώματος, Βλ. Πρόκλ. Πλάτων. Θεολογία VI, 22 καὶ ἐν Τιμαίῳ Ι 142, 14: «*Ὁ Ἥφαιστος ἀνήκει εἰς τὴν σειρὰν τῶν κατασκευαστικῶν θεῶν καὶ ὄχι εἰς τὴν σειρὰν τῶν ζωογονικῶν ἢ συντηρητικῶν ἢ ἄλλων· τοῦτο ὑποδεικνύεται ἀπὸ τοὺς Θεολόγους οἱ ὁποῖοι τὸν παρουσίαζον χαλκεύοντα εἰς τὸ ἐργαστήριόν του καὶ γενικῶς ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἐργοτεχνίτην. Ἀφ' ἑτέρου, οἱ ἴδιοι παρουσιάζουν τὰ ἔργα τοῦ Ἡφαίστου ὡς* ***αἰσθητὰ κατασκευάσματα,*** *οὐχὶ δὲ ὡς ψυχικὰ ἢ νοητικά*». (Πρβ. O. F. 180 & 209).

Πρόκλ. ἐν Τιμ. ΙΙ 70, 21: «*Μετὰ δὲ τοῦτον,* (τὸν Δημιουργόν) *ὁ πολυτίμητος Ἥφαιστος σχηματίζει τὰς μορφὰς ὅλων τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων, ἀπεργαζόμενος διὰ τῶν ἰδίων του χειρῶν* (O. F. 35) *ὅλον τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ὑποσέληνον κόσμον, ἐνῷ ὁ Δημιουργὸς διαμορφώνει διὰ μόνης τῆς θελήσεώς του*».

6. Προφασιζόμενοι οἱ Τιτᾶνες νὰ προσφέρουν εἰς τὸν Διόνυσον ἕνα συμβολικὸ παιχνίδι, ἐφώρμησαν ἐπ' αὐτοῦ καὶ διεμέλισαν τὸ σῶμα εἰς 7 τεμάχια. Μετὰ τὰ ἔψησαν καὶ τὰ κατεβρόχθησαν. Ἕνα μόνον μέρος ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θύματος τοὺς διέφυγε. Προστρέξασα ἡ Ἀθηνᾶ ἀπέσπασεν ἀπὸ τοὺς Τιτᾶνας τὴν **καρδίαν** τοῦ Διονύσου καὶ τὴν παρέδωσεν εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ὀλύμπου. Ἡ ἱερὰ αὐτὴ καρδία, κατέστη ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς ἄλλης ζωῆς καὶ ἑνὸς νέου Διονύσου, τοῦ Ἐλευθερέως, υἱοῦ τῆς Σεμέλης. Διὰ τὸν Ἰουλιανόν, Βασ. Ἥλ. 12, ὁ Βάκχος-Διόνυσος εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς παραγωγικῆς καὶ διασπάρτου δυνάμεως. «*Ὁ Διόνυσος, κατασπαρασσόμενος ὑπὸ τῶν Τιτάνων*», λέγει ἐπίσης ὁ Ὀλυμπιόδωρος, «*εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ διαμελιζομένη*

ὑπὸ τῶν παθῶν, τὰ δὲ τμήματα τοῦ σώματος τοῦ Βάκχου, συγκεντρούμενα ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, εἶναι τὸ σύμβολον τῆς μεταστάσεως ἀπὸ τὸν ταραχώδη βίον τῶν παθῶν, εἰς τὸν μοναδικὸν καὶ ἁπλοῦν βίον τῆς νοήσεως».

Περὶ τοῦ προνομίου ποὺ ἀπέκτησεν ἡ Ἀθηνᾶ νὰ διατηρήσῃ ἰδιαίτερον τὸν λόγον ἢ τὴν «νοερὰν καρδίαν τοῦ Διονύσου» κατὰ τοὺς διονυσιακοὺς διαμελισμοὺς πρβ. Πρόκλ. ἐν Παρμεν. 11, 57, ἐν Κρατ. 115, ἐν Τιμ. 184 D, 200 C. Περὶ τοῦ μύθου τούτου: Ὑγῖνον 167, Νόννον Πανοπολίτην, Διονυσιακὰ 6. VI.

7. Ὁ L. MENARD νομίζει ὅτι ὁ στίχος ἀναφέρεται εἰς τοὺς Γίγαντας. Ὁ M. MEUNIER ὅμως παραδέχεται ὅτι μᾶλλον πρόκειται περὶ τῶν Γοργόνων. Εἰς τὸν 32 Ὕμν. τοῦ Ὀρφέως, στ. 8 καλεῖται ἡ θεὰ «Γοργοφόνος» (ὡς θανατώσασα τὴν Μέδουσαν - Γοργώ). Τὸν μῦθον ἐπαναλαμβάνει ὁ Εὐριπίδης εἰς τὸν Ἴωνα V 990 κ. ἑφ. Κατά τινα ἄλλην παράδοσιν, ἡ Ἑκάτη ἐθεωρεῖτο ὡς σύζυγος τοῦ Φόρκυος τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς πατέρα τῶν Γοργόνων. Ὥστε ἡ Ἑκάτη ἔπρεπε νὰ ἦτο ἡ μητέρα τῶν Γοργόνων. Ἀποκόπτουσα λοιπὸν ἡ Ἀθηνᾶ τὴν κεφαλὴν τῶν Γοργόνων, δηλαδὴ ἀποκόπτουσα μέχρι τῆς ρίζης των τὰ σπέρματα τῆς ἀναταραχῆς, τῶν φόβων, τῶν μεταμελειῶν καὶ τῶν ἰλίγγων ποὺ μᾶς προκαλεῖ ὁ ὑλικός-γήινος κόσμος, ἡ θριαμβεύουσα αὐτὴ θεὰ τῆς φωτισμένης γνώσεως, ἐξουδετερώνει πράγματι τὴν πηγὴν τοῦ ἄγχους καὶ τοῦ φόβου. Ἡ Ἑκάτη, πράγματι, ἀπὸ τινος πλευρᾶς, ἦτο ἡ θεὰ τῶν φαντασιώσεων, τοῦ τρόμου ἐκ τῶν φαντασμάτων. Βλ. ὀρφικὸν ὕμνον εἰς Ἑκάτην.

8. Ὁ στίχος οὗτος ἀναφέρεται εἰς χωρίον τῶν «Νόμων» τοῦ Πλάτ. 6. XI, 920 D. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐτιμᾶτο ὡς προστάτις τῶν εἰρηνικῶν ἔργων καὶ τῶν τεχνῶν. Ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ «θεϊκὴ τεχνίτρα», τόσον δὲ οἱ ἀρχιτέκτονες, ὅσον καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται ἐθεωροῦντο ὡς «ἄτομα ἐπιδέξια εἰς τὰς ἀθηναϊκὰς τέχνας».

9. Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὡς εὑρετρίας τῶν ἐπιστημῶν, ὡς πηγῆς τῶν εὐγενικῶν ἔργων τῆς τέχνης, τῶν ὑψηλῶν συλλήψεων τῆς φιλοσοφίας, τῶν βαθυτέρων ἐρευνῶν τοῦ πνεύματος, βλ. Πλάτ. Κριτίας 109 C: «*Ὁ δὲ Ἥφαιστος καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, κοινὴν φύσιν ἔχοντες, πρῶτον ὡς ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ τοῦ ἰδίου πατρός, δεύτερον δὲ ὡς παρακινούμενοι ἀμφότεροι ἀπὸ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν σοφίαν καὶ τὴν τέχνην, ἔλαχον ὡς κλῆρον τὴν περιοχὴν ταύτην* (τῆς Ἀττικῆς) *διακρινομένην τόσον διὰ τὴν ἀρετήν, ὅσον καὶ διὰ τὴν σύνεσιν*». Ἐπίσης Πρόκλ. ἐν Τιμ. I 168-169: «*Εἶναι "φωτοδότις" διαχέουσα πανταχοῦ τὸ φῶς τὸ νοητόν. "Σώτειρα", ὡς ἐγκαθιστῶσα τὸν μερικὸν νοῦν εἰς τὸν ὁλικὸν Νοῦν τοῦ Πατρός, "Ἐργάνη", ὡς προϊσταμένη τῶν δημιουργικῶν ἔργων... Καλεῖται ἀκόμη καὶ "καλλίεργος" ὡς συντηροῦσα ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ νοεροῦ κάλλους, "Παρθένος", ὡς προβάλλουσα ἄψογον καὶ ἄμικτον καθαρότητα, "Φιλοπόλεμος", ὡς διέπουσα τὰς ἐν τῷ παντὶ συστοιχίας καὶ ἐλέγχουσα τὸν σύμπαντα τοῦτον πόλεμον τῶν ἀντιθέτων, "Αἰγίοχος", ὡς θέτουσα εἰς κίνησιν ὁλόκληρον τὴν Εἱμαρμένην καὶ ποδηγετοῦσα ὅλας αὐτῆς τὰς ἐνεργείας...*». Ὁ δὲ Πλάτων, δύο θεοὺς «φιλοσόφους» ἐκάλεσε: τὸν Ἔρωτα καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, τὸν μὲν ὡς μεσάζοντα εἰς τὸ σύμπαν καὶ ἐξυψοῦντα πρὸς τὴν νοητὴν σοφίαν, τὴν δὲ διότι εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ καὶ ἡ σύνδεσις πρὸς τὴν νοητὴν Σοφίαν. Διότι ὁ Δημιουργὸς εἶναι «*καὶ Μῆτις πρῶτος γενέτωρ καὶ Ἔρως πολυτερπής*» (O.F. 168, 9 - 169, 4) καὶ ὡς μὲν Μῆτις γεννᾷ τὴν Ἀθηνᾶν, ὡς δὲ Ἔρως ἀπογεννᾷ ὁλόκληρον τὴν ἐκ τοῦ Ἔρωτος ἐξαρτωμένην σειράν. Πρόκλ. ἐν Τιμ. I 204, 13: «*Οὕτω οἱ μυθοπλάσται παρουσιάζουν τὴν Ἀθηνᾶν ὡς ὑφαίνουσαν τὸν διάκοσμον τῶν ὡραίων νοερῶν εἰδῶν καὶ ἥτις εἶναι χορηγὸς νοήσεων εἰς πάντα τὰ ἐγκόσμια ὄντα*».

10. «*Ὅταν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς*», διηγεῖται ὁ Μαρῖνος, Βίος Πρόκλ. 30, «*ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα καὶ ἤλλαξε θέσιν ὑπὸ ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι μετακινοῦν ὅ,τι εἶναι ἀμετάθετον* (οἱ Χριστιανοί), *ὁ φιλόσοφος εἶχεν ὅραμα ὅπου τοῦ ἐπαρουσιάσθη μία γυναῖκα ἐξόχου καλλονῆς καὶ τὸν προέτρεψε νὰ τῆς ἑτοιμάσῃ τὸ ταχύτερον δυνατὸν κατάλυμα· διότι ἡ βασίλισσα Ἀθηναΐς, τοῦ εἶπε, θέλει νὰ κατοικήσῃ πλησίον σου*». Ἡ ψυχὴ τοῦ Πρόκλου ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον καταφύγιον λατρείας τῆς Θεᾶς.

11. Περὶ τῆς χρυσῆς ταύτης ἁλύσεως, ποὺ κρέμεται ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ μέχρι τῆς Γῆς καὶ διὰ τῆς ὁποίας ὅλα συνδέονται μὲ Ἐκεῖνον ποὺ εἶναι ὁ πρῶτος κρίκος, ὁ Δημιουργὸς τοῦ Κόσμου, πρβ. Μακρόβιον, Ἐνύπν. Σκιπίωνος I 14 καὶ Πρόκλου Στοιχείωσις Θεολογ. 32. Τὰ ὄντα ἐξηρτῶντο ἀπ' αὐτῆς βάσει ἑνὸς Νόμου πνευματικῆς ὑφῆς· τὰ ὑλικώτερα πρὸς τὰ κάτω, τὰ πνευματικώτερα πρὸς τὰ ἄνω. Ἡ Ἀθηνᾶ, θεὰ τοῦ ἁγνοῦ αἰθέρος καὶ τῆς λογικῆς νοήσεως, κατεῖχε ἕνα τῶν ἀνωτέρων κρίκων. Ἡ ἰδέα τῆς ἁλύσου ταύτης φαίνεται νὰ ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τοὺς στίχους 17 κ. ἑφ. τῆς Ἰλιάδος (ραψ. Θ):

«Χρυσῆν κρεμάσατε ἅλυσον ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὴν ἄκρη,
καὶ ἀθάνατοι κι' ἀθάνατες ὅλοι ἀπ' αὐτὴν πιαστῆτε...».

Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς θεᾶς τοῦ ἁγνοῦ αἰθέρος, Βλ. Πρόκλ. ἐν Τιμ. I 180.

12. Ἡ τροφὸς αὐτὴ ἡρώων καὶ μητέρα τῶν βιβλίων, εἶναι μᾶλλον ἡ Ἀττική, ὡς γῆ ἐμπνεομένη ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν, διηγεῖται ὁ Ἀπολλόδωρος III, XIV, 1, ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἦλθον εἰς διένεξιν περὶ τοῦ ποῖος θὰ εἶναι ὁ κυρίαρχος τῆς περιοχῆς ταύτης. Ἐκλήθησαν ὡς μάρτυρες οἱ θεοί, οἱ ὁποῖοι ἀπεφάσισαν νὰ δώσουν τὴν πόλιν εἰς ἐκεῖνον τῶν θεῶν ὁ ὁποῖος θὰ ἐχάριζεν εἰς αὐτὴν τὸ χρησιμώτερον δῶρον. Ὁ Ποσειδῶν ἐκτύπησε τὴν γῆν μὲ τὴν τρίαινάν του καὶ ξεπετάχθηκε ἕνα ἄλογο (κατ' ἄλλους πηγὴ ὕδατος βλ. κατωτέρω). Ἡ Ἀθηνᾶ ἔκαμε νὰ φυτρώσῃ μία ἐλαία. Οἱ θεοὶ ἔκριναν τὴν ἐλαίαν ὡς χρησιμώτερον δῶρον διὰ τοὺς θνητοὺς ἀπὸ τὸ ἄλογο καὶ προσέφεραν τὴν πόλιν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Ὁ Ποσειδῶν, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, προστίθεται, ἐκάλυψε τὴν περιοχὴν μὲ τὴν θάλασσαν. Παυσανίας Ἀττικὰ 27.- Ἀριστείδης, εἰς Ἀθηνᾶν σ. 15.

13. Ὁ Πλάτων, Κριτίας 109 C, διατείνεται ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἔλαβεν ὡς γέρας τὴν Ἀττικήν, διότι εἶναι μία περιοχὴ συνάδουσα περισσότερον πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν της. Περὶ τῆς νοήσεως, βασιλίσσης τῆς ἀρετῆς βλ. Πρόκλ. π. τῆς Χαλδ. φιλοσ. III 1, ἔκδ. JAHN.

14. Ἡ ἰδία εἰκὼν ἐκφράζεται ἀναλόγως εἰς τὴν Ἰλιάδα Φ στ. 240 περὶ τοῦ Ἀχιλλέως.

15. Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ὁποίας τὸ πρόσωπον ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ θείαν νόησιν πρβ. Πρόκλ. ἐν Τιμαίῳ I 168, 9. Ἡ Ἀθηνᾶ, γράφει, εἶναι ἡ θεὰ ποὺ διεγείρει τὰς ἁγνὰς καὶ ὀρθὰς σκέψεις περὶ ὅλων τῶν θεῶν. Κομίζουσα τὸ φῶς διαχέει ἐπὶ πάντων τὰς ἀκτινοβολίας τῆς θείας νοήσεως. Βλ. ἐπίσης τοῦ ἰδίου ἐν Πλατων. Θεολογίᾳ VI, 17. Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὡς θεᾶς τῆς ἀστραπῆς, βλ. DECHARME, Μυθολογία, σ. 76 κ. ἐφ.

16. Περὶ τοῦ Ἔρωτος ὅστις, ἐπενδυθεὶς διὰ πυρός, ἐξετοξεύθη πρῶτος ἐκ τῶν κόλπων τοῦ Νοῦ διὰ νὰ συνδέση τὰ πάντα μετὰ τοῦ πυρὸς καὶ διὰ τοῦ πυρός, βλ. Πρόκλ. ἐν Ἀλκιβ. Α΄ σ. 373, COUSIN.

17. Πρβ. Ὁμήρου Ἰλ. Ε, στ. 488.

18. *«Ὅταν αἱ ψυχαὶ ἐγκαταλείπουν τὸ σῶμα»*, λέ-γει ὁ Πρόκλος ἐν Κρατ. 159, *«δὲν κρίνονται ὡς ἄξιαι τῆς χορείας τοῦ **Πλούτωνος**, ἀλλὰ μόνον αἱ πλέον ζηλώτριαι. Αἱ περισσότερον συνδεδεμέναι μὲ τὸ σῶμα, παραδίδονται εἴς τινας καθαρτικὰς ὀντότητας αἱ ὁποῖαι ἐπιμελοῦνται εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν, μὲ κόπον ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά των»*.

19. Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὡς θεᾶς τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ὑγείας, πρβ. Πρόκλ. ἐν Κρατ. 185. P. LAVEDAN, DICTION. DE LA MYTHOLOGIE, ἐν λ. ATHENA, σ. 129.

20. «*Ἡ Ἀθηνᾶ*», λέγει ὁ Πρόκλ. ἐν Τιμ. 52, *«μᾶς εἶναι εὐμενής, διότι μᾶς κάμνει νὰ μετέχωμεν τῆς ἁγνῆς σοφίας καὶ μᾶς γεμίζει ἀπὸ νοητὸν σθένος. Μᾶς χαρίζει τὰ θεία δῶρα ποὺ παρέχουν εἰς τὰς ψυχάς μας τὴν δυνατότητα νὰ ἐπανακάμψουν εἰς τὴν πηγήν των. Ἀποδιώκει τοὺς Γίγαντας καὶ τὰ φαντάσματα ποὺ γεννῶνται ἀπὸ τὴν Γῆν. Μᾶς ἐμπνέει ἔναντι ὅλων τῶν θεῶν ἁγνὰς καὶ ὀρθὰς σκέψεις καὶ μᾶς φωτίζει μὲ τὸ θεϊκὸ φῶς της. Ἡ θεὰ αὕτη πράγματι κομίζει τὸ φῶς διαχέουσα ἐπὶ πάντων μίαν πνευματικὴν φωταύγειαν. Εἶναι ἐλευθερώτρια διότι ἀνασυνδέει τὸ χωρισθὲν πνεῦμα ἡμῶν μὲ τὴν νόησιν τοῦ Πατρός. Εἶναι ἀκόμη τεχνίτρα, ἀφοῦ ἐποπτεύει ἐφ᾽ ὅλων τῶν ἔργων ποὺ τείνουν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Σύμπαντος»*. Βλ. ἐπίσης τοῦ ἰδίου ἐν Κρατ. 185.

Σχόλ.: M. Meunier - Μετφρ. Π. Γράβιγγερ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Φθίνοντος τοῦ μηνός Ποσειδεῶνος (22-25 Δεκεμβρίου) ἑορτάσαμε τίς Χειμερινές Τροπές τοῦ Ἡλίου, δηλαδή τό χειμερινό Ἡλιοστάσιο, μιά μεγάλη φυσική ἑλληνική ἑορτή μέ βαθύτατο συμβολισμό καί μυσταγωγικό περιεχόμενο.

Μέ αὐτή τήν εὐκαιρία εἶναι λοιπόν σκόπιμο νά ἐξετάσουμε τί εἶναι ὁ Ἥλιος καί νά προσπαθήσουμε νά δώσουμε μία ἀπάντησι στό Πυθαγόρειο ἄκουσμα «τί ἐστι».

Καί ἐπειδή τό ὄνομα εἶναι τό ὄργανον πού μᾶς διδάσκει καί καθορίζει τήν οὐσία τῶν ὄντων σκόπιμον εἶναι νά ἀνατρέξουμε στόν Κρατύλο τοῦ Πλάτωνος ὅπου ὁ Σωκράτης μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τό Δωρικό ὄνομα τοῦ Ἡλίου εἶναι «**Ἅλιος**» ἐκ τοῦ «**Ἁλίζειν**» ἐπειδή συγκεντρώνει στόν ἴδιο χῶρο ἀνθρώπους ἀπό τή στιγμή πού ἀνατέλλει. Ἄλλη ἐτυμολογία, κατά τόν Σωκράτη, θά μποροῦσε νά προέρχεται περιφραστικῶς ἀπό τό «**ἀεί εἱλεῖν ἰών**» (συνεχῶς κινεῖται περιστροφικῶς) ἤ ἀπό τό «**αἰολεῖν**» πού σημαίνει χρωματίζω.

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ συλλαβή ΕΛ (ΑΛ, ΗΛ . . .) ἀνευρίσκεται συχνά σέ λέξεις πού σχετίζονται μέ τό θεῖον: Δελφοί, Δῆλος, Ἐλελευς-ὁ Ἀπόλλων. Ὁμοίως Ζέλιος καί Ἀβέλιος ὁ ἥλιος-καί Ζελχανός ὁ Δίας στήν κρητική διάλεκτο (Ἡσύχιος). Ἐπίσης ἧλ κάτ' ἀποκοπήν ἀντί τοῦ ἥλιος (Liddell &Scott).

Ὅσον ἀφορᾶ τώρα τήν περιγραφή τῶν φυσικῶν καί πνευματικῶν ἰδιοτήτων τοῦ Ἡλίου καθώς καί τήν σχέση του πρός τόν Ἀπόλλωνα σκόπιμον εἶναι νά ἐξετάσουμε τούς Ὀρφικούς Ὕμνους πρός τόν Ἥλιον καί πρός τόν Ἀπόλλωνα ὅπου περιγράφονται μέ σαφήνεια οἱ δυό ὀντότητες ἀπό τίς ὁποῖες ἐκπηγάζει τό φυσικό καί ἐν συνεχείᾳ τό πνευματικό φῶς. Ὀντότητες διαφορετικές μέν (πρβλ. Θεογ. Ἡσιόδου, Ὁμηρ. Ὕμνο πρός τόν Ἥλιον, Πίνδ. Ἰσθμιόνικος V) ἀλλά καί μέ κοινά χαρακτηριστικά.

Ἄς ἐξετάσουμε λοιπόν πρῶτα τήν καταγωγή τους σύμφωνα μέ τήν ἁγία ἑλληνική μυθολογία, ἁγία, διότι κατά τόν Πρόκλο οἱ Ἕλληνες μέ μύθους παρίσταναν τά ἀπόρρητά τους: Ο Ἡσίοδος στή Θεογονία μᾶς πληροφορεῖ ὅτι **ὁ Ἥλιος** (καθώς καί ἡ Σελήνη καί ἡ Ἠώ) **εἶναι τέκνον τοῦ Τιτᾶνος Ὑπερίωνος (Ὑπερίων: ὁ ὑψηλά διαβαίνων) καί τῆς Τιτανίδος Θείας (θεϊκή, ἁγία, θεσπεσία).** Δηλαδή δυό τέκνα τοῦ Οὐρανοῦ καί τῆς Γαίας, ὡς ἐκδηλωμένες δυνάμεις τῆς Φύσεως, ἑνώνονται καί γεννοῦν τήν φυσική δύναμη τοῦ ὀντογονικοῦ ἡλιακοῦ φωτός: τόν Ἥλιο.

Ἀντίθετα ὁ μέγας θεός Ζεῦς, ὁ Πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, καί ἡ διδυμοτόκος Θεά Λητώ ἑνώνονται καί γεννοῦν τόν Νόμο τοῦ Πνευματικοῦ Φωτός, τόν Ἀπόλλωνα, καί τόν Νόμο τῆς Πνευματικῆς Ἁγνότητος, τήν Ἄρτεμιν καί μάλιστα ἡ Ἄρτεμις ἄν καί δίδυμη ἀδελφή τοῦ Ἀπόλλωνος προηγεῖται στήν γέννηση - ἐκδήλωσί της γιά λόγους πού θά ἀναφέρουμε παρακάτω.

Ἀναλύοντας τούς δύο Ὀρφικούς Ὕμνους θά διαπιστώσουμε ὅτι ἡ σημερινή ἐπιστήμη ἁπλῶς ἀκουλουθεῖ καί ἐπιβεβαιώνει αὐτούς.

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΗΛΙΟΝ

Ἀποκαλεῖται «**Τιτάν χρυσαυγής**» καί ὄντως εἶναι Τιτάν ὡς τέκνον Τιτάνων ἀλλά καί χρυσαυγής ἀφοῦ ἡ σύγχρονη ἀστρονομία μᾶς λέει ὅτι ὁ Ἥλιος ὡς οὐράνιον σῶμα ἀνήκει στήν κατηγορία τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων χρώματος κιτρίνου (χρυσοῦ) καί βεβαίως εἶναι «**αὐτοφυής**» ἀφοῦ, ὅπως ὅλοι οἱ ἀστέρες, αὐτόδημιουργήθηκε ἀπό συμπύκνωσι κοσμικῶν ἀερίων χωρίς βέβαια τήν αὐθαίρετη παρέμβασι κανενός ἐξωκοσμικοῦ θεοῦ πού ἐτσιθελικά ἀποφάσισε νά «ποιήσει τόν φωστῆρα τόν μέγα» καί μάλιστα στό. . .τρίτο στάδιο τῆς «δημιουργίας» καί ἀφοῦ εἶχε δημιουργηθεῖ ἡ γῆ καί ἡ ἡμέρα (Γέν.15).

Περαιτέρω ὁ Ὕμνος ἀναφέρει» «**Ρόμβου ἀπειρεσίου δινεύμασιν οἶμον ἐλαύνων**» καί πῶς θά μποροῦσε νά εἶναι ἀλλιῶς ἀφοῦ πράγματι ὁ Ἥλιος εὑρισκόμενος σέ μία σπεῖρα τοῦ (σπειροειδοῦς) Γαλαξία μας περιστρέφεται μαζί του, ὡς ρόμβος (σβούρα) καί, ἀκολουθῶν τήν πορεία (οἶμον) τοῦ τελευταίου, περιδινεῖται, στόν ἄπειρο χῶρο, γύρω ἀπό τό γαλαξιακό κέντρο.

Λειτουργεῖ δέ ὡς τεράστιος θερμοπυρηνικός ἀντιδραστήρας ἀφοῦ μετατρέπει τό ὑδρογόνο σέ ἥλιον καί ἐνέργεια διά συντήξεως, γι' αὐτο εἶναι «**πυρίδρομος**» καί εἶναι καί «**ροιζωτήρ**» (ροῖζος: ὁ συριγμός ταχέως κινουμένου πράγματος βέλους) ἀλλά εἶναι καί «**συρικτής**» καί αὐτό βέβαια τό ἐπιβεβαιώνει ἡ ραδιοαστρονομία ὅταν στρέφει τά ραδιοτηλεσκόπιά της πρός τόν Ἥλιο.

Καί φυσικά μέ τά 28 ἑκατομμύρια βαθμούς τοῦ ἐσωτερικοῦ του καί τίς 6 χιλ βαθμούς Γ τῆς ἐπιφανείας του εἶναι καί «**ἀμίαντος**» ἀπό κάθε ρύπο καί μίασμα.

Ὅμως ὁ Ἥλιος εἶναι καί φιλάνθρωπος. Αὐτός δίδει τούς καρπούς «**κάρπιμος**» ἀλλά καί «**Παιάν**» ἰατρεύων τίς νόσους τοῦ σώματος μέ τίς ὑπεριώδεις ἀκτῖνες του (πρβλ τήν λαϊκή ρήσι «σπίτι πού δέν τό βλέπει ὁ ἥλιος τό βλέπει ὁ γιατρός» καί βέβαια εἶναι καί ζωοδότης «**ζωῆς φῶς**» ἀλλά καί πηγή ἀρετῆς ἀφοῦ ὁ ἕνας ἀπό τούς τέσσαρες ἵππους τοῦ «**τετραόρου ἅρματός**» του ἀντιπροσωπεύει τήν Δικαιοσύνη, στοιχεῖον τῆς ἀρετῆς καί αὐτή. Ἄς θυμηθοῦμε δέ ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι συνεσκέπτοντο πάντοτε στό φῶς καί ποτέ στό σκότος, γι' αὐτο καί ὁ ἥλιος ἀποκαλεῖται « **ἔργων σημάντωρ ἀγαθῶν**».

Τέλος εἶναι «**χρυσολύρης, κόσμου τόν ἐναρμόνιον δρόμον ἕλκων**» ἀφοῦ ἡ (μουσική καί δομική) Ἁρμονία διέπει τόν Ἄπειρο Κόσμο (πρβλ. τήν Πυθαγόρειο Ἑνιαία Μουσική καί Κοσμική Ἁρμονία τῶν Σφαιρῶν).

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Ὁ Σωκράτης, στόν Κρατύλο, μᾶς ἐξηγεῖ ὅτι τό ὄνομα τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος δηλώνει «*τρόπον τινά μουσικήν τέ καί μαντικήν καί ἰατρικήν καί τοξικήν*». Εἶναι δέ ἁρμονικό καθώς ὁ θεός εἶναι μουσικός (**μουσαγέτης**) καί «**πολεῖ ἅμα πάντα**» (περιστρέφει ταυτόχρονα) τά οὐράνια καί τά ἀνθρώπινα.

Ἡ δέ κάθαρσι καί οἱ καθαρμοί πού ἐπιβάλλει, τόσο γιά τήν ἰατρικήν ὅσο καί γιά τήν μαντικήν, ἔχουν σκοπό νά ἀποδώσουν τόν ἄνθρωπο καθαρό καί κατά τό σῶμα καί κατά τήν ψυχή.

Ὁ θεός λοιπόν «**Καθαίρων**» καί «**Ἀπο-λούων**» ἀπό τούς ψυχικούς καί σωματικούς ρύπους ἀλλά καί «**Ἀεί-βάλλων**» τά βέλη (ἀκτῖνες) τοῦ ὡς «**ἑκηβόλος**» καί «**ἑκάεργος**» δρῶν ἀπό μακρυά, ἀπό τόν «**ἀπείριτον αἰθέρα**» δίνει τήν Ὑγίεια ἡ τήν Ἀσθένεια στούς ἀνθρώπους (κατά τά ἔργα τούς) ὄντας ἀλεξίκακος, ἐπικούριος καί σωτήρ, ἀλλά καί τιμωρός, ἄν χρειαστεῖ.

Ὡς φιλάνθρωπος ὅμως θεός εἶναι «**Παιάν**», ὅπως Παιάν ἀποκαλεῖται καί ὁ Ἥλιος, (καί ἡ θεραπευτική ἐπῳδή γιά κατάπαυση λοιμῶν καί νοσῶν) δηλ. ἰατρός-θεραπευτής, ἀλλά τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν αὐτός, διά τῶν Δελφικῶν Παραγγελμάτων: ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ, ΜΕΤΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ.

Ἀλήθεια ποιές ψυχικές νόσοι θά συνέχιζαν νά ταλανίζουν τούς ἀνθρώπους ἄν κατάφερναν νά ἐφαρμόσουν αὐτά τά Παραγγέλματα; Μᾶλλον καμμία!

Ὁ Ἀπόλλων εἶναι «**χρυσολύρης**» καί «**χρυσο-κόμης**» ὅπως ὁ Ἥλιος «**ἁρμόζων πάντα πόλον κιθάρηι πολυκρέκτωι**» ρυθμίζων δήλ. τά πάντα μέ Ἁρμονία καί Μέτρον, εἰδικοτερα δέ τήν συμπαντική μοῖρα τῶν ἀνθρώπων: «**ἁρμονίην κεράσας τήν παγκόσμιον ἀνδράσι μοῖραν**», τήν ὁποία ὁ «**Δήλιος Ἄναξ**» εἶναι σέ θέση νά γνωρίζει ὡς «**Μάντης**» καί «**Φοῖβος**».

Ἀπό ποῦ ὅμως ὁ θεός ἀντλεῖ τήν μαντική ἱκανότητά του διά τῆς ὁποίας καθοδηγεῖ τόν θνητό ἀδύναμο ἄνθρωπο στίς ἀτραπούς τοῦ μέλλοντος μέ εἰλικρίνεια πατρός πρός τό τέκνον, ὥστε ὁ Ἡράκλειτος νά ἀναφωνεῖ «*ὁ ἄναξ, οὗ τό μαντεῖον ἐστί τό ἐν Δελφοις, οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει ἀλλά σημαίνει*»;

Τήν ἀπάντηση μᾶς τήν δίνει ὁ Γάλλος φιλόσοφος Laplace λέγοντας ὅτι:

«*Μιά Διάνοια πού θά μποροῦσε νά κατανοήσει ὅλες τίς δυνάμεις πού κινοῦν τήν Φύσι καί τήν κατάστασι ὅλων τῶν στοιχείων πού τήν ἀπαρτίζουν, ἀπό τά μεγαλύτερα (πχ. σμήνη γαλαξιῶν) ὡς τά μικρότερα (πχ ὑποατομικά σωματίδια) θά ἦταν σέ θέσι νά γνωρίζει μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα τό παρελθόν καί τό μέλλον*».

Εἶναι δέ Κοσμική Διάνοια ὁ Ἀπόλλων ἀφοῦ δυό ἀπό τά κυρία σύμβολά του: **τό τόξο** πού κτυπᾶ καί καθαιρεῖ ἀπό τό διάστημα καί **ἡ ἑπτάχορδη λύρα** πού ἐναρμονίζει διά τῆς μουσικῆς καί τῶν μαθηματικῶν (τό ἴδιο εἶναι) τήν κίνησι τοῦ Σύμπαντος-Κόσμου, ἔχουν ὡς κοινό συστατικό τους **τήν χορδή**, ἔννοια πού μᾶς ὁδηγεῖ (καί μᾶς συγκλονίζει) συνειρμικά σέ μία σύγχρονη θεωρία τῆς φυσικῆς: τήν *θεωρία τῶν μονοδιάστατων χορδῶν καί ὑπερχορδῶν* πού ἑνώνει καί ἐναρμονίζει τό ἀπείρως μεγάλο (θεωρία Γενικῆς Σχετικότητας) καί τό ἀπείρως μικρό (Κβαντική Μηχανική) ἐπιχειρώντας ἔτσι μιά γενικευμένη ἑρμηνεία τῆς δομῆς τοῦ σύμπαντος!

(Ὁ συσχετισμός τῶν ἀπολλωνίων συμβόλων καί τῆς θεωρίας τῶν χορδῶν καί ὑπερχορδῶν τοῦ ἀμερικανοῦ φυσικοῦ Brian Green εἶναι προσωπική ἄποψι τοῦ γράφοντος).

Δία τῶν Χρησμῶν ἡ Γνώμη τοῦ θεοῦ (Κοσμικῆς Διανοίας) καί ἡ πρόγνωσι τοῦ μέλλοντος δίνονται συμβολικά γιατί ὁ θεός μιλᾶ στόν ἄνθρωπο μόνο μέ σημεῖα τοῦ φυσικοῦ κόσμου πού ἡ νοημοσύνη (τοῦ ἀνθρώπου) μπορεῖ νά κατανοήσει.

ΣΧΕΣΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ - ΗΛΙΟΥ

Ὁ Πρόκλος εἰς τήν «Κατά Πλάτωνα Θεολογίαν» παρουσιάζει μέ λίγες λέξεις, τήν σχέση μεταξύ Ἀπόλλωνος - Ἡλίου λέγοντας: «*καί τρία ταῦτα ἑξῆς ἄλλήλοις φῶτα, τό θεῖον, τό νοερόν, τό αἰσθητόν, τό μέν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἡλίου τοίς αἰσθητοῖς ἐφῆκον, τό δέ ἐξ Ἀπόλλωνος τοῖς νοεροῖς, τό δέ ἐκ τ' ἀγαθοῦ τοῖς νοητοῖς*» παρουσιάζοντας ἔτσι σαφέστατα τήν σχέσι ἀμφότερων πρός τό φῶς. Δηλαδή τό μέν αἰσθητόν φῶς ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἡλίου, φωτίζει τά αἰσθητά πράγματα πού συλλαμβάνονται διά τῶν ὀφθαλμῶν, τό ἐξ Ἀπόλλωνος φωτίζει τά νοερά πού (εὑρισκόμενα ἐντός τοῦ πεδίου νοήσεως τοῦ ἀνθρώπου) συλλαμβάνονται διά τῆς νοήσεως, τό δέ θεῖον φῶς ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἀφορᾶ τά νοητά (ὑπερούσια).

Αὐτη ἡ ἰδέα τοῦ Ἀγαθοῦ στή σφαῖρα τῆς γνώσεως γίνεται ὁρατή τελευταία καί μέ μεγάλη δυσκολία. Ὅταν ὅμως γίνει ὁρατή πρέπει νά τήν συλλογισθοῦμε ὡς τήν αἰτία κάθε σωστοῦ καί καλοῦ /ὡραίου πράγματος, ἡ ὁποία στόν μέν ὁρατό κόσμο γέννησε τό φῶς καί τόν κύριό του (τόν Ἥλιο) στόν δέ νοητό κόσμο εἶναι αὐτή ἡ ἴδια πού ἐξουσιάζει (ἡ κύρια) καί πού δώρισε τήν Ἀλήθεια καί τήν Νόησι (Πλάτωνος Πολιτεία 517 c).

Τό φῶς λοιπόν εἶναι τό κοινόν σημεῖον Ἀπόλλωνος καί Ἡλίου ἀλλά καί ἡ οὐσία πού πλημμυρίζει τόν Κόσμο. Γιά μία ἀκόμη φορᾶ στεκόμαστε ἐκστατικοί μπροστά στήν δύναμι τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως, ὅταν διαπιστώνουμε ὅτι μόλις κατά τήν δεκαετία τοῦ '60 ἐπιβεβαιώθηκε ἐπιστημονικά (R. Dicke, J. Peebles καί ἄλλοι, καθώς καί τεχν. δόρ. COBE: Cosmic Backgrount Explorer) ὅτι τό Σύμπαν-Κόσμος κολυμπᾶ κυριολεκτικά σέ μιά θάλασσα φωτονίων, καί ὅτι «*κάθε κυβικό μέτρο τοῦ Σύμπαντος-περιλαμβανομένου καί τοῦ χώρου πού καταλαμβάνει τό ἀνθρώπινο σῶμα-περιέχει κατά μέσον ὅρο 400 ἑκατομμύρια φωτόνια*»!

Οἱ Ὀρφικοί ὅμως εἶχαν προχωρήσει ἀκόμη περισσότερο διακρίνοντας διάφορες ποιότητες-ἐπίπεδα φωτός, τά ὁποῖα ἀκολουθοῦν ἐξελικτική πορεία: τό ΦΑΟΣ (φυσικό-ὀντογονικό φῶς) ἐξελίσσεται σέ ΦΑΝΗΤΑ (νοητό φῶς, ἐνεργητική δονητική δύναμι τοῦ αἰθέρος Διός δηλ. τοῦ δημιουργικοῦ αἰτίου τῶν ὄντων), ὁ ὁποῖος πληροῖ μέ νόησι ὅλες τίς νοερές μορφές. Αὐτός, λοιπόν, ὁ ΦΑΝΗΣ τό «**λαμπρόν φάος ἁγνόν**» (Ὕμν. Πρωτογόνου) εἶναι ὁ φέρων ὅλες τίς ἰδέες ἀποκαλούμενος καί (νοητός) ἥλιος σέ ἕναν ἀπό τούς ὀρφικούς ὅρκους (**ἠέλιον**

τέ, Φάνητα μέγαν) ὁ ὁποῖος ὅταν ἑνώθηκε μέ τόν Δία τόν ἐγέμισε μέ ἰδέες καί δι' αὐτῶν τῶν ἰδεῶν ὁ Ζεύς μπόρεσε νά δημιουργήσει τά πάντα.

Τό ΝΟΗΤΟ-ΝΟΗΤΙΚΟ ΦΩΣ τοῦ Διός λοιπόν, (δυναμική ἐκδήλωσι τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ θεός 'Απόλλων ὁ «**φωσφόρος δαίμων**») ἑνούμενο μέ τό ὑλικό ἄτομο δημιουργεῖ τό ὑλικοψυχικό ἄτομο, τήν ΨΥΧΗ, ἥ ὁποια προικιζόμενη διά τῆς λογικῆς (ἄνθρωπος) ἀποκτᾶ ΠΝΕΥΜΑ.

Στό σημεῖο αὐτό ἐκδηλώνεται (ὅπως ἐπισημαίνει ἡ Δ. Καλλέργη στό ἔργο τῆς «οἱ Δώδεκα 'Αθάνατοι 'Ολύμπιοι Θεοί») ἡ μεταμορφωτική δράσι τοῦ θεοῦ 'Απόλλωνος. Προϋπόθεσι ὅμως αὐτῆς τῆς μεταμορφωτικης δράσεως εἶναι νά ἔχει προηγηθεῖ ἡ γέννησι τῆς θεᾶς πού ἐκπροσωπεῖ τόν Νόμο τῆς Πνευματικῆς Ἁγνότητος, τῆς 'Αρτέμιδος. Δηλαδή ἡ ψυχή πρέπει νά ἐξαγνισθεῖ πνευματικά γιά νά ἀποκτήσει πνευματικό φῶς.

Τό πνευματικό αὐτό φῶς, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ νοητοῦ κόσμου, καί ὡς ἐπακόλουθο τῆς ἐλλάμψεως (φωτισμοῦ) ὁδηγεῖ εἰς τήν 'Αλήθεια καί ὁ νοῦς φωτισμένος ἀναλαμβάνει πλήρως τήν ἡγεσίαν. Τό ἑπόμενο βῆμα αὐτῆς τῆς πορείας εἶναι ἡ Θέωσι καί ἡ Ταύτισι μετά τοῦ Πατρός-Μονάδος.

Ὁ Ἥλιος λοιπόν ὡς ζῶσα εἰκών τῆς θεότητος-ἐκπέμπει τό ζωογόνο του φῶς πού εἶναι ἡ Δυναμική ἐκδήλωσι τῶν οὐσιῶν τῆς Φύσεως, τό ὁποῖον ἐξελισσόμενο ὑπό τήν ἐποπτεία τοῦ πνευματικοῦ φωτοδότη τῶν ψυχῶν -τοῦ θεοῦ 'Απόλλωνος, ὁδηγεῖ στήν θέωσι σύμφωνα μέ τό Σχέδιο τῆς θείας Δημιουργίας.

Σκοπός τοῦ σχεδίου αὐτοῦ τῆς Δημιουργίας, σύμφωνα μέ τόν Πυθαγόρειο Διδάσκαλο Σπυρίδωνα Νάγο, εἶναι *«ἡ ἐμφάνισι ὑπερόχων νοητικῶν ὄντων τά ὁποῖα διά τῆς ἀκτινοβολίας των θά κυβερνοῦν ὅλους τους κόσμους αὐτῆς»*.

Εἶναι ἡ πορεία τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πρός τό πνεῦμα, τοῦ 'Ανθρώπου πρός τόν Ἥρωα μέ τελικό προορισμό τήν ἐκθέωσι.

Εἶναι οἱ 'Αργοναῦτες (ἡλιακοί ἥρωες καί ἡμίθεοι) πού μέ τό ὁμιλοῦν Ἡλιακό Πλοῖο, τήν 'Αργώ, καί μέ τήν βοήθεια τῆς ΣΟΦΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ φωτίζουν καί ἐκπολιτίζουν τήν ἀνθρωπότητα.

'Αξίζει νά κλείσουμε αὐτό τό μικρό πόνημα μέ μία φράσι τοῦ Πυθαγορείου Διδασκάλου Σπυρίδωνος Νάγου:

«ἡ ζωή ἐγένετο μοί φῶς
καί τό πνεῦμα μου
κατέστη αἰώνιον».

'Ι. ΣΤΕΡΓΙΟΥ - ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ἔκρινα σκόπιμο νά διατηρήσω τήν ὀρθογραφία καί ἐκφορά τῶν τριτοκλήτων ὀνομάτων, καθώς καί τοῦ τελικοῦ «ν», ὡς ἐλάχιστη ἀπόδοσι τιμῆς στήν ἑλληνική γλῶσσα διά τῆς ὁποίας πρωτοεκφράστηκαν οἱ ἰδέες αὐτές.

Πηγές:

Πλάτωνος Κρατύλος Ἔκδ Κάκτος, Πλάτωνος Πολιτεία Ἔκδ Πόλις. Τά 'Ορφικά Ἔκδ Ἔγκ. τοῦ Ἡλίου, 'Ιδεοθέατρον. Π. Γράβιγγερ Ὁ Πυθαγόρας καί ἡ Μυστική Διδασκαλία τοῦ Πυθαγορισμοῦ Ἔκδ. 'Ιδεοθέατρον-Διμελῆ. Σ. Νάγου. Ἡ 'Αλήθεια. Ἔκδ. 'Ιδεοθέατρον. Δ. Καλλέργη: Οἱ δώδεκα 'Αθάνατοι 'Ολύμπιοι Θεοί. Ἔκδ. 'Ιδεοθέατρον.'Αλτάνη Ἄρρητοι Λόγοι Ἔκδ Γεωργιάδη. Jean Pierre Luminet: L Univers chiffonne. Ἔκδ Fayard Paris- 2001. Alfred Maury: Histoire des Religions de la Grece Antique Ἔκδ. Librerie Philosophique. de Ladrange. Paris 1857. Dom. Proust LωArmonie des spheres Ἔκδ. Seuil Paris-2001. Brian R. Greene: The Elegant Universe. Ἔκδ. Robert Laffont. Paris -2000

ΑΡΜΟΝΙΑ - ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ ΑΤΑΡΑΞΙΑ

Ὡς Λογοτεχνικές 'Αφετηρίες γιά Μυητικές Προσεγγίσεις

ΑΡΜΟΝΙΑ

Τό ἀνοιξιάτικο ἀεράκι ἅπλωνε τήν δροσερή του ἀνάσα στό νωχελικό κορμί τοῦ Πηλίου, κάνοντας τούς Κενταύρους ν' ἀνατριχιάζουν γλυκά ἀπό τήν ἀναπάντεχη ἡδονή.

Τά πλατανόφυλλα τῆς ντροπῆς, ἄλλα νοτισμένα ἀπ' τό ποῦσι τῶν δακρύων τοῦ θεοῦ, κι ἄλλα ξερά ἀπ' τήν ἀνθρώπινη ἀπόγνωση, κείτονταν στ' ἀθάνατο χῶμα τοῦ μύθου, περιμένοντας τό ἀεράκι νά τά στεγνώσει, νά τά παρασύρει μακριά ἀπό τόν ἐπίγειο Παράδεισο, ἀπ' αὐτή τήν παράδοξη ὀφθαλμαπάτη, καί νά τ' ἀποθέσει στό βωμό τῆς σήψης ἑνός ἀέναου κύκλου ζωῆς καί θανάτου, ἐλπίδας καί ἀπελπισίας, σάρκας καί σκόνης. . .

Τά πλατανόφυλλα τῆς συγνώμης - στοιχειωμένοι καταπράσινοι κρύσταλλοι- κρεμασμένα στά δένδρα τοῦ χρόνου, περίμεναν κι αὐτά τόν ἀγέρα γιά νά κινηθοῦν, νά τριφτοῦν, ν' ἀγκαλιαστοῦν καί μέ τόν ἦχο τῆς πρωτόγονης λαγνείας νά διώξουν τά πνεύματα τῆς πανάρχαιης πρόληψης.

Καί κάποια στιγμή ἡ ἀκολουθία τῆς συγνώμης θά ὁδηγήσει στή ντροπή. 'Απ' τό ζενίθ στό ναδίρ, ἀπ' τή κορυφή στό χῶμα, στή σκόνη, στήν ἀπελπισία, στό θάνατο. . .

Τό χασμουρητό, ὁ ἀναστεναγμός, ἡ ἀνάσα τῶν Κενταύρων ρούφηξε μεγάλες ποσότητες ἀέρα, προκαλῶντας ἕναν ὀξύ θόρυβο, σάν ἀπόκοσμο σφύριγμα, κάλεσμα στή νεράιδα τῆς χαρᾶς καί τῆς θλίψης, τοῦ θρύλου καί τῆς ἀλήθειας, πού καραδοκεῖ στό μεταίχμιο τοῦ πρίν καί τοῦ μετά, τῆς ἀρχῆς καί τοῦ τέλους, αὐτοῦ καί τοῦ ἄλλου κόσμου, κι ἀφουγκράζεται τά συνθήματα ἐκείνων πού πιστεύουν στήν ὕπαρξή της, ἐκείνων πού πιστεύουν. . .

Ὁ ἀγέρας κουβάλησε κι αὐτό τό σφύριγμα στίς διαφανεῖς του χοῦφτες καί ἡ ἀγωνία του νά μή χαθεῖ οὔτε ἕνας τόνος, οὔτε μία νότα, τόν ἔκανε νά τό σπρώχνει ὅλο καί πιό γοργά, κι ἔτσι ἀναπόφευκτα νά τό πολλαπλασιάζει, νά τό δυναμώνει, νά τό σηκώνει. Καί τό σφύριγμα ἔγινε παλμός καί συντάραξε τῆς γῆς τή νάρκη. Κι ἀπάνω στό ξύπνημα τό ξαφνικό, ἡ λάβα στίς φλέβες καί στά βράχυνα μηλίγγια ἄρχισε νά κυλᾶ δαιμονισμένα, κάνοντας κι αὐτά τά δαιμόνια πού ἔπαιρναν τό καυτό λουτρό τους νά τρομάξουν καί νά βουτήξουν βαθιά.

Ὁ σεισμός ἔπληξε τά θεμέλια τῆς Ἰωλκοῦ ξυπνῶντας τίς ψυχές τῶν 'Αργοναυτῶν πού διψασμένες γιά περιπέτεια, αἰῶνες περίμεναν μία τέτοια εὐκαιρία. Μά μάταια ἀναζητοῦσαν μεταξύ τους ἐκείνη τοῦ Ἰάσονα.

Ἔχει γίνει ἀστέρι, φεγγάρι, ἀσημόσκονη καί κινεῖται πιά στό ἕβδομο διάστημα μιᾶς ἄλλης, μακρινῆς ἀθανασίας.

Ὁ Ἰάσονας τοῦ θρύλου, ὁ Μινώταυρος τοῦ μύθου, τά πνεύματα καί τά δαιμόνια τῶν ὀνείρων καί τῶν ὁραμάτων, τά πλατάνια τῆς ζωῆς, τά πλατανόφυλλα τῆς ντροπῆς καί τῆς συγγνώμης, τό χῶμα καί τό νερό τῆς γέννησης, κι ὁ ἀγέρας τῆς θείας πνοῆς σ' ἔναν ἄχρονο στρόβιλο στήν ἀπεραντοσύνη τῆς ἁρμονικῆς αἰωνιότητας, λίγο πρίν, λίγο μετά ἀπό ἕναν τέλειο τόνο τοῦ χρόνου, ἕναν τέλειο χτύπο καρδιᾶς στά ἀστρικά στήθια τοῦ ποτέ καί τοῦ πάντοτε.

Ἡ ἁρμονία τῆς τελειότητας καί ἡ τελειότητα τῆς ἁρμονίας, πρόσωπα τοῦ θείου Ἰανοῦ, ν' ἀκολουθοῦν τό ρυθμό τῆς ὕπαρξης ἤ τῆς μή ὕπαρξης, θαυμάζοντας ἤ ἀπαξιώνοντας τήν εἰκόνα τοῦ εἰδώλου τους στόν ἀντικατοπτρισμό του στόν καθρέφτη τῆς Ἱστορίας... Τῆς ἱστορίας τοῦ ἑνός ἤ τῶν πάντων, τῆς ἱστορίας τῆς ψυχῆς ἤ τῶν ψυχῶν τελικά, ἀφοῦ κάθε ἐξιστόρηση, στό χθές μονάχα ἀναφέρεται. Κι ἀφοῦ τό «θά» εἶναι ἀπρόβλεπτο, ὁ τρόπος συμμετοχῆς στήν ἁρμονία τοῦ ἐπέκεινα φαντάζει γρῖφος ἄλυτος. Κι ἔτσι φτάνουμε στό μῦθο. Μήπως σ' αὐτόν μπορεῖ νά βρεθεῖ τό κλειδί τῆς λύσης, μήπως αὐτός ἀποσυμβολιζόμενος μπορεῖ νά μετατρέψει τό ἀβέβαιό του «θά» σέ βεβαιότητα;

Ἡ τέλεια φύση, τό ἀπαύγασμα τῆς θείας Δημιουργίας δέν γέννησε ποτέ της ἱστορία. Πρόσφερε ὅμως ἀπλόχερα μύθους μέσω ἑκατοντάδων θρυλικῶν ὀντοτήτων. Κι ὅσο ἕνα ἱστορικό συμβάν μπορεῖ νά ξεχαστεῖ παρά τή σημασία του στόν μεταλλικό ἀνθρώπινο κόσμο, ἕνας θρῦλος δέν ξεχνιέται ποτέ, ἀφοῦ μπολιάζει τή συνείδηση μέ τήν ἐπιθυμία τοῦ παραδειγματισμοῦ, μέ τήν ἐπιθυμία τῆς μετάβασης πέρα ἀπό τά συνήθη ὁρατά ὅρια.

Καί πέρα ἀπό τά φθαρτά αὐτά ὅρια βρίσκεται σίγουρα ὁ μῦθος ἐμποτισμένος στή λάμψη τοῦ αἰωνίου φωτός. Ἕνα φῶς πού τόσο ἐπιθυμοῦν οἱ μύστες κάποτε νά ἀντικρίσουμε. Γι' αὐτό διδασκόμαστε ἀπό τό μῦθο, διότι τά μυθικά δρώμενα μονάχα ἡ φυσική τελειότητα μπόρεσε καί μπορεῖ νά δημιουργεῖ.

Ἄρα μέσω αὐτῶν μελετοῦμε τή φύση καί τά φαινόμενά της πού γεννοῦν τούς θρύλους. Ἄρα κατεβαίνουμε στά βάθη τῆς συνειδήσεως, ἐκεῖ πού βρίσκεται ἡ πραγματική γνώση, ἐκεῖ πού μποροῦμε νά ἀνακαλύψουμε τίς ἀπαρχές τοῦ παραδειγματικοῦ μύθου πού στούς ἀμύητους μοιάζει μέ παραμύθι.

Ἄρα προσπαθοῦμε νά ἐναρμονιστοῦμε μέ τόν παγκόσμιο ρυθμό, ἕνα ρυθμό πού διέπεται ἐξ ὁλοκλήρου ἀπό τήν Ἁρμονία τῆς Φύσης.

Κι ἄν τό πλατανόφυλλο πού πέφτει ἐδῶ, συγκλονίζει ὁλόκληρη τήν πλάση, ἡ σπίθα αἰωνίου φωτός πού ἀνάβει στίς ψυχές μας, φανταστεῖτε πόσο ἐκτυφλωτικά θά λάμψει στό ἔρεβος τῆς παραπαίουσας ἀπό ἔλλειψη ἁρμονίας μεταλλικῆς καθημερινότητας τοῦ ἐπίπλαστου ἀμύητου κόσμου.

ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ

Γραμμές, καμπύλες, κάθε λογής σχήματα. Σκαλίσματα ἀνομοιογενῆ σέ μία σειρά πεπερασμένης ὁμοιογένειας: Ἀριθμοί, πού σέ τελική ἀνάλυση ἡ ἀπεικόνισή τους, σύνολο γραμμῶν καί καμπυλῶν ἀποτελεῖ.

Κι ὅλα αὐτά σ' ἕναν ὀργασμό ὑπολογισμῶν - πού ἕνα ἐλάχιστο ποσοστό τούς προικοδότησε ἡ θεία ἔμπνευση καί ἡ φύση ὡς ἀποτέλεσμά της, στόν ἀνθρώπινο νοῦ - σ' ἕνα ἀμάλγαμα σκέψης, ἀπεικόνισης καί πράξης, σέ μιά θεία κατασκευή συμμετρίας: Γεωμετρία.

Ἄν ἡ σκέψη ἤ ἕνα πρόχειρο σχέδιο μπορεῖ νά ἐρωτοτροπήσει μέ τό ἀσύμμετρο, μιά κατασκευή, ὅσο κι ἄν φαντάζει τουλάχιστον παράξενη στό μάτι τοῦ ἀδαῆ, καί μόνο ἡ στατικότητά της ἀποτελεῖ ἕναν κρίκο στήν τεράστια ἁλυσίδα χρονικῆς ἐξέλιξης τῆς ἐφαρμογῆς καί σύνθεσης μαθηματικῶν καί γεωμετρίας.

Μετρώντας καί χαράσσοντας τή γῆ, δημιουργεῖς κτήματα, καλλιέργειες, ἀνθοκήπια, περιουσίες.

Μετρώντας καί χαράσσοντας τόν ἀέρα, δημιουργεῖς κτίρια, πυραμίδες, ναούς, τάφους, σπίτια, περιουσίες.

Μετρώντας καί χαράσσοντας τό νερό, δημιουργεῖς φράγματα, λίμνες, ἰχθυοκαλλιέργειες, στέρνες, περιουσίες.

Μετρώντας καί χαράσσοντας τήν φωτιά, δημιουργεῖς ψυχή, μέσῳ τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ τεμένους ἐκείνου ὅπου ὁ θεῖος σπινθήρ πού προσφέρθηκε στόν ἔσω νοῦ θά στεγαστεῖ καί βάσει τῆς συμμετρίας πού θά ἐπιβάλεις στίς πράξεις, στίς σκέψεις καί στή ζωή σου, θά γίνει φλόγα, φωτιά καί πάνω στό ἀμόνι τῆς καρδιᾶς καί τοῦ πνεύματος θά σφυρηλατηθεῖ ἡ ψυχή στό τώρα καί στό μετά: Στό τώρα τῆς ζωῆς τοῦ ἀμυδροῦ φωτός καί στό μετά τοῦ σκότους τοῦ ἐπέκεινα, τοῦ ἐλάχιστου ἐκείνου σκότους στό πέρασμα, στό μεταίχμιο τοῦ φθαρτοῦ ἀπ' τό ἄφθαρτο, πού θά ἐξαφανιστεῖ μέ μιᾶς ἀπό τήν ἐκτυφλωτική λάμψη τῆς ἀθανασίας, στήν ἕνωσή της μέ τίς ὑπόλοιπες ψυχές, στό ἀπύθμενο λουτρό τοῦ αἰωνίου φωτός σιμά στό θεῖον.

Κι ἐνῶ μποροῦμε ἀπό τή μία νά δεχθοῦμε τήν συμμετριά τῆς γῆς, τοῦ νεροῦ καί τοῦ ἀέρα, τό πεπερασμένο, τό φθαρ-

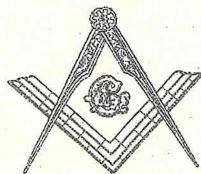
ΟΣΟ ΜΠΟΡΕΙΣ

Κ.Π.Καβάφης (1913)

Κι ἄν δέν μπορεῖς νά κάμεις τήν ζωή σου ὅπως τήν θέλεις,
τοῦτο προσπάθησε τουλάχιστον ὅσο μπορεῖς: Μήν τήν ἐξευτελίζεις
μές στήν πολλή συνάφεια τοῦ κόσμου, μές στές πολλές
κινήσεις κι ὁμιλίες. Μήν τήν ἐξευτελίζεις πηαίνοντάς την, γυρίζοντας συχνά
κ' ἐκθέτοντάς την στῶν σχέσεων καί τῶν συναναστροφῶν
τήν καθημερινή ἀνοησία, ὡς πού νά γίνει σά μιά ξένη φορτική.

τό καί τό ἐφήμερό του σώματος καί τῶν περιουσιῶν, ἀπό τήν ἄλλη πῶς μπορεῖ νά ἀμφισβητηθεῖ ἡ ἐσωτερική φωτιά ποῦ ὁ γεωμετρικός δαμασμός της ὁδηγεῖ στήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς;

Ὁ ἄυλος διαβήτης, ὁ γνώμονας, ὁ κανών, τό νῆμα τῆς στάθμης, οἱ συμβολικοί κανόνες τῆς θείας γεωμετρίας, ὁ τρόπος σκέψης καί ὑλοποίησής τους, κι οἱ γνώσεις σύνθεσης τῶν ἐργασιῶν πού ὁδηγοῦν ἀπό τήν κατανόηση τοῦ «θέλω», στήν ἀναγκαιότητα τῆς πράξης καί ὡς ἀποτέλεσμα γιά τόν κάθε μύστη ξεχωριστά καί ὡς παράδειγμα γιά τούς ἀδελφούς μύστες ὡς σύνολον, ὅλα αὐτά πού τά Ἀρχαία Διδάγματα δίδουν μέσῳ τῶν διδασκαλιῶν καί τῶν παραδόσεών τους, ἀποτελοῦν ἐχέγγυο γιά τούς μυημένους πού πραγματικά ἔχουν διάπλατα ἀνοιχτά τά παραθυρόφυλλα τοῦ εἶναι τους καί κατανοοῦν τή θέση τους στίς διαστάσεις τῆς πλάνης τοῦ ἀέναου χρόνου, ὅτι κατέχουν ἤ θά κατέχουν ἐκεῖνα τά ἀπαραίτητα ἐφόδια πού θά τούς ἐπιτρέψουν - σύν θεῷ - νά κατεργαστοῦν τόν ἔσω λίθο μέ τίς συμμετρικά διαμορφωμένες λεῖες πλευρές καί τίς αἰχμηρά σμιλευμένες γωνίες, καί θά τούς βοηθήσουν νά τοποθετήσουν πάνω του τήν ξυλεία τοῦ ἀρχέγονου κέδρου, ὅπου ὁ θεῖος σπινθήρ θά βρεῖ αἰώνιο καταφύγιο καί μέ τό ἀεράκι τῆς φυλλωσιᾶς τοῦ Ἱεροῦ Δένδρου θά ἀνάψει σέ ἄσβεστη πυρά πού γύρω της καί μέ τήν βοήθεια τῶν ἀδελφῶν μυστῶν, θά ἀνοικοδομηθεῖ ὁ Ναός τῆς Ψυχῆς πού στή ζεστασιά τῆς ἀρετῆς της θά βρεῖ τήν Ἀθανασία πού τῆς πρέπει!

ΑΤΑΡΑΞΙΑ

Ἡ αἰώνια θάλασσα κεῖται στίς μύχιες ρωγμές τοῦ πλανήτη, ὁ ὁποῖος τῆς τρέφει μία τόσο ὑπερβολική ἀγάπη καί ἀδυναμία, ὥστε στροβιλίζεται μέ τέτοια ταχύτητα γιά νά μή χάσει οὔτε μία σταγόνα ἀπό τό θεῖο ὑγρό της βάπτισης τοῦ ἀέναου χρόνου.

Ἴσως σάν ἱδρῶτας νά προκαλεῖ ἡδονή, ἴσως σάν νᾶμα νά προκαλεῖ τήν κάθαρση, ἴσως πάλι σάν ἴαμα νά προκαλεῖ τό θρέψιμο τῶν πληγῶν. Ἕνα ἀτέλειωτο ἐνυδρεῖο τῆς φύσης, ἀπ' τό ὁποῖο στό μεγάλο «κάποτε» τοῦ χθές ξεπήδησαν τά πάντα καί στό ὁποῖο, στό μεγάλο «κάποτε» τοῦ αὔριο, θά ἐπιστρέψουν.

Καί μεταξύ τῶν δυό «κάποτε», τά «πότε» καί τά «ποτέ» νά στροβιλίζονται στή σκέψη ἐφήμερων καί εὐάλωτων δημιουργημάτων τῆς ἴδιας ἐκείνης θείας φύσης πού γέννησε τόν χρόνο σάν σύνολο, χωρίς ποτέ νά φανταστεῖ τόν κατακερματισμό του βάσει προσδιορισμένων χρονικά ἀπ' τή φθαρτότητα τῆς ὕλης ζωῶν. . .

Ἄν τό «πάντοτε» εἶναι ἀδύνατο νά μετρηθεῖ, τά «κάποιες φορές» ὅσο τεράστιου μεγέθους κι ἄν εἶναι, μποροῦν νά μετρηθοῦν. Ἄν λοιπόν τό «πάντοτε» μπορεῖ νά χαρακτηρίσει τή λειότητα τῆς θαλάσσιας πλάτης, τά κύματα τῶν «κάποιων φορῶν» δέν μποροῦν νά ταράξουν τήν ἀταραξία τοῦ Ποσειδῶνα. Τό πολύ-πολύ νά ὁριστοῦν ὡς ἡ μέθη του, πού σβήνει στή γαλήνη μιᾶς στιγμῆς πού ἀργά ἤ γρήγορα ἕπεται.

Μά κι ἡ πιό μεγάλη καταιγίδα, ἡ πιό μεγάλη φουρτοῦνα, τά πιό μεγάλα κύματα ἀφοροῦν τήν ἐπιφάνεια, τήν ἔκφραση, τό προσωπεῖο, τό σῶμα. Λίγο πιό κάτω, λίγο πιό μέσα, λίγο πιό βαθιά, ἀνεπηρέαστη ἀπ' τήν ἐξωτερική, πρόσκαιρη πάντα, κοσμοχαλασιά, ἡ ψυχή τῆς θάλασσας, ἡ ψυχή τοῦ κόσμου, παραμένει ἤρεμη, γαλήνια, ἀτάραχη, εὐτυχισμένη στό νιρβάνα τῆς ἀθανασίας πού ὁ ἀρχιτέκτονας τῆς παγκόσμιας τάξης τόσο σοφά τῆς πρόσφερε. Κι ἄς φαντάζει στούς ὑπερφίαλους ἐραστές μιᾶς παραπαίουσας στόν ὑλικό κόσμο δῆθεν ἐπιστήμης ὅτι ἡ ψυχή της εἶναι φθαρτή.

Ἡ φθαρτότητα καί οἱ ἡμικαταστάσεις ἔχουν νά κάνουν μέ τό χρόνο. Ὁ χρόνος ὅμως ἀξιωματικά εἶναι ἀμέτρητος καί ἄρα αἰώνιος καί ἀθάνατος. Μονάχα τυπικά κάποιοι τόν ἔντυσαν μέ δεῖχτες γιά νά μετρηθεῖ, ἐξυπηρετώντας τίς ἱκανότητες ἤ τίς ἀνικανότητες τῆς ἀνθρώπινης ματαιοδοξίας.

Ἀπό τήν ἄλλη, μή μπορώντας μέ κανενός εἴδους ἐπιχείρημα βασισμένο σέ ἀπτές ἀποδείξεις νά ἰσχυριστεῖ κανείς πῶς ὁ χρόνος εἶναι πεπερασμένος, σ' ἕνα ἀντίθετο συνεπάγεται, πῶς μπορεῖ ἕνας ἄθεος νά ὑποστηρίξει τήν ἀνυπαρξία τοῦ θείου;

Κι ἄν δέν μποροῦν νά ἀποδείξουν πώς δέν ὑπάρχει θεός, ἄραγε τί μποροῦν νά ποῦν γιά τήν ὕπαρξη τῆς ψυχῆς καί λίγο μακρύτερα, γιά τήν ἀθανασία της;

Αὐτούς τούς ἰσχυρισμούς ἴσως νά θέλει νά ἀποφύγει κι ἡ θάλασσα καί νά προσπαθεῖ νά ἀποτραβηχτεῖ ἀπ' τόν παραλογισμό μέ τήν ἄμπωτη. Μά σάν τό καλοσκέφτεται, πάλι πλησιάζει ἐλπίζοντας πώς εἴτε μέ τίς ὁμοβροντίες τῶν θεόρατων κυμάτων, εἴτε μέ τόν ἀπαλό τους φλοῖσβο, τραβήξει τήν προσοχή ἔστω ἐκείνων πού στήν ἄβυσσό της μποροῦν νά διακρίνουν ἐκεῖνο πού κουρνιάζει καί στή δική τους ἀπύθμενη ἐσωτερική ἄβυσσο:

Τήν αἰώνια ἀθάνατη ψυχή.

Οἱ Ἀρχαῖες Διδαχές ὁδηγοῦν στήν παραλία τῆς γνώσης, στήν ἀκτογραμμή τῆς αὐτογνωσίας, στήν ἀποβάθρα τῆς σκέψης, κι ὁ φάρος τῆς ἀλήθειας, πού τροφοδοτεῖται ἀπό τή λάμψη τῆς διδαχῆς του, φωτίζει τήν ἄβυσσο καί τραβ[ῷ τά πέπλα τοῦ σκότους, τῆς ἀμάθειας καί τῆς προκατάληψης, ἀποκαλύπτοντας τήν περιβάλλουσα ἀπ' τό αἰώνιο ἐκτυφλωτικό φῶς ψυχή.

Τά Ἀρχαία Διδάγματα δείχνουν πρός τήν θάλασσα. Οἱ σειρῆνες δείχνουν πρός τήν ἐνδοχώρα. Ἡ τελική ἐπιλογή ἀνήκει στόν καθένα ξεχωριστά. Μά κι ὅσοι φτάσουν στήν ἀκτή καί δέν μπορέσουν τελικά νά δοῦν τόν περικαλλῆ ἀρχέγονο ναό, μή μεμφθοῦν τήν Ἀρχαία Διδασκαλία καί Παράδοση. Ὁ τρόπος νά δεῖ κανείς πραγματικά, πέρα ἀπό τά ὅρια, μέσα στά ἄδυτα τῶν ἀδύτων, δύσκολα κατανοεῖται ἐντός τῆς σκληρῆς καθημερινότητας.

Ἡ Ἀρχαία Βασιλική Τέχνη πάντως τούς ἔδωσε τό ὡραῖο ταξίδι. Ἐκεῖνοι μέ ταπεινοφροσύνη, ἐπιμονή, ἀγάπη, κι ἀτσαλωμένη θέληση ἄς ξαναπροσπαθήσουν. Τουλάχιστον τώρα πρέπει νά γνωρίζουν οἱ ἀθάνατες Ἰθάκες τῆς ψυχῆς τί πράγματι σημαίνουν!

Ν. ΝΙΚΗΤΑΡΙΔΗΣ

Σ. Νάγου: περί ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ

Εἰς τήν ἀνθρωπίνην ψυχήν λειτουργοῦν δύο στοιχεῖα.

Τό ΤΙΤΑΝΙΚΟΝ:

τό ὁποῖον εἶναι γήινον ἀποκτηθέν κατά τας διαδοχικάς ἐπιγείους ζωάς τοῦ ὄντος καί τό ὁποῖον λόγῳ τῆς ἀγνοίας τῶν λειτουργιῶν τῆς Φύσεως εἰς ἥν εὑρίσκεται ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία καί τῆς ἀντιφυσικῆς ζωῆς τήν ὁποίαν αὕτη διάγει, εἶναι ἀτελές καί κακόν.

Τό ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΝ:

Τοῦτο ἀποτελεῖ τόν πυρῆνα τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἀνθρώπου καί κέντρον τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑποστάσεως καί ἀποτελεῖ μέρος τῆς Θείας Οὐσίας (Συνεχοῦς) ἐξ ἧς παρήχθη τό πᾶν καί διά τοῦτο ἔχει θείας ἰδιότητας καί λειτουργεῖ συμφώνως πρός τούς καθολικούς τῆς Φύσεως Νόμους, μή ἐρχόμενον εἰς σύγκρουσιν πρός αὐτούς.

Νόμος εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖον ἀναγκάζει ἕν ὄν ἤ μίαν οὐσίαν νά ἐνεργῇ καθ' ὁρισμένον τρόπον.

Ἡ καθ' ὅλου δέ λειτουργία τῆς Φύσεως εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἡ παράβασις τῶν Φυσικῶν Νόμων συνεπάγεται κυρώσεις διά τόν παραβάτην. Καί οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι ὁμοίως προβλέπουσι κυρώσεις διά τούς παραβάτας τῶν διατάξεων αὐτῶν, ὁ Φυσικός ὅμως Νόμος ἐπιβάλλει αὐτάς ἄνευ ἐπεμβάσεως οὐδενός.

Ἡ οὐσία λοιπόν, ἥτις ἀποτελεῖ τόν κεντρικόν πυρῆνα τῆς ψυχικῆς ὑποστάσεως, κινεῖται καί ὑποχρεώνει τό ὄν νά ἐνεργῇ καθ' ὁρισμένον τρόπον, συμφώνως πρός τούς νόμους τούς ὁποίους περιέχει καί οἱ ὁποῖοι προκειμένου περί ζωικῶν ὄντων, εἶναι οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς, τά ἔνστικτα.

Ταῦτα ὡς πρός τόν ζωικόν κόσμον, κατά κοινήν πάντων ὁμολογίαν, εἶναι σοφά καί δέν θά ὑπῆρξε ζωή ἐπί τῆς Γῆς, ἄν τήν ζωήν τῶν ὀργανικῶν μορφῶν δέν διεῖπον ταῦτα. Τοῦτ' αὐτό ἰσχύει καί διά τόν ἄνθρωπον ὅστις καί αὐτός εἶναι μία τῶν ζωικῶν μορφῶν.

Ὡς πρός τόν ἄνθρωπον ὅμως τά ἔνστικτα ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν πρός τούς κρατοῦντας κοινωνικούς νόμους καί συνθήκας, αἵτινες δέν εἶναι, λόγῳ ἀμαθείας ἤ δόλου, προσηρμοσμέναι πρός τούς Φυσικούς Νόμους καί διά τοῦτο δέν δύνανται νά ἐκδηλωθῶσιν ἐλευθέρως τά ἔνστικτα καί ὑποχωροῦσι μέν καί κρύπτονται διαστρεφόμενα εἰς τό ὑποσυνείδητον πρό τῆς πιέσεως τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλά βραδύτερον ἐκδηλοῦνται διεστραμμένα πλέον καί ἐμφανίζονται εἰς τούς ἐπιπολαίους παρατηρητάς ὡς κάτι κακόν καί ἀντικοινωνικόν.

Τό ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως π.χ. βυθιζόμενον ὑπό τοῦ λογικοῦ, κατά τρόπον ὥστε ἡ ἐκδήλωσις αὐτοῦ νά μήν βλάπτῃ τούς ἄλλους, εἶναι καλόν καί ὠφέλιμον.

Ἀλλ' ἐάν δέν δύναται νά ἱκανοποιηθῇ, λόγῳ τῶν ἀντιφυσικῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, διαστρεφόμενον ὠθεῖ τόν ἄνθρωπον μέχρι τῆς κλοπῆς καί τοῦ φόνου ἀκόμη, μεταχειριζόμενον καί τάς λογικάς ἱκανότητας τοῦ ὄντος διά τήν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Ἡ μή ἱκανοποίησις τοῦ ἐνστίκτου, δηλαδή, διαστρέφει καί τήν ἠθικήν ἀντίληψιν ἀκόμη.

Τά ἔνστικτα δέν πληροῦσι ὡρισμένας μόνον ζωικάς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί πνευματικάς τοιαύτας. Εἰς τό ζῶον καί τόν πρωτόγονον ἄνθρωπον π.χ. λειτουργεῖ **τό ἔνστικτον τῆς περιεργείας** τό ὁποῖον χρησιμεύει εἰς αὐτόν διά τήν διατήρησιν τῆς ζωῆς του. Εἰς τόν μορφωμένον ὅμως, τοῦτο μετατρέπεται εἰς **ἔνστικτον τῆς μαθήσεως ἤ τοῦ γνῶναι.** Ἐάν δέ τοῦτο δέν ἱκανοποιεῖται, τό ὄν δέν προοδεύει πνευματικῶς μή δυνάμενον νά ἐξέλθῃ τοῦ στενοῦ κύκλου διανοήσεως, ἐντός τοῦ ὁποίου παραπαίει καί ἀγωνίζεται.

Τά φυσιολογικά ἔνστικτα τοῦ μή διεστραμμένου ἀνθρώπου δέν ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν πρός τόν Φυσικόν Νόμον. Διά τοῦτο ἡ πλήρωσις αὐτῶν φέρει χαράν καί ἡδονήν εἰς τόν ἄνθρωπον, τά δέ συναισθήματα ταῦτα εἶναι χρήσιμα καί ὠφέλιμα εἰς τήν ψυχήν, διότι αὐτή τηρεῖ ἄνεσιν καί γαλήνην καί τοῦτο δίδει εὐκαιρίαν νά ἐκδηλωθῶσι δυνάμεις καί ἱκανότητες ἀνωτέρας τάξεως αἵτινες ἀνυψοῦσι καί ἐξελίσσουσι τό ἀνθρώπινον πνεῦμα.

Ὑπάρχει ὅμως διαφορά μεταξύ τῶν ψυχῶν καί ἀναλόγως τῆς βαθμίδας εἰς τήν ὁποίαν εὑρίσκεται ἑκάστη, ἐπιζητεῖ διαφορετικάς ἡδονάς. Ὁ ἀνώτερος ἄνθρωπος ἐπιζητεῖ τάς πνευματικάς ἡδονάς αἵτινες ἐξυπηρετῶσι πνευματικάς ἀνάγκας.

Ὁ Πνευματικός δέ ἄνθρωπος ἔχει πνευματικάς ἀνάγκας αἱ ὁποῖαι πληρούμεναι φέρουν εἰς αὐτόν ἀνωτέραν ἡδονήν, πνευματικῆς πλέον φύσεως, τήν ὁποίαν δέν δύνανται νά φαντασθῶσιν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.

Ἡ χαρά καί ἡ εὐθυμία ὅμως ἔχουσι σκοπόν τινά.

Αἱ ψυχικαί καί ὀργανικαί λειτουργίαι ἐπιδρῶσιν ἀλλήλας, ἡ δέ ψυχική διάθεσις, εἶναι καταλύτης τῶν ζωικῶν λειτουργιῶν. Ἡ ἐπίδρασις τῶν συναισθημάτων ἐπί τῶν ἐνδοκρινῶν ἀδένων εἶναι ἐπιστημονικῶς ἐξηκριβωμένη, ὅπως εἶναι γενικῶς γνωστόν, ὅτι ἡ καλή ψυχική διάθεσις τοῦ ἀρρώστου εἶναι εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων παραγόντων τῆς θεραπείας.

Ἐφ' ὅσον ἐπομένως, παραδεχόμεθα ὅτι συμφέρον μας ἡμῶν εἶναι νά διατηρῶμεν τόν ὀργανισμόν ἡμῶν εἰς καλήν κατάστασιν, συμφέρον ἡμῶν ἐπίσης εἶναι νά ἐπιδιώκωμεν τήν γαλήνην, καί τήν χαράν διά τήν ψυχήν ἡμῶν. Τά ἀντιπαθητικά συναισθήματα, ἡ δεισιδαιμονία, ὁ φόβος, ἡ νευρικότης, ἡ μελαγχολία, ἡ ἀπαισιοδοξία, δέν εἶναι φυσιολογικά διά τόν ἄνθρωπον.

Προκύπτουσι δέ ἐκ τῆς συγκρούσεως εἰς τήν ὁποίαν ἔρχονται αἱ ἐνέργειαι καί ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου πρός τήν τάξιν τῆς Φύσεως. Προέρχονται δέ:

α) ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος καί τῆς ὑγείας καθόλου. Μόνον εἰς περίπτωσιν καθ' ἥν ὑπάρχει μεγάλη ψυχική δύναμις δύναται νά ἐξουδετερώσῃ αὔτη τήν κακήν ἐπίδρασιν τῆς ὀργανικῆς καταστάσεως ἐπί τῆς ψυχικῆς διαθέσεως.

β) ἐκ κακῆς κληρονομικότητος, διότι καί ὁ ὀργανισμός καί ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀτόμου κληρονομεῖ τάς κακάς ἰδιότητας τῶν προγόνων.

γ) ἐκ τῶν ἀπογοητεύσεων τάς ὁποίας τυχόν συνήντησε τό ἄτομον εἰς τήν ζωήν καί

δ) ἐκ τῆς μή ἱκανοποιήσεως τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ θυμικοῦ (τῶν ἐνστίκτων) καί τῆς στερήσεως τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς.

Ὁ Freud θεωρεῖ ὡς πηγήν πλείστων νευρώσεων καί ἄλλων νευρικῶν παθήσεων αἵτινες δύνανται νά φθάσωσι μέχρι παραφροσύνης καί αὐτοκτονίας τήν μή ἱκανοποίησιν ἤ διαστροφήν τοῦ σεξουαλικοῦ ἐνστίκτου ἡ ὁποία ἄρχεται ἀπό τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Ὅταν ὅμως ὑπάρχῃ μεγάλη ψυχική δύναμις τό περιβάλλον καί αἱ συνθῆκαι τῆς ζωῆς παύουσι νά ἐπιφέρωσι κακήν ἐπίδρασιν καί τό ἄτομον δέν χάνει τήν γαλήνην καί τήν εὐθυμίαν του οὔτε πρό τῶν βασανιστηρίων καί τοῦ θανάτου ἀκόμη. Ὡς εἶναι τό παράδειγμα τοῦ Σωκράτους, ὅστις μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τοῦ βίου του συνωμίλει μέ τούς μαθητάς αὐτοῦ πραγματευόμενος ὕψιστα φιλοσοφικά θέματα.

Ἡ συναισθηματική κατάστασις ἔχει ἐπίδρασιν καί ἐπί τῶν νοητικῶν λειτουργιῶν. Τό Διονυσιακόν στοιχεῖον, ἐλευθέρως ἐκδηλούμενον, δίδει ἀφορμήν νά ἀναπτυχθῇ τό Διονυσιακόν πνεῦμα καί δημιουργεῖ τήν ἀγάπην πρός τήν ζωήν. Ὑπάρχει ὅμως καί ἀνωτέρα κατάστασις τοῦ Διονυσιακοῦ πνεύματος κατά τήν ὁποίαν τοῦτο ἐπιφέρει τήν κατανόησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς καί τήν ἀναγνώρισιν τῆς θειότητος αὐτῆς, τόν σεβασμόν συνεπῶς, καί τῆς ζωῆς παντός ὄντος.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐννοήσῃ ὅτι τό πνεῦμα ἄνευ ὀργανισμοῦ δέν ἔχει τά μέσα τῆς ἐνεργείας, προσπαθεῖ νά διατηρῇ τόν ὀργανισμόν αὐτόν ἐν καλῇ καταστάσει.

Ὁ Δημόκριτος ἔλεγε «*Αὔξεται δέ νόος παρεούσης ὑγείης ἥν δεῖ προνοέειν τούς εὖ φρονέοντας*». Ὅστις αἰσθανθῇ τήν σημασίαν ἥν ἔχει ἡ ζωή διά τήν πνευματικήν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ Εἶναι, φροντίζει νά ἐκμεταλλευθῇ αὐτήν τό δυνατόν ἐντονώτερον, νά ζήσῃ ἐντατικῶς εἰς τρόπον ὥστε νά ὠφεληθῇ ἐξ αὐτῆς ὅσο τό δυνατόν περισσότερα ἀγαθά, νά ἔχῃ τό ἀνώτερον πνευματικόν ἀποτέλεσμα τῆς ζωῆς.

Ποῖα ὅμως εἶναι τά ἀγαθά τῆς ζωῆς; Ἐδῶ φθάνομεν εἰς τό πρόβλημα τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ.

Πραγματικά ἀγαθά εἶναι τά συντελοῦντα εἰς τήν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς. Σκοπός δέ τῆς ζωῆς εἶναι ἡ πρόοδος, τό νά φθάσῃ τό ὄν εἰς ἕν ἀνώτερον πνευματικόν ἐπίπεδον.

Ὁ ἀπολαμβάνων μόνον τά ὑλικά

ἀγαθά τῆς ζωῆς, ἀπολαμβάνει φαινομενικά μόνον ἀγαθά, τά ὁποῖα ὅμως δέν προάγουσι τό πνεῦμα.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὅμως γεύεται ὅλα τά ἀγαθά τῆς ζωῆς ἐν μέτρῳ, ἄνευ δεσμεύσεων καί ἰδίως τά πραγματικά ἀγαθά, φθάνει εἰς μίαν ἀποδέσμευσιν ἐκ τῆς ζωῆς ὄχι ὅμως καί εἰς ἠθικήν ἀποχαλίνωσιν.

Ὁ Δημόκριτος λέγει «*Γίγνεται δ' εὐθυμίη μετριότητι τέρψιος καί βίου συμμετρίη*». Καί ἀλλαχοῦ «*Τέλος δ' εἶναι τήν εὐθυμίαν οὐ τήν αὐτήν οὖσαν τῇ ἡδονῇ, ἀλλά καθ' ἥν γαληνῶς καί εὐσταθῶς ἡ ψυχή διάγει ὑπό μηδενός ταραττομένη φόβου ἤ δισειδαιμονίας ἤ ἄλλου τινός πάθους*».

Ὁ δέ Ἐπίκουρος, τόν ὁποῖον καί οἱ μαθηταί του ἀκόμη παρενόησαν διαστέλλει ἀπό τόν ἡδονισμόν τοῦ Ἀριστίππου καί τῶν Ἡδονικῶν καί λέγει ὅτι ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἡδονῶν δέν εἶναι ὁ σκοπός τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἡ καταστηματική ἡδονή, ἐκείνη δηλαδή κατά τήν ὁποίαν ἡ ψυχή δέν ταράσσεται ὑπό ἡδονῆς ἤ λύπης.

Τό Διονυσιακόν πνεῦμα ἀποδεικνύει τό διαρκές, ἄφροντι καί εὔθυμον ὡς στοιχεῖον τῆς εὐτυχίας πρός τήν ὁποίαν τείνει πάντοτε τό ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ἐκεῖνα ἅτινα δημιουργοῦσι ψυχικήν γαλήνην εἶναι:

ΑΓΝΟΤΗΣ σκέψεων, συναισθημάτων, βίου. Λέγοντες δέ ἁγνότητα, δέν ἐννοοῦμεν βεβαίως τόν ἀσκητισμόν ὅστις εὑρίσκεται εἰς τούς ἀντίποδας τοῦ Διονυσιακοῦ πνεύματος καί εἶναι ἀποτέλεσμα ἀμαθείας ἤ δουλείας.

ΛΙΤΟΤΗΣ, ἁπλότης βίου, φυσική ζωή καί ἀνάπτυξις τῶν ἀρετῶν. Τό ἰδανικόν τοῦτο ἐκφράζει ὁ Θουκυδίδης διά τοῦ «*φιλοκαλοῦμεν μετ' εὐτελείας καί φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας*».

ΑΝΕΠΙΤΗΔΕΥΣΙΣ τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ συγχρόνου βίου εἶναι περίπλοκος καί πλήρης ἐπιτηδεύσεως.

Πρότυπον τρόπου τελείας ζωῆς ἦταν ἡ ζωή τῶν Ὀρφικῶν καί τῶν Πυθαγορείων περί τῶν ὁποίων καί ὁ Ἡρόδοτος ὁμιλεῖ. Ἦταν μία ζωή ἤρεμος, λιτή ὅπου πάντες εἰργάζοντο καί ἔζων κοινοβιακῶς, ἡ δέ ἀλληλεγγύη των ἔμεινε παροιμιώδης, ὡς τό γνωστόν ἐπεισόδιον τοῦ Δάμωνος καί Φιντίου.

Ὁ τρόπος αὐτός τῆς ζωῆς ἦταν ἀληθής παράδεισος, περιεῖχε δέ ὡρισμένας διατάξεις αἱ ὁποῖαι ἀφεώρων καί ζητήματα πέραν τοῦ βίου τούτου, ὡς διατάξεις περί ταφῆς τῶν νεκρῶν κ.λ.π. (πρβλ. Πλουτάρχου - Περί τοῦ δαιμονίου τοῦ Σωκράτους).

Ἀνάλογος πρός τήν ἄποψιν περί τοῦ βίου ἦτο καί ὁ βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τό *Ἑλληνιστί βιοῦν*.

Ὁ Nietgsche ὁ ὁποῖος συχνά παρεξήγησε τό Ἑλληνικόν Πνεῦμα, θαυμάζει τούς ἀρχαίους διότι αὐτοί **συνεδύασαν τό Διονυσιακόν μέ τό Ἀπολλώνιον πνεῦμα**, ὡς λέγει, καί ἔγιναν τέλειον ὑπόδειγμα πολιτισμοῦ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπήγασεν ἡ τελειότης εἰς τήν τέχνην, τήν ποίησιν, τήν φιλοσοφίαν καί ἡ ἔννοια καί τό συναίσθημα τῆς ἐλευθερίας τά ὁποῖα ἠσθάνθησαν ὡς οὐδείς ἄλλος λαός.

Ὅσο ὁ Ἑλληνικός Πολιτισμός εὐ-

ρίσκετο εἰς τό ὕψος του, ἀπεκρούσθησαν ὅλοι οἱ κατακτηταί, οἵτινες ἐπλησίασαν τήν Ἑλλάδα καί μόνον ὅταν ἤρχισαν οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι καί παρήκμασεν ἐν γένει ὁ πολιτισμός, ὑπεδουλώθη ἡ Ἑλλάς εἰς τούς Ρωμαίους καί τούς ἄλλους.

Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον «**πᾶς μή Ἕλλην βάρβαρος**», διότι εἶχον τήν ἀντίληψιν τοῦ ὑψηλοῦ σημείου πολιτισμοῦ εἰς τό ὁποῖον εὑρίσκοντο καί ἔκαμνον τήν διαστολήν πρός τούς ἀπολιτίστους λαούς, τούς βαρβάρους δηλαδή, οἵτινες περιεστίχιζον αὐτούς.

Τό Ἑλληνικόν «θαῦμα» δέν δύναται νά νοηθῇ χωρίς τόν πολιτισμόν αὐτόν καί τούς ὅρους αὐτοῦ οἵτινες καθίστων τό πνεῦμα ἰσχυρόν καί δεκτικόν ἐμπνεύσεων. Διότι ἔφθασαν εἰς τόν ὕψιστον βαθμόν τοῦ πολιτισμοῦ ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς καί διά τοῦτο ἔφθασαν εἰς ὕψιστον σημεῖον τελειότητος εἰς ὅλας τάς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς καί τοῦ πνεύματος.

Διά τοῦτο καί πολλοί σύγχρονοι, ξένοι ἰδίως, μεγάλοι ἄνδρες λέγουν ὅτι αἰσθάνονται ὅτι εἶναι τέκνα τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, δηλαδή ὅτι καί αὐτοί ἀποβλέπουσιν εἰς ἰδανικά καί εἰς τήν τελειότητα τῆς ζωῆς, ὅπως καί οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες.

Ἡ διανοητική κατάστασις τήν ὁποίαν φέρει τό Διονυσιακόν Πνεῦμα προσδιορίζει καί ἕνα ὡρισμένον τρόπον ζωῆς, ἕν Διονυσιακόν βίωμα τό ὁποῖον ἐπιζητεῖ τήν ἀποδέσμευσιν τῆς ζωῆς ἀπό τῶν δεσμῶν καί τῆς ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος, ἀπό τῶν ἐσφαλμένων ἰδεῶν αἱ ὁποῖαι κυκλοφοροῦσιν εἰς τόν κόσμον.

Ἐπιζητεῖ ἐπίσης νά ἐξουδετερώσῃ τόν ἐγωισμόν ὁ ὁποῖος χωρίζει τόν ἄνθρωπον ἀπό τοῦ περιβάλλοντός του. Ἐκεῖνος ὅστις ζῇ ἕν Διονυσιακόν βίωμα δέν ἐπιζητεῖ οὔτε τήν ὑπεροχήν ἐπί τῶν ἄλλων μή δεχόμενος νά εἶναι οὔτε κύριος, οὔτε δοῦλος, οὔτε τήν δόξαν, οὔτε τήν ὑστεροφημίαν, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νά γίνῃ κρείσσων ἑαυτοῦ καί νά ἀπολαμβάνῃ ὅλας τάς ἁγνάς χαράς τῆς ζωῆς.

Τούς ἀνθρώπους, συνέχει μία διαρκής ἀγωνία, εἷς ἀόριστος πόθος τῆς χαρᾶς καί τῆς λυτρώσεως. Ἐξυμνοῦσι δέ τούς ποιητάς καί τούς μουσουργούς οἵτινες ἐκφράζουσιν εἰς ζωηρούς τόνους ἤ στροφάς τούς πόθους τούτους τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ἀλλ' ἐρωτῶμεν.

Ποίαν λύτρωσιν ἀναζητοῦσι ἀπό τινος; Ἀπό τοῦ θανάτου; Ὁ θάνατος ὅμως καί ἡ διάλυσις τοῦ σώματος εἶναι ἀναπότρεπτον τέρμα τῆς ἐδῶ ζωῆς, τῆς δέ ψυχῆς ἡ ἐξαφάνισις εἶναι ἀδύνατος, ἀφοῦ δέχονται τήν ψυχήν ἀθάνατον. Ἡ λύτρωσις ἄρα τήν ὁποίαν ζητοῦσιν εἶναι λύτρωσις ἀπό τῶν δεινῶν τῆς ἐδῶ ζωῆς καί διά τοῦτο συνδέουν αὐτήν πρός τήν χαράν. Εἶναι ἡ λύτρωσις ἀπό τῆς κακομοιριᾶς, τῆς ποταπότητος, τοῦ πόνου, ἀπό τῶν ἀλύσεων μέ τάς ὁποίας ἔχουσιν οἱ ἴδιοι δεσμεύσῃ τήν ζωήν των καί τάς ὁποίας ἐν τοσούτῳ ἀπαραιτήτους διά τήν ζωήν. Ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅμως ταύτην ἡ λύτρωσις καθίσταται πρᾶγμα ἀδύνατον.

Ἡ λύτρωσις ὅμως καί ἡ χαρά δέν εἶναι ἀποκύημα φαντασίας. Εἶναι κατάστασις, εἶναι βίωμα, εἶναι ζῶσα πραγματικότης. Πρέπει τις νά ζήσῃ αὐτήν καί νά τήν ζήσῃ παντοτεινά πλέον καί αἰωνίως.

Ἀλλά τί σημαίνει ἡ λέξις «**λύτρωσις**»;

Ἐξαγορά τῆς ἐλευθερίας ἑνός αἰχμαλώτου, ἑνός δεσμίου ἀντί λύτρων.

Μεταφορικῶς δέ ἡ ἀπελευθέρωσις ὑπό τινος ὅπερ μέ κρατεῖ δέσμιον, ὅπερ μέ πιέζει, ὅπερ μέ τυραννεῖ.

Εἶναι ἡ ἀποδέσμευσις ἀπό αὐτό τό κάτι. Τοῦτο δέν φαίνεται ἀδύνατον. Τοῦτο ἀποδεικνύει τό ἀνθρώπινον συναίσθημα, ἡ ἀκατάσχετος ὁρμή τοῦ πνεύματος, ἡ ὁποία ζητεῖ τήν χαράν καί τήν λύτρωσιν.

Αὐτό τό κάτι ὅπερ μᾶς πιέζει, ὅπερ μᾶς πνίγει εἶναι τά ἀόρατα δεσμά ἅτινα ἔχομεν βάλει εἰς τόν ἑαυτόν μας ἀπό ἀμάθειαν ἤ μᾶς τά ἔχουν ἐπιβάλλει.

Ἐάν λοιπόν αὐτό εἶναι ἡ λύτρωσις, διά νά ἀπολαύσωμεν καί ζήσωμεν αὐτήν, δέν ἔχομεν εἰ μή νά θραύσωμεν καί ρίψωμεν μακράν τά δεσμά, τά ὁποῖα ἐδημιουργήσαμεν μέ τάς συνθήκας τοῦ βίου τόν ὁποῖον ἔχομεν διαμορφώσει καί ἀκόμη τάς ποταπότητας τῆς ζωῆς, τά ἀντικοινωνικά πάθη, τάς κακίας, τά ἐλαττώματα, τάς προλήψεις, τάς ἀνθρωπίνας ἀδυναμίας καί τήν προσήλωσιν πρός τά ὑλικά.

Ὅταν ἀπαλλαγῶμεν τῶν δεσμῶν τούτων, τότε ἡ ψυχή ἡμῶν θά πετάξῃ ἐλευθέρα πρός τά βασίλεια τῆς χαρᾶς καί τῆς εὐτυχίας, διότι δι' αὐτά προορίζει αὐτήν ἡ φύσις καί πρός αὐτά ὠθεῖ ταύτην διά τῶν Νόμων τῆς ζωῆς.

Τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν ἄλλην τελειωτικήν πλέον λύτρωσιν, ὁ πόθος τῆς ὁποίας πιέζει ἡμᾶς ἴσως ἐσωτερικῶς. Εἶναι αὕτη ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ψυχῆς ἀπό τῶν δεσμῶν τῆς ὕλης, ἀπό τῆς συνδέσεως μετά τῆς Γῆς, ἀπό τοῦ Νόμου τοῦ Θανάτου. Εἶναι ἡ ΑΘΑΝΑΣΙΑ.

Ἀλλά πότε ἐπεμβαίνει τό θεῖον διά νά ἐλευθερώσῃ τήν ἀνθρωπίνην ψυχήν; Ὅταν αὕτη, ἀπελευθερώσῃ ἑαυτήν, ἀπό τῶν παντοειδῶν δεσμῶν, ὅταν ἐξαφανίσῃ τά πάθη αὐτῆς καί τελειοποιηθῇ. Τότε ἡ ψυχή καθίσταται ὥριμος ἵνα πετάξῃ πρός τούς κόλπους του καί τότε μόνον ἐπεμβαίνει.

Ἡ ἀνωτέρω ἑπομένως, ἡ πρώτη λύτρωσις ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διά νά συντελεσθῇ ἡ δευτέρα ἥτις ἀπαιτεῖ ἀπόσπασιν ἀπό τῶν γηίνων.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος λυτρωθῇ ἀπό τά γήινα πάθη καί τάς προλήψεις, ὅταν ἀποκτήσῃ τό Διονυσιακόν πνεῦμα καί τήν αἴσθησιν τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς, ἀναπτύσσει καί τόν Διονυσιακόν ἐνθουσιασμόν, ὅστις ὑψώνει τήν ψυχήν καί ἐκδηλοῦνται εἰς αὐτήν καί ἄλλαι ἰδιότητες ὡς ἡ ἔμπνευσις καί τά εἴδη ἐκεῖνα τῆς μανίας περί τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ὁ Πλάτων εἰς τόν Φαῖδρον καί τά ὁποῖα εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ Διονυσιακοῦ βιώματος.

Εἰς δέ το Συμπόσιον ἀναπτύσσει ὁ Πλάτων τήν γνώμην τῆς Διοτίμας διά τήν ἐρωτικήν μανίαν, ἡ ὁποία εἶναι ὁ ἔρως τοῦ πραγματικοῦ ὡραίου, τελείου καί ἀληθοῦς.

Σ. Νάγου

Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Οἱ **ἀρχαῖοι,** οἱ ὁποῖοι ἐζήτουν νά καλλιεργήσωσι τό Διονυσιακόν πνεῦμα εἰς τούς ἀνθρώπους, ἐτέλουν τάς Διονυσιακάς ἑορτάς, τά Διονύσια κ.λ.π. τά ὁποῖα παρεξηγοῦσι σήμερον καί ταὐτίζουσι πρός κτηνώδη ὄργια καί οἰνοποσίαν.

Δέν ἐπρόκειτο ὅμως περί μέθης ἐκ τοῦ οἴνου, ἀλλά περί μέθης τῆς ψυχῆς, περί ἐκστάσεως ἡ ὁποία προήρχετο ἀπό μίαν πνευματικήν δύναμιν ἀλληλογορουμένην ὑπό τοῦ θεοῦ Διονύσου καί ἥτις ἐν συνδυασμῷ πρός τήν ἠθικήν καί φιλοσοφικήν μόρφωσιν ἐβοήθει τήν ψυχήν νά ἐκδηλώσῃ καί ἄλλας λανθανούσας ἐν αὐτῇ ἰδιότητας ὁδηγούσας πρός τήν ἔμπνευσιν.

Τήν ἀνωτέραν αὐτήν μέθην ἐγνώριζον μόνον οἱ μύσται ἐνῶ διά τούς κοινούς ἀνθρώπους οἱ δημώδεις τελεταί ἐδίδασκον ἁπλῶς τήν χαράν τῆς ζωῆς.

Οἱ πραγματικοί δέ ἑορτασταί τῶν Διονυσίων, οἱ Λαμάδες τοῦ Θιβέτ, οἱ Γιόγκι τῶν Ἰνδιῶν, οἱ Δερβίσσαι τοῦ Μωαμεθανισμοῦ, τοῦτο τό Διονυσιακόν βίωμα ἔζων ἤ ζῶσι. Διά τοῦτο δέ, μετά τό πέρας τοῦ Διονυσιακοῦ ἐνθουσιασμοῦ, εἰς τάς ἄλλας στιγμάς τοῦ βίου των ζωγραφίζεται εἰς τό πρόσωπόν των ἡ γαλήνη καί ἡ εὐτυχία.

Διά νά ἐννοήσωμεν ὅμως ταῦτα πρέπει ἡμεῖς οἱ ἴδιοι νά ζήσωμεν αὐτό, διότι τά ζητήματα ταῦτα δέν ἐξηγοῦνται διά λόγων. Διά τοῦτο δέν εἴμεθα εἰς θέσιν νά ἑρμηνεύσωμεν καί τό «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΑΥΜΑ» τό ὁποῖον, ὡς ἤδη εἴπομεν, ἐκ τοῦ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ καί ΒΙΩΜΑΤΟΣ ἐπήγασεν.

Ὁ ἄνθρωπος καθώς καί τό ἐσωτερικόν αὐτοῦ Εἶναι, εὑρίσκονται μέσα εἰς τήν φύσιν καί ἀποτελοῦνται ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας ἐξ ἧς ἀποτελεῖται καί αὐτή.

Ἡ δυιστική θεωρία πρεσβεύει ὅτι ὕλη καί πνεῦμα εἶναι δύο διάφορα ἀλλήλων στοιχεῖα. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὅμως ἔλεγον, ὅτι δέν εἶναι δυνατόν πρᾶγμα ἄσχετον πρός τήν ὕλην νά συλλειτουργῇ μετ' αὐτῆς.

Διά νά γνωρίζωμεν δέ τήν φύσιν καί τήν σύστασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ Εἶναι τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νά γνωρίσωμεν τάς δημιουργικάς τοῦ Κόσμου ἀρχάς.

Ἡ ἀρχαία Ἑλληνική Θεοσοφία εἶναι ἡ θεία Σοφία κατά τάς Ἑλληνικάς ἀντιλήψεις καί παραδόσεις, διότι εἰς τήν Ἑλλάδα ἤκμασεν ἡ θεία αὕτη Σοφία περί τῆς ὁποίας πολλοί Ἕλληνες φιλόσοφοι ὡμίλησαν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἀρχαιότερος ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὅστις εἶπεν «*Ὄλβιος ὅς θείων πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον, δειλός δ' ὅς σκοτόεσσα θεῶν πέρι δόξα μέμηλε*».

Ἡ Ἀρχαία Σοφία ἐδιδάσκετο εἰς τά Μυστήρια ὡς «ΙΕΡΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ» καί πρακτική ἐφαρμογή τῆς ὁποίας ἦταν ἡ «**Ἱερά Τέχνη**» δι' ἧς ἐπετυγχάνετο ὁ ἐξαγνισμός καί ἡ Θεοποίησις τοῦ ἀνθρώπου.

Ὑπάρχουν γραπταί μαρτυρίαι κατά τάς ὁποίας εἰς τά ΟΡΦΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ἔλεγον εἰς τούς μυουμένους «*Θεός ἐγένου ἐξ ἀνθρώπου*».

Ὁ Παυσανίας δέ εἰς τά «Ἀρκαδικά» (Βριτόμαρτις) ἐξετάζει τόν λόγον διά τόν ὁποῖον κατά τήν παλαιάν ἐποχήν ἐπραγματοποιεῖτο ἡ θεοποίησις αὕτη τῶν ἀνθρώπων ἐνῶ κατά τήν ἰδικήν του ἐποχήν δέν ἐγένετο τοῦτο καί καταλήγει εἰς τό συμπέρασμα ὅτι ὅταν πλεονάζει ἡ κακία καί ἡ ἀδικία, ὡς εἰς τήν ἐποχήν του, δέν δύναται νά πραγματοποιηθῇ ὁ σκοπός τοῦ ἀνθρώπου.

Αἱ θεωρίαι περί Κοσμογονίας ἐξωτερικεύθησαν ἀπό τούς Ἕλληνας φιλοσόφους, οἱ ὁποῖοι ἐκ τῶν αὐτῶν πηγῶν ἤντλησαν ὅλοι τάς ἰδέας ταύτας, τουτέστιν ἀπό τῶν Μυστηρίων καί ἀπό τάς διδασκαλίας τοῦ Ὀρφέως καί τοῦ Πυθαγόρου, ὡς πιστοποιεῖ καί ὁ Πορφύριος (βίος Πυθαγόρου) καί ὁ Πλάτων, περί τῶν ζητημάτων αὐτῶν ἐπραγματεύθησαν καί μερικοί Πυθαγόρειοι, ὡς ὁ Φιλόλαος καί ὁ Τίμαιος ὁ Λοκρός.

Τοῦ Τιμαίου ὑπάρχει τό βιβλίον «*περί ψυχῆς κόσμῳ καί φύσιος*» ἐν ᾧ λέγει ὅτι τά πάντα ἔγιναν ἀπό δύο ἀρχικάς πηγάς. Ἀπό τήν **ἰδέαν ἤ εἶδος** καί **τήν ὕλην** κατονομάζων οὕτω τήν **Μονάδα** καί τήν **ἀόριστον Δυάδα** πρός τάς ὁποίας ἀποδίδει τάς ἰδιότητας ἀμφοτέρων τούτων.

Καλεῖ δέ ταύτας καί **ἀμέριστον** καί **μεριστήν** οὐσίας.

Τήν αὐτήν ἰδέαν ἐκφράζουν καί ἄλλοι Ἕλληνες φιλόσοφοι μέ διαφόρους ὅμως ὅρους. Καί αὐτός δέ ὁ Ἀριστοτέλης παραδέχεται τάς δύο αὐτάς ἀρχάς τάς ὁποίας ἀποκαλεῖ **εἶδος** καί **ὕλην.**

Κατά τόν Τίμαιον τά αἰσθητά πράγματα εἶναι τέκνα καί τῶν δύο.

Ἡ ἰδέα εἶναι τι «*ἀΐδιον, ἀγέννητον, ἀκίνητον, ἀμετάβλητον, νοητόν καί παράδειγμα τῶν γενομένων ὅσα εὑρίσκονται ἐν μεταβολῇ*».

Τά φθαρτά ἔχουν ὡς παράδειγμα τήν ἰδέαν διότι ἡ ὕλη ἄμορφος καί ἀσχημάτιστος εἶναι τό «**ἐκμαγεῖον**», μήτηρ, τροφός, γεννητική, ἥτις δέχεται τόν τύπον τῶν μορφῶν ἀπό τήν ἰδέαν ἥτις περιέχει τόν τύπον αὐτόν τῆς μορφῆς καί δίδει εἰς τήν ὕλην καί τήν μορφήν καί τόν τρόπον τῆς λειτουργίας.

Ἐπίσης **κατά τούς Πυθαγορείους ἡ Μονάς εἶναι τό ἀμέριστον καί συνεχές, ἐνῶ ἡ ὕλη εἶναι μεριστή καί ἀτομική.**

Ὁ Δημόκριτος ἐπίσης παραδέχεται τό πλῆρες καί τό κενόν.

Τό πλῆρες εἶναι κατ' αὐτόν τά ἄτομα τῆς ὕλης, τά ὁποῖα καί ἀποτελοῦν τό συστατικόν ὅλων τῶν ὑλικῶν σωμάτων.

Τό κενόν ἀνταποκρίνεται πρός τήν μονάδα τῶν Πυθαγορείων.

Τό αὐτό στοιχεῖον τῆς Μονάδος τῶν Πυθαγορείων οἱ Στωικοί ὠνόμαζον καί **πλαστικήν οὐσίαν** τῶν πάντων καί **αἰθέρα** καί **δημιουργόν** καί **ποιοῦν** καί **λόγον** καί **Θεόν** καί **Δία.**

Τό στοιχεῖον τοῦτο τῆς Μονάδος εἶναι ὁ αἰθήρ, τοῦ ὁποίου τήν ὕπαρξιν παραδέχονται οἱ σύγχρονοι φυσικοί διά νά ἑρμηνεύουν τό φαινόμενον τῆς μεταδόσεως τῶν κυμάνσεων καί ἄλλα τοιαῦτα φαινόμενα, τά ὁποῖα ἄλλως θά παρέμενον ἀνεξήγητα.

Οἱ νεώτεροι ὀνομάζουν τόν αἰθέρα **χῶρον καί κενόν**. Ὁ Τίμαιος λέγει ὅτι ἡ ὕλη εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ μᾶς δίδει τήν ἰδέαν τοῦ τόπου καί τοῦ διαστήματος.

Εἰς τήν δημιουργίαν αἱ δύο ἀρχαί ἐργάζονται ὡς **ἄρρεν καί θῆλυ**, τοῦ ἄρρενος καί πατρός ἀντιπροσωπευομένων ὑπό τῆς μονάδος καί τοῦ θήλεως καί μητρός ὑπό τῆς ἀορίστου δυάδος.

Τά δέ τούτων ἔκγονα, κατά Τίμαιον, εἶναι ὅλα τά πλάσματα. Ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖον ἐκφράζεται ὁ Τίμαιος περί τῆς Μονάδος, εἶναι ὡς ἄν νά δέχηται συνειδητήν ἀρχήν τῆς Δημιουργίας, Θεόν καί δημιουργόν τοῦ βελτίονος.

Διά τοῦτο ὁ Κόσμος, τό σύνολον τῆς Δημιουργίας, εἶναι μακάριος καί ἀνώλεθρος διότι ἐπλάσθη ἀπό αἴτιον κράτιστον.

Ἔξω δέ τοῦ Κόσμου οὐδέν ὑπάρχει. Ὁ Τίμαιος περί τοῦ ἐσωτερικοῦ Εἶναι τοῦ ἀνθρώπου λέγει ὅτι **ἡ ψυχή** ἀποτελεῖ κράμα «*ἐκ τε τῆς ἀμερίστου μορφῆς καί τῆς μεριστῆς οὐσίας*».

Ὁ δέ Πλάτων λέγει ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπό τό Αὐτό καί τό Ἕτερον.

Κατά τήν Ἑλληνικήν φιλοσοφίαν καί ἡ ψυχή ἀποτελεῖται καί ἀπό τάς δύο οὐσίας. Ὁ πυρήν τῆς ψυχῆς ἀποτελεῖται ἀπό ἀτομικήν οὐσίαν, ἡ δέ αἰθερική τοιαύτη συναντηθεῖσα μέ τήν ἀτομικήν κατά διαφορετικόν τρόπον ἀπό ὅ,τι συμβαίνει εἰς τάς ἄλλας ὑλικάς μορφάς, ἀποτελεῖ τήν περιφέρειαν τῆς ψυχῆς, τό περίπνευμα τῶν πνευματιστῶν, καί μέρος αὐτῆς ἀποτελεῖ τήν διάνοιαν.

Ἡ διάνοια ἀποκτᾶ ἀπό μέν τήν ὕλην τό οὐσιαστικόν, ἀπό δέ τήν αἰθερικήν οὐσίαν, ἥτις περιέχει τόν τύπον τῶν μορφῶν, τήν δυνατότητα νά συλλαμβάνη ἐννοίας, ἰδέας καί παραστάσεις.

Διά τοῦτο αἱ παραστάσεις καί ἰδέαι δέν δημιουργοῦνται ἀπό ἐρεθίσματα προερχόμενα ἔξωθεν, ἀλλ' οἱ τύποι τῶν μορφῶν καί τῶν ἰδεῶν ἐνυπάρχουν εἰς τήν διάνοιαν, ὅταν δέ ἔρχονται εἰς ἐπαφήν μέσῳ τοῦ ἐγκεφάλου καί τῶν αἰσθήσεων μέ τόν ἐξωτερικόν κόσμον, μεταβάλλονται ἀπό «**δυνάμει εἶναι**» εἰς «**ἐν ἐνεργείᾳ εἶναι**». Αἱ δέ κατά μέρος παραστάσεις συγχωνευόμεναι ἀποτελοῦν ἐν τῷ νοῷ τάς ἐννοίας.

Οἱ Ἰνδοί ἀποκαλοῦν τήν Μονάδα AKASHA καί λέγουν ὅτι αὕτη περιέχει τόν τύπον ὅλων τῶν μορφῶν καί ὅλα τά γεγονότα από τῆς κτίσεως τοῦ Κόσμου, εἰς τρόπον ὥστε ὅστις θά ἠδύνατο νά ἴδη μέσα εἰς αὐτό θά ἀπέκτα ὅλας τάς γνώσεις. Καί εἰς τήν Κίναν η θρησκεία τοῦ ΛΑΟ-ΤΣΕ τά αὐτά πιστεύει περί Μονάδος τήν ὁποίαν ἀποκαλεῖ ΤΑΟ.

Ὁ ψυχικός πυρήν, τό κέντρον δηλαδή τῶν ψυχῶν **ἀποτελεῖται ἀπό ἀμιγῆ μεριστήν οὐσίαν.** Αὕτη ἀφοῦ διέτρεξε ὁλόκληρον κύκλον εἰς τάς διαφόρους ὑλικάς μορφάς ἐξελίχθη εἰς στοιχειώδη ψυχήν ὡς εἶναι ἡ τῆς ἀμοιβάδος καί τῶν ἄλλων μονοκυττάρων ὀργανισμῶν καί ἐξελισσομένη εἶτα, μέσῳ τοῦ κύκλου τῶν ζωικῶν μορφῶν, ἔφθασε νά γίνη ἀνθρωπίνη ψυχή.

Ἀλλ' ἡ ἐξέλιξις δέν σταματᾶ. Ἐξελίσσεται περαιτέρω μέχρι θεοποιήσεως, ὅπως ἔχομεν παραδείγματα καί ἀπό τήν ἱστορίαν τῆς γῆς ἐν ᾗ ἐνεφανίσθησαν μεγάλαι ψυχαί, αἱ ὁποῖαι ἐξεδήλωσαν μεγάλας δυνάμεις καί ἱκανότητας αἵτινες δέν παρατηροῦνται εἰς τόν κοινόν ἀνθρώπινον τύπον.

Εἰς τήν ἀνθρωπίνην ψυχήν ἡ οὐσία ἡ ὁποία ἐκδηλώνει τούς νόμους, οἱ ὁποῖοι διέπουν καί τήν Φύσιν εἶναι ἡ μεριστή οὐσία ἡ ὁποία, ὅπως λέγει ὁ Τίμαιος, δέν εἶναι ἀδρανής, ἀλλά ζῶσα καί κινουμένη διαρκῶς, ἐκδηλοῦσα νόμους, ἰδιότητας καί δυνάμεις.

Ἡ τοιαύτη δέ ἐκδήλωσις νέων στοιχείων ἀποτελεῖ τήν ἐξέλιξιν.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπίστευον ὅτι **ἡ ψυχή ἀποθεοῦται, ὅταν καλλιεργηθῆ κατά τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νά δυνηθῆ νά ἐκδηλώση ἅπαντας τούς Νόμους τοῦ κοσμικοῦ πεδίου ἐν ᾧ ζῶμεν.**

Ἀλλ' οἱ νόμοι οὗτοι ἔχουν σειράν ἐκδηλώσεως. Ὁ Πυθαγόρας ἐξέφρασε τοῦτο διά τῶν ἀριθμῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης καί ἄλλοι κακῶς ἀντιλαμβανόμενοι τήν θεωρίαν ταύτην, λέγουν ὅτι κατά τόν Πυθαγόραν ὁ Κόσμος ἀποτελεῖται ἐξ ἀριθμῶν, ἐνῶ ἡ Θεανώ ἡ Πυθαγορεία, λέγει, ὅτι ὁ Κόσμος ἐδημιουργήθη ουχί ἐξ ἀριθμοῦ, ἀλλά κατ' ἀριθμόν πρᾶγμα ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται σήμερον ὑπό τε τῆς Χημείας καί τῆς Φυσικῆς.

Ἀπό τήν Μονάδα καί τήν Δυάδα προκύπτει ὁ ἀριθμός Τρία. Διά τοῦ συνδυασμοῦ δέ τοῦ τρία μέ τήν μονάδα προκύπτει ὁ ἀριθμός τέσσαρα, καί ἐν συνεχεία διά τῆς προσθήκης τῆς μονάδος γίνονται ὅλοι οἱ ἀριθμοί.

Οὗτοι δέ παριστάνουν τούς Νόμους τῆς Φύσεως, οἱ ὁποῖοι ἐκδηλοῦνται καθ' ὡρισμένην σειράν.

Ὁ Πυθαγόρας ἐδέχετο ἐννέα βασικούς νόμους, εἰς δέ τόν ἀριθμόν Δέκα ἀπέδιδε μεγάλην σημασίαν. Τό δεκαδικόν ὅθεν σύστημα τῶν ἀριθμῶν δέν εἶναι αὐθαίρετον, οὔτε καθιερώθη ἐκ τῆς ἀριθμήσεως τῶν δέκα δακτύλων τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν, ὡς νομίζεται, ἀλλά προῆλθεν ἀπό τάς ἰδιότητας τῆς οὐσίας τῆς Φύσεως. Ὅλα κατά τήν ἀπόκρυφον μαθηματικήν εἰς ἥν φαίνεται ὅτι εἶχε μυηθῆ καί ὁ Πυθαγόρας, ἔχουν ὡρισμένας ἰδιότητας ἐκφραζομένας δι' ἀριθμῶν καί τό κάθε τι εἰς τόν Κόσμον ἐκφράζεται δι' ἑνός ὡρισμένου ἀριθμοῦ.

Κατά τήν θεωρίαν αὐτήν καί τά ὀνόματα τά ἀποδιδόμενα εἰς τά πρόσωπα καί τά πράγματα δέν εἶναι τυχαῖα, ἀλλ' αναλυόμενα κατά τό σύστημα τῆς ἀριθμολογίας ἐκφράζουν τί εἶναι τό κάθε πρᾶγμα καί τί δύναται νά ἀποδώση.

Ὁ Καλιόστρο φαίνεται ὅτι ἐχρησιμοποίει μίαν μαντικήν τέχνην συνδυάζων ἀστρολογικάς μέ ἀριθμολογικάς γνώσεις. Αἱ ἀρχαῖαι γλῶσσαι, ὡς εἶναι ἡ Αἰγυπτιακή καί ἡ Ἑλληνική εἶχον ὑπ' ὄψιν των τήν μυστικήν σημασίαν τῶν ἀριθμῶν ὅταν ἔδωσαν ὀνομασίας σέ διάφορα πράγματα, ἐνῶ αἱ λέξεις τῶν νέων γλωσσῶν δέν σημαίνουν ἀναλυόμεναι, τίποτε.

Ἡ μεριστή οὐσία ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τόν πυρῆνα τῆς ψυχῆς ἔχει ὡς στοιχεῖα τά ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ μεριστή οὐσία, ἤτοι τήν ζωήν καί τήν δύναμιν (κίνησιν). Ὁ ὀργανισμός ἀντλεῖ τήν ζωήν, τήν κίνησιν καί τήν θερμότητα ἀπό τήν ψυχήν καί ὄχι ἀπό χημικάς ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἀντιδράσεις τῆς ὕλης ὡς ἰσχυ-

ρίζονται οἱ σύγχρονοι ἐπιστήμονες.

Ὁ Πλάτων εἰς τόν Φαίδωνα λέγει ἐπίσης ὅτι τήν ζωήν, τήν κίνησιν καί τήν θερμότητα δίδει εἰς τόν ὀργανισμόν ἡ ψυχή.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες (Ὅμηρος, Τίμαιος κ.λπ.) **ἔθετον ὡς ἕδραν τῆς διανοίας τόν ἐγκέφαλον, ἐνῶ τήν καρδίαν ὅπου ἑδρεύει ἡ κίνησις ἐθεώρουν ὡς ἕδραν τοῦ ψυχικοῦ πυρῆνος.**

Ἡ μεριστή οὐσία ἐκδηλώνει τούς νόμους τῆς Φύσεως εἰς ὅλας τάς μορφάς τῆς ὕλης. Οἱ ἴδιοι Νόμοι ἀνερχόμενοι εἰς ἀνώτερον πνευματικόν ἐπίπεδον ἀποτελοῦν τούς Νόμους τῆς ζωῆς (ἔνστικτα) οἱ ὁποῖοι εἶναι κινητικαί ἐκδηλώσεις τοῦ ψυχικοῦ πυρῆνος.

Ἡ ψυχή ἀναλόγως τῶν σκέψεων τῆς διανοίας καί τῶν προσλαμβανομένων παραστάσεων, περιέρχεται εἰς διαφόρους καταστάσεις εὐαρέστους ἤ δυσαρέστους αἱ ὁποῖαι εἶναι τά συναισθήματα.

****

Ἡ ψυχή κατά τούς ἀρχαίους Ἕλληνας εἶναι διμερής ἀποτελουμένη ἀφ' ἑνός μέν ἐκ **τοῦ λογικοῦ** μέρους αὐτῆς (τῆς διανοίας), ἀφ' ἑτέρου δέ ἐκ **τοῦ ἀλόγου** τό ὁποῖον περιέχει τό **Θυμικόν καί τόν Ἐπιθυμητικόν.**

Περί τῶν ζητημάτων αὐτῶν σώζονται πολλαί πληροφορίαι εἰς ἔργα ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλά καί πολλαί Μυστηριακαί ἰδέαι ἐξεφράσθησαν ἀλληγορικῶς εἰς μύθους τούς ὁποίους ἐχρησιμοποίησαν τά Μυστήρια διά νά διατυπώσουν ὡρισμένας γνώσεις κατα τοιοῦτον τρόπον, ὥστε οἱ δυνάμενοι νά ἐμβαθύνουν εἰς τάς ἐννοίας τῆς μυθολογίας νά ἐννοοῦν τό βάθος καί τήν σημασίαν αὐτῶν.

Ὁ Πλάτων λέγει ὅτι τό περί ψυχῆς ζήτημα ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ΘΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ καί μακρᾶς διηγήσεως.

Εἰς τόν Φαῖδρον παρομοιάζει τήν ψυχήν πρός ἕν πτερωτόν ἅρμα συρόμενον ὑπό δύο ἵππων, τό ὁποῖον ἄνθρωποι καί θεοί εἶχον, *ἀλλά τῶν μέν θεῶν ἵπποι τε καί ἡνίοχος πάντες αὐτοί τε ἀγαθοί καί ἐξ ἀγαθῶν, τά δέ τῶν ἄλλων μέμεικται.*

Καί πρῶτον μέν ἡμῶν ὁ ἄρχων συνωρίδος ἡνιοχεῖ, εἶτα τῶν ἵππων ὁ μέν αὐτῷ καλός τε καί ἀγαθός καί ἐκ τοιούτων, ὁ δ' ἐξ ἐναντίων τε καί ἐναντίος. Χαλεπή δή καί δύσκολος ἐξ ἀνάγκης ἡ περί ἡμᾶς ἡνιόχησις.

Πῆ δή οὖν θνητόν τε καί ἀθάνατον ζῶον ἐκλήθη, πειρατέον εἰπεῖν...

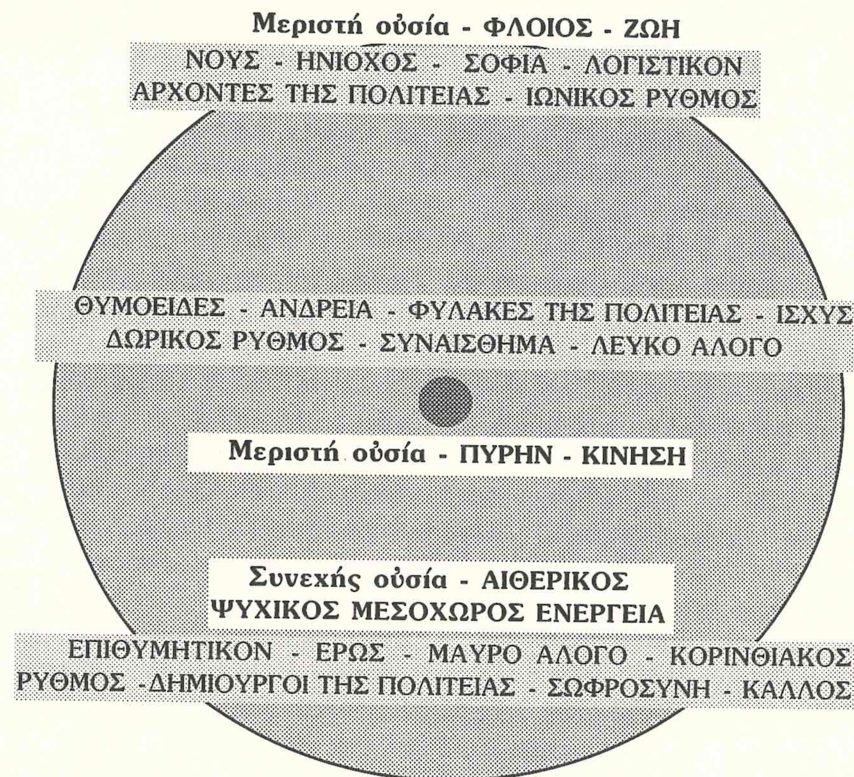
Ἐν συνεχεία. λέγει ὁ Πλάτων, ὅτι «*θεόν ἀθάνατόν τι ζῶον, ἔχον μέν ψυχήν, ἔχον δέ σῶμα, τόν ἀεί δέ χρόνον ταῦτα ξυμπεφυκότα*». Μέ τό σῶμα αὐτό τό ὁποῖον δέν ὑπόκειται εἰς φθοράν καί θάνατον, ὁ Πλάτων ἐννοεῖ αὐτό τό ὁποῖον οἱ Νεοπλατωνικοί ὠνόμαζον «ΑΡΜΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ».

Λέγοντες «ΘΕΟΙ» οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δέν ἠννόουν τόν θεόν τῆς δημιουργίας, ἀλλά τά ἀθάνατα καί ἐλεύθερα ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς γῆς πνεύματα.

Καί ὁ μέν **ἡνίοχος τοῦ Πλατωνικοῦ μύθου συμβολίζει τό λογικόν μέρος τῆς ψυχῆς, τόν Νοῦν ἤ Ἡγεμονικόν.**

Ἡ ἐξέτασις ὅμως τῶν δύο ἵππων τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ ἄγει ἡμᾶς εἰς τήν ἐξέτασιν τῆς ἐννοίας τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ ἡ ὁποία εἶναι τό ὕψιστον καί λεπτότατον σημεῖον τῆς πραγματικῆς Θεοσο-

Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Λέγοντες «ΘΕΟΙ» οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δέν ἠννόουν τόν θεόν τῆς δημιουργίας, ἀλλά τά ἀθάνατα καί ἐλεύθερα ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς γῆς πνεύματα.

Καί ὁ μέν **ἡνίοχος τοῦ Πλατωνικοῦ μύθου συμβολίζει τό λογικόν μέρος τῆς ψυχῆς, τόν Νοῦν ἤ Ἡγεμονικόν.**

Ἡ ἐξέτασις ὅμως τῶν δύο ἵππων τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ ἄγει ἡμᾶς εἰς τήν ἐξέτασιν τῆς ἐννοίας τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ ἡ ὁποία εἶναι τό ὕψιστον καί λεπτότατον σημεῖον τῆς πραγματικῆς Θεοσο-φίας, διότι εἰς τήν ἀνθρωπότητα ἐπικρατεῖ πλήρης σύγχυσις περί αὐτοῦ, παρανόησις καί ἐν πολλοῖς ἀντιστροφή τῶν πραγμάτων. Ἐντεῦθεν ἡ δυστυχία καί ἡ σύγχυσις.

Οἱ Στωικοί, τῶν ὁποίων ἡ Σχολή ἀνεπτύχθη εἰς ἐποχήν καθ' ἥν τά Ἑλληνικά Μυστήρια εὑρίσκοντο εἰς παρακμήν, ἔφερον εἰς τήν δημοσιότητα πολλάς μυστηριακάς ἰδέας αἱ ὁποῖαι παλαιότερον ἐφυλάσσοντο μόνον διά τούς μύστας.

Οἱ Στωικοί λοιπόν καί μεταξύ αὐτῶν καί ὁ Ποσειδώνιος ἐδέχοντο τήν ὕπαρξιν ἐν ἡμῖν «**δαίμονος**» (ἐννοοῦντες τό

βίου, τό μή κατά πᾶν ἕπεσθαι τῷ ἐν αὐτῷ δαίμονι, συγγενεῖ τε ὄντι καί τήν ὁμοίαν φύσιν ἔχοντι τοῦ τόν ὅλον κόσμον διοικοῦντι, τῷ δέ χείρονι καί ζωώδει ποτέ συγκλίναντες φέρονται».

Τόν ἐν ἡμῖν δαίμονα δηλαδή πρέπει νά ἀκολουθῶμεν, ὅστις ἔχει τάς ἐκδηλώσεις τῆς Δημιουργοῦ 'Αρχῆς καί τήν «ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗΝ ΠΡΟΣΤΑΓΗΝ» της.

«*Ὁ μέν γάρ κατά πάθος*», λέγει ὁ Ποσειδώνιος, "*οὐχ ὁμολογουμένως ζῇ τῇ φύσει, ὁ δέ μή κατά πάθος ὁμολογουμένως ζῇ τῇ φύσει, ἕπεται γάρ ὁ μέ ν ἀλόγῳ καί ἐμπλέκτῳ τῆς ψυχῆς, ὁ δέ τῷ λογικῷ τε καί Θείῳ*".

Οἱ Στωικοί συσχετίζοντες τήν Διοικοῦσαν τόν Κόσμον 'Αρχήν πρός τήν Φύσιν, ἔλεγον "*τοῦτο γάρ ἀρετή ἐστι, τό κατά φύσιν ζῆν*". Κακία δηλαδή κατ' αὐτούς ἦτο ἡ ἀσυμφωνία πρός τήν Φύσιν καί τόν ἐν ἡμῖν δαίμονα.

Τόν καλόν ἵππον, τόν ἐν ἡμῖν δαίμονα, ἑρμηνεύει καί ὁ Nietgsche ὅστις λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται μεταξύ δύο ὑπαγορεύσεων, δύο στοιχείων ἀντιθέτων μεταξύ των.

Τοῦ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ καί τοῦ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΥ.

Καί τό μέν 'Απολλώνιον πνεῦμα, κατά τόν Nietgsche, εἶναι ἡ σκέψις, ἡ δημιουργική φαντασία, τό ὄνειρον, ἡ ἁρμονία.

Τό δέ Διονυσιακόν εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ἐσωτερικοῦ εἶναι, ὁ ἐνθουσιασμός, ὁ πόθος καί ἡ κατάφασις τῆς ζωῆς, αἱ κινήσεις τοῦ ὑποσυνειδήτου, αἱ ὁρμαί καί τά συναισθήματα τοῦ μή διαστραφέντος ἀπό τάς στρεβλάς ἀντιλήψεις τοῦ "πολιτισμοῦ" ἀνθρώπου.

Ἡ ἐλευθέρα ἐκδήλωσις τοῦ Διονυσιακοῦ στοιχείου ἐπαγγέλλεται μίαν μεγάλην καί ἰσχυράν καί πλουσίαν ζωήν. Τό κήρυγμα τοῦ Nietgsche εἶναι *"Μείνατε πιστοί εἰς τήν ζωήν"*.

Εἰς τό βιβλίον του «*ἡ "Γένεσις τῆς Τραγῳδίας*» ὁμιλεῖ περί τοῦ Σατύρου τοῦ ἀκολούθου αὐτοῦ τοῦ Διονύσου τοῦ ὁποίου τόσον ἄσχημα καί χυδαῖα ἑρμηνεύουν σήμερον τήν σημασίαν, ταυτίζοντες αὐτόν πρός τόν τύπον τοῦ μεθύσου καί ἀκολάστου ἀνθρώπου.

Ὁ Nietgsche λέγει ὅτι ὁ τύπος τοῦ Σατύρου εἶναι ὁ φυσικός ἄνθρωπος, ὁ πρωτόγονος, τοῦ ὁποίου συναισθήματα, ἰδέαι καί ἐκδηλώσεις εἶναι φυσιολογικά, ἐνῶ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος "πεπολιτισμένος" λατρεύει τό ψεῦδος, τήν ὑποκρισίαν καί τήν ἐπιτήδευσιν.

Ἡ δημιουργική ζωή λανθάνει εἰς τό βάθος τοῦ ὑποσυνειδήτου καί τό Διονυσιακόν βίωμα συνίσταται εἰς τήν βαθεῖαν πίστιν διά τήν ὡραιότητα τῆς ζωῆς καί εἰς τήν πλήρη χρησιμοποίησιν καί ἀπόλαυσιν αὐτῆς ἐρχόμενον εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρός τό πνεῦμα τοῦ ἀσκητισμοῦ.

Ὁ Διονυσιακός ἐνθουσιασμός ἄγει εἰς τήν συναίσθησιν τῆς σημασίας καί τῆς σπουδαιότητος τῆς ζωῆς. Οἱ ἀληθῶς ἰσχυροί καί μεγάλοι δέν ἐκτιμῶσι τήν ζωήν χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς ζωῆς, ἀλλά χάριν τῶν σκοπῶν τούς ὁποίους δύνανται νά πραγματοποιήσουν ἐν αὐτῇ καί δι' αὐτῆς.

Παρά τοῖς Ἕλλησιν ὁ Διόνυσος κατέχει τήν πρώτην θέσιν ὡς σύμβολον τῆς ζωῆς, εἶναι δέ πνευματική οὐσία ἥτις δημιουργεῖ τήν ἔμπνευσιν καί φέρει τά εἴδη ἐκεῖνα τῆς μανίας περί τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ὁ Πλάτων εἰς τόν "Φαῖδρον".

Ὁ Nietgsche λέγει ὅτι τό Διονυσιακόν στοιχεῖον, ζωηρόν καί κινητικόν, ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρός τό 'Απολλώνιον ὅπερ εἶναι ἤρεμον.

Σκοπός τῆς ζωῆς εἶναι, κατ' αὐτόν, ἡ ἐν τῷ μέλλοντι πραγματοποίησις ἐκείνου τό ὁποῖον εἶχε πραγματοποιηθῆ εἰς τήν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, δηλαδή ἡ ἐναρμόνισις τοῦ 'Απολλωνίου πρός τό Διονυσιακόν στοιχεῖον.

Οὔτε ὁ Nietgsche, οὔτε ὁ Πλάτων ὅμως ἐξηγοῦν ποῖος εἶναι ὁ κακός ἵππος τοῦ ἅρματος τῆς ψυχῆς.

Ὁ ὀρφικός μῦθος περί Διονύσου ὅμως λέγει, ὅτι ὁ Ζαγρεύς (Διόνυσος) ζῶν μετά τῶν ἀθανάτων εἰς τόν Ὄλυμπον, κατεσπαράχθη ὑπό τῶν Τιτάνων, τά ἀτελῆ καί κακοποιά δηλαδή πνεύματα, τά ὁποῖα καί κατέφαγον τάς σάρκας αὐτοῦ.

Ὁ Ζεύς ὀργισθείς κατεκεραύνωσε τούς Τιτάνας, ἐκ τῆς τέφρας δέ αὐτῶν, ἥτις περιέχει καί τήν σάρκα τοῦ Διονύσου, ἔπλασε τό "**ὀϊζυρόν**" γένος τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ ψυχή ἄρα, δηλαδή τό ἐσωτερικόν τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελεῖται καί ἀπό τό Τιτανικόν, τό γήινον δηλαδή καί σκοτεινόν στοιχεῖον, καί ἀπό τό Διονυσιακόν.

Αἱ στρεβλαί ἀντιλήψεις καί τά παρά φύσιν συναισθήματα τά ὁποῖα ἔχει συγκεντρώσει ἡ ψυχή κατά τάς προηγουμένας ἐνσαρκώσεις της, ἀποτελοῦν τό Τιτανικόν στοιχεῖον αὐτῆς, τόν κακόν ἵππον τοῦ Πλατωνικοῦ μύθου.

Ἡ τελειωμένη ψυχή ἡ ὁποία ἔχει ἐκφύγει ἀπό τόν κύκλον τῶν ἐνσαρκώσεων, ἔχει ἐναρμονίσει ὅλα τά στοιχεῖα τοῦ εἶναι της καί ἑπομένως τό ἅρμα της ἔχει καί τούς δύο ἵππους ἀγαθούς.

Αἱ ψυχαί αἱ ὁποῖαι ζοῦν ἐπί τῆς γῆς εἶναι ἀκόμη ἀτελεῖς, διότι περιέχουν καί μελανά τιτανικά στοιχεῖα τά ὁποῖα ἑδρεύουν εἰς τό ὑποσυνείδητον καί ἐκδηλοῦνται ὡς πάθη, ἀντιπαθητικά συναισθήματα, κακαί ἐμπνεύσεις κ.λ.π. καί αὐτά δημιουργοῦν τάς κακάς καί διεστραμμένας ἀντιλήψεις καί τά πάθη.

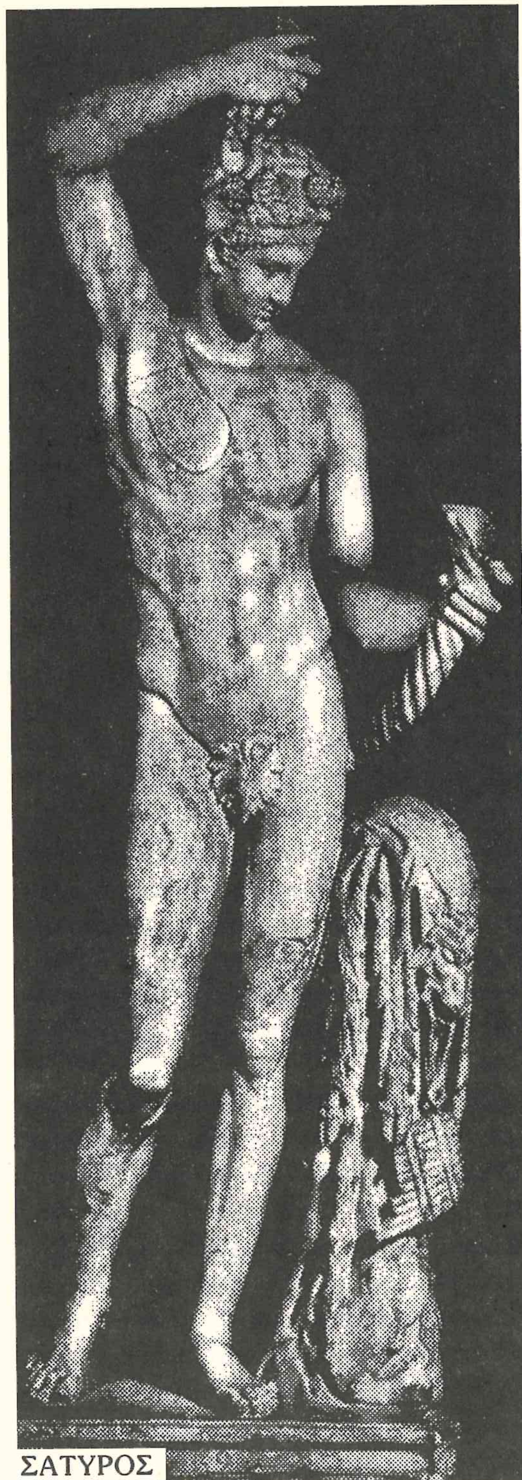
Τό Τιτανικόν στοιχεῖον τῆς ψυχῆς ἕλκει αὐτήν πρός τά κάτω, ἐνῶ τό Διονυσιακόν τοιοῦτον, τοῦ ὁποίου στοιχεῖα εἶναι τά φυσιολογικά συναισθήματα καί αἱ ὁρμαί, δημιουργεῖ τόν ἐνθουσιασμόν καί τήν ροπήν πρός τά μεγάλα ἔργα καί ἀναπτερώνει τήν ψυχήν.

Ὁ Nietgsche λέγει ὅτι πρέπει νά καλλιεργῶμεν τό Διονυσιακόν αὐτό στοιχεῖον. Κατά τήν ἰδικήν του ἑρμηνείαν αὐτό ἀποτελεῖ τάς κινητικάς ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς, τούς Νόμους δηλαδή τῆς Φύσεως, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀναχθῆ εἰς πνευματικόν ἐπίπεδον καί ἔχουν ἀναλογίαν πρός αὐτούς.

Εἰς τήν ὑλικήν φύσιν π.χ. λειτουργεῖ ὁ Νόμος τῆς ἕλξεως, καί ἡ θεωρία περί ἀτόμων δέχεται ὅτι περί ἕνα πυρῆνα στρέφονται τά ἠλεκτρόνια καί τό γεγονός ὅτι δέν ἐκφεύγουν τῆς τροχιᾶς των σημαίνει ὅτι ὑπάρχει κεντρομόλος ἕλξις.

Οὕτω καί εἰς τήν ψυχήν λειτουργεῖ ὁ ἴδιος Νόμος καί ἡ κεντρομόλος δύναμις εἶναι ἐκείνη ἥτις διατηρεῖ τήν ἑνότητα τῆς συνειδήσεως ἐν χρόνῳ καί συνάμα συγκρατεῖ περί αὐτήν ὅλα τά ἐκδηλούμενα στοιχεῖα τοῦ πνεύματος.

Εἰς τήν Φύσιν τό κάθε τι πού ὑπάρχει θέλει νά διατηρῆ τήν ὕπαρξίν του, εἰς τό ψυχικόν ἄτομον ὁ Νόμος αὐτός δημιουργεῖ τήν ὁρμήν τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

ΣΑΤΥΡΟΣ

Εἰς τήν Φύσιν λειτουργεῖ **ὁ Νόμος τῆς ἀλληλεπιδράσεως**. Ὅλα ἐν τῇ Φύσει ἐπηρεάζουν ἄλληλα καί τοῦτο εἶναι ἡ βάσις τῆς ἀστρολογίας.

Αἱ μεγαλύτεραι καί ἰσχυρότεραι ὑποστάσεις ἐπηρεάζουν τάς μικροτέρας καί ἀσθενεστέρας. Εἰς τήν ψυχήν συμβαίνει τό αὐτό καί ἡ φυγόκεντρος δύναμις τῆς ψυχῆς εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία φέρει αὐτήν εἰς σχέσιν πρός τόν ἐξωτερικόν κόσμον. Τό φυσιολογικόν ἀποτέλεσμα τῆς φυγοκέντρου δυνάμεως εἶναι ἡ Ἀγάπη.

Εἰς τήν Φύσιν λειτουργεῖ **ὁ Νόμος τῆς ἀναπαραγωγῆς** εἰς δέ τήν ψυχήν ἐμφανίζεται τό ἀντίστοιχον **ἔνστικτον τῆς διαδόσεως τοῦ εἴδους.**

Αἱ κινητικαί ἑπομένως ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς (ἔνστικτα, ὁρμαί) εἶναι Νόμοι τῆς ζωῆς, ἡ δέ παράβασις τοῦ φυσικοῦ Νόμου, ἡ ἐκτροπή ἀπό πᾶν τό φυσικόν, ἀποτελεῖ τό πραγματικόν προπατορικόν ἁμάρτημα.

Κινητικαί ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς εἶναι καί αἱ ἐπιθυμίαι. Ὁ ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νά ζήσῃ, νά χαρῇ τάς ἀπολαύσεις τάς ὁποίας προσφέρει ἡ ζωή.

Αὐτό δέν εἶναι ἁμάρτημα, εἶναι φυσιολογικαί ἐκδηλώσεις, διότι ἡ ζωή προσφέρει τά ἀγαθά της ἀκριβῶς διά νά απολαμβάνουν αὐτά τά ἔμψυχα ὄντα καί τά ὠθεῖ πρός τοῦτο ἡ φύσις διά τῶν ἐνστίκτων.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ ψυχή διέρχεται καταστάσεις αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τά συναισθήματα. Αὐτά ὅμως ἀλλάσουν ἀναλόγως τῶν ἀντιλήψεων ἑκάστου.

Τό αὐτό αἴτιον δηλαδή δέν φέρει πάντοτε τό αὐτό ἀποτέλεσμα καί τά γεγονότα τά ἐξωτερικά ἐπηρεάζουν τήν ψυχήν καί δημιουργοῦν εἰς αὐτήν συναισθήματα ἀναλόγως τῶν ἀντιλήψεων τοῦ νοητικοῦ.

Σ. Νάγου

ΠΕΡΙ ΘΕΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Εἴπομεν καί ἄλλοτε ὅτι τό ἐσωτερικόν Εἶναι τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖται ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας ἡ ὁποία ἀπετέλεσε τό Πᾶν.

Ἡ θεία αὐτή οὐσία ἡ ὁποία δέν εἶναι ὑπόστασίς τις ἤ ἐξωκόσμιος θεός, ἐδημιούργησε τούς κόσμους ἐξ ἑαυτῆς καί εὑρίσκεται ὁλόκληρος ἐντός τῶν δημιουργημάτων της.

Ὅλα δέ ὅσα προέρχονται ἐξ αὐτῆς, ἡ Φύσις καί αἱ λειτουργίαι της, εἶναι θεῖα. Δέν δυνάμεθα συνεπῶς νά χωρισθῶμεν ἀπό τά ἄλλα δημιουργήματα, οὔτε νά παραλείψωμεν τήν κατηγορηματικήν προστασίαν τῆς Φύσεως, ἐάν θέλωμεν νά ἀκολουθήσωμεν τόν ρυθμόν καί τόν σκοπόν αὐτῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ ἴδιος τόσον δι' ὁλόκληρον τό Σύμπαν ὅσον καί διά τόν ἄνθρωπον, ἡ ἐξέλιξις.

Διά νά ἐξελιχθῶμεν ὅμως πρέπει πρῶτον νά ἐννοήσωμεν ὅτι εἴμεθα θείας καταγωγῆς, προωρισμένοι νά γίνωμεν θεοί δηλαδή προσωπικότητες μέ αὐτοσυνείδησιν καί ἰσχυραί ἐν τῇ Φύσει.

Ἡ ἀντίληψις χαρακτηρίζεται ὡς Πανθεϊστική, ὅλα ὅμως τά συστήματα καί αἱ θετικαί θρησκεῖαι καί αὐτός ἀκόμη ὁ Μωσαϊσμός, ὅστις θεωρεῖται ὡς κατ' ἐξοχήν Μονοθεϊσμός, εἰς τό βάθος των τό αὐτό πιστεύουν.

Ἡ Ἀρχαία Ἑλληνική θρησκεία καί τά Μυστήρια τῶν ὁποίων ἰδέας ἐξέφρασαν καί πολλοί ποιηταί, περιέχουν ἐπίσης τήν ἀντίληψιν ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή δύναται νά θεοποιηθῇ.

Ὁ Πίνδαρος λέγει (Νέμεα ΥΙ Α) *"ἕν ἀνδρῶν, ἕν θεῶν γένος. ἐκ μιᾶς δέ πνέομεν ματρός ἀμφότεροι....".*

Ὁ Παυσανίας εἰς τά "Ἀρκαδικά" ὁμιλῶν περί τῆς θεοποιήσεως τῆς Βρυτομάρτιος λέγει, ὅτι κατά τήν ἐποχήν του οἱ ἄνθρωποι δέν ἐξειλίσσοντο πλέον μέχρι τοιούτου βαθμοῦ λόγῳ τοῦ ἀνηθίκου βίου τόν ὁποῖον διῆγον καί τῆς κακίας τήν ὁποίαν ἐξεδήλωνον.

Τήν πίστιν εἰς τήν ἀποθέωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς συμβολίζει, μεταξύ ἄλλων, καί ὁ μῦθος τοῦ Ἡρακλέους, ὅστις υἱός θνητῆς γυναικός ἀνῆλθεν εἰς τόν Ὄλυμπον καί ἐνυμφεύθη θεάν.

Καί ὁ Ἐπίκτητος (Διατριβαί ΙΙ,θ) λέγει: "*Σύ ἀπόσπασμα εἶ τοῦ θεοῦ. ἔχεις τι ἐν σεαυτῷ μέρος ἐκείνου. τί ὧν ἀγνοεῖς σου τήν εὐγένειαν......οὐκ οἶδας ὅτι θεόν τρέφεις; θεόν γυμνάζεις; θεόν περιφέρεις τάλας καί ἀγνοεῖς;*" .

Ἐάν ἐννοήσωμεν τήν θείαν καταγωγήν μας δέν δυνάμεθα νά κακουργῶμεν οὔτε κατά τῶν ἄλλων ψυχῶν οὔτε κατά τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Διά καταλλήλου δέ κατεργασίας τῆς οὐσίας τοῦ ἐσωτερικοῦ μας εἶναι θά ἐξεδήλωνεν ἡ ψυχή μας τάς λανθανούσας ἐν αὐτῇ δυνάμεις.

Σήμερον κυριαρχοῦμεν ὡρισμένων φυσικῶν δυνάμεων, ὡς εἶναι ὁ ἠλεκτρι-

σμός, ἀλλά δέν κατωρθώσαμεν εἰσέτι οὐδέ κἄν νά γνωρίσωμεν τάς δυνάμεις ἐκείνας αἱ ὁποῖαι θά καθίστων ἡμᾶς ἰσχυρά καί κυρίαρχα πνεύματα τῆς φύσεως.

Τό πρῶτον βῆμα διά τήν πνευματικήν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐξυγίανσις τοῦ νοητικοῦ ἐκ τῶν προλήψεων καί ὅλων τῶν ψευδῶν ἰδεῶν.

Τόν ἐξαγνισμόν τοῦτον ἐσυμβόλιζον οἱ ἀρχαῖοι μῦσται διά τοῦ ἄθλου τοῦ Ἡρακλέους, ὅστις ἦτο **ὁ καθαρισμός τῆς κόπρου τῶν σταύλων τοῦ Αὐγείου**, ὡς ἐπίσης τό μυστήριον τῆς βαπτίσεως τήν ἰδίαν ἀλληγορίαν περιέχει ἀσφαλῶς.

Κατόπιν τῆς καθάρσεως ταύτης πρέπει ἡ διάνοιά μας νά ἀποκτήσῃ γνώσεις ἀληθεῖς ἀποκτωμένας διά τῆς μελέτης τῆς φύσεως, ὡς καί τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως, διότι μεταξύ τῶν λειτουργιῶν τῆς φύσεως εἶναι ἐκείνη ἥτις καθιστᾶ τό πνεῦμα ἐλεύθερον καί ἰσχυρόν.

Ὁ διαφωτισμός τῆς διανοίας εἶναι ἀπαραίτητος διά νά προχωρήσωμεν εἰς τόν ἐξαγνισμόν τοῦ συναισθηματικοῦ καί τῶν παθῶν μας, διότι, ἐάν δέν κατανοήσωμεν καλῶς τούς δεσμούς οἱ ὁποῖοι μᾶς συνδέουν πρός τά ἄλλα ὄντα, δέν εἶναι δυνατόν νά ἀναπτύξωμεν τόν νόμον τῆς ἀγάπης, τήν ἐκδήλωσιν τοῦ ὁποίου ἀκολουθοῦν οἱ ἄλλοι ψυχικοί νόμοι οἵτινες καθιστοῦν τό ἀνθρώπινον πνεῦμα ἰσχυρόν και θεῖον.

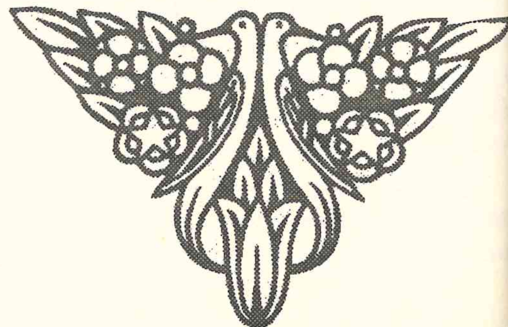
Εἰς τόν ἄνθρωπον ὑπάρχουν ἔνστικτα, οἱ νόμοι τῆς φύσεως, τά ὁποῖα ὄχι μόνον κακά δέν εἶναι, ὡς συνήθως πιστεύεται, ἀλλ' εἶναι ἐκεῖνα τά ὁποῖα προπαρασκευάζουν τήν ἐκ μέρους τοῦ ψυχικοῦ κέντρου ἐκδήλωσιν νόμων καί ἰδιοτήτων, αἱ ὁποῖαι θά μᾶς ἀναγάγουν εἰς τήν κατάστασιν τοῦ τελείου πνεύματος.

Τό ἔνστικτον τῆς ἐπιδιώξεως τοῦ καλυτέρου π.χ. θά μᾶς ἐξύψωνεν, ἐάν εἴχομεν σαφῆ ἀντίληψιν τῆς ἐννοίας τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ.

Ἀγαθόν καθ' ἡμᾶς εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖον τήν ἐμποδίζει. Κυρίως δέ ἐμποδίζουν τήν ἐξέλιξιν αἱ ἐσφαλμέναι ἀντιλήψεις, αἱ προλήψεις, ὁ ἐγωισμός, πατήρ πάσης κακίας, πράγματα τά ὁποῖα πρέπει νά ἐξοστρακίσωμεν ἀπό τήν ψυχήν μας διά νά εὕρωμεν τήν ὁδόν τοῦ ἐξαγνισμοῦ καί τῆς ἀποθεώσεως.

Ἡ ἐκδήλωσις ἐλευθερίας ἐκ μέρους τῆς ψυχῆς δέν εἶναι μόνον τό μεγαλύτερον ἀγαθόν πάσης ἀτομικότητος, ἀλλ' αὐτό τό ὁποῖον ἐπιβοηθεῖ τήν ψυχήν νά διανύσῃ ἕν ἄλλο στάδιον ὡραιότερον καί ἀνώτερον. Ἡ ἀποδέσμευσις ἐκ τῶν πάσης φύσεως προλήψεων καί παθῶν εἶναι ἀπαραίτητος διά νά δυνηθῇ νά φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τήν ἀποθέωσιν ἥτις ἐπιτελεῖται διά τῆς μυήσεως.

Ἐάν θέλωμεν νά φθάσωμεν κάποτε εἰς αὐτό τό σημεῖον ὀφείλομεν νά ἀσκῶμεν αὐστηράν αὐτοπαρατήρησιν καί αὐτοέλεγχον, νά καταπολεμῶμεν μέ ἰσχυράν θέλησιν τά ἐλαττώματα, τά ὁποῖα θά μᾶς ἀποκαλύψῃ ὁ αὐτοέλεγχος οὗτος, νά καταστῶμεν ἐλεύθεροι τήν σκέψιν καί νά ἀναγνωρίσωμεν τά δικαιώματα τῶν ἄλλων ὄντων ἐπί τῆς ζωῆς.

Ὁ θεῖος Ἑρμαφρόδιτος

Βούλας Λαμπροπούλου*

Ο ΜΑΙΝΑΔΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Αἰσθάνομαι δικαιωμένη καί ὑπερήφανη ἀπό τήν ἐπιλογή τοῦ θέματος τῆς εἰκόνας στήν ἀφίσσα τοῦ ΣΤ Συμποσίου γιά τήν "Ἀρχαία Μακεδονία".

Πράγματι, ἡ φιλοσοφία τῆς κοινωνίας καί τῆς ἱστορίας τῆς Ἀρχαίας Μακεδονίας εἶναι βαθειά θρησκευτική, μυστηριακή καί ἰδιαίτερα διονυσιακή. Ἡ ἰδιαιτερότητα τῆς διονυσιακῆς λατρείας, οἱ ἀπεικονίσεις τοῦ Διονύσου, οἱ ἑορτές καί τά δρώμενα, ἡ βαθειά παράδοση γιά τό μυστηριακό γάμο του μέ τήν Ἀριάδνη, τίς ἀκόλουθές του Μαινάδες καί τούς θιασῶτες του Σιληνούς καί Σατύρους, εἶναι θέματα πού πλημμυρίζουν τά εὑρήματα τῆς περιοχῆς, ἀλλά καί τούς ἐκτός Μακεδονίας τόπους, πού βρίσκονταν ὑπό τήν ἐπίδραση τῶν Μακεδόνων ἤ ὑπό μακεδονική κυριαρχία.

Ἀπό τό μπρούτζινο ἀριστούργημα, τόν περίφημο κρατήρα τοῦ Δερβενίου (330 π.Χ. Θεσσαλονίκη, Ἀρχαιολογικό Μουσεῖο), πού πλαισιώνεται ἀπό ἐκφραστικότατες ἀπεικονίσεις Μαινάδων καί τόν κοιμώμενο Σιληνό, μέχρι τήν πρωτοποριακή τέχνη τοῦ μωσαϊκοῦ δαπέδου πού ἀπεικονίζει τόν Διόνυσο πάνω σέ πάνθηρα (χρονολογεῖται ἀπό τήν περίοδο 325-300 π.Χ., Πέλλα), ἡ εὑρήματα πού βρέθηκαν ἐκτός τῆς Ἑλλάδας, ὅπως εἶναι μιά χρυσή πόρπη ἀπό τό Ἀφγανιστάν, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ διονυσιακή πίστη καί σκέψη διακατεῖχε λαό καί βασιλεῖς.

Ἀλλά ἄς ἀρχίσουμε ἀπό τήν ἀρχή τό εὐρύτατο θέμα μας. Ὅταν ὁ Εὐριπίδης (480-406 π.Χ.) ἀντιμετώπισε κάποια προβλήματα στήν Ἀθήνα, ἔγινε δεκτός στήν Μακεδονία, τήν ὁποία δέν ἐπέλεξε τυχαῖα ὡς δεύτερη πατρίδα του. Ἐκεῖ τοῦ ἀπονεμήθηκε ὁ τίτλος τοῦ " ἑταίρου " ἀπό τόν βασιλέα Ἀρχέλαο (413-399 π.Χ.) καί λέγεται ὅτι κατά τή διάρκεια ἑνός συμποσίου τόν τίμησε ἰδιαίτερα προσφέροντάς του ἕνα χρυσό κύπελλο.

Στή Μακεδονία ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε καί παρουσίασε στήν σκηνή δύο ἀπό τά ἔργα του: τόν "Ἀρχέλαο" τό 408-407 π.χ. καί τό ἀριστούργημά του τις "Βάκχες", ἴσως τό 407 π.Χ., πού εἶναι πιθανό νά τό ἐμπνεύστηκε από τήν ὑπερβολικά πρωτόγονη μορφή τῆς διονυσιακῆς λατρείας, ἡ ὁποία κυριαρχοῦσε τότε στή Μακεδονία καί τή Θράκη.

Ὁ χορός, πού τόν ἀποτελοῦσαν μυημένες στά διονυσιακά μυστήρια γυναῖκες, ἔψαλλε σείοντας τό σύμβολο τοῦ θεοῦ:

Στίς πυκνοδασοσκέπαστες πλαγιές
τοῦ Ὀλύμπου, ὅπου ὁ Ὀρφέας
μποροῦσε νά συγκινήσει μέ τή
μουσική του
τά δέντρα καί τά ἄγρια θηρία,
ὦ εὐτυχισμένη Πιερία,
ὁ Εὔιος σέ σέβεται. καί σ' ἐσένα
θά ἔρθει νά χορέψει τόν βακχικό
χορό καί ἀφοῦ διαβεῖ τόν Ἀξιό
πού ἔχει τόν ροῦν γρήγορο
θά ὁδηγήσει τίς εὔπορες Μαινάδες
στόν Λουδία, τόν χορηγό
τῆς εὐτυχίας στούς θνητούς
καί πατέρα, που, ὅπως ἔχω ἀκούσει,
τή χώρα πού ἔχει τ' ἀνδρειωμένα
ἄλογα μ' ὄμορφα νερά λιπαίνει
(560-575).

Ὁ Εὐριπίδης ἐδῶ ἐξέφρασε τήν εὐγνωμοσύνη του πρός τή χώρα πού τόν εἶχε φιλοξενήσει, τήν ὁποία ἄλλωστε ἀγάπησε καί, ὅταν πέθανε, θάφτηκε στά χώματά της.

Εἶναι πιθανόν ὅτι τά δύο τελευταῖα ἔργα του νά τά σκηνοθέτησε καί νά τά παρουσίασε στό θέατρο πού εἶναι κάτω ἀπό τό παλάτι στίς Αἰγές, ἀπ' ὅπου οἱ θεατές μποροῦσαν νά ἔχουν θέα πρός τήν πεδιάδα, τήν ὁποία ἀρδεύουν ὁ Λουδίας καί ὁ Ἀξιός.

Τό κοῖλο τοῦ θεάτρου ἦταν ἡ χωμάτινη πλαγιά, πάνω στήν ὁποία εἶχαν κατασκευάσει ξύλινα βάθρα, ὅπως προκύπτει ἀπό τίς ἀνασκαφές. Εἶναι πιθανόν ὅτι ὁ Εὐριπίδης θέλησε νά πάει στη Μακεδονία, γιατί γνώριζε ὅτι ἡ μουσική καί τό δράμα ἔχαιραν ἐκεῖ ἰδιαίτερης ἐκτίμησης. Πιθανόν, ἐπίσης, νά γνώριζε τή μεγάλη σημασία τῆς διονυσιακῆς θρησκείας σ' ἐκεῖνο τόν τόπο.

Ὁ μεγάλος τραγικός, βέβαια, ἀπευθυνόταν σέ ἑλληνικό κοινό πού ἤξερε καλά τή γλῶσσα τοῦ ποιητή καί ὁ ποιητής ἤξερε καλά τήν ψυχή τῶν θεατῶν Μακεδόνων.

Γνώριζε ἐπίσης πόσο βαθειά εἶχε εἰσχωρήσει ἡ διονυσιακή πίστη, πόση σημασία καί δύναμη εἶχε στόν λαό, ἀλλά καί, στίς ἀρχές τουλάχιστον, πόσο πρωτογονισμό καί ἀγριότητα πρέπει νά παρουσίασε σέ καθυστερημένες περιοχές τῆς Μακεδονίας καί τῆς Θράκης.

Φυσικό, λοιπόν, ἦταν νά ἀνακρατοῦσαν οἱ τόποι ἐκεῖνοι ἔντονα τά στοιχεῖα τοῦ Μαιναδισμοῦ, πού κατά μία παράδοση μεταφυτεύτηκε ἐκεῖ ἀπό ἐποικισμούς τῶν Μυκηναίων καί ταυτιζόταν μέ ἐπιχώριες πράξεις καί, κατά μία ἄλλη παράδοση, ἀπό ἐκεῖ πέρασε ὁ Διόνυσος καί ἡ ἀκολουθία του γιά νά φθάσει νά ἐγκατασταθεῖ στή Θήβα.

Τό ἔδαφος ἦταν πρόσφορο καί ἕτοιμο νά δεχθεῖ τέτοιου εἴδους δοξασίες καί πίστεις. Ἀκόμα καί κατά τήν Ἀλεξανδρινή ἐποχή στήν περιοχή τοῦ ὄρους Κισσοῦ τῆς Μακεδονίας, ζοῦσε ἡ θύμηση καί ἡ πράξη τῶν *Λαφυστίων* γυναικῶν, ἑνός βοιωτικοῦ μαιναδικοῦ θιάσου.

Οἱ πολλαπλές ὀνομασίες τῶν Βακχῶν δηλώνουν κατά πρῶτο λόγο τή σημασία τῆς συμμετοχῆς τῶν γυναικῶν στόν ἐκστασιασμό κατά τίς τελετές τοῦ Διονύσου. Δέν μᾶς ἐπιτρέπουν, βέβαια, νά ἀπαντήσουμε στίς πολλές ἀπορίες σχετικές μέ τό θέμα ἰδιαιτέρως 1) ὑπό ποιές συνθῆκες οἱ γυναῖκες παρεδίδονταν στήν τέλεση αὐτῶν τῶν ἱεροτελεστιῶν, 2) ἀπό ποιούς κύκλους στρατολογοῦνταν οἱ διάφοροι ὅμιλοι, 3) με ποιό τρόπο ἐγίνετο αὐτή ἡ διαλογή, 4) ποιά ἦταν ἡ φύση τῶν ὁμίλων αὐτῶν, 5) ποιές ἦταν οἱ σχέσεις τους με τή δημόσια λατρεία τοῦ Διονύσου, 6) πότε γίνονταν οἱ τελετές τους, 7) ποιά ἦταν ἡ πνευματική κατάσταση αὐτῶν πού μετεῖχαν, 8) πώς οἱ ἴδιες ἐξηγοῦσαν τή συμπεριφορά τους αὐτή καί πολλά ἄλλα

ἐρωτήματα πού ἐνδιαφέρουν τό σύνολο τῆς διονυσιακῆς κίνησης καί τά ὁποῖα θά μᾶς διαφώτιζαν γιά τήν πολυπλοκότητα καί τήν ἀπειρία τῶν ἀποχρώσεων, ἰδιαίτερα στη Μακεδονία.

Σ' ἕνα σχόλιο τοῦ Λυκόφρονα (1) διαβάζουμε γιά τή λατρεία ἑνός *Λαφυστίου* ἤ *Λαφυστία* Διονύσου στή Βοιωτία καί τό Λαφύστιον ὄρος καί γιά τίς πράξεις τῶν *Λαφυστίων γυναικῶν* στήν περιοχή τοῦ Κισσοῦ τῆς Μακεδονίας, ὅπως εἴπαμε.

Πιθανόν εἶναι, τό ἐπίθετο ἐδῶ νά σημαίνει γενικῶς μαιναδικές γυναῖκες, πιθανόν ὅμως νά εἶναι ὁ ἀρχαῖος μαιναδικός θίασος του Μινυακοῦ κλώνου, ἀπ' ὅπου καί οἱ *Ὀλεῖαι* μαινάδες, πού μεταφυτεύεται στη Μακεδονία, ἀφήνοντας ἕνα ἀχνάρι στή λατρεία τοῦ *Λαφυστίου Διός*, στήν Ἄλο τῆς Θεσσαλίας.

Τό ὄνομα βγαίνει ἀπό τό *λαφύσσω* (ρουφῶ, καταπίνω, καταβροχθίζω, σπαράζω) καί ἀνταποκρίνεται στόν σπαραγμό καί τήν ὠμοφαγία. Κατά τήν πληροφορία τοῦ Λυκόφρονα (2), οἱ γυναῖκες αὐτές κερατοφοροῦν καί τά Σχόλια συμπληρώνουν: "*κατά μίμησιν τοῦ Διονύσου*".

Τά κέρατα εἶναι βέβαια ταύρου καί καθώς οἱ "*Βάκχες*" γράφτηκαν στή Μακεδονία καί ὁ Εὐριπίδης εἶχε ἐμπρός του σκηνές τοῦ μακεδονικοῦ Μαιναδισμοῦ, ἡ εἰκόνα πού οἱ Μαινάδες κομματιάζουν τά κοπάδια τῶν βοδιῶν (στ. 734 κ.εξ.) κινεῖ τήν εἰκασία, ὅτι ὁ ποιητής εἶχε κατά νοῦ τίς πράξεις τῶν Λαφυστίων γυναικῶν καί τήν ξαναγυρίζει εἰκονογραφικῶς στήν πράξη τῶν βοιωτικῶν προγονισσῶν τους.

Οἱ Λαφύστιες γυναῖκες λέγονταν καί *Μιμαλλόνες*, ὅπως τίς ἀναφέρουν οἱ ἀρχαῖες πηγές. Καί αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά γενικά ὀνόματα τῶν Μαινάδων τῆς Μακεδονίας, ὅπως ἐπίσης λέγονταν *Κλώδωνες* (3). Τό τελευταῖο σχετίζεται μέ τήν ἀρχαία ἐτυμολογία "*κλώζειν*" (ἕνα εἶδος ξεφωνητοῦ) καί ὄχι μέ τό "*καλεῖν*" καί τίς *Κληδόνες*. Τό κλώζειν ἦταν πολεμική ἰαχή καί οἱ Μαινάδες ἤ Κλώδωνες εἶχαν πολεμικό χαρακτήρα καί μιμοῦνταν τούς ἄνδρες στόν πόλεμο.

Ὑπάρχει ἡ παράδοση ὅτι ὁ βασιλεύς τῶν Μακεδόνων Ἀργαῖος ξεγέλασε τούς ἐχθρούς του παρουσιάζοντας Μαινάδες γιά τόν στρατό του. Πάντως **τό ὄνομα ἐνέχει τό στοιχεῖο τῆς κραυγῆς τοῦ παροξυσμοῦ.**

Στό Μεγάλο Ἐτυμολογικό Λεξικό, *Μιμαλλόνες* εἶναι: "*αἱ βάκχαι καί βοηδρόμοι, ἤτοι αἱ μετά βοῆς καί ἐκπλήξεως, διά τό κάτοχοι εἶναι, προϊοῦσαι δρόμῳ*".

Ἡ ἴδια πηγή παραδίδει ὅτι οἱ Μιμαλλόνες καί γενικά οἱ Βάκχες ἤ βοηδρόμοι λέγονται καί *Γεγωνοκόμαι*, ἐκεῖνες δηλαδή πού ἀναστατώνουν τά χωριά μέ τίς φωνές τους.

Ἕνα ἄλλο ἐπίσης ὄνομα εἶναι τό ἐθνικό "*Μακέται*", πού θά πεῖ "Μακεδονίτισσες" καί πού τήν παράστασή τους τήν ἔχουμε στήν εἰκόνα τῆς μεγάλης πομπῆς πού μᾶς δίδει ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος(4), ὅπου ἀνάμεσα στούς διπροσώπους τῆς διονυσιακῆς λατρείας περνοῦν καί "*αἱ Μακέται, αἱ καλούμεναι Μιμαλλόνες καί Βασσάραι καί Λυδαί, κατακεχυμέναι τάς τρίχας καί ἐστεφανωμέναι τινες μέν ὄφεσιν, αἱ δέ μίλακι καί ἀμπέλῳ καί κισσῷ. κατεῖχον δέ ταῖς χερσίν αἱ μέν ἐγχειρίδια αἱ δέ ὄφεις*".

Στή Θράκη ὑπῆρχαν δύο παρόμοιοι θίασοι γυναικῶν, τῶν *Ἠδωνῶν* καί τοῦ *Αἵμου* ("*πολλά ταῖς Ἠδωνίσι καί ταῖς περί τόν Αἷμον Θρήσσαις ὅμοια δρῶσιν*")5 καί τά στοιχεῖα μαρτυροῦν μαιναδικές πράξεις ἀρχαϊκοῦ τύπου: ζωομασκάρεμα (φοροῦσαν μάσκες ζώων), ὀρειβασία, ἱερή μανία, διασπαραγμό, ὠμοφαγία. **Οἱ πράξεις αὐτές ταυτίζονται μέ τίς ἐντόπιες σαβαζιακές λατρεῖες, πού κεντρικό στοιχεῖο τους εἶναι τό Φίδι.**

Ἀπό τόν Ἡρόδοτο (ΙΙ,38)6 πληροφορούμεθα ὅτι τό ὄνομα τοῦ θεοῦ πού ταυτίζεται μέ τόν Διόνυσο εἶναι Σαβάζιος καί ὅτι στή Θράκη καί στή Μακεδονία προσκυνοῦν τρεῖς μεγάλους θεούς: τόν Ἄρη, τόν Διόνυσο καί τήν Ἄρτεμη. Μαρτυρίες δέ σχολιαστῶν (7) καί λεξικογράφων ἐπιμένουν στόν ταυτισμό τοῦ Σαβάζιου μέ τόν Διόνυσο: "*Σαβάζιον τόν Διόνυσον οἱ Θρᾶκες καλοῦσι*" 8.

Πληροφορίες γιά τή σαβαζιακή μύηση δίνει ὁ Δημοσθένης στόν "*Περί στεφάνου*" λόγο του, ὅταν ἐμπαίζει τόν Αἰσχίνη πού, νέος, βοηθοῦσε τή μητέρα του στά σαβαζιακά τελέσματά της. Ἐδῶ παρουσιάζονται διαβάσματα ἀπό ἱερά βιβλία καί νυχτερινοί καθαρμοί, λουτρά μέ ἁγιόνερο, ἄλειμμα μέ πηλό καί πίτυρα, ἄγγιγμα τῆς ἱερῆς "νεβρίδος" καί ὅλα αὐτά μέ τήν ἱερότητα πού συνοδεύει τίς τελετές τοῦ γάμου: "*τῇ μητρί τελούσῃ τάς βίβλους ἀνεγίνωσκες καί τ' ἄλλα συνεσκευωροῦ, τήν μέν νύκτα νεβρίζων καί κρατηρίζων καί καθαίρων τούς τελουμένους καί ἀπομάττων τῷ πηλῷ καί τοῖς πιτύροις καί ἀναστάς ἀπό τοῦ καθαρμοῦ κελεύων λέγειν. ἔφυγον κακόν εὗρον ἄμεινον*" (Περί Στεφ. 259).

Ἡ κεντρική ἱερουργία τῶν σαβαζιακῶν μυστηρίων, πού τήν ξέρουμε ἀπό ἄλλες πηγές, εἶναι τό πέρασμα, ἀπό τόν κόρφο τοῦ μυουμένου τῆς ἐνσάρκωσης τοῦ θεοῦ, ἑνός (ζωντανοῦ ἤ μαλαματένιου) φιδιοῦ: "*Σαβαζίου γοῦν μυστηρίοις σύμβολον τοῖς μυουμένοις 'ὁ διά κόλπου θεός' δράκων δ' ἐστιν οὗτος διελκόμενος τοῦ κόλπου τῶν τελουμένων*".

Ἀκολουθοῦν κατά τόν Δημοσθένη, πομπές κατά τή διάρκεια τῆς ἡμέρας τῶν μυουμένων στεφανομένων μέ φύλλα λεύκας καί μάραθα, μ' ἐξάρχοντα καί προηγητή, μέ τίς ἱερές κραυγές "*εὐοῖ σαβοῖ*", κρατώντας φίδια, κισσούς καί λίκνον: "*ἐν δέ ταῖς ἡμέραις τούς καλούς θιάσους ἄγων διά τῶν ὁδῶν, τούς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθῳ καί τῇ λεύκῃ, τούς ὄφεις, τούς παρείας θλίβων καί ὑπέρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν καί βοῶν "εὐοῖ σαβοῖ" καί ἐπορχούμενος "ὕης ἄττης ἄττης ὕης", ἔξαρχος καί προηγεμών καί κιστοφόρος καί λικνοφόρος καί τοιαῦτα ὑπό τῶν γραδίων προσαγορευόμενος*"9.

Σέ ἕνα ἀπό τά ὀνόματα τῶν μυστῶν τοῦ Σαβαζίου λέγονται *Σάβακχοι* καί ἀπό τίς ὁμολογίες τῶν λατρειῶν τῶν δύο θεῶν, οἱ ἀρχαῖοι συμπεραίνουν τήν ταυτότητά τους:

"*ἐξ ὧν εὑρίσκομεν συλλογιζόμενοι πολλαχόθεν ὅτι Διόνυσος καί Σαβάζιος εἷς ἐστι θεός*".

Καί γιά νά ἐπανέλθουμε, μέ τή λατρεία τῶν Κωδώνων καί τῶν Μιμαλλόνων στη Μακεδονία σχετίζεται ἕνας *Διόνυσος Ψευδάνωρ* (ψευτάνδρας). Εἶναι ὁ Διόνυσος μέ γυναικεία μορφή, πρότυπο καί προβολή τοῦ γυναικοντυμένου κορυφαίου τῶν μαιναδικῶν θιάσων. Τό Πάγγαιον πάλι καί ὁ Αἷμος, πού μέ τίς πράξεις τῶν θιάσων τους ἀκοῦμε νά ἔ-

χουν συγγένεια μέ τίς πράξεις τῶν μακεδονικῶν θιάσων, εἶναι κύρια κέντρα τῆς θρακικῆς καί τῆς μακεδονικῆς λατρείας τοῦ Διονύσου.

Οἱ γυναῖκες τῶν θιάσων αὐτῶν λέγονται *Βασσάραι* ἤ *Βασσαρίδες*, ὀνόματα πού γιά τούς Ἕλληνες σημαίνουν γενικά τίς Μαινάδες. Τό ὄνομα σχετίζεται μέ μακρύ γυναικεῖο φόρεμα, πού συνηθίζανε στή Θράκη καί στή Λυδία καί λεγόταν *βασσάρα* ἤ μέ τά δέρματα τῶν ἀλεπούδων, πού οἱ Θράκες τίς ἔλεγαν Βασσάρας10. Ὁ Διόνυσος τῶν θιάσων αὐτῶν λέγεται *Βασσαρεύς*.

Διασπαραγμός ἑνός ἀνθρώπου ἤ ἀνθρώπινου ὁμοιώματος ἀπό τούς θιάσους αὐτούς, συνάγεται ἀπό τόν ταυτισμό τους στό δράμα τοῦ Αἰσχύλου *"Βασσάραι"* ἤ *"Βασσαρίδες"* μέ τίς Μαινάδες πού σπαράζουν τόν Ὀρφέα.

Δύο ἐπώνυμες γυναῖκες συνδέονται μέ τόν Μαιναδισμό 11. Ἡ Ὀλυμπιάς καί ἀργότερα ἡ γυναίκα τοῦ Σπάρτακου. Ὁ Πλούταρχος περιγράφει τούς βακχικούς παροξυσμούς τῆς Ὀλυμπιάδος στόν *Βίο τοῦ Ἀλεξάνδρου: "ὄφεις μεγάλους χειροήθεις ἐφείλκετο τοῖς θιάσοις, οἵ πολλάκις ἐκ τοῦ κιττοῦ καί τῶν μυστικῶν λίκνων παραδυόμενοι καί περιελιττόμενοι τοῖς θύρσοις τῶν γυναικῶν καί τοῖς στεφάνοις ἐξέπληττον τούς ἄνδρας"*.

Δέν ξέρουμε, ἄν ἦταν πιστευτή ἡ παράδοση, τήν ὁποία δέχεται ὁ Πλούταρχος, ὅτι ἡ Ὀλυμπιάς πού καταγόταν ἀπό τήν Ἤπειρο καί λεγόταν Μυρτάλη καί πού, κατά τό ἔθιμο τῶν Βακχῶν τῆς Μακεδονίας, ἀρεσκόταν σέ θρησκευτικές ἀσκήσεις μέ ἑρπετά. Τό βέβαιο εἶναι ὅτι ζῶντος ἀκόμη τοῦ Ἀλεξάνδρου διαδόθηκε μιά ἱστορία μέ σκοπό νά ἐμφανίσει πράγματι τόν Δία Ἄμμωνα ὡς πατέρα τοῦ κατακτητοῦ τῆς Ἀσίας. Ἐπιβεβαίωναν ὅτι λίγο πρίν τή γέννηση τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Φίλιππος εἶχε δεῖ ἕνα φίδι νά περιβάλει τήν κοιμωμένη Ὀλυμπιάδα. Ὅπως φαίνεται αὐτοί πού ἔπλασαν αὐτή τή διήγηση εἶχαν ἀπώτερο σκοπό νά παρομοιάσουν τόν Ἀλέξανδρο πρός τόν Διόνυσο. Ἄρα γνώριζαν τόν μύθο τῆς γέννησης τοῦ θεοῦ.

Ἡ Μυρτάλη ἦταν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Μολοσσῶν Νεοπτολέμου. Γνώρισε τόν Φίλιππο, τόν πατέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, στά Μυστήρια τῆς Σαμοθράκης πού ἦταν ἀφιερωμένα στή λατρεία τοῦ Ὀρφέως καί τοῦ Βάκχου. Κατά τά κείμενα τῶν Ἀρχαίων, ὁ Φίλιππος τήν ἐρωτεύτηκε σφοδρά καί φανερά μέ τήν πρώτη ματιά τό 356 π.Χ.

Ἐλέγετο ἐπίσης ὅτι κατά τά νυχτερινά ὄργια ἔβλεπαν τή βασιλοπούλα, ὅταν ἦταν ἀκόμη πολύ νέα, πρώτη νά ὁρμᾶ ἀνά τά ὄρη καί νά πάλλει μέ ἄγριον ἐνθουσιασμό τόν *θύρσον* καί τόν *ὄφιν*.

Ἀργότερα μετά τόν θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου, κατά τή διάρκεια τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων, ἡ διονυσιακή θρησκεία καθιερωμένη ὡς ἐπίσημη θρησκεία, ἁπλωμένη σ' ὁλόκληρο τόν ἑλληνικό κόσμο, ἁρμοσμένη στήν εὐκοσμία τῆς ἀρχαίας πόλης καί συμβιβασμένη μέ τόν ἑλληνικό ὀρθολογισμό, ἀποβάλλει τήν παλιά της φρενίτιδα καί ἀγριότητα καί διοχετεύει μέσα ἀπό πνευματικά καί καλλιτεχνικά ρεύματα τούς θησαυρούς τοῦ ἀρχαίου ἐνθουσιασμοῦ της.

Ὕστερα ἀπό τό λαμπρό αὐτό μεσουράνημα, ἡ διονυσιακή θρησκεία βγαίνει ἀπό τήν ἀρχαία δημοκρατική πόλη καί μπαίνει μέ κολοσσιαία ἐπιβολή στίς ἑλληνιστικές ἡγεμονίες.

Θεός τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ παλιά, τοῦ ἐμπορικοῦ καί ναυτικοῦ ὕστερα καί τῆς δημοκρατίας ἀργότερα, ὁ Διόνυσος εἶναι ὁ λαϊκότερος θεός τῶν Ἑλλήνων.

Δέν προέρχεται ἀπό λατρεῖες μεγάλων γενῶν γιά νά συνδέεται μέ ὁρισμένο πολιτειακό κέντρο, εἶναι ὁ *ἄπολις* θεός καί ἔτσι εἶναι περιφανής λαϊκός θεός ἀπό τή μιά καί *πανελλήνιος* ἀπό τήν ἄλλη.

ΜΑΙΝΑΣ Ἤ ΒΑΚΧΙΣ ΕΝ ΕΚΣΤΑΣΕΙ
Ἀνάγλυφο μαρμάρινο στό Μουσεῖο τοῦ Λούβρου. Μέ τήν μία χεῖρα ἡ Μαινάς κρατεῖ τόν θύρσο της φέροντα κῶνο πεύκης καί κεκοσμημένο μέ ταινία· μέ τήν ἄλλην τό ὀπίσθιον μέρος δορκάδος.

Οἱ χαρακτῆρες αὐτοί, ὅπως παραδίδονται, συντηροῦνται καί τονώνονται ἀπό τήν ἰδιότητά του ὡς θεοῦ τοῦ κρασιοῦ, τῆς μέθης καί τῆς κωμαστικῆς χαρᾶς, ὡς ἐπίσης από τή λειτουργία του ὡς Σωτήρα θεοῦ καί ἀπό τήν τεράστια ἐπιρροή τῶν θεατρικῶν, μουσικῶν καί χορευτικῶν ἐπιδείξεων, πού μένουν σταθερά λαϊκές καί εὑρίσκονται ὑπό τή δική του προστασία.

Λαϊκός καί πανελλήνιος θεός ὁ Διόνυσος, εἰσέρχεται στις ἑλληνιστικές12 ἐπικράτειες φορέας καί τῶν δύο ἰδανικῶν ὅπου ἐκπληρώνονται οἱ πόθοι τοῦ πλήθους: τοῦ *Ἡδονισμοῦ*, ὡς λυσιμέριμνος καί θεός τῶν ἀπολαύσεων καί τῆς *Σωτηρίας*, ὡς ἐγγυητής τῆς εὐδαιμονικῆς ἀθανασίας. Εἶναι τό ἰδανικό τοῦ *εὖ ζῆν* τῆς ἀρχαίας πόλης καί ἡ εὐχή ἑνός καλύτερου κλήρου ζωῆς (εὐδαιμονία) τῶν μυστηριακῶν λατρειῶν: Ἰδανικά πού παραμορφώνονται ἀπό τήν κοινωνική μεταστοιχείωση πού εὐνοεῖ τούς λίγους καί ἐξαθλιώνει τούς πολλούς καί πού κάνει δούλους καί τούς δύο.

Ἦταν ἐποχές πού τή φιλοσοφία τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καλλιεργοῦσαν οἱ εὐνοημένοι ἀπό τή ζωή καί τά διψασμένα πλήθη τόν μετέθεταν σέ μιά εὐδαιμονική μετά θάνατον ζωή, ἕνα ὅραμα πού καί οἱ πρῶτοι δέν τό λοξοβλέπανε, βρίσκοντας στή μετά θάνατο ζωή τήν συνέχιση τοῦ ἐγκόσμιου ἡδονισμοῦ τους.

Καί στά δύο αὐτά ἰδανικά ὁ Διόνυσος ἀνταποκρίνεται μέ τίς δύο ὄψεις τῆς λατρείας του, τή δημόσια καί τή θιασιακή. Οἱ δύο αὐτές ὄψεις σπάζουν φαινο-

μενικά γιά δεύτερη φορά τώρα (ἡ πρώτη ἦταν τόν 7ο αἰώνα καί πέρα ὕστερα ἀπό τόν Ἡσίοδο, ὅταν ἀρχίζει νά διαμορφώνεται τό δημοτικό στοιχεῖο νά συγκρούεται μέ τήν ἀριστοκρατία καί νά παίρνει τήν ἡγεσία τοῦ ἀγροτικοῦ στοιχείου), τήν ταξική ἀνισότητα, δημιουργώντας μιά πλασματική ἰσότητα, πού προσπαθεῖ νά ἀναπληρώσει τήν ἀρχαία δημοκρατική ἰσότητα τή χαμένη.

Ὁ προσεταιρισμός ἑνός θεοῦ πού ἀφέντευε στούς ἀγροτικούς πληθυσμούς, ἦταν ἕνας καλοζυγισμένος πολιτικός ὑπολογισμός τῆς ἐμπορικῆς καί ναυτικῆς τάξης γιά τόν προσεταιρισμό καί τήν παρακίνηση τοῦ πιό συντηρητικοῦ καί δυσκίνητου, τοῦ ἀγροτικοῦ στοιχείου. Ἀπό τήν ἄλλη, στά μάτια τῶν ἐμποροναυτῶν πού γνώρισαν παρόμοιους θεούς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Συρίας, τῆς Παλαιστίνης, τῆς Αἰγύπτου, ἡ θρησκεία τοῦ Διονύσου εἶχε κοσμοπολίτικο χαρακτήρα. Ἕνας ἀκόμη θεός πού δέν διέκρινε ἀριστοκράτες καί λαϊκούς, πού δέν φθονοῦσε τούς πλουσίους καί δέν καταφρονοῦσε τούς ἀθλίους, ἀλλά μοίραζε ἐξίσου τή θεϊκότητά τους καί στούς δύο, ἦταν ὁ θεός τῆς πολυπόθητης ἰσότητας καί ἔτσι καθόλου ξένος στην κοινωνικοπολιτική, γιά τήν ἰσότητα, πρωτοπορία.

Οἱ ἴδιοι καί μιά σειρά εἰδικότεροι λόγοι σιγουρεύουν γιά τή διονυσιακή θρησκεία τήν εὔνοια τῶν ἑλληνιστικῶν ἡγεμόνων, ὅσο καί τῶν Ρωμαίων ὕστερα αὐτοκρατόρων. Ὕστερα ἀπό τή θριαμβική του δημοκρατικοποίηση, ὁ βασιλικός θεός τῶν προϊστορικῶν λατρειῶν, ξαναβρίσκει κατά τούς τελευταίους αἰῶνες τοῦ κόσμου του, τό ἀξίωμά του τῶν πρώτων αἰώνων. Οἱ ἑλληνιστικοί ἡγεμόνες προσανατολίστηκαν στή λαϊκότητα τῆς θρησκείας τοῦ Διονύσου καί στόν ταυτισμό τοῦ Διονύσου μέ τόν Σαβάζιον, πού κάνει τόν Διόνυσο ἐθνικό θεό τῆς Μακεδονίας. Ὁ σύνδεσμος μέ τόν μακεδονικό τώρα Διόνυσο, ἀναδεικνύει τή μακεδονική καταγωγή τους καί ἀπό ἐδῶ τούς ἀρχαιοπαράδοτους τίτλους τῶν δυναστειῶν τους. Ἕνας ἄλλος λόγος εἶναι ὅτι χρειάζονται ἑνιαία λατρεία, πού νά συνέχει τίς διάσπαρτες στόν χῶρο καί διασπασμένες πολιτικά ἡγεμονίες.

Ἡ ὁμολογία τῆς διονυσιακῆς θρησκείας μέ τίς βασικές ἐθνικές λατρεῖες τῶν θνησκόντων θεῶν τῆς Αἰγύπτου καί τῆς Ἐγγύς Ἀνατολῆς, πού γεφυρώνει τίς ἐθνικές διαφορές πρός ὄφελος τῶν κυρίαρχων, εἶναι ἕνας ἀκόμη λόγος καί τέλος ἡ ἀνάγκη τῶν Λαγιδῶν νά παρουσιαστοῦν, ὅπως καί οἱ προκάτοχοί τους Φαραώ, ἐνσαρκώσεις μιᾶς θεότητας, πού ἔστω καί ἑλληνικῆς, ἀπό νωρίς ταυτίζεται μέ τόν Ὄσιρι. Τό ἴδιο συμβαίνει κάι μέ τούς Σελευκίδες καί τούς βασιλεῖς τῆς Περγάμου. Ἡ τεράστια ἐπιβολή τῶν δύο αὐτῶν βασιλείων καλλιεργεῖ τή διονυσιακή θεϊκότητα ὡς κύριο χαρακτηριστικό του ἡγεμόνα.

Ἡ ἑλληνιστική ἀποθέωση τῆς διονυσιακῆς πίστης ξεκινᾶ ἀπό τόν Ἀλέξανδρο, γιατί πιστεύτηκε ὅτι οἱ ταυτισμοί μέ τόν Διόνυσο ξεκινοῦν ἀπό τόν ἴδιο. Ἡ παράδοση σχετίζει τή γέννησή του μέ τόν θεό καί οἱ ἱστοριογράφοι παρουσιάζουν τόν Ἀλέξανδρο νά περιντύνεται σέ ὁρισμένα περιστατικά τή μορφή τοῦ Διονύσου. Τό 324 πάλι, ὁ Ἀλέξανδρος παραγγέλλει στίς συμμαχικές πολιτεῖες τῆς Ἑλλάδας νά τόν αναγνωρίσουν ὡς θεό, πρᾶγμα πού γίνεται ὕστερα ἀπό τόν θάνατό του:

Ἕνα περιστατικό πού τόν συνδέει μέ τόν Διόνυσο σ' ἕνα ἀνέκδοτο τοῦ Διογένη λέει: ***"ψηφισαμένων Ἀθηναίων Ἀλέξανδρον 'κ' ἀμέ', ἔφη, 'Σάραπιν ποιήσατε"***.

ΜΑΙΝΑΔΕΣ
(ἐξ ἀγγείου Ἱέρωνος, ἀγγειογραφία Μάκρωνος)

Ἡ τεράστια τέλος ἐπιβολή
τῶν βασιλείων τῶν ἑλληνιστικῶν
ἡγεμόνων προσαρμοσμένων
στή λαϊκότητα τῆς θρησκείας
τοῦ Διονύσου
ἔκανε τόν θεόν αὐτόν,
ἐθνικό θεό τῆς Μακεδονίας
καί ἀναδείκνυε
τή μακεδονική καταγωγή τους.

Σημειώσεις:

1. Σχόλ. εἰς *Λυκόφρ.* 1237 (E. Scheer): *Λαφύστιος ὁ Διόνυσος ἀπό τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ Λαφυστίου ὄρους καί Λαφυστίας. ὁ Διόνυσος, ἀπό Λαφυστίου ὄρους Βοιωτίας, ὅθεν Λαφύστιαι αἵ ἐν Μακεδονίᾳ βάκχαι αἵ καί μιμαλόνες ἐκαλοῦντο διά τό μιμεῖσθαι αὐτός τόν Διόνυσον. κερατοφοροῦσι γάρ καί αὗται κατά μίμησιν Διονύσου. ταυρόκρανος γάρ φαντάζεται καί ζωγραφεῖται καί Εὐριπίδης καί τῷ κέρατι κρατί προσπεφυκέναι, κερατοφόρος δέ αὐτός ἐστιν, ἐπειδή ὁ οἶνος πινόμενος πολύς τούς ἄνδρας ἐκμαίνει πρός τάς ἑτέρων γυναῖκας εἰσέρχεσθαι. Καί τάς γυναῖκας δέ τάς φιλοίνους οἱ ἄνδρες γνωρίζοντες ἐπειδή εὕρωσι κορεσθείσας, πέμπουσι μετ' αὐτῶν, ἤ κερασφόρος ὅτι τοῖς φιλοίνοις ἡ ἀλογία προσκεῖται δίκην τετραπόδων ζώων.* Βλ. ἐπίσης 791 καί 215. Πρβλ. Λυκόφρ. *Ἀλεξάνδρα* 1236-1239 (E.Scheer): *ὅστις πρῶτον μέν τήν νῦν Αἴνου πόλιν Μακεδονίας καλουμένην> οἰκήσει παραγενόμενος ὁ Αἰνείας> Μακεδονίας ὄρους παρά τήν ἐξοχήν> Λαφύστιος ὁ Διόνυσος ἀπό τόπου> ἐξ οὗ Λαφυστίας λέγει τάς Βακχικάς> τάς κέρατα φορούσας γυναῖκας Βάκχας> ἐκ πόλεως, ἤ ὄνομα τόπου Μακεδονίας.*

2. *Ἔνθα ἀνωτ.*, σημ. 1 Βλ. R.S.Kraemer, *Maenads*, *Martyrs*, *Martons*, *Monasticks*, Philadelphia 1988. L.A. Touchette, *The dancing Maenad Reliefs*, London Univ. 1995.

3. Κλώδωνες, Πλουτ. *Ἀλεξ.* 2. Πολύαιν. *Στρατηγ.* 4.1, 15.8. Etym M. 521.48. Ησύχ. βλ. λ. *Μακέτιδες*. Στράβ. 10.4.10. *Ἀπόσπ. Παλ.* 7.49.

4. *Σχόλ. εἰς Λυκόφρ.* 771 καί 1393. Αἰσχύλ. *Ἀπόσπ.* 2022. *Ἀνθολ. Παλατ.* II,6,74. Ἀθην. IV *Δειπν.* 198E. Ησύχ. βλ. λ. *"Βασσάραι"*. *"Βασσαρικά"* καί *"Διονυσιακά"* ἔργα ἔχουν γράψει πολλοί συγγραφεῖς. Βλ. A.G.Bather, "The problem of the Bacchae", JHS 1894,224. Πρβλ. Στράβ. X., 468:

Οἱ περισσότεροι Ἕλληνες ἀποδίδουν εἰς τόν Διόνυσον, τόν Ἀπόλλωνα, τήν Ἑκάτην, τάς Μούσας καί βεβαίως εἰς τήν Δήμητρα ὅσα ἔχουν σχέσιν μέ τά ὄργια τήν βακχικήν μανίαν, τούς χορούς, τό μυστήριον τῶν μυήσεων (τελετῶν) καί τόν Διόνυσον καλοῦν Ἴακχον ὅπως καί τόν ἀρχηγέτην τῶν μυστηρίων, δηλ. τόν δαίμονα τῆς Δήμητρος. καί αἱ δεντροφορίαι, οἱ χοροί καί αἱ τελεταί εἶναι κοινά στοιχεῖα τῆς λατρείας τῶν θεῶν αὐτῶν. Αἱ Μοῦσαι δέ καί ὁ Ἀπόλλων προΐστανται τῶν χορῶν, ὁ Ἀπόλλων ὅμως διά πλέον καί τῆς μαντικῆς. θεράποντες δέ τῶν Μουσῶν, εἶναι ὅλοι ὅσοι ἔχουν παιδείαν, καί ἰδιαιτέρως οἱ μουσικοί τοῦ Ἀπόλλωνος δέ οἱ ἴδιοι καί ὅσοι ἀσχολοῦνται μέ τήν μαντικήν, ἐνῶ τῆς Δήμητρος εἶναι οἱ μῦσται οἱ δαδοῦχοι καί οἱ ἱεροφάνται καί τοῦ Διονύσου οἱ Σιληνοί καί οἱ Σάτυροι καί αἱ Βάκχαι καί αἱ Λῆναι καί αἱ Θυῖαι καί αἱ Μιμαλλόνες καί αἱ Ναϊάδες καί αἱ Νῦμφαι καί αὐτοί πού λέγονται Τίτυροι". Πρβλ. *Sylloge Inscriptiorum Graicarum, a G.Dittenberger condita et aucta I-IV,* Leipsing 1915-1924 (3) (reprint Hildesheim4), 648 B: *"ἐπιδοῦναι... ἆσμα μετά χοροῦ Διόνυσον καί κιθάρισμα ἐκ Βακχῶν Εὐριπίδου".*

5. Ἠδωνοί ἤ Ἤδωνες ἤ Ἠδῶνες (οἱ): Θρακική φυλή πού κατοικοῦσε στήν Ἠδωνίδα χώρα τῆς Δ. Θράκης πλησίον τοῦ κάτω Στρυμώνα καί πρός τοῦ ποταμοῦ Ἀγγίτου (σημ. Ἀγγίστα). Ὡς βασιλέας αὐτῶν κατά τούς μυθικούς χρόνους φέρεται ὁ Λυκοῦργος, ὁ γνωστός ἀπό τούς μύθους περί τόν Διόνυσον. Οἱ ποιητές ὅταν μνημονεύουν τούς Ἠδωνούς δηλώνουν τούς Θράκες γενικά. Γενάρχης τῆς φυλῆς θεωρεῖται ὁ Ἠδωνός γιός τοῦ Ἄρη καί τῆς θυγατέρας τοῦ Νέστου Καλλιρρόης.

6. Ηρόδ. II, 38. Βλ. P. Masqueray, *Euripide et ses idees*, Paris 1908, 145-150, 156-210. R.Nihard, *La Probleme de Bacchantes*, Musee belge 1912, 91-120.

7. Βλ. Θεοφρ. *Χαρακτηρ.* 27.8 καί 16.4 Ησύχ. βλ. λ. Πλουτ. *Συμποσ. Προβλ.* IV, 6, 2. P. 671 F. Ορφ. Υμν. 49,2. Macrob. I, 18, 11. Arnob. V, 21. *Σχόλ. εἰς Λυκόφρ.* 771. Δημοσθ. *Περί Στεφ.* 260. Ευπόλ. *Ἀπόσπ.* 84, Kock. *Σούδα* βλ. λ. Αλεξ. Πολυΐστ. στόν Macrob III, 15. Cic. *De Nat. Deor.* III, 25. Στράβ. X, 3.18 (X, 468) *Σιληνοί, Σάτρυροι, Βάκχαι, Λῆναι, Θυῖαι, Θυΐαι, Ναϊάδες, Νῦμφαι, Τίτυροι. Iscr. Graec.* 2 (2), 1335, 4 (2ος αι. π.Χ.). Curt. VIII, I, 26. Διόδωρ. 51,5. Ιουστιν. VII 6,10 καί XVIII 3, 15 καί IX 7, 13. Καλλίμ. *Ἀπόσπ.* 401 (Schneider). *Inser. Lat. Sel.*2189.

8. *Σχόλ. εἰς τόν Ἀριστ.* 874.

9. Δημοσθ., *Περί Στεφ.* 259 καί 260.

10. Βλ. Β. Λαμπροπούλου, *Οἱ Γυναικεῖοι Χοροί στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα καί ἡ Φιλοσοφία τους,* Ἀθήνα 1986, 114. H. Jeanmaire, *Διόνυσος,* μετάφρ. Α. Μερτάνη, Ἀθήνα 1985, 213-286. L.B. Lawer, "The Maenads: a contribution to the study of the dance in Ancient Greece" (*Mem. of the Amer. Acad. in Rome,* VI, 1927).

11. Πλουτ. *Ἀλέξ.* 2.2. Ovid. *Ars Amat.*I, 541. Πρβλ. Πολύαινος, *Στρατηγ.* IV, 1,158. Ιουστ. VII 6, 10 καί XVII 3, 14 καί IX 7, 13. Διόδ. 51,5. Curt. VIII,1,26. Δημοσθ. II (2), 425,2. Πλούταρχ. *Περί τοῦ μή χρᾶν ἔμμετρα τήν Πυθίαν* 14, 401. Schol. Persius I, 99 (270 Jahn.). Καλλίμ. *Ἀπόσπ.* 401 (Schneider). *Σάτυρος εἰς Ἀθήν.* XIII, 557 b-c, πρβλ. XVI, 91,4.

12. Ἕνα βιβλίο μεταφρασμένο γιά τή φιλοσοφία καί τή θρησκεία τοῦ Διονύσου εἶναι: M.P.Nilson, *Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς θρησκείας,* μετάφρ. Αἰκ. Παπαθωμοπούλου, Ἀθήνα α.ε., 277. Ἐπίσης βλ. Picard, *Ephese et Claros,* Paris 1908, 91. A.Delatte, *La conception de l' entousiasme chez les philosophes presocratiques,* Paris 1937. H.Jeanmaire, *Dionysos Histoire du culte de Bacchus,* ελλ. μετ. Α.Μερτάνη, Ἀθήνα 1985, 213-286.

* Ἡ Β. Λαμπροπούλου εἶναι καθηγήτρια φιλοσοφίας στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν.

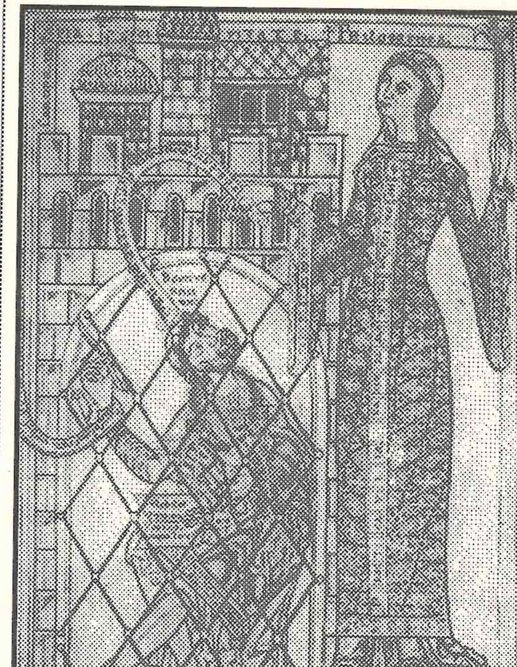
Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΝΑΒΙΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΙΑΣ

Δημοσιεύουμε πρός ἐνημέρωση τῶν φίλων ἀναγνωστῶν μας τό κείμενο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πού ἀφορᾶ τήν "ἀναβίωση τῆς πατρώας θρησκείας". Ἐπιλέξαμε τήν παρουσίαση ὅπως τήν ἔχει κάνει τό περιοδικό Ἀθηνᾶ πού ἐκδίδεται στήν Αὐστραλία γιά νά παρουσιάσουμε καί νά τιμήσουμε τούς Ἕλληνες τῆς διασπορᾶς γνωρίζοντάς σας τήν ἀφύπνιση τῶν Ἑλλήνων σέ ὅλο τόν κόσμο.

Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ, μέ τόν πιό πάνω τίτλο, δημοσιεύτηκε τό 2004 ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί προωθήθηκε σέ ὅλες τίς ὀρθόδοξες ἐκκλησίες τῆς χώρας γιά νά καταλήξει στά χέρια τῶν πιστῶν. Τό κείμενο συνέταξε Εἰδική Ἐπιτροπή Ἀρχαιολατρίας - Νεοειδωλολατρίας καί τυπώθηκε στό τυπογραφεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πιστεύουμε πώς τό κείμενο αὐτό παρουσιάζει ἐνδιαφέρον λόγω τοῦ ὅτι γιά πρώτη φορά ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκδηλώνει δημόσια τόσο ἔντονα τίς ἀνησυχίες της γιά μιά πιθανή ἀναβίωση τοῦ ἑλληνικοῦ πολυθεϊσμοῦ στόν τόπο πού κάποτε θριάμβευσε κι ἔδωσε πλούσια τροφή στή σκέψη τόσων σπουδαίων ποιητῶν καί καλλιτεχνῶν. Ποιά τύχη θά εἶχε λ.χ. τό θέατρο χωρίς τή διονυσιακή λατρεία; Ποιός Παρθενώνας θά εἶχε ἀνορθωθεῖ στόν βράχο τῆς Ἀκρόπολης τῶν Ἀθηνῶν χωρίς τή λατρεία τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς; Ποιοί Ὀλυμπιακοί Ἀγῶνες θά εἶχαν γεννηθεῖ χωρίς τή λατρεία τοῦ Ὀλυμπίου Διός;

Ὁ φιλόσοφος κλειδωμένος στό σιδερένιο κλουβί τοῦ σκοταδισμοῦ παρηγορεῖται ἀπό τήν Φιλοσοφία. (Βιβλιοθήκη Βαυαρίας)

Ἀναδημοσιεύουμε λοιπόν τό ἐν λόγῳ κείμενο καί παρενθετικά τό σχολιάζουμε στά σημεῖα πού δικαιολογοῦν σχολιασμό. Βέβαια, ὁ σχολιασμός μας δέν πρέπει νά ἐκληφθεῖ ὡς συνδρομή στήν προσπάθεια ἀναβίωσης τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς θρησκείας. Τό θέμα μιᾶς τέτοιας ἀναβίωσης (ἤ μή) εἶναι προσωπική ὑπόθεση τοῦ κάθε Ἕλληνα, καί τό περιοδικό μας δέν εἶναι στρατευμένο πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Ὁ σχολιασμός μας ἀποβλέπει σέ ἕνα καί μόνο πρᾶγμα: τήν παρουσίαση κάποιων ἱστορικῶν γεγονότων πού ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἄλλα ἀποσιωπᾶ καί ἄλλα στρεβλώνει.

Τό κείμενο

"Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας ἔχει ὡς ἔργο Της νά ὁδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στή σωτηρία, νά νοιάζεται διαρκῶς γιά τήν πνευματική προκοπή του καί νά τόν περιφρουρεῖ ἀπό τίς ποικίλες πλάνες. Αὐτό τόν σκοπό ὑπηρετεῖ τό ἐνημερωτικό αὐτό φυλλάδιο, ἐπισημαίνοντας μιά σύγχρονη καί ἐπικίνδυνη πλάνη. Πρόκειται γιά τήν προσπάθεια ἐπανεμφανίσεως τοῦ νεοπαγανιστικοῦ ἤ νεοειδωλολατρικοῦ φαινομένου, τό ὁποῖο εἰσῆλθε δυστυχῶς στίς σημερινές κοινωνίες, ὡς προβολή τῶν νεκρῶν, ἐδῶ καί πολλούς αἰῶνες, πολυθεϊστικῶν καί εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν.

Μέ τό φυλλάδιο αὐτό παρουσιάζουμε μέ ἀντικειμενικότητα, ἁπλότητα καί ὑπευθυνότητα, τό πρόβλημα στούς Ὀρθόδοξους πιστούς, ὥστε νά γνωρίζουν γιά τήν φύση καί τίς ἐπιδιώξεις τοῦ νεοπαγανισμοῦ καί νά μήν παρασύρονται ἀπό τίς παραπλανητικές ἐπαγγελίες του.

1. Ἡ φύση καί οἱ στόχοι τοῦ νεοπαγανισμοῦ

Οἱ ραγδαῖες κοσμογονικές ἀλλαγές τῶν τελευταίων χρόνων, οἱ ὁποῖες δέν ἔχουν προηγούμενο στήν ἀνθρώπινη ἱστορία, προκάλεσαν στόν σύγχρονο ἄνθρωπο μιά προφανή ἀμφισβήτηση, πού τόν ὁδήγησε σέ μιά ἔντονη πνευματική σύγχυση.

Συνέπεια αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι ἡ ἐμφάνιση περίεργων, μυστικιστικῶν θρησκευτικῶν συστημάτων, μορφωμάτων καί προϊόντων τοῦ δαιδαλώδους πλέγματος τῆς "Νέας Ἐποχῆς", τά ὁποῖα τείνουν νά καλύψουν τά πνευματικά κενά τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου.

(Σχόλιο: Ἐδῶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος παραδέχεται ὅτι ὑπάρχουν πνευματικά κενά στόν σύγχρονο ἄνθρωπο. Ἡ παραδοχή αὐτή σημαίνει ὅτι ὁ Χριστιανισμός δέν μπορεῖ πλέον νά πληρώσει τά κενά αὐτά, ἴσως ἐπειδή ἀρχίζει καί τελειώνει μέ "θαῦμα").

Ἕνα τέτοιο θρησκευτικό μόρφωμα εἶναι καί ὁ νεοπαγανισμός ἤ ἡ νεοειδωλολατρία. Πρόκειται γιά ἕνα πολυποίκιλο θρησκευτικό μόρφωμα, τό ὁποῖο ἀνάγει τήν καταγωγή του σέ ἀρχαῖες πρωτόγονες πολυθεϊστικές θρησκεῖες καί παραδόσεις τοῦ ἀπώτερου παρελθόντος.

Ἐκδηλώνεται ὡς προσπάθεια ἀναβιώσεως πανάρχαιων εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν καί δρώμενων. Ἔχει ἔντονο φυσιοκρατικό καί πανθεϊστικό χαρακτήρα. Διακατέχεται ἀπό ἕναν περίεργο θρησκευτικό ἐθνικισμό, ἀγγίζοντας σέ πολλές περιπτώσεις ἐπικίνδυνες ἐθνοφυλετικές θεωρίες καί πρακτικές. Ἐδῶ καί δύο περίπου δεκαετίες προσπαθεῖ νά κυριαρχήσει στήν κοινωνία. Θεωρεῖ ὅτι ὁ μονοθεϊσμός, καί κυρίως ὁ Χριστιανισμός, εὐθύνεται γιά "πνευματικό μεσαίωνα", στόν ὁποῖο δῆθεν ὁδήγησε τήν ἀνθρωπότητα ἀφότου ἐπικράτησε καί τῆς στέρησε τήν "λαμπρή πολιτισμική πορεία" τῶν ἐθνικῶν εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν! Ἄμεσος στόχος τῶν φανατικῶν νεοπαγανιστῶν εἶναι νά "ἀποτινάξουν τόν μονοθεϊστικό ζυγό", ὅπως ἰσχυρίζονται, νά ἀναβιώσουν τίς "πατρῶες ἐθνικές θρησκεῖες", ἐπαναφέροντας τόν κόσμο σέ "τροχιά προόδου"!

2. Ὁ παγκόσμιος χαρακτήρας τῆς νεοειδωλολατρίας

Τό νεοειδωλολατρικό ἤ ὅπως διεθνῶς λέγεται νεοπαγανιστικό κίνημα (ἀπό τό pagan πού θά πεῖ χωρικός) δέν εἶναι ἀποκλειστικά ἑλληνικό φαινόμενο, ἀλλά πραγματικά παγκόσμιο. Ὕστερα ἀπό μιά μακριά ἐξελικτική πορεία ἀπό τά χρόνια τοῦ Διαφωτισμοῦ, μέ πραγματική ἀφετηρία τό μυστικιστικό κίνημα τῆς θεοσοφίας, ἔφτασε στίς μέρες μας, ὄχι μόνο νά διεκδικεῖ ἰσότιμη θέση πλάι στίς ἄλλες θρησκεῖες, ἀλλά καί νά τίς μάχεται σκληρά. Δημιούργησε σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ πλανήτη ταυτόχρονα εὐνοϊκές συνθῆκες ἀναβίωσης τῶν ἀρχαίων εἰδωλολατρικῶν καί παγανιστικῶν θρησκειῶν.

Τά διάφορα "ἐθνικά" νεοπαγανιστικά κινήματα, ἄν καί διαφοροποιοῦνται σέ βασικές ἀρχές, ἐν τούτοις ἐπιδιώκουν νά συγκροτήσουν ἑνιαῖο μέτωπο στην πολεμική τους κατά τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τόν Ἰούνιο τοῦ 1998 συνῆλθε στή Λιθουανία τό πρῶτο ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ παγκόσμιου "κοινοῦ" τους, "παγκόσμιο Συνέδριο Ἐθνικῶν Θρησκειῶν" (World Congress of Eth-nic Religions), στό ὁποῖο ὑπάρχει ὀλιγάριθμη Ἑλληνική ἐκπροσώπηση. Στό ἴδιο συνέδριο ἱδρύθηκε καί ἡ "Τῶν Ἐθνικῶν Οἰκουμενική Ἐκκλησία", ἡ ἑνωτική δηλαδή παγκόσμια παγανιστική θρησκεία. Μέχρι σήμερα ἔχουν πραγματοποιηθεῖ ἑπτά παγκόσμια παγανιστικά συνέδρια, ἀπό τά ὁποῖα τό τελευταῖο πραγματοποιήθηκε στήν Ἀθήνα τόν Ἰούνιο τοῦ 2004!

Ἡ σύμπτωση τοῦ χρόνου καί τοῦ τόπου συγκλήσεως του μέ τούς Ὀλυμπιακούς Ἀγῶνες τῶν Ἀθηνῶν ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἀναβίωση τῶν ἀρχαίων εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν γίνεται κατόπιν ὀργανωμένου σχεδίου.

3. .Ὁ Ἑλληνικός νεοπαγανισμός

Τό φαινόμενο τῆς νεοειδωλολατρίας στή χώρα μας ἔχει μιά ἰδιάζουσα μορφή. Οἱ Ἕλληνες νεοπαγανιστές ἤ δωδεκαθεϊστές ἤ "ἐθνικοί" ἤ "ἀρχαιολάτρες", ὅπως αὐτοαποκαλοῦνται, ἀγωνίζονται νά συνδυάσουν ἐντέχνως τά ποικίλα θρησκευτικά τους μορφώματα μέ τό ἀρχαιοελληνικό κλέος καί πολιτισμό. Φτάνουν στό σημεῖο νά μονοπωλοῦν καί νά οἰκειοποιοῦνται τόν ἀρχαιοελληνικό πολιτισμό καί νά ἐπιχειροῦν νά ἀποξενώσουν ἀπό αὐτόν τό σύνολο τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πού δέν ἀσπάζεται τά θρησκευτικά τους "πιστεύω". Ἀκόμα καί τήν ἰδιότητα τοῦ Ἕλληνα θέλουν νά ἀποστερήσουν ἀπό τούς μή παγανιστές! Σύμφωνα μέ ἐπίσημες ἀνακοινώσεις τους, "γνήσιοι Ἕλληνες εἶναι μόνον ὅσοι ἀσπάζονται τήν πατρώα θρησκεία", δηλαδή τήν ἀρχαία εἰδωλολατρική θρησκεία!

(Σχόλιο: Οἱ ἴδιοι ὀρθόδοξοι χριστιανοί εἶχαν ταυτίσει τό ὄνομα ""Ελλην" μέ τόν "εἰδωλολάτρη". Κανένας ἀπό τούς ὀρθόδοξους χριστιανούς τοῦ Βυζαντίου δέν ἔφερε τό ὄνομα ""Ελλην").

Στήν Ἑλλάδα ὑπάρχουν καί δροῦν ἀρκετές παγανιστικές ἤ φιλοπαγανιστικές ὁμάδες, μέ ἀγεφύρωτες θρησκευτικές καί ἰδεολογικές διαφορές μεταξύ τους. Μέ πληθώρα πολυτελῶν περιοδικῶν, βιβλίων, ἐκπομπῶν, μέσω τοῦ ραδιοφώνου καί τῆς τηλεοράσεως, ἀλλά καί ἱστοσελίδων στό διαδίκτυο, προσπαθοῦν νά κάνουν γνωστή τήν ὕπαρξή τους καί νά προωθήσουν τίς θρησκευτικές τους θέσεις.

Ἰσχυρίζονται μέ πρωτοφανή φανατισμό καί πνεῦμα μισαλλοδοξίας, ὅτι δῆθεν ἡ Ἑλλάδα εἶναι ὑπόδουλη ἐδῶ καί δεκαέξι αἰῶνες στόν Χριστιανισμό, ὁ ὁποῖος γι' αὐτούς εἶναι "ἑβραϊκή αἵρεση ἀπόλυτα ξένη πρός τήν ἑλληνική κοσμοθέαση"! Ἐντελῶς ἀνιστόρητα καί ἀντιεπιστημονικά ἰσχυρίζονται πώς ὁ Χριστιανισμός ἐπιβλήθηκε στόν Ἑλληνισμό διά τῆς βίας τόν 4ο καί 5ο μ.Χ. αἰώνα καί ὅτι δῆθεν "κατέστρεψε τούς ναούς καί τά ἱερά τους, καθώς καί ὅλα τά ἔργα τέχνης", ἀποσιωπώντας τό γεγονός ὅτι πολλά διεσώθηκαν ἀπό Χριστιανούς.

(Σχόλιο: Ἀνιστόρητος καί ἄκρως ἀντιεπιστημονικός εἶναι ὁ πιό πάνω ἰσχυρισμός τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διότι παραβλέπει τά διατάγματα τοῦ Θεοδόσιου Α καί ἄλλων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Παραθέτουμε μερικά ἀπό τόν *Codex Theodosianus*, πού σχετίζονται μέ τήν κατεδάφιση τῶν ἀρχαίων ναῶν:

1) Διάταγμα 10.7.399: *""Αν ὑπάρχουν ναοί στίς ἐπαρχιακές περιοχές, νά κατεδαφιστοῦν χωρίς παρενοχλήσεις ἤ φασαρία".*

2) Διάταγμα 14.11.435: *"Διατάζουμε: ὅλα τά ἱερά, οἱ ναοί καί τά μνημεῖα, ἄν ἀκόμα στέκονται ὄρθια, νά καταστραφοῦν μέ τή διαταγή τῶν τοπικῶν ἀρχόντων καί νά ἐξαγνιστοῦν μέ τήν τοποθέτηση τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ τῆς σεβάσμιας χριστιανικῆς θρησκείας".*

Σχετικά μέ τήν ὠμή βία πού δέχτηκε ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων ἀπό τόν Χριστιανισμό, παραθέτουμε μερικά ἀκόμη διατάγματα.

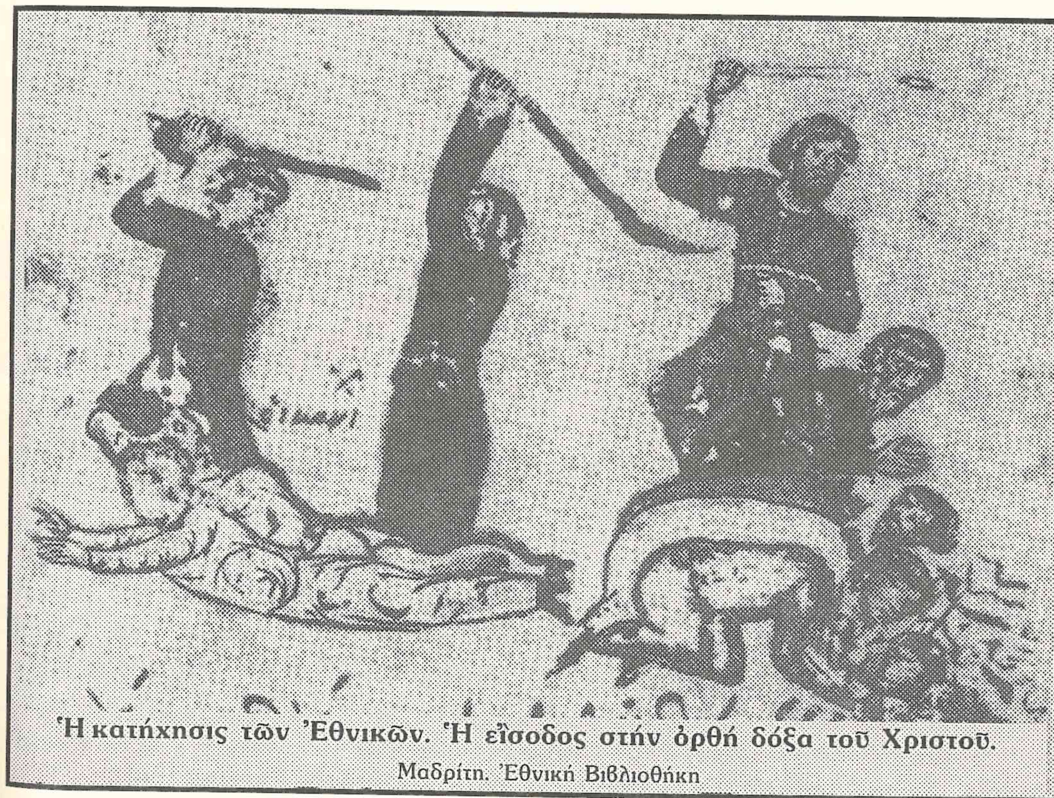
1) Διάταγμα 20.2.356: *""Οποιοδήποτε ἄτομο ἀποδειχθεῖ ὅτι ἀσχολεῖται μέ θυσίες ἤ μέ τή λατρεία εἰδώλων, διατάζουμε ὅτι θά ὑποστεῖ τή θανατική ποινή".*

2) Διάταγμα 16.6.391: *"Κανένας δέν θά ἔχει τό δικαίωμα νά τελεῖ θυσίες, νά περιφέρεται γύρω ἀπό τούς ναούς, νά σέβεται τά ἀρχαῖα μνημεῖα. "Ολοι θά μάθουν ὅτι δέν μποροῦν νά μπαίνουν φανερά μέσα στούς ναούς κατά παράβαση τοῦ νόμου".*

3) Διάταγμα 1.12.346: *"....θέλουμε νά ἀπέχουν ὅλοι ἀπό τίς θυσίες. Ἀλλά ἄν τύχει καί διαπράξει κάποιος τέτοιο ἔγκλημα, θά πέσει κάτω νεκρός, χτυπημένος ἀπό τό ἐκδικητικό σπαθί. Ἐπίσης θεσπίζουμε ὅπως ἡ περιουσία τοῦ ἀνθρώπου πού θανατώθηκε μέ αὐτόν τόν τρόπο, νά διεκδικηθεῖ ἀπό τό κρατικό θησαυροφυλάκιο".*

Τί ἔχει λοιπόν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νά πεῖ γιά τά πιό πάνω ἀνθελληνικά διατάγματα τῶν ἡμιβαρβάρων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων τῆς Ἀνατολῆς; Τί ἔχει νά πεῖ γιά τούς διωγμούς πού ὑπέστησαν οἱ Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπό τόν ἄξεστο Ἰουστινιανό, τόν 6ο μ.Χ. αἰ.; Ἁπλά, δέν θέλει νά τά θυμᾶται. Δέν συμφέρει!).

Διαγράφουν τήν ἔνδοξη χιλιετή Βυζαντινή περίοδο τῆς ἱστορίας τοῦ Γένους μας, ἀρνούμενοι ἔτσι τήν διαχρονικότητα καί τήν ἑνότητα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Ἀπορρίπτουν τήν Παλαιά Διαθήκη ὡς δῆθεν "ἑβραϊκή μυθολογία" καί ἐπιτίθενται ἐμπαθῶς κατά τῆς καινῆς Διαθήκης καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Διατυμπανίζουν μέ στόμφο ἀκόμη καί σήμερα ὅτι "τό δικτατορεῦον δόγμα", ὅπως ἀποκαλοῦν τήν Ἐκκλησία, "καταπιέζει ἀφόρητα τούς ἐθνικούς"! Χωρίς κανένα ἐνδοιασμό ἀπαιτοῦν νά τούς παραχωρήσουμε τήν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία τούς ἀνήκει!

Ἡ κατήχησις τῶν Ἐθνικῶν. Ἡ εἴσοδος στήν ὀρθή δόξα τοῦ Χριστοῦ.
Μαδρίτη. Ἐθνική Βιβλιοθήκη

(Σχόλιο: α) Κάθε ἄλλο παρά "ἔνδοξη" ἦταν ἡ βυζαντινή περίοδος. Δύο μεγάλες φιλοσοφικές μορφές τοῦ Διαφωτισμοῦ, ὁ Βολτέρος καί ὁ Μοντεσκέ, μιλοῦν γιά τό λεγόμενο "Βυζάντιο". Ὁ πρῶτος γράφει: *"Ἡ ἱστορία τοῦ Βυζαντίου δέν εἶναι τίποτα περισσότερο ἀπό γελοιότητα, ἕνα ἄθροισμα ἀπό ρητορεύματα καί θαυματουργίες"*. Καί ὁ δεύτερος συμπληρώνει: *"Πρόκειται γιά ἕνα πλέγμα ἀπό ἐπαναστάσεις, στασιασμούς καί χυδαιότητες, γιά θλιβερό ἐπίλογο τῆς ἔνδοξης ρωμαϊκῆς ἱστορίας"*. (βλ. Χρ. Γιανναράς, *Κομματοκρατία*, Ἀθήνα 2004, σ. 137. Ἐπίσης βλ. ἄρθρο μου "Βυζάντιο: Ἡ σκοτεινή πλευρά", *Διάφορα*, σ. 18-22).

β) Ἡ χιλιετής περίοδος τοῦ ἑλληνόφωνου ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας - "βυζαντινή αὐτοκρατορία" δέν ὑπῆρξε ποτέ - δέν ἀποτελεῖ ἀποκλειστική ἱστορία τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων, ἀλλά ἱστορία πολλῶν καί διαφορετικῶν ἑλληνόφωνων ἐθνοτήτων, μία ἀπό τίς ὁποῖες ἦταν ἀσφαλῶς καί ἡ ἑλληνική. Στόν αὐτοκρατορικό θρόνο βλέπουμε νά ἀναρριχᾶται "κάθε καρυδιᾶς καρύδι": Κωνσταντίνος, Θεοδόσιος, Ἰουστινιανός κ.ἄ. οἱ ὁποῖοι κάθε ἄλλο παρά Ἕλληνες ἦταν!

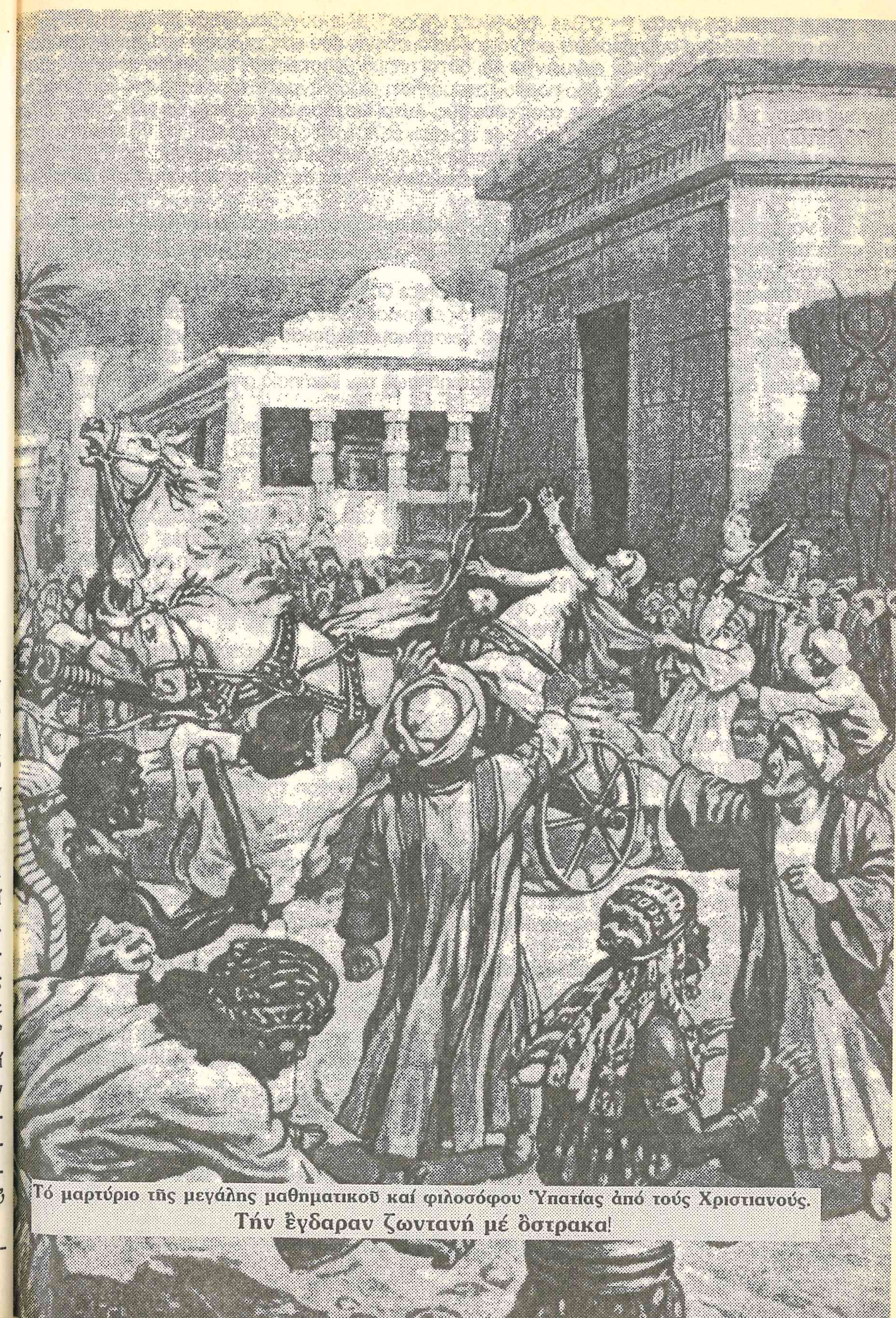
γ) Ὅλοι οἱ λαοί ἔχουν τή μυθολογία τους. Οἱ Ἑβραῖοι δέν μποροῦν νά ἀποτελοῦν ἐξαίρεση. Ὁ κοσμογονικός τους μῦθος ἔχει περάσει στό πρῶτο βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὅσο γιά τήν Καινή Διαθήκη, συστήνω τό βιβλίο τοῦ Καθηγητῆ Burton L. Mack, *Who Wrote the New Testament? The Making of the Christian Myth*, Harper Collins 1996. Ὁ Καθηγητής Mack εἶναι εἰδικός στήν ἱστορία τοῦ πρώιμου Χριστιανισμοῦ).

Προβάλλουν ἕνα μεγάλο πλέγμα παράλογων διεκδικήσεων. Ζητοῦν ἐπίμονα ἀναγνώριση τῶν ποικίλων θρησκευτικῶν μορφωμάτων τους, ὄχι ἁπλά ὡς "γνωστή θρησκεία", ἀλλά "ὡς τήν μόνη νόμιμη θρησκεία στήν Ἑλλάδα"! Ζητοῦν νά τούς ἀποδοθοῦν οἱ ἀρχαιολογικοί χῶροι γιά νά τούς μετατρέψουν σέ χώρους λατρείας, ἀφοῦ κατεδαφίσουμε τούς παρακείμενους χριστιανικούς ναούς μας, σέ ἀπόσταση ἕως πεντακόσια μέτρα ἀπό αὐτούς, διότι, ὅπως ὑποστηρίζουν, ἔχουμε μιάνει τά ἱερά τους!

Κατά ὁμάδες συγκεντρώνονται στόν Ὄλυμπο καί σέ ὑπαίθριους ἀρχαιολογικούς χώρους καί τελοῦν παγανιστικές τελετές, ἀναβιώνοντας ἀρχαιοελληνικές παγανιστικές ἑορτές, ὅπως εἶναι τά ἡλιοστάσια.

Ταυτόχρονα ἔχουν καθιερώσει καί τελετές ὀνοματοδοσίας, γάμου, κηδείας, μνημοσύνου κ.λ.π. Ἐν ὄψει τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων στή χώρα μας τό 2004 ἐπιδιώκουν οἱ νεοπαγανιστές νά ἐκμεταλλευθοῦν τό μεγάλο πολιτισμικό καί ἀθλητικό γεγονός καί νά προβάλουν τά νεοπαγανιστικά μηνύματά τους.

(Σχόλιο: Ἔχω δεῖ τά "Προμήθεια" νά τελοῦνται στόν Ὄλυμπο, καθώς καί ἄλλες ἀρχαιοελληνικές ἱεροπραξίες. Ἡ Ἐκκλησία, πού κατέχει τή "μοναδική" Ἀλήθεια καί πού ἔχει μέ τό μέρος της τόν Παντοδύναμο, δέν ἔχει τίποτε νά φοβηθεῖ ἀπό τούς "πλανεμένους" Ἕλληνες "εἰδωλολάτρες". Πρέπει καί αὐτοί νά εἶναι ἐλεύθεροι νά δίνουν ἑλληνικά ὀνόματα στά παιδιά τους, ἄσχετα ἄν ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος προτιμᾶ τά ἑβραϊκά καί θεωρεῖ τίς ἑλληνικές συνήθειες "καταγέλαστες": "Οὐ

Τό μαρτύριο τῆς μεγάλης μαθηματικοῦ καί φιλοσόφου Ὑπατίας ἀπό τούς Χριστιανούς.
Τήν ἔγδαραν ζωντανή μέ ὄστρακα!

***μικρά γάρ αἰσχύνη καί κατάγελως, ὅταν ἐν οἰκίᾳ χριστιανῶν ἔθη τινά ἑλληνικά ἐπιτελεῖται"*(βλ. *Περί κενοδοξίας καί ὅπως δεῖ τούς γονέας ἀνατρέφειν τά τέκνα, 655)*.**

Σχετικά μέ τίς ἀπαιτήσεις κάποιων Ἑλλήνων πολυθεϊστῶν - ἄν ὄντως ἀπαιτοῦν κατεδαφίσεις χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καί ἀναγνώριση τοῦ πολυθεϊσμοῦ τους ὡς ἐπίσημης θρησκείας τοῦ Κράτους- , αὐτά τά βρίσκω παράλογα.

Θά προτιμοῦσα τό Ἑλληνικό Κράτος νά μήν ἔχει καμία "ἐπίσημη" θρησκεία. Δέν βρίσκω ὅμως παράλογη τήν τέλεση ἱεροπραξιῶν στούς ἀρχαιολογικούς χώρους. Θά ἤθελα πολύ νά δῶ τήν ἀναβίωση τῶν ἀρχαίων Παναθηναίων. Θά ἤθελα πολύ νά δῶ ἀρχαῖες ἐπιμνημόσυνες τελετές στή μνήμη τῶν πεσόντων ὑπέρ βωμῶν - ἑλληνικῶν βωμῶν - στόν Μαραθώνα καί στίς Θερμοπύλες).

Μερικές ἀπό τίς ὁμάδες αὐτές δέν αναγνωρίζουν τούς νόμους τοῦ κράτους, τούς θεωροῦν ἄκυρους, διότι τούς ἔφτιαξαν, ὅπως ὑποστηρίζουν, "οἱ δολοφόνοι κατακτητές Χριστιανοί". Σέ δημοσιευμένα κείμενά τους ἐκφράζονται μέ πρωτοφανή βία καί ἐμπάθεια κατά τῶν Χριστιανῶν καί ὑβρίζουν μέ χυδαιότητα τά ἱερά καί τά ὅσια τῆς πίστεώς μας.

Στά ἴδια κείμενα ἀναφέρονται ἀπροκάλυπτα στή συμμαχία τους μέ ἄλλες ἀντιχριστιανικές ὁμάδες τῆς "Νέας Ἐποχῆς", μέ στόχο τήν Ὀρθόδοξη Πίστη.

4. Ποιά ἦταν πραγματικά ἡ ἀρχαιοελληνική θρησκεία

Οἱ Ἕλληνες νεοπαγανιστές ἐπιχειροῦν μέ καταφανή παραποίηση τῆς ἱστορίας νά παρουσιάσουν τήν ἀρχαιοελληνική θρησκεία ὡς "τήν πιό λαμπρή θρησκεία τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, ἡ ὁποία ὑπῆρξε τό βάθρο τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ".

Εἶναι ὅμως γνωστό πώς ἡ θρησκεία τῶν προγόνων μας οὐδέποτε ὑπῆρξε σταθερή καί ἑνιαία γιά ὁλόκληρο τόν Ἑλληνισμό. Οἱ Ἕλληνες νεοπαγανιστές δέν ξεκαθαρίζουν ποιά μορφή τῆς "πατρώας θρησκείας" ἐπιθυμοῦν νά ἀναβιώσουν: τήν φετιχιστική καί τοτεμιστική τῶν προελλήνων, τήν χυδαία ἀνθρωπομορφική ὁμηρική καί ἡσιόδεια, τήν αἱρετική καί ὀργιαστική ὀρφική, τήν συγκρητιστική τῶν ἑλληνιστικῶν καί ρωμαϊκῶν χρόνων, ἡ ἐκείνη τοῦ νοσηροῦ μυστικιστικοῦ νεοπλατωνισμοῦ τῶν ὑστερορωμαϊκῶν χρόνων;

(Σχόλιο: Δέν εἶναι δουλειά τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά ἐνδιαφέρεται ποιό εἶδος ἑλληνικῆς θρησκείας ἐπιθυμοῦν οἱ Ἕλληνες πολυθεϊστές νά ἀναβιώσουν. Διαλέγουν καί παίρνουν! Καί οἱ χριστιανοί διαλέγουν καί παίρνουν: Ὀρθοδοξία, Προτεσταντισμό, Καθολικισμό κ.ἄ. Ἄν ἡ ὁμηρική μορφή θρησκείας ἦταν χυδαία - ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑποστηρίζει - τότε "χυδαῖοι" ἦταν καί οἱ πρόγονοί μας πού τήν ἀκολουθοῦσαν. "Χυδαῖος" ἦταν καί ὁ Μ. Ἀλέξανδρος πού εἶχε τόν Ὅμηρο κάτω ἀπό τό προσκέφαλό του καί θυσίαζε στούς ὁμηρικούς θεούς! Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει συνηθίσει νά βρίζει τούς ἀρχαίους Ἕλληνες ἀποκαλώντας τους "ἀνόσιους", "μιαρούς", "πλανεμένους" καί ἄλλα γελοῖα ἐπίθετα.

Μελετώντας τίς πάμπολλες μυθολογίες καί θεογονίες τῶν ἀρχαίων, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τίς πηγές τῆς ἀρχαίας θρησκείας, διαπιστώνει κανείς τερατώδεις ἀντικρουόμενες ἀπόψεις πάνω σέ θεμελιώδεις ἀρχές της. Συναντᾶ ἀκόμη ἀπαράδεκτες διηγήσεις γιά τούς "θεούς", ὅπως πράξεις βίας, μίσους, ἀντιζηλίας, ἀντεκδικήσεως καί ἀφάνταστης ἐχθρότητας μεταξύ τους. Οἱ "θεοί" φέρονται νά διαπράττουν ἀνείπωτες ἠθικές παρεκτροπές, ὅπως μοιχεῖες, πορνεῖες, βιασμούς, παιδεραστίες, αἱμομιξίες, ὁμοφυλοφιλίες, ἀπάτες, φόνους, ἀδικίες, παιδικές ἀσπλαχνίες, πολέμους κ.ἄ. τίς ὁποῖες διαπράττουν μόνο οἱ χειρότεροι τῶν ἀνθρώπων! Οἱ ἀρχαῖοι "θεοί" ἀποδεικνύονται ἀρνητικά πρότυπα γιά τή διαμόρφωση ἀνθρωπίνων χαρακτήρων. Φτάνει νά ἀναφερθεῖ ἡ λατρεία τῆς Ἀφροδίτης διά τῆς πορνείας. Κατά τόν ἀρχαῖο συγγραφέα Στράβωνα, στό ἱερό τῆς Ἀφροδίτης στήν Κόρινθο, ὑπηρετοῦσαν τήν "θεά" περισσότερες ἀπό χίλιες ἱερόδουλες διά τῆς πορνείας (Στραβ.378)! Οἱ νεοπαγανιστές στήν προσπάθειά τους νά δικαιολογήσουν αὐτές τίς ἀπαράδεκτες πίστεις ἐπιδιώκουν νά τίς ἑρμηνεύσουν ἀλληγορικά. Δυστυχῶς ὅμως οἱ ἀρχαῖοι, ἐκτός ἀπό τούς μεγάλους σοφούς, πίστευαν κατά γράμμα στίς ἀνήθικες μυθολογικές διηγήσεις!

ἀπό Ἑλληνική τελετή στήν Αὐστραλία

(Σχόλιο: Ἀπαράδεκτες διηγήσεις γιά τόν Θεό συναντοῦμε στήν Παλαιά Διαθήκη. Εἶναι ἀπαράδεκτο λ.χ. ὁ Θεός νά αὐτοαποκαλεῖται "ζηλωτής" καί νά ἐπιφορτώνει τίς ἁμαρτίες τῶν πατέρων *"ἐπί τέκνα ἕως τρίτης καί τετάρτης γενεᾶς"* (Ἔξοδος 20 : 5-6). Εἶναι ἠθικά ἀπαράδεκτο νά λέει ὁ Θεός σέ μιά ὁμάδα ἀνθρώπων: *"ἔσεσθέ μοι λαός περιούσιος ἀπό πάντων τῶν ἐθνῶν... ὑμεῖς δέ ἔσεσθέ μοι βασίλειον ἱεράτευμα καί ἔθνος ἅγιον"* (ὁ.π. 23:22). Τέλος εἶναι ἀπαράδεκτο νά λέει ὁ Θεός στόν Μωϋσή: *"ἐκδίκει τήν ἐκδίκησιν υἱῶν Ἰσραήλ"* (Ἀριθμοί 31:2).

Ὅσο γιά τό θέμα μοιχείας καί αἱμομιξίας ὁ Ἀβραάμ συνουσιάστηκε μέ τή δούλα τῆς γυναίκας του (Γένεση 16:2-4). Ὁ Φαραώ συνουσιάστηκε μέ τή Σάρα, ὅταν ὁ Ἀβραάμ τήν παρουσίασε

στούς Αἰγυπτίους ἄρχοντες ὄχι ὡς γυναίκα του, ἀλλά ὡς ἀδελφή του, γιά νά ἐκμεταλευτεῖ τήν ὀμορφιά της (ο.π. 12:11-19). Οἱ θυγατέρες τοῦ Λώτ συνουσιάστηκαν μέ τόν πατέρα τους καί ἀπόκτησαν παιδιά ἀπό τό σπέρμα του (ο.π. 19:31-38). Πουθενά δέν φαίνεται ὁ Θεός νά ἀποτρέπει αὐτές τίς μοιχεῖες καί αἱμομιξίες.

Τέλος, ἡ ἑλληνική μυθολογία ἐπιδέχεται ἀλληγορική ἑρμηνεία (βλ. γέννηση τῆς 'Αθηνᾶς ἀπό τό κεφάλι τοῦ Δία). Οἱ περισσότεροι μῦθοι εἶναι αἰτιολογικοί, δηλ. αἰτιολογοῦν κάποια φυσικά φαινόμενα καί γεγονότα πού δέν μποροῦσαν τότε νά αἰτιολογηθοῦν ἐπιστημονικά).

'Αξιόπιστες ἀναφορές ἀρχαίων συγγραφέων μᾶς βεβαιώνουν ἀκόμη γιά φρικτές ἀνθρωποθυσίες μέχρι τούς χρόνους τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Παυσανία καί τοῦ Στράβωνα (βλ. ἀνθρωποθυσίες στίς ἑορτές τῶν "Κρονίων" (Παυσ. Ἑλλην. Περ. I 18,7), τῶν "Θαργηλίων" καί τήν τριετηρική τοῦ 'Αγριωνίου Διονύσου στόν 'Ορχομενό (Πλουτ. Αἴτια Ἑλλ. 38, 299e), τήν κατακρήμνιση ἀνθρώπων στήν

ΕΞΗΛΘΕ ΝΙΚΩΝ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ ΦΕΡΩΝ ΤΟΞΑ ΕΦΙΠΠΟΣ ΙΝΑ ΝΙΚΗΣΗ

Λευκάτα τῆς Λευκάδας (Στραβ. 1 2, 452), κ.ἄ.

Ἡ ἀρχαία θρησκεία ἐξωθοῦσε ἐπίσης τούς ἄτυχους λατρευτές της σέ πράξεις ἀνείπωτης δεισιδαιμονίας (μαντική, θεουργίες - μαγεία, μιάσματα, καθαρμοί, δράση Πυθαϊστῶν, κ.λ.π.).

Οἱ σοφοί πρόγονοί μας ἀντιλήφθηκαν νωρίς τήν πρωτόγονη καί παράλογη μορφή τῆς θρησκείας τους καί γι αὐτό ἄσκησαν σκληρή κριτική γιά τίς ἀπαράδεκτες πίστεις γιά τούς "θεούς", γιά τήν δεισιδαιμονία, γιά τίς θυσίες, γιά τήν μαντική καί τίς μαγικές θεουργίες.

Ὁ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, ὁ Ἡράκλειτος, ὁ Θεαγένης ὁ Ρήγιος, ὁ 'Εμπεδοκλῆς, ὁ Παρμενίδης, ὁ Μητρόδωρος, ὁ 'Αναξαγόρας, ὁ 'Αναξίμανδρος, ὁ Πρωταγόρας, ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ 'Αριστοτέλης, ὁ Πρόδικος, ὁ Θεόφραστος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης, ὁ 'Αντισθένης, ὁ Δημόκριτος, ὁ Διογένης, ὁ Κυνικός, ὁ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος, ὁ Εὐήμερος, ὁ 'Επίκουρος, οἱ Σοφιστές, οἱ Στωικοί, οἱ Περιπατητικοί καί ὅλοι σχεδόν οἱ ἐπιφανεῖς πρόγονοί μας, εἴτε στάθηκαν κριτικοί καί καυστικοί ἀπέναντι στήν ἀρχαία θρησκεία, εἴτε τήν ἀρνήθηκαν ἐντελῶς καί ἔπλασαν ἄλλη ἰδεομορφική θρησκεία, ἀπαλλαγμένη ἀπό τίς ἀπαράδεκτες πίστεις καί παραλογίες τῆς ἀρχαίας θρησκείας.

Τό ἀποτέλεσμα εἶναι γνωστό, οἱ περισσότεροι ἀπό αὐτούς τούς φιλοσόφους διώχθηκαν, ταλαιπωρήθηκαν ἤ καί βρῆκαν τραγικό θάνατο.

ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΑΣ - ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥΣ

(Σχόλιο: Ἐδῶ δέν μποροῦμε νά συγκρατήσουμε κάποιο μειδίαμα

α) ἀπό τόν σάκο μέ τά πιό πάνω ὀνόματα -ὁ Πυθαγόρας ἐσκεμμένα ἀπουσιάζει! - θά σταθοῦμε στόν Αἰσχύλο, γιά νά ρωτήσουμε: Ἀπό πότε ὁ ποιητής αὐτός στάθηκε "κριτικός" καί "καυστικός" ἀπέναντι στή θρησκεία τῆς ἐποχῆς του;

Δέν εἶναι ὁ Αἰσχύλος πού, στό ἔργο του "Πέρσες" (στ. 402-405), γράφει τόν περίφημο παιάνα: "*ὦ παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε, ἐλευθεροῦτε πατρίδ' ἐλευθεροῦτε δέ παίδας, γυναίκας, θεῶν τε πατρώων ἕδη, θήκας τε προγόνων*"; Ποιός ὁ λόγος ν' ἀσχοληθεῖ ἐδῶ ὁ Αἰσχύλος μέ τούς "πατρώους θεούς";

Ἀσχολήθηκε ἐπειδή ὁ ἴδιος καί ὁ ἀδελφός του ὁ Κυναίγειρος πολέμησαν γιά τούς πατρώους θεούς στή μάχη τοῦ Μαραθώνα.

β) Ἄν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ τόν ἄθεο Ἀναξαγόρα ἤ τόν σκεπτικιστή Πρωταγόρα "σοφό", τότε γιατί ἡ σοφία τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν εἶναι "μωρία παρά τῷ Θεῷ";

Τό νά ὀνομάζεις κάποιους Ἕλληνες πρόγονους "σοφούς" καί τήν ἴδια στιγμή νά ἀπορρίπτεις τή σοφία τους γιά χάρη τῆς ἀνατολίτικης "σοφίας", εἶναι σκέτη ἀνοησία!

γ) Ναί, στήν ἀρχαία Ἑλλάδα ἔχουμε κυνηγητό ἄθεων φιλοσόφων. Μήπως ὅμως σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τούς συμπαθεῖ περισσότερο; Δέν ἔχουμε ἕνα σωρό "ἀφορισμένους" Νεοέλληνες λογοτέχνες; Προσωπικά, ἔχω πολύ μεράκι νά δῶ ἕναν πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας νά δηλώνει "ἄθεος"! Θά συμβεῖ αὐτό ποτέ στή σημερινή "ἐλεύθερη" καί "ἀνεξίθρησκη" Ἑλλάδα; Δέν νομίζω.

Ἡ παρακμή τῆς ἀρχαιοελληνικῆς θρησκείας ἄρχισε πολύ νωρίς, γιά νά κορυφωθεῖ μετά τούς κλασικούς χρόνους καί ἰδιαίτερα στά ἑλληνιστικά χρόνια, μέ τήν εἴσοδο τῶν ἀνατολικῶν μυστηριακῶν θρησκειῶν στόν ἑλληνικό χῶρο (λατρεία Κυβέλης, Ἴσιδος, Μίθρα κ.λ.π.). Μέ τήν ἐμφάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ἀρχαία θρησκεία ἦταν ἤδη σέ κατάπτωση. Τό βεβαιώνει ὁ ἴδιος ὁ Πλούταρχος στά συγγράμματά του τό 2ο μ.Χ. αἰώνα.

(Σχόλιο: Ἄν μέ τήν ἐμφάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ἀρχαία θρησκεία ἦταν σέ κατάπτωση, ὁ ἴδιος ὁ Πλούταρχος δέν θά ὑπηρετοῦσε στά τελευταῖα 30 χρόνια τῆς ζωῆς του ὡς ἱερέας τοῦ Ἀπόλλωνα στούς Δελφούς. Οἱ Ἀθηναῖοι Στωικοί καί Ἐπικούρειοι δέν θά ἀποκαλοῦσαν τόν Ἀπόστολο Παῦλο, κατά τήν ἐπίσκεψή του στήν Ἀθήνα, "σπερμολόγο", δηλαδή "φλύαρο"!

5. Σχέση νεοειδωλολατρίας καί "Νέας Ἐποχῆς"

Ὁ ἑλληνικός νεοπαγανισμός, ὅπως καί ὁ διεθνής, ἔχει ὅλα τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῶν ρευμάτων τῆς "Νέας Ἐποχῆς", καίτοι σέ μερικά ἔντυπα γίνεται προσπάθεια νά κρατηθοῦν ἀποστάσεις ἀπ' αὐτή.

Ὁ "νεοεποχίτικος" χαρακτήρας τῶν ρευμάτων αὐτῶν διαπιστώνεται ἀπό τήν ἀπόλυτη ταύτισή τους μέ τή "νεοεποχίτικη" ἐκδοχή περί Θεοῦ, κόσμου καί ἀνθρώπου ἤ ἄλλιῶς τήν καθαρά ἀποκρυφιστική δοξασία τῆς "μετενσαρκώσεως ἤ μετεμψυχώσεως" καί τή σύγχρονη θέση τοῦ ἀποκρυφισμοῦ ὅτι δέν ὑπάρχει διάκριση μεταξύ καλοῦ καί κακοῦ.

Κατά τήν νεοεποχίτικη ἀντίληψη, ὁ Θεός ταυτίζεται μέ τό ὑλικό σύμπαν. Ἀλλά καί οἱ "θεοί" τῶν νεοπαγανιστικῶν ρευμάτων εἶναι "ὁμοούσιοι" μέ τήν Φύση, ἀπό τήν ὁποία καί γεννιοῦνται. Ἡ "Νέα Ἐποχή" λέει ὅτι τά πάντα, ἀπό τά ἀνόργανα μέχρι τά ἐνόργανα καί τόν ἄνθρωπο, εἶναι "ἐκδήλωση" τοῦ Θεοῦ, εἶναι κατ' οὐσίαν "θεοί". Ἔτσι καί ὡρισμένα νεοπαγανιστικά κινήματα καί λατρεύουν τήν Φύση - Γαία ὡς "θεά" καί τήν θεωροῦν "μητέρα θεῶν τε ἀνθρώπων".

Ἡ Πανθρησκεία, τήν ὁποία ἐπιδιώκει νά ἑδραιώσει ἡ "Νέα Ἐποχή", στηρίζεται σ' αὐτή τήν ἀντιχριστιανική θεώρηση τοῦ κόσμου καί εἶναι γέννημα τῆς Θεοσοφίας καί τοῦ ἀποκρυφισμοῦ.

Δέν εἶναι ὑπερβολή νά ποῦμε ὅτι καί ἡ νεο-εἰδωλολατρία εἶναι μία ἐπιπλέον ἐπινόηση τῆς "Νέας Ἐποχῆς", μία ἀκόμη "ἐμπορεύσιμη δυνατότητα" πού γίνεται ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνη γιά τόν ἀποπροσανατολισμό τοῦ Ὀρθόδοξου Ἕλληνα καί κυρίως τῶν νέων ἀνθρώπων.

6. Ἡ ποιμαντική τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπέναντι στήν νεοειδωλολατρία

Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία ὡς στοργική μητέρα καί πνευματική τροφός τοῦ λαοῦ καί τοῦ Ἔθνους μας, ἀντέταξε ἤδη ἀπό τά πρῶτα της βήματα τόν λόγο τῆς Ἀλήθειας ἀπέναντι στήν πλάνη τῶν εἰδώλων. Μεγάλοι Ἀπολογητές Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας συνέταξαν περίφημα ἔργα πρός ἀντίκρουση τῆς εἰδωλολατρίας, τά ὁποῖα ἀποδεικνύονται ἰδιαιτέρως ἐπίκαιρα. Στηριζόμενη σ' αὐτά ἡ Ἐκκλησία μας, θά περιφρουρήσει καί σήμερα τά τέκνα της ἀπό τήν ἐμφάνιση τοῦ νεοπαγανισμοῦ.

(Σχόλιο: τά κείμενα τῶν Ἀπολογητῶν δέν ἦταν - καί δέν εἶναι - ἱκανά νά ἀποδείξουν τίποτε! Αὐτό τό γνώριζαν καί οἱ ἴδιοι, γι' αὐτό κατέστρεψαν τά κείμενα τοῦ Πορφύριου, τοῦ Κέλσου κ.α.

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας σέβεται τίς θεμελιώδεις ἀρχές τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καί κηρύττει τήν ὕψιστη ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Σεμνύνεται γιατί, μετά ἀπό τίς πρῶτες ἀμοιβαῖες ἀμφισβητήσεις τῶν πρώτων αἰώνων πέτυχε τήν θαυμαστή συνάντηση καί συνταύτιση Ἑλληνισμοῦ καί Χριστιανισμοῦ σέ αὐτό πού ὀνομάζεται Ὀρθοδοξία καί εἶναι Ἐκείνη πού διαφύλαξε, διά μέσου τῶν αἰώνων, τήν Ἑλληνική γλῶσσα, τήν Ἑλληνική αὐτοσυνειδησία καί τήν διαχρονικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καί τῆς ἱστορίας μας. Αὐτό τῆς κόστισε ποταμούς αἱμάτων καί ἀτελείωτους ἀγῶνες. Ὅμως τήν ταύτισε μέ τήν ἱστορική πορεία τοῦ Γένους μας.

(Σχόλιο: Τήν ἑλληνική γλῶσσα, τήν ἑλληνική αὐτοσυνειδησία καί διαχρονικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους θά μποροῦσε ἐξ ἴσου καλά νά τή διαφυλάξει καί ὁ πολυθεϊσμός. Οἱ Μανιάτες, γιά πάρα πολλούς αἰῶνες, δέν χρειάστηκαν καμιά " Ὀρθοδοξία " γιά νά διατηρήσουν τήν ἑλληνική τους αὐτοσυνειδησία).

Οἱ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες δέν εἶναι λοιπόν λιγότερο Ἕλληνες ἀπό ἐκείνους πού θέλουν νά μονοπωλήσουν τό ἔνδοξο αὐ-

τό ὄνομα ταυτίζοντάς το μέ μιά συγκεχυμένη, πεπλανημένη, πολυθεϊστική καί εἰδωλολατρική, ἀλλά καί ποικιλόμορφη ἔκφρασή του, πού ἀπορρίφθηκε ἤδη ἀνεπιστρεπτί ἀπό τούς πιό λαμπρούς ἐκπροσώπους τῆς ἀρχαιοελληνικῆς διανοήσεως. Δικαιολογεῖται ἡ καύχηση γιά τό ἔνδοξο ἀρχαιοελληνικό πολιτιστικό παρελθόν μας. Δέν δικαιολογεῖται ὅμως ἡ ἐπιστροφή σέ πρωτόγονες μορφές κάποιας δῆθεν "πατρώας θρησκείας", ἡ ὁποία ἐξ ἄλλου δέν ὑπῆρξε πάντοτε πατρώα, ενιαία καί καθαρά Ἑλληνική, οὔτε πάντοτε καί ἀπό ὅλους τούς ἀρχαίους Ἕλληνες ἦταν σεβαστή.

(Σχόλιο: Τό ἔνδοξο ἑλληνικό πολιτιστικό παρελθόν εἶναι ταυτισμένο μέ τό ἑλληνικό θρησκευτικό παρελθόν. Τό ἕνα δέν νοεῖται χωρίς τό ἄλλο. Ἡ θρησκεία ἔφτιαξε τόν Παρθενώνα, τό θέατρο, τούς γυμνικούς καί μουσικούς ἀγῶνες. Καί ἄν ἡ ἀρχαία θρησκεία δέν ἦταν τότε ἀπ' ὅλους σεβαστή, τό ἴδιο συμβαίνει καί σήμερα μέ τήν Ὀρθοδοξία - δέν εἶναι σεβαστή ἀπό πολλούς Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι δέν εἶναι λιγότερο Ἕλληνες ἐπειδή δέν εἶναι ὀρθόδοξοι χριστιανοί).

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τά πιστά τέκνα Της νά μήν ἐνδίδουν στή δόλια, ἀνιστόρητη καί ψευδή παραπληροφόρηση τῶν στρατευμένων ἐκφραστῶν τῆς νεοειδωλολατρίας. Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες διασώσαμε τόν ἀρχαιοελληνικό πολιτισμό ἀπό τήν πλήρη κατάρρευσή του μέσω τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσας καί ὑμνολογίας, τῶν πατερικῶν κειμένων καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας αἰσθητικῆς. Οἱ ἀντιγραφεῖς μοναχοί τοῦ Βυζαντίου διέσωσαν τά ἀρχαιοελληνικά κείμενα, γι' αὐτό καί οἱ παλαιότεροι κώδικές τους πού διασώζονται εἶναι βυζαντινῆς ἐποχῆς. Ἀκόμη καί αὐτά τά "τολμηρά" ἀριστοφανικά κείμενα διασώθηκαν ἀπό τούς δῆθεν "καταστροφεῖς τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ" μοναχούς τῆς Ἐκκλησίας μας (βλ. ἀρχαιοτέρους κώδικές τους στή Μονή Σινά).

(Σχόλιο: Πρώτη φορά ἀκοῦμε ὅτι ὁ ἀρχαιοελληνικός πολιτισμός βάδιζε μόνος του πρός πλήρη κατάρρευση! Ἡ μερική διάσωση τῶν ἀρχαιοελληνικῶν κειμένων - ὁ Σοφοκλῆς λ.χ. ἔγραψε 123 τραγωδίες καί μόνο ἑπτά ἔφτασαν σέ μᾶς - ἦταν γιά τούς χριστιανούς ἀπαραίτητη. Ποιοί θά μόρφωναν τούς πρώιμους χριστιανούς ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες συγγραφεῖς; Συνεπῶς ἡ διάσωση τῶν κειμένων ἦταν γιά τούς χριστιανούς ἕνα ἀναγκαῖο κακό! Οἱ μοναχοί διέσωσαν τά "χυδαῖα" ὁμηρικά ἔπη ἐπειδή εἶχαν ἀνάγκη ἀπό ποιητές τοῦ ὕψους τοῦ Ὁμήρου. Δέν συνέφερε στήν Ἐκκλησία ἡ καταστροφή ὅλων τῶν ἀρχαιοελληνικῶν κειμένων).

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας ὄχι μόνο δέν κατέστρεψε ἀρχαῖα μνημεῖα, ὅπως κακόβουλα ἀποδίδουν οἱ νεοπαγανιστές, ἀλλά διέσωσε ὅσα μπόρεσε, ἐνάντια στή φθορά τοῦ χρόνου καί τούς ἐπιδρομεῖς. Βεβαιωμένους βανδαλισμούς ἔκαμαν οἱ βάρβαροι αἱρετικοί ἀρειανοί Γότθοι τόν 5ο μ.Χ. αἰώνα. Τότε θύματα βανδαλισμῶν ἔπεσαν καί οἱ Ὀρθόδοξοι ναοί τῆς Ἑλλάδος!

(Σχόλιο: Δέν ἔχω ὑπόψη μου καμία ἀναστήλωση ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ναοῦ μέ ἔξοδα τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἔχω ὅμως ὑπόψη μου τήν καταστροφή τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενώνα, ὅταν ὁ ναός αὐτός μετατράπηκε σέ ὀρθόδοξη ἐκκλησία. Δέν εἶναι λίγες οἱ παλαιές ὀρθόδοξες ἐκ-κλησίες πού κτίστηκαν πάνω σέ κρη-πίδες ἀρχαίων ἑλληνικῶν ναῶν. Ἀκό-μη καί τό ἐργαστήρι τοῦ Φειδία στήν Ὀλυμπία μετατράπηκε καί αὐτό σέ ὀρθό-δοξη ἐκκλησία!).

Οἱ μεγάλοι σοφοί τῆς ἀρχαιότητας, κυρίως ὁ Πλάτων καί ὁ Ἀριστοτέλης, ὄχι μόνο δέν καταφρονήθηκαν ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἀλλά ἡ φιλοσοφική σκέψη τους, ἀφοῦ ἐπανανοηματοδοτήθηκε ἀπό τούς Ἁγίους Πατέρες, ἔγινε πολύτιμο ἐργαλεῖο γιά τή διατύπωση τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Οἱ μορφές τους ἱστορήθηκαν ἀκόμη καί σέ Ὀρθόδοξους Ναούς.

Παραμένει λοιπόν μετέωρος ὁ ἰσχυρισμός τῶν νεοπαγανιστῶν γιά δῆθεν καταστροφή τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπό τόν Χριστιανισμό.

(Σχόλιο: Θά παρέμεινε μετέωρος ἄν ὁ Κώδικας τοῦ Θεοδοσίου παρέμεινε καί αὐτός μετέωρος - ἀλλά δέν παραμένει! Ἡ Ἱστορία εἶναι ἐκεῖ καί περιμένει τόν ἀναγνώστη νά σκύψει νά τή δεῖ. Στήν Ἱστορία ἔσκυψε καί ὁ ἐθνικός μας ποιητής Κωστῆς Παλαμᾶς καί ἔγραψε τό παρακάτω ποίημα:

"Τοῦ ρασοφόρου συνέτριψε
ὁ πέλεκυς καί ἡ ἀξίνα,
τά μεγαλόχαρα εἴδωλα στά βάθη τῶν
ναῶν, τῶν συντριμμένων ἡ ψυχή
δέν χάθηκε μ' ἐκεῖνα, φωτοπλανήτης
ἔγινε στά χάη τῶν οὐρανῶν, ὅσο πού
νέα ζωντάνεψε ἀγαλματένια κρίνα,
στοῦ διαλεχτοῦ τό λογισμό, στούς
κήπους τῶν σοφῶν.

Ἄναψε φωτιές καλόγερε
Κάψε, κάψε, στά χαμένα καῖς.
Ἀπ' τή στάχτη τῆς φωτιᾶς σου
Τῆς ἰδέας ὁ χρυσαῖτός,
Τίς φτεροῦγες του τεντώνει
πιό πλατιές πρός τά Ὕψη,
πρός τό ΦΩΣ".

Βέβαια ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει τό δικαίωμα νά κηρύξει τόν Παλαμᾶ "ἀνιστόρητο"!

Μέ ὅσα ἐπιγραμματικά ἀναφέρθηκαν γίνεται καταφανής ὁ κίνδυνος πού προβάλλει γιά τήν πνευματική πορεία τοῦ λαοῦ μας καί τήν κοινωνική καί ἐθνική συνοχή τοῦ Ἔθνους μας, ἀπό τήν ἐπέλαση τῆς νέας αὐτῆς μορφῆς τῆς "Νέας Ἐποχῆς" στή χώρα μας.

Τό Ἔθνος τῶν Ἑλλήνων δέν εἶναι ἱκανοί νά τό προστατέψουν οἱ ἀνύπαρκτοι "θεοί" τῆς ἀρχαίας εἰδωλολατρικῆς θρησκείας. Τό προστατεύει ὁ Ἀληθινός ζωντανός Τριαδικός Θεός, ὁ ὁποῖος ἀποκαλύφθηκε διά τοῦ Ἐνανθρωπήσαντος Λόγου Του, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, στό πρόσωπο τοῦ ὁποίου ἐκπληρώθηκε ἡ παγκόσμια προσδοκία Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ".

(Σχόλιο: Τό Ἔθνος τῶν Ἑλλήνων δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό καμιά μεταφυσική προστασία. Ἀλίμονο στά Ἔθνη πού χρειάζονται τέτοιου εἴδους "προστασία". Ἀπό τό πιό πάνω κείμενο τοῦ ἐνημερωτικοῦ φυλλαδίου βγάζει κανείς τό συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος πραγματικά ἀνησυχεῖ. Γνωρίζει πώς στήν ἐποχή πού ζοῦμε οἱ ἰδέες δέν χτυπιοῦνται πλέον στό κεφάλι μέ τό σφυρί. Γιά νά χτυπήσεις μιά ἰδέα χρειάζεσαι μιά καλύτερη. Καλύτερες ἰδέες δέν ἔχει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Καλύτερες ἰδέες ἔχουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες σοφοί. Τούς σοφούς αὐτούς ἔχουν οἱ Ἕλληνες "νεο-ειδωλολάτρες" μέ τό μέρος τους - καί αὐτό τούς φτάνει).

Σχόλια: Κώστας Βίτκος

Ἀναδημοσίευση ἀπό τό περιοδικό Ἀθηνᾶ Δίγλωσσο ἑξαμηνιαῖο περιοδικό τῆς Ἑταιρείας Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Μελετῶν. Ταχυδρ. διεύθυνση: PO BOX 716, Port Melbourne Vic. 3207, Τηλ.: 9690 5428

Email: athenasahs hotmail.com

Δ. ΛΕΤΣΑ

ΦΕΤΙΧΙΣΜΟΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΕΤΙΧ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΕΤΙΧΙΣΜΟΥ

1. Πορτογάλοι θαλασσοπόροι, οἵτινες πρῶτοι ἦλθον εἰς ἐμπορικάς σχέσεις μέ τήν Δ. Ἀφρικήν, παρετήρησαν ὅτι οἱ μαῦροι τῶν χωρῶν τούτων ἀπέδιδαν εἶδος λατρείας εἰς ὑλικούς θεούς, λίθους ἤ ὄστρακα, τά ὁποῖα οἱ Πορτογάλοι ἀπεκάλεσαν φετίχ (1), ἔκ τινος λέξεως τῆς γλώσσης των παραγομένης ἐκ τοῦ λατινικοῦ factitius, σημαίνοντος λεπτά ἀντικείμενα εὐσεβείας.

Χαρακτηριστικά εἶναι ὅσα διηγεῖται σχετικῶς μέ τά φετίχ Νέγρος τῆς Ἀφρικῆς: "*Ὅταν τις ἐξ ἡμῶν σχεδιάσῃ ἐπιχείρησίν τινα, ἐξέρχεται πρός ἀναζήτησιν θεοῦ, ὅστις νά εὐνοήσῃ αὐτήν. Πρός τόν σκοπόν τοῦτον ἐκλέγει τό πρῶτον τυχόν ἀντικείμενον, ἕνα λίθον, τεμάχιον ξύλου ἤ ἄλλο παραπλήσιον. Εἰς τόν νέον τοῦτον θεόν προσφέρει ἀμέσως δῶρα καί ὑπισχνεῖται εἰς αὐτόν αἰωνίαν λατρείαν, ἐάν ἡ ἐπιχείρησις ἐπιτύχῃ. Ἐφ' ὅσον τοῦτο συμβῇ, εἶναι φανερόν ὅτι ἀνεκάλυψε θεόν εὔνουν καί ἰσχυρόν, εἰς τόν ὁποῖον δεικνύει διά τοῦτο καθ' ἑκάστην τήν εὐγνωμοσύνην του διά θυσιῶν. Ἀλλ' ἐάν τό ἐγχείρημα ναυαγήσῃ, ἀπορρίπτεται ὁ τυχαίως εὑρεθείς θεός ὡς ἄχρηστος καί γίνεται πάλιν ὅ,τι καί πρότερον ἦτο, ἁπλοῦς λίθος ἤ ξύλον*".

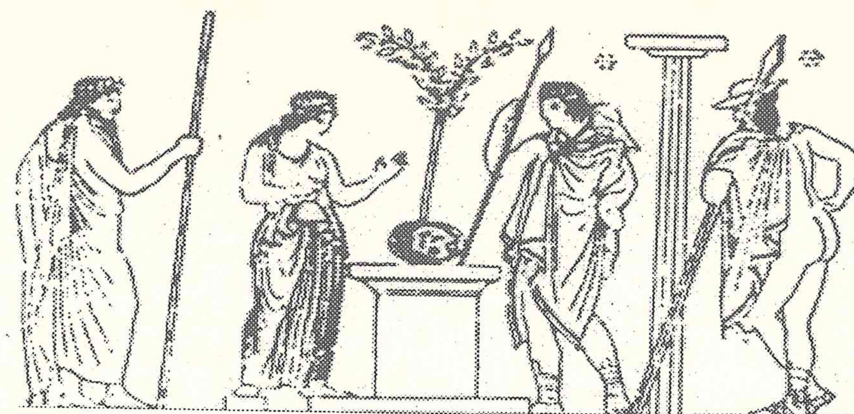
Παραστατικώτερον ἐκφράζεται ἡ ψυχολογία τοῦ φετιχισμοῦ εἰς σύντομον διήγημα τοῦ ποιητοῦ Ρίλκε: (2) "*Εἴμεθα ἐν ὅλῳ ἑπτά ἀδελφοί. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ὀφείλει νά φέρῃ κατά σειράν ἀνά μίαν ἡμέραν τόν θεόν. Οὗτος εὑρίσκεται καθ' ὅλην τήν ἑβδομάδα πλησίον μας καί ἀνά πᾶσαν στιγμήν γνωρίζομεν ποῦ εἶναι. Πῶς ὅμως ν' ἀποκτήσωμεν αὐτόν; Οὐδέν τούτου ἁπλούστερον. Πᾶν ἀντικείμενον δύναται νά εἶναι ὁ καλός θεός. Ἀρκεῖ μόνον νά τό εἴπῃ τις εἰς αὐτό..... Τά παιδία συμφωνοῦν εἰς τήν δακτυλήθραν τῆς μητρός, ἡ ὁποία λάμπει ὡς ἄργυρος. Ἐπειδή εἶναι ὡραία, γίνεται ὁ καλός θεός. Ὅλα τόν φέρουν διαδοχικῶς ἀνά μίαν ἡμέραν ἕκαστον.*

2. Φετίχ λοιπόν εἶναι τά ἄψυχα ἀντικείμενα ἅτινα φαντάζονται οἱ ἄγριοι ἐμπεφορημένα τοῦ μανά, τῆς δυνάμεως, τοῦ προγονικοῦ πνεύματος, τό ὁποῖον καθίσταται τό προστατευτικόν πνεῦμα ἀτόμου, ὁμάδος ἤ φυλῆς. Ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ δύναμιν, ἵνα τῇ βοηθείᾳ αὐτῆς πραγματοποιήσῃ τούς σκοπούς του.

Ἡ λατρεία δέ τῶν ἀντικειμένων τούτων, ἅτινα εἶναι πεφορημένα δυνάμεως, προστατευτικοῦ πνεύματος, καλεῖται φετιχισμός, ἐν τῇ λεκάνῃ τοῦ Νίγηρος(3) Jujuisme (ἐκ τοῦ juju= φετίχ). Τά φετίχ εἶναι ἤ ἁπλᾶ ἀντικείμενα ἐπεξεργασμένα ἤ μή, οἷον τρίχες, ὀδόντες, ῥίζα φυτῶν, ἤ εἴδωλον θεοῦ τινος ἤ πνεύματος.

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΕΤΙΧ

3. Ἡ λατρεία τῶν φετίχ ἔχει ὡς ἱερεῖς μάγους ἤ φετιχιστάς, οἵτινες θύουν, χρησμοδοτοῦν, δικάζουν, κρίνουν τάς ἔριδας καί τάς κατηγορίας τῶν ἐνόχων, "προκαλοῦν τήν βροχήν καί τήν εὐδίαν", θεραπεύουν τάς ἀσθενείας.

Βαιτύλια λατρεία λίθου τοῦ Κρόνου ἐν Δελφοῖς

Ἡ δύναμις τῶν μεγάλων φετιχιστῶν εἶναι τοιαύτη, ὥστε διαθέτουν τήν ζωήν καί τήν περιουσίαν τῶν ἀτόμων. Ἐπειδή ἡ ἀσθένεια καί ὁ θάνατος θεωροῦνται ὡς ἀποτέλεσμα βασκανίας, ὁ φετιχιστής εἶναι συνεχῶς ἐπιφορτισμένος νά ἀνακαλύπτῃ τούς ἐνόχους, οἱ ὕποπτοι ὑποβάλλονται εἰς τήν δοκιμασίαν τοῦ δηλητηρίου, θεοδικία τῆς ὁποίας ὑπάρχουν ἀκόμη ἀρκετά παραδείγματα, ἰδίως εἰς τάς Ἰνδίας.

Εὐνόητον ὅτι ὁ ὕποπτος δύναται καί νά δικαιωθῇ καί δικαιοῦται εὐκόλως, παρέχων μικρόν δῶρον εἰς τον φετιχισμόν. Αἱ μυστικαί ἑταιρεῖαι, λίαν πολυάριθμοι μεταξύ τῶν μαύρων, ἔχουν τούς ἰδιαιτέρους των φετιχιστάς. Ἡ διάταξις μαρτυρεῖ τήν ἐξάρτησιν τοῦ πιστοῦ ἀπό τό φετίχ του.

4. Τά φετίχ δέν εἶναι μόνον κτῆμα τῶν ἀτόμων, δηλαδή δέν βοηθοῦν ὡς κέντρα τοῦ μανά μόνον τά καθ' ἕκαστον ἄτομα, ἀλλά καί αὐτό τό κράτος. Ἡ δύναμις τῆς οἰκογενείας, τῆς φυλῆς καί τοῦ κράτους συγκεντροῦται καί αὐτή εἰς ὡρισμένον ἀντικείμενον καί συνδέεται μετ' αὐτοῦ.

Εἰς τάς Μαλαϊκάς οἰκογενείας τοῦ Ἰνδικοῦ Ἀρχιπελάγους κληροδοτοῦνται ἀπό γενεᾶς εἰς γενεάν τά πουσάκια, ἀνάξια λόγου ἀντικείμενα παντός εἴδους, ὡς ἱερά παρακαταθήκη προστατεύουσα καί βοηθοῦσα τά μέλη αὐτῶν. Ἐπίσης, οἱ κάτοικοι τοῦ ἰδίου Ἀρχιπελάγους συνδέουν τήν σωτηρίαν τῆς φυλῆς πρός ὡρισμένα ἀντικείμενα, τά κιμπεσαράν, ἐν οἷς συγκεντροῦται ἡ δύναμις τοῦ κράτους. Ἀρκεῖ νά ἀφαιρέσῃ τις αὐτά, ὡς συνέβη κατά τινα ἐπανάστασιν, καθ' ἥν κατώρθωσαν οἱ Ὁλλανδοί νά γίνουν κάτοχοι αὐτῶν, διά νά συντριβῇ ἡ αὐτοπεποίθησις τῆς φυλῆς καί ἀφανισθῇ πᾶσα ἀντίστασις. Εἰς ὅλα ταῦτα ἐνοικεῖ μαγική δύναμις, ὡς, ἐξ ἄλλου, καί εἰς τά ὅπλα καί τά ποικῖλα ἐργαλεῖα τῆς γεωργίας, τῆς ἁλιείας καί τῆς θήρας, εἰς τά ὁποῖα προσφέρονται θυσίαι.

Ο ΦΕΤΙΧΙΣΜΟΣ ΑΡΧΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΕΑ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΗ

5. Ἐάν ὁ φετιχισμός ἀποτελῇ σήμερον λατρείαν ἀπαντῶσαν παρά τοῖς μαύροις τῆς Ἀφρικῆς καί τοῖς ἀγρίοις ἄλλων χωρῶν, ἡ ἐκφραζομένη διά τούτου ἰδέα εἶναι πολύ παλαιά.

Ὁ De Brosses(4) πιστεύει ὅτι ἡ λατρεία τῶν φετίχ ὑπῆρξεν ἡ ἀρχή ὅλων τῶν θρησκειῶν καί παραβάλλει πρός τά φετίχ τῶν μαύρων τούς ἱερούς λίθους(5) τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Αἰγύπτου.

Φρονεῖ ὅτι τό φετίχ τοῦ μαύρου δέν ἔχει αὐτό καθ' ἑαυτό ἀξίαν, ἀλλά διά τοῦ πνεύματος τό ὁποῖον θεωρεῖται ἑδρεῦον ἐν αὐτῷ καί ὅτι ὁ φετιχισμός εἶναι ἰδιαιτέρα κατάστασις, ἀνάπτυξις τοῦ ἀνιμισμοῦ. Καί αὐτοί ἀκόμη οἱ μαῦροι τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς, μακράν τοῦ νά εἶναι ἀποκλειστικῶς φετιχισταί, γνωρίζουν γενικά καί τοπικά πνεύματα, ἅτινα εἶναι ἀληθεῖς θεοί καί ἀπολαύουν συνεπῶς λατρείας.

6. Ὁ Παυσανίας (VIII, 15, 1-2) ἀναφέρει ὅτι ἐν Φενεῷ τῆς Ἀρκαδίας ὑπῆρχον "φετιχικά" ὁμοιώματα, ἤτοι λίθοι μεγάλοι ἐπάλληλοι, καλούμενοι ὑπό τῶν Φενεατῶν "πέτρωμα", εἰς τά ὁποῖα ὡρκίζοντο οἱ Φενεᾶται καί ἐτέλουν μεγάλην μυστικήν καί ἰδιάζουσαν τελετήν: *"παρά δέ τῆς Ἐλευσινίας τό ἱερόν πεποίηται Πέτρωμα καλούμενον, λίθοι δύο ἡρμοσμένοι πρός ἀλλήλους μεγάλοι, ἄγοντες δέ παρά ἔτος ἥντινα τελετήν μείζονα ὀνομάζουσι, τούς λίθους τούτους τηνικαῦτα ἀνοίγουσι. λαβόντες (δέ) γράμματα ἐξ αὐτῶν ἔχοντα ἐς τήν τελετήν καί ἀναγνόντες (ἐς) ἐπήκοον τῶν μυστῶν, κατέθεντο ἐν νυκτί αὖθις τῇ αὐτῇ. Φενεατῶν δέ οἶδα τούς πολλούς καί ὀμνύτας ὑπέρ μεγίστων τῷ Πετρώματι".*

7. Λίθινος ὀβελίσκος, ἐξ ἄλλου, ἡγείρετο εἰς τόν αὐλόγυρον τοῦ ἐν Βύβλῳ τῆς Φοινίκης ναοῦ τῆς Ἀστάρτης Ἀφροδίτης, ὡς καί ἐν τῷ ἐν Πάφῳ τῆς Κύπρου ναῷ τῆς ἰδίας θεᾶς.

8. Φετίχ, ἀλλ' ἀνῆκον εἰς τό κράτος, ἦτο τό Παλλάδιον(6), ἀπό τοῦ ὁποίου ἐξηρτᾶτο ἡ σωτηρία τῆς Τροίας.

9. Καί ἡ ἀρχέγονος Ρώμη εἶχε φετίχ ἀντί εἰδώλων. Λόγχη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη εἰκών τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου, πυρίτης λίθος ἡ τοῦ Jupiteur. Οἱ σπονδοφόροι κήρυκες ἔθυον χοῖρον μέ πυρίτην λίθον διά νά κλείσουν συμμαχίαν, ἐνῶ διά νά

Παλλάδιον ὑπό τύπον τροπαίου

κηρύξουν πόλεμον ἔρριπτον λόγχην εἰς τό ἐχθρικόν ἔδαφος. Τό ὑπό τό ὄνομα Palladium τῆς Ρώμης μυστηριῶδες ἀντικείμενον, τό ὁποῖον ὑπενθύμιζε κατά τό μᾶλλον ἤ ἧττον τόν τύπον ὡπλισμένης Ἀθηνᾶς (Παλλάδος) καί μετηνέχθη ἐκ Τροίας ὑπό τοῦ Αἰνείου, ἦτο φετίχ ἐμπιστευμένον εἰς τήν φύλαξιν τῶν Ἑστιάδων. Φετίχ ἐθεωροῦντο τά insignia(7) τοῦ ἁγίου ρωμαϊκοῦ κράτους καί τά pignora imperii(8) τῆς ἀρχαίας Ρώμης.

10. Ἐνδύματα καί ὅπλα, κεκτημένα μεγάλην σημασίαν ἐν τῷ γερμανικῷ θρύλῳ καί θεωρούμενα φορεῖς τῆς μυστηριώδους δυνάμεως ὡς καί πηγαί εὐτυχίας, εἶναι φετίχ.

11. Εἰς τήν κατηγορίαν τῶν φετίχ ὑπάγονται καί τά φυλακτά, ἅτινα ἀπαντοῦν παρά πολλοῖς λαοῖς καί καθ' ὅλους τούς αἰῶνας. Εἰς τά φυλακτά ταῦτα πιστεύουν οἱ γονεῖς ὅτι ἑδρεύουν πνεύματα προστατευτικά τῶν παίδων των, ἀπό τῶν λαιμῶν τῶν ὁποίων τά ἀναρτοῦν. Ἰδίως τά ζωηρῶν χρωμάτων ὄστρακα προκαλοῦν ἀνάλογα συναισθήματα παρά τοῖς παιδίοις, χωρίς ταῦτα νά ἔχουν φετιχιστικάς ἰδέας. Ἀλλά καί ἐνήλικες καί ἐνίοτε μορφωμένοι αἰσθάνονται τήν ἀνάγκην τῆς προστασίας δι' ἐνεργείας, ἥτις εὑρίσκεται πλησίον αὐτῶν ἐν τοῖς διαφόροις φυλακτοῖς. Πολλάκις ἁλυσίδες τῶν ὡρολογίων καί ἄλλα κοσμήματα θεωροῦνται πολύτιμα φυλακτά, ἰδίως ὅταν ταῦτα προέρχωνται ἀπό πεφιλημένα πρόσωπα. Κατά τόν προτελευταῖον Παγκόσμιον πόλεμον διενεργεῖτο ἐν Παρισίοις πολύ ζωηρόν ἐμπόριον ὑαλίνων χανδρῶν, αἵτινες ἐπιστεύετο ὅτι προφυλάττουν ἀπό τῶν γερμανικῶν βομβῶν. Προστατευτικήν ἐνέργειαν ἀσκεῖ καί τό μικρόν ὁμοίωμα τῆς ἄρκτου, τό ὁποῖον φέρουν πολλαχοῦ οἱ ἀεροπόροι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Φετίχ (ἐκ τοῦ πορτογαλικοῦ ieitico, ἀντικειμένου μαγευμένου, γοητευμένου. ἐκ τοῦ λατινικοῦ facticius ἤ factitius (facio), τεχνητοῦ, κατασκευαστοῦ), ὑλικόν ἀντικείμενον, τό ὁποῖον οἱ μαῦροι καί οἱ ἄγριοι λατρεύουν ὡς εἴδωλον. Οἱ Σύριοι ἀπεῖχον τῶν ἰχθύων, διότι οἱ ἰχθύες ἦσαν τά φετίχ των. Ἐν Ἀφρικῇ τελεῖται μεγάλη ἱεροτελεστία διά νά καταστῇ εὐνοϊκή ἐπιχείρησίς τις ἤ ταξείδιόν τι, καλουμένη τελετή τοῦ μεγάλου φετίχ. Οἱ Ἄραβες, οἱ Πέρσαι καί ὅλοι οἱ ἀνατολικοί λαοί ἔχουν τήν λατρείαν τῶν φετίχ. Συνίστανται δέ γενικῶς τά φετίχ ἐκ τεμαχίων χρυσοῦ ἤ ἄλλων μετάλλων, ἐκ κογχυλίων ἤ ἐξ ἀξιοσημειώτων λίθων. Οἱ Ἰταλοί διετήρουν τήν παράδοσιν τῶν φετίχ, ἰδίως ὑπό τήν μορφήν κέρατος ἤ χειρός ἐκ κοραλλίου. Ἀπέδιδον ἐπίσης τό ὄνομα τῶν φετίχ εἰς τούς προστατευτικούς θεούς των, εἶδος θεῶν λαρήτων. Εἰς Dahomey ὑπάρχουν αἱ φετιχικαί καλύβαι (cases fetiches), ὅπου διαμένουν οἱ θεοί οὗτοι, ἀναπαριστώμενοι ὑπό χονδροειδοῦς γλυπτικοῦ εἰδώλου. Εἰς whydah ὑπάρχει φετιχικόν δένδρον, εἶδος ἀκανθώδους βαμβακιᾶς ὑπό τήν σκιάν τῆς ὁποίας τελεῖται ἑορτή.

2. Ρίλκε (Ράϊνερ Μαρία Rilke), Γερμανός λυρικός ποιητής (1875-1926). Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν ἐν Μονάχῳ καί Βερολίνῳ, ἔζησε καί ἐταξίδευσεν εἰς ὅλας τάς μεγαλυτέρας χώρας τῆς Εὐρώπης συγκεντρώσας καί ἀφομοιώσας εἰς ἑνιαῖον σύνολον στοιχεῖα τῶν βασικῶν πολιτισμῶν (γερμανικοῦ, σλαυικοῦ, νεολατινικοῦ καί σκανδιναυϊκοῦ) τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου καί ἀπεσύρθη μετά τόν παγκόσμιον πόλεμον εἰς Ἑλβετίαν (1920) ὅπου καί ἀπέθανεν.

Ἡ ἐξοικείωσις τοῦ Ρίλκε πρός τά διάφορα περιβάλλοντα, ἐντός τῶν ὁποίων διαδοχικῶς ἔζησεν, ἐπηρέασε τοσοῦτον τόν ποιητικόν χαρακτῆρα του, ὥστε νά μήν θεωρῆται ἁπλῶς γερμανός ἀλλ' εὐρωπαῖος λυρικός, ἀντιπροσωπευτικός τῶν πολλαχόθεν ἐκδηλωθεισῶν τάσεων πρός ἀπολύτρωσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς ὕλης. Τήν τοιαύτην δέ ἰδεαλιστικήν του πίστιν ἐνίσχυσεν ἔτι περισσότερον ὁ Παγ-

κόσμιος Πόλεμος (1914-1920).

Τά ποιητικά καί λοιπά ἔργα τοῦ Ρίλκε διακρίνει κυρίως πηγαία λυρική διάθεσις καί βαθύς μυστικισμός. Ἐν τῷ θεῷ βλέπει τό ὑπέρ χρόνον καί χῶρον ὄν, οὗτινος σπινθήρ εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ἥτις ἀδιακόπως τείνει διά τῆς συγκεντρώσεως εἰς ἑαυτήν νά ἑνωθῇ ὁριστικῶς μετά τοῦ θείου Παντός.

3. Νίγηρ, μέγας ποταμός τῆς Δ. Ἀφρικῆς, τρίτος μετά τόν Νεῖλον καί τόν Κόγγον κατά τό μῆκος (3940 χιλ.). Ἀπηλλαγμένος βιαίων ῥευμάτων, παρέχει τήν μεγαλυτέραν εἰς μῆκος πλωτήν ὁδόν ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀφρικῆς, ὢν προσιτός εἰς μικροῦ βυθίσματος ἀτμόπλοια μέχρι τῶν ἐσωτέρων περιοχῶν, ἅς διαβρέχει. Οἱ Ἄραβες γεωγράφοι τοῦ Μεσαίωνος παραδέχοντο ὅτι ὑφίστατο συγκοινωνία μεταξύ Νείλου καί Νίγηρος.

4. De Brosses, Du culte des dieux fetiches, 1760.

5. Κατά τήν προϊστορικήν περίοδον ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων ἦτο ὑπό τήν καθαράν μορφήν τῆς "δεισιδαιμονίας", τήν ὁποίαν εἶχον καί ἔχουν πάντες οἱ πρωτόγονοι λαοί. Ἐλάτρευον δηλ. τά "φετιχικά", ἤτοι περίεργα ἀντικείμενα, μή ἔχοντα ἀνθρώπινον ἀλλ' οἱονδήποτε γεωμετρικόν σχῆμα ἤ καί μή ἔχοντα διόλου καθωρισμένον σχῆμά τι ("ἀνεικονικά"), οἷον λίθους ἀργούς, φύσει ἐπικειμένους ἤ ὀβελίσκους πυραμιδοειδεῖς, κορμούς ἤ στελέχη ἰδιάζοντος σχήματος, κ.τ.λ., ἐντός τῶν ὁποίων ἐφρόνουν ὅτι ἐνοικεῖ θεότης τις, ἤτοι ὑπερτέρα δύναμις, ἀνεξήγητος ὑπ' αὐτῶν.

α) Λίθος ἀργός, ὀνομασία διδομένη κατά τήν ἀρχαιότητα εἰς λίθινα εἴδωλα, μή ἔχοντα ἀνθρώπινον, ἀλλ' οἱονδήποτε γεωμετρικόν σχῆμα ἤ καί μή ἔχοντα διόλου καθωρισμένον σχῆμά τι. Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἀργός λίθος, τόν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Παυσανίας (IX,24,3) ὡς ἄτεχνον ἄγαλμα εἰς τόν ἐν Ὑήττῳ τῆς Βοιωτίας ναόν τοῦ Ἡρακλέους: "*....ἐν Ὑήττῳ δέ ναός ἐστιν Ἡρακλέους καί ἰάματα εὕρασθαι παρά τούτου τοῖς κάμνουσιν ἔστιν, ὄντος οὐχί ἀγάλματος σύν τέχνῃ, λίθου δέ ἀργοῦ κατά τό ἀρχαῖον*". Ὁ Ζεύς Μειλίχιος τῆς Σικυῶνος εἶχε σχῆμα πυραμίδος: "*μετά δέ (τό) Ἀράτου ἡρῷον ἔστι μέν Ποσειδῶνι Ἰσθμίῳ βωμός, ἔστι δέ Ζεύς Μειλίχιος καί Ἄρτεμις ὀνομαζομένη Πατρῴα, σύν τέχνῃ πεποιημένα οὐδεμιᾷ πυραμίδι δέ ὁ Μειλίχιος, ἡ δέ κιονί ἐστιν εἰκασμένη*" (Παυσ. II,96). Ὁ Ζεύς Τέλειος τῆς Τεγέας ἀπετελεῖτο ἀπό τετράγωνον λίθον: "*....πεποίηται δέ καί Διός Τελείου βωμός καί ἄγαλμα τετράγωνον. περισσῶς γάρ δή τι τῷ σχήματι τούτῳ φαίνονταί μοι χαίρειν οἱ Ἀρκάδες*" (Παυσ. VIII,48,6). Ἡ Ἥρα Κύων τοῦ Ἄργους εἶχε σχῆμα στύλου, κ.τ.λ. (Ἡ λέξις κύων ἐχρησιμοποιεῖτο παρά τοῖς ἀρχαίοις ὡς ὕβρις, συχνότατα παρ' Ὁμήρῳ ἐπί γυναικῶν πρός δήλωσιν ἀναισχυντίας ἤ θρασύτητος εἰς βαθμόν ὅμως ἧττον τραχύν ἤ σήμερον. Οὕτω καλεῖ ἡ Ἶρις τήν Ἀθηνᾶν (Ἰλ. Θ, 423), τήν Ἥραν ἡ Ἄρτεμις (Ἰλ. Φ.481) κ.τ.λ. Ἴσως αἱ "*Ἑρμαῖ" οὐδέν ἄλλο ἦσαν εἰ μή ἐπιβίωσις τῶν "ἀργῶν λίθων*".

β) Βαίτυλος ἤ βαιτύλια, λίθοι λατρευόμενοι κατά τήν ἀρχαιότητα, ἀρχικῶς ἄμορφοι, βαθμηδόν δ' ἀποκτήσαντες μορφήν καί σχῆμα κώνου ἤ τετραγώνου.

Ἡ λιθολατρεία ἐπεκράτησε κυρίως καί ἐπί μακρότερον χρόνον εἰς τήν Ἀσίαν καί ἰδίως εἰς τούς σημιτικούς λαούς.

Πολλάκις βαίτυλοι ἐθεωροῦντο ἀερόλιθοι, οἵτινες, ἐλέγετο, ἔπιπτον πυριφλεγεῖς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καί διά τοῦτο προσεκυνοῦντο ὡς ἱεροί. Οὕτως, ἡ φρυγική θρησκεία τῆς Κυβέλης σχετίζεται μέ τοιοῦτον ἀερόλιθον, ὁ δέ Πίνδαρος, ἰδών λίθον νά πίπτῃ ἐξ οὐρανοῦ ἐν μέσῳ φλογῶν καί θορύβου, ἀφιέρωσεν αὐτόν εἰς τήν Μεγάλην Θεάν. Βαίτυλος ἐλέγετο εἰς τήν μυθολογίαν καί ὁ λίθος, τόν ὁποῖον ἡ Ρέα ἔδωσεν εἰς τόν Κρόνον ἵνα τόν καταπίῃ.

Ἡ λιθολατρεία φαίνεται ὅτι ἤκμαζεν ἰδιαιτέρως εἰς τήν Κρήτην κατά τούς ἱστορικούς χρόνους, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀρκετοί βαίτυλοι προέκυψαν.

6. Παλλάδιον, εἴδωλον ὡπλισμένης θεότητος, προστευούσης κατά τήν γενικήν ἀντίληψιν τῶν ἀρχαίων τήν κατέχουσαν αὐτό πόλιν. (Εἰκόνα).

Ἀρχικῶς τά παλλάδια ἦσαν ἀργοί λίθοι, ὑπολείμματα κεραυνοῦ, ὡς ἐπιστεύετο, πεσόντα ἐξ οὐρανοῦ καί περιέχοντα δῆθεν τήν

προστατευτικήν ἐκείνην θείαν δύναμιν, διά τῆς ὁποίας αἱ κατέχουσαι ταῦτα πόλεις καθίσταντο ἀπαραβίαστοι. Ὁ Φερεκύδης (101) ἀποκαλεῖ τό Παλλάδιον διιπετές ἄγαλμα. Μέ τήν πρόοδον τῆς γλυπτικῆς τέχνης τά φυσικά αὐτά παλλάδια ἀντικατεστάθησαν δι'ἀνθρωπομόρφων ξοάνων, ἅτινα ἦσαν προσωποποιήσεις τῆς ἐξωπλισμένης πόλεως καί σύμβολα τῆς στρατιωτικῆς αὐτῆς δυνάμεως.

Ὁ ἀρχαιότερος τύπος τῶν τοιούτων ξοάνων εἶναι τά μινωικά καί τά μυκηναϊκά παλλάδια. Κατά τάς σχετικάς παραστάσεις ἐπί δακτυλιολίθων καί ζωγραφικῶν ἔργων τῶν Μυκηνῶν, τῆς Κνωσοῦ καί πολλῶν νήσων, τά παλλάδια τῆς περιόδου ταύτης εἶναι ἀνθρωπόμορφα ξοανοειδῆ τρόπαια, φέροντα χιτῶνα καί πέπλον καί ὡπλισμένα διά περικεφαλαίας, δόρατος καί ἀσπίδος. Ὁ τύπος οὗτος ἐπεκράτησεν ἐπί πολύ εἰς τάς προϊστορικάς ἀκροπόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Περίφημον ἦτο πρό πάντων τό παλλάδιον τῆς Τροίας, διά τό ὁποῖον ὑπάρχουν πολλαί παραδόσεις, τόσον διά τήν προέλευσιν ὅσον καί διά τήν τύχην του. Κατά τινα τῶν παραδόσεων τούτων, ὁ τῶν προϊστορικῶν ἀκροπόλεων τύπος, μεταφερθείς εἰς τό Ἴλιον, ἐξειλίχθη τῇ ἐπιδράσει τῆς ποιητικῆς φαντασίας καί τῶν τοπικῶν παραδόσεων, εἰς εἰδώλιον - κρᾶμα ὡπλισμένου ξοάνου καί τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς μέ τήν ἄτρακτον εἰς τήν χεῖρα. Κατ' ἄλλην παράδοσιν, μνημονευομένην ὑπό τοῦ Ἀπολλοδώρου, τό ἐν Ἰλίῳ παλλάδιον, τό ὁποῖον ἐπροστάτευε τήν πρωτεύουσαν τοῦ Πριάμου ἀπό τῆς ἐπιθέσεως τῶν Ἀχαιῶν, ἦτο διετές (πεσόν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ), τό ὁποῖον ἐδώρησεν ὁ Ζεύς εἰς τόν Δάρδανον. Τό παλλάδιον τοῦτο εἶχεν ὕψος 3 πήχεων, εἶχε τούς πόδας ἡνωμένους, ὡς τά ἀρχαιότατα λατρευτικά ἀγάλματα, καί παρίστα τήν πολιοῦχον Ἀθηνᾶν κρατοῦσαν ἐν τῇ δεξιᾷ ἀνυψωμένον τό δόρυ, ἐν δέ τῇ ἀριστερᾷ τήν ἄτρακτον.

Χάρις εἰς τήν προστατευτικήν δύναμιν τοῦ παλλαδίου τούτου ἀνθίστατο ἐρρωμένως τό Ἴλιον ἐναντίον τῶν ἐπιθέσεων τῶν Ἀχαιῶν καί παρέμεινεν ἀπόρθητον μέχρις ὅτου ἀνηρπάγη τοῦτο ὑπό τῶν πολεμίων. Πολλαί εἶναι αἱ παραδόσεις διά τήν ἁρπαγήν καί τήν τύχην τοῦ Παλλαδίου τούτου. Κατά τήν μέν, τό παλλάδιον τοῦ Ἰλίου ἀφήρπασεν Αἴας ὁ Λοκρός μετά τῆς διά τῶν χειρῶν της περιβαλλούσης αὐτό Κασσάνδρας. Κατά τήν δέ, τό παλλάδιον ἥρπασεν ὁ Διομήδης, βοηθούμενος ὑπό τοῦ Ὀδυσσέως, σκοπεύων νά τό μετακομίσῃ εἰς τό Ἄργος, ὁ Δημοφῶν ὅμως τό ἀφήρπασεν ἀπό τόν Διομήδην καί τό ἔφερεν εἰς τάς Ἀθήνας. Τρίτη παράδοσις ὁμιλεῖ περί ἑτέρου τρωικοῦ παλλαδίου, τό ὁποῖον ἔσωσεν ὁ Αἰνείας ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς Τροίας καί τό ἐκόμισεν εἰς Ἰταλίαν, φυλαττόμενον βραδύτερον εἰς τόν ἐν Ρώμῃ ναόν τῆς Ἑστίας. Τό τρωικόν παλλάδιον ἀπαντᾶ εἰς πολλάς ἐρυθρομόρφους ἀγγειογραφίας, παριστανούσας τήν ἁρπαγήν αὐτοῦ, ὡς καί εἰς κεραμικά ἔργα καί γλυπτούς λίθους. Ἐκ τῶν γλυπτικῶν ἔργων τό καλλίτερον εἶναι τό ἄγαλμα τοῦ Διομήδους κρατοῦντος τό παλλάδιον, ἐν τῇ γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου.

Κατά τήν μεταγενεστέραν ἀντίληψιν, αἱ διά τοῦ παλλαδίου παριστάμεναι θεότητες ἦσαν ὁ Ἀπόλλων, ἡ Ἀφροδίτη, κυρίως δέ καί κατ' ἐξοχήν ἡ Παλλάς Ἀθηνᾶ. Εἰς τάς νεωτέρας δέ αὐτάς παραστάσεις παρεισδύει καί ἡ ἰδιότης τῆς θεᾶς ὡς προστάτιδος τῶν ἔργων τῆς εἰρήνης, ἐχούσης ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἠλακάτην καί ἄτρακτον. Μέ τήν περιγραφήν δέ αὐτήν συμφωνοῦν καί αἱ ἐπί τῶν νομισμάτων εἰκόνες.

Παλλάδιον ἐκαλεῖτο καί δικαστήριον ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ ἐφέται καί οἱ ἡλιασταί ἐδίκαζον τούς ἀκουσίους φόνους καί τούς φόνους τῶν μετοίκων ἤ τῶν ξένων. Τό δικαστήριον τοῦτο καλούμενον "τό ἐπί Παλλαδίῳ" ὤφειλε, κατά τήν παράδοσιν, τό ὄνομά του τοῦτο εἰς τό γεγονός ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐδικάσθη τῇ ἀπαιτήσει τοῦ κοινοῦ τῶν Ἀργείων, ὁ Δημοφῶν, ἐπειδή ὁ Ἀθηναῖος οὗτος ἥρπασε τό εἴδωλον παλλάδιον τοῦ Ἰλίου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Διομήδους, ὅταν οὗτος ἐπιστρέφων μετά τῶν συντρόφων του Ἀργείων ἐκ τῆς ἐκστρατείας τῆς Τροίας προωρίσθη εἰς τό Φάληρον τῆς Ἀττικῆς.

7. Insignia, τά παράσημα. (Insignis, ἐπίσημος, παράσημος, ἐπιφανής, ἔξοχος).

8. Pignora imperii, σημεῖα (τεκμήρια, ἐνέχυρα) τῆς ἀρχῆς (ἐξουσίας).

Ἀπό τό Λεξικόν τοῦ Ἰ. Σταματάκου

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ ΡΗΤΩΝ ΓΝΩΜΙΚΩΝ, ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ

Α. Ἐκ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς

1. **ἀγαθῆς γυναικός ἐστιν μή κρείττονα εἶναι τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ὑπήκοον· γυνή δέ νικῶσ' ἄνδρα κακόν ἐστι μέγα.**
Καλή σύζυγος εἶναι ἐκείνη πού εἶναι ὑπήκοος τοῦ ἀνδρός καί ὄχι ἐκείνη πού ἐξουσιάζει τόν ἄνδρα· αὐτή εἶναι μέγα κακόν.
Φιλήμονος ἀδήλων, ἀπόσπ. 44 (Meineke).

2. **ἄγει δέ πρός φῶς τήν ἀλήθειαν χρόνος.**
Μέ τόν καιρό φωτίζεται ἡ ἀλήθεια.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι, Ἀπόσπ. 256 (Koerte).

3. **ἀεί νομίζονθ' οἱ πένητες τῶν θεῶν.**
Ἀνέκαθεν οἱ πτωχοί θεωροῦνται προστατευόμενοι τῶν θεῶν.
Μένανδρος.

4. **ἀθάνατόν ἐστι κακόν ἀναγκαῖον γυνή.**
Ἡ γυνή εἶναι τό αἰώνιον ἀναγκαῖον κακόν.
Φιλήμονος ἀδήλων, ἀπόσπ. 103 (Meineke).

5. **αἱ δέ σάρκες αἱ κεναί φρενῶν ἀγάλματα ἀγορᾶς εἰσιν.**
Ἄνθρωποι, πού δέν εἶναι παρά σάρκες χωρίς μυαλό, δέν διαφέρουν ἀπό τούς ἀνδριάντας πού εἶναι στημένοι στήν ἀγορά.
Εὐριπίδου Ἠλέκτρα 387.

6. **αἱ δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι.**
Ὅτι τό κάθε τι πρέπει νά τό βασανίζωμεν εἰς τήν σκέψιν μας καί νά μή ἐνεργῶμεν ὡσάν αὐτόματα.
Εὐριπίδου Ἱππόλ. 436.

7. **αἰδώς γάρ ἐν κακοῖσιν οὐδέν ὠφελεῖ· ἡ γάρ σιωπή τῷ λαλοῦντι σύμμαχος.**
Τό νά δείχνεσαι ἐντροπαλός ἀνάμεσα σέ κακούς δέν ὠφελεῖ καθόλου, διότι ἡ σιωπή ἡ δική σου ἀποβαίνει σύμμαχος τοῦ φλυαροῦντος κακοῦ.
Σοφοκλέους ἀπόσπ. 667.

8. **αἰέν ἀριστεύειν καί ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.**
Πάντοτε νά ἀριστεύῃς καί νά διακρίνεσαι ἀπό ὅλους τούς ἄλλους.
Ὁμήρου Ἰλ. VI 208.

9. **Αἰθίοπα σμήχειν ἐπιχειρῶ.**
(Ἐπί ἐπιχειρούντων πράγματα ἀκατόρθωτα).
Λουκιανοῦ, Πρός ἀπαίδευτον 28.

10. **Αἰθίοψ οὐ λευκαίνεται.** Βλ. ἀρ. 9.
Ἀποστόλιος, Παροιμίαι, I 68.

11. **αἰσχρόν νέᾳ γυναικί πρεσβύτης ἀνήρ.**
Νεαρά σύζυγος αἰσθάνεται πάντοτε ἀηδίαν καί ἐντροπήν διά τόν γέροντα σύζυγον.
Ἀριστοφάνους ἀπόσπ. 497.

12. **αἰσχύνομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι φίλῳ, μή μ' ἄφρονα κρίνῃ καί διδούς αἰτεῖν δοκῶ.**
Ἐντρέπομαι νά κάνω δῶρα εἰς φίλον μου πλούσιον, καί φοβοῦμαι μήπως μέ περάσῃ γιά ἄφρονα, κινδυνεύω δέ ἐνῷ δίδω, νά θεωρηθῶ ὡς ζητῶν.
Σύγκρισι Μενάνδρου καί Φιλιστίωνος σ.358

13. **ἄκουσε πολλά, λάλει καίρια.**
Ἠμπορεῖς νά ἀκούῃς ὁσονδήποτε πολλά, ἀλλά ὅ,τι λέγεις πρέπει νά λέγεται «στήν ὥρα του».
Βίας I σ. 65, 7 (Diels-Kranz).

14. **ἀληθής ὁ λόγος, ὡς δίς παῖς γέρων.**
Εἶναι ἀληθινή ἡ παροιμία, ὅτι ὁ γέρος εἶναι δύο φορές παιδί.
Κρατίνου Ἀπόσπ. (Edmonds).

15. **ἄλλων ἰατρός αὐτός ἕλκεσι βρύων.**
Κάνει τό γιατρό σ' ἄλλους, τή στιγμή πού εἶναι ὁ ἴδιος γεμᾶτος ἀπό πληγές.
Εὐριπίδου ἀπόσπ. 1071.

16. **ἁλωτά γίγνετ' ἐπιμελείᾳ καί πόνῳ ἅπαντα.**
Μέ ἀδιάκοπον φροντίδα καί συνεχῆ μόχθον ὅλα κατορθώνονται.
Μενάνδρου Δύσκολος 862.

17. **ἅμα δέ κιθῶνι ἐκδυομένῳ συνεκδύεται καί τήν αἰδῶ γυνή.**
Τήν ὥρα πού γδύνεται μιά γυναίκα μπρός σέ ἄλλον ἄνδρα, ἐκείνη τήν ὥρα πετάει ἀπό πάνω της καί κάθε τσίπα.
Ἡροδότου I 8.

18. **ἀμαθία μέν θράσος, λογισμός δέ ὄκνον φέρει.**
Ἡ ἀμάθεια κάμνει τόν ἄνθρωπον τολμηρόν μέχρι θρασύτητος, ἐνῷ ἡ περίσκεψις τόν κάνει διστακτικόν.
Θουκυδίδου II 40, 3.

19. **ἀνάγκᾳ δ' οὐδέ θεοί μάχονται.**
Μέ τήν ἀνάγκην δέν τά βάζουν οὔτε οἱ θεοί. (Πρβλ. ἀνάγκη καί θεοί πείθονται).
Σιμωνίδης Κεῖος, 4, 21 .

20. **ἀνάγκης οὐδέν ἰσχύει πλέον.**
Ἡ ἀνάγκη ἔχει τήν μεγαλυτέραν ἰσχύν ἀπό ὅλα τά πράγματα.
Εὐριπίδου Ἑλ. 514.

21. **ἀναρχίας δέ μεῖζον οὐκ ἔστι κακόν.**
Δέν ὑπάρχει πιό μεγάλο κακό ἀπό τήν ἀναρχίαν.
Σοφοκλέους Ἀντιγόνη 672.

22. **ἀνάσχου πάσχων· δρῶν γάρ ἔχαιρες.**
Ὅταν πάσχῃς νά κάνῃς ὑπομονήν· ἔτσι πάλι ἦσουν στίς χαρές σου, ὅταν σύ ἔδρας καί ἄλλοι ἔπασχον εξ αἰτίας σου.
Εὐριπίδου ἀπόσπ. 1075.

23. **ἀναφαίρετον κτῆμ' ἐστί παιδεία βροτοῖς.**
Ἡ παιδεία εἶναι διά τόν ἄνθρωπον τό μόνον κτῆμα πού δέν ἠμπορεῖ νά τοῦ τό ἀφαιρέσῃ κανείς.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 2.

24. **ἀναφαίρετον ὅπλον ἀρετή.**
Ἀντισθένης-Διογ. Λαέρτιος VI 2,5,12.

25. **ἄν δ' ὁ γέρων χορεύῃ, θά πῇ πώς τά μαλλιά του εἶναι γέρικα, ἐνῶ τά μυαλά του νεάζουν.**
Ἀνακρέων.

26. **ἄνδρες γάρ πόλις καί οὐ τείχη, οὐδέ νῆες ἀνδρῶν κεναί.**
Τό ἔμψυχον ὑλικόν (οἱ πολεμισταί) κάνουν τήν πόλιν (τήν πατρίδα, τό κράτος), καί ὄχι τά ἄδεια τείχη ἤ τά ἄδεια καράβια.
Θουκυδίδου VII 77, 7.

27. **ἄνδρες πόληος πύργοι ἀρήιοι.**
Ἀμυντικοί πύργοι μιᾶς πόλεως εἶναι οἱ γενναῖοι ἄνδρες της.
Ἀλκαῖος

28. **ἀνδρήιος οὐχί ὁ τῶν πολεμίων κρατέων μόνον, ἀλλά καί ὁ τῶν ἡδονέων κρέσσων.**
Ἀνδρεῖος δέν εἶναι μόνον ὅποιος νικᾷ τούς ἐχθρούς τῆς πατρίδος, ἀλλά καί ὁ μή κυριαρχούμενος ἀπό τάς σαρκικάς ἐπιθυμίας.
Δημοκρίτου ἀπόσπ. 214 (Diels-Kronz).

29. **ἀνδρί μελετητέον οὐ τό δοκεῖν εἶναι ἀγαθόν, ἀλλά τό εἶναι, καί ἰδίᾳ καί δημοσίᾳ.**
Ὁ ἄνθρωπος πρέπει κυρίως νά φροντίζῃ ὄχι νά φαίνεται καλός, ἀλλά νά εἶναι πραγματικά, καί εἰς τόν οἶκόν του καί εἰς τήν κοινωνίαν.
Πλάτωνος Γοργίας 527 Β.

30. **ἀνδρός πονηροῦ σπλάγχνον οὐ μαλάσσεται.**
Τά σπλάγχνα τοῦ κακοῦ δέν μαλάσσονται.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 31.

31. **ἀνδρός χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.**
Ὁ χαρακτήρ ἑνός ἀνθρώπου διαγιγνώσκεται ἀπό τόν τρόπον πού συζητεῖ.
Μενάνδρου ἀπόσπ. 66 (Korte).

32. **ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος.**
Τῶν διασήμων ἀνδρῶν τάφος εἶναι ὅλη ἡ γῆ.
Θουκυδίδου II 43, 3.

33. **ἀνήρ δίκαιός ἐστιν οὐχ ὁ μή ἀδικῶν, ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος οὐ βούλεται.**
Δίκαιος δέν εἶναι ὅποιος δέν κάμνει ἀδικίαν, ἀλλά ὅποιος ἔχει τήν δύναμιν νά τήν κάμνῃ ἀλλά δέν θέλει.
Φιλήμονος ἀδήλων ἀπόσπ. 10 (Meineke)

34. **ἄνθρωπός εἰμι, ἥμαρτον.**
Σάν ἄνθρωπος πού εἶμαι ἡμάρτησα.
Ἡρώνδου Μιμίαμβοι V 27.

35. **ἄνθρωπος ὤν γίγνωσκε τῆς ὀργῆς κρατεῖν.**
Εἶσαι ἄνθρωπος καί πρέπει νά ξέρῃς πῶς νά συγκρατῇς τήν ὀργήν σου.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 20.

36. **ἄν καλόν ἔχῃ τις σῶμα καί ψυχήν κακήν, καλήν ἔχει ναῦν καί κυβερνήτην κακόν.**
Ὡραῖον σῶμα μέ κακήν ψυχήν εἶναι ὡραῖο καράβι μέ ἀνίκανον κυβερνήτην.
Σύγκρισις Μενάνδρ. καί Φιλιστ. σ. 366.

37. **ἀντί γάρ πυρός πῦρ ἄλλο μεῖζον ἠδέ δυσμαχώτερον ἔβλαστον αἱ γυναῖκες.**
Στον κόσμο αὐτό τό χειρότερο καί πιό δυσκολοκαταμάχητο κακό ἀπό τή φωτιά εἶναι αἱ γυναῖκες.
Εὐριπίδου ἀπόσπ. 544.

38. **ἅπανθ' ὁ τοῦ ζητοῦντος εὑρίσκει πόνος.**
Ὁ κόπος καί ὁ μόχθος τοῦ ἀναζητοῦντος τά ἀνευρίσκει ὅλα.
(Meineke) ἀπόσπ. ἀνωνύμων κωμικῶν 343,Β.

39. **ἅπαντα δυσχέρεια, τήν αὐτοῦ φύσιν ὅταν λιπών τις δρᾷ τά μή προσεικότα.**
Ὅλα εἶναι δύσκολα, ὅταν κανείς ἀπομακρύνεται «ἀπό τό φυσικό του» καί κάμνει πράγματα πού δέν τοῦ ταιριάζουν.
Σοφοκλέους Φιλοκτ. 902.

40. **ἅπαντα τίκτει χθών, πάλιν τε λαμβάνει.**
Ὅλα τά γεννᾷ ἡ γῆ καί ὅλα αὐτή τά παίρνει πάλι πίσω.
Εὐριπίδου ἀπόσπ. 195.

41. **ἅπαντας αὐτῶν κρείσσονας ἀνάγκη ποιεῖ.**
Ὅλους ἡ ἀνάγκη τούς κάνει νά κάμνουν πράγματα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών των.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 22.

42. **ἅπαντας ἡ παίδευσις ἡμέρους τελεῖ.**
Ὅλους τούς ἐξημερώνουν τά γράμματα.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 41.

43. **ἅπαντές ἐσμεν εἰς τό νουθετεῖν σοφοί, αὐτοί δ' ὅταν σφαλῶμεν, οὐ γιγνώσκομεν.**
Ὅλοι εἴμαστε σοφοί εἰς τό νά νουθετοῦμε τούς ἄλλους, ὅταν ὅμως οἱ ἴδιοι πέσωμεν εἰς σφάλμα δέν τό καταλαβαίνομε.
Εὐριπίδου ἀπόσπ. 1042.

44. **ἅπαν τό κέρδος ἄδικον ὄν φέρει βλάβην.**
Τά ἄδικα κέρδη εἶναι πάντοτε ἐπιβλαβῆ.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 6.

45. **ἅπας ἐρυθριῶν χρηστός εἶναί μοι δοκεῖ.**
Ὅλοι ὅσοι ἐρυθριοῦν μοῦ φαίνονται ὅτι εἶναι χρηστοί.
Μενάνδρου ὁμοπάτριοι, ἀπόσπ. 301 (Korte).

46. **ἅπας μέν λόγος, ἄν ἀπόντ' ἔργ' ἔχῃ, μάταιόν τι φαίνεται καί κενόν.**
Κάθε λόγος πού δέν συνοδεύεται καί ἀπό ἔργο ἀποδεικνύεται πρᾶγμα μάταιον καί ἄνευ περιεχομένου.
Δημοσθένους Ὀλυνθ. II 12.

47. **ἅ πάσχοντες ὑφ' ἑτέρων ὀργίζεσθε, ταῦτα τούς ἄλλους μή ποιεῖτε.**
Μήν κάνετε στούς ἄλλους ὅ,τι σᾶς ἐξοργίζει ὅταν τό παθαίνετε ἀπό ἄλλους.
Ἰσοκράτους Νικοκλῆς 61.

48. **ἁ πενία τέχνας ἐγείρει.**
Ἡ πενία εἶναι ἡ μήτηρ τῶν τεχνῶν.
Θεοκρίτου εἰδύλλια. XXI 1.

49. **ἀπιστοῦνται δ' οἱ λάλοι κἄν ἀληθεύωσιν.**
Δέν πιστεύονται δέ οἱ φλύαροι κι ὅταν ἀκόμη λέγουν τήν ἀλήθειαν.
Πλουτάρχου περί ἀδολεσχίας 503 D.

50. **ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.**
Ἡ ἀλήθεια λέγεται μέ ἁπλᾶ λόγια.
Εὐριπίδου Φοίνισσαι, 469.

51. **ἅ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νόμιζε μηδέ λέγειν εἶναι καλόν.**
Ὅσα εἶναι ντροπή νά τά κάνῃς δέν πρέπει οὔτε καί νά τά λές.
Ἰσοκράτους πρός Δημόνικον 15.

52. **ἀπορία ψάλτου βήξ.**
(Ὅτι ὁ ψάλτης βήχει διά νά κρύψῃ τήν παραφωνίαν του).

53. **ἀπ' οὐρᾶς τήν ἔγχελυν ἔχεις.**
Κρατεῖς τό χέλυ ἀπό τήν οὐρά· ἐν μτφρ. ἐνν. μεγάλο μπελᾶ ἔβαλες στό κεφάλι σου.
Ἔρασμος.

54. **ἀργός μή ἴσθι... ἀνιαρόν ἀργία.**
Νά μή μένῃς χωρίς δουλειά... ἡ ἀργία εἶναι ἀνιαρά.
Θαλῆς Ι 64, 7 (Diels- Kranz).

55. **ἄρχειν οὐδενί προσήκει, ὅς οὐ κρείσσων ἐστί τῶν ἀρχομένων.**
Εἶν' αταίριαστο νά ἄρχῃ ὅποιος δέν εἶν'

ἀνώτερος τῶν ἀρχομένων. Κῦρος.

56. ἄρχεσθαι μαθών ἄρχειν ἐπιστήση.

Ὅταν μάθῃς νά εἶσαι ἀρχόμενος (ὑπήκοος), τότε θά μάθῃς νά εἶσαι ἄρχων.

Σόλων Ι 63, 18-19 (Diels-Kranz).

57. ἀρχή ἄνδρα δείξει.

Τό ἀξίωμα θά δείξῃ τόν ἄνθρωπον· ὅτι δηλ. ὁ χαρακτήρ ἑνός ἀνθρώπου ἐμφανίζεται κυρίως κατά τήν διαχείρισιν ἀξιωμάτων.

Ἀριστοτ. Ἠθ. Νικομάχ. V 1, 16.

58. ἀρχή ἥμισυ παντός.

(Ὅτι ὅταν ἕνα πρᾶγμα ἀρχίσῃ καλά, πές πώς εἶναι καί μισοκαμωμένο).

Ἀριστοτέλους Ἠθ. Νικομ. 1098 b 7.

59. ἅ ψέγομεν ἡμεῖς, ταῦτα μή μιμώμεθα.

Νά μή μιμούμεθα ὅσα κατηγοροῦμεν οἱ ἴδιοι, ὅταν τά κάνουν ἄλλοι.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 5.

60. βασιλικόν ἐστιν εὖ ποιοῦντα κακῶς ἀκούειν.

Εἶναι ἡ μοῖρα τοῦ βασιλέως καί εὐεργετῶν ἀκόμη νά κακολογῆται.

Πλουτάρχου Ἀλεξάνδρου Ἀποφθέγμ. 32.

61. βέλτιον ὀψιμαθῆ καλεῖσθαι ἤ ἀμαθῆ.

Πιό καλά νά σέ λένε ὀψιμαθῆ παρά ἀμαθῆ.

Φιλιστίων-Ἰω. Δαμασκηνός ΙΙ 13, 14.

62.βέλτιόν ἐστιν ἅπαξ ἀποθανεῖν ἤ ἀεί προσδοκᾶν.

Προτιμότερο νά πεθάνῃς μιά φορά παρά να περιμένῃς τό θάνατο ὅσο ζῇς· πρβλ. καί ἑπόμενον.

Πλουτάρχου Καῖσαρ LVII 4.

63. βέλτιον θανεῖν ἅπαξ ἤ διά βίον τρέμειν (βλ. καί προηγούμενον).

Προτιμότερο νά πεθάνῃς μιά φορά παρά νά τρέμῃς κάθε μέρα γιά τή ζωή σου.

Αἴσωπος.

64. βέλτιον ὑφ' ἑτέρου ἤ ὑφ' ἑαυτοῦ ἐπαινεῖσθαι.

Προτιμότερον νά ἐπαινεῖσαι ἀπό ἄλλον παρά ἀπό τόν ἑαυτόν σου.

Δημοκρίτου ἀπόσπ. 114 (Diels-Kranz).

65. βίον καλόν ζῇς, ἄν γυναῖκα μή ἔχῃς.

Καλή ζωή περνᾶς, ἄν μείνῃς ἀνύπανδρος.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 78.

66. βίος ἀνεόρταστος μακρή ὁδός ἀπανδόκευτος.

Ζωή χωρίς ἑορτάς καί πανηγύρεις ὁμοιάζει πρός μακράν ὁδοιπορίαν χωρίς κανένα πανδοχεῖον κατά τήν διαδρομήν.

Δημοκρίτου ἀπόσπ. 230 (Diels-Kranz).

67. βιοῦν ἀλύπως θνητόν ὄντ' οὐ ῥάδιον.

Δέν εἶναι εὔκολον νά ζήσῃς χωρίς λῦπες τή στιγμή πού εἶσαι θνητός.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 58.

68. βουλεύου μέν βραδέως, ἐπιτέλει δέ ταχέως τά δόξαντα.

Βραδέως μέν νά σκέπτεσαι, νά ἐκτελῇς ὅμως ταχέως τάς ἀποφάσεις πού θά καταλήξῃς.

Ἰσοκράτους πρός Δημόνικον 34.

69. βούλου γονεῖς πρό παντός ἐν τιμαῖς ἔχειν.

Πρό παντός τούς γονεῖς σου νά τιμᾷς πάντοτε καί προθύμως. Φιλήμων.

70. βούλου δ' ἀρέσκειν πᾶσι μή σαυτῷ μόνον.

Πρέπει νά θέλῃς νά ἀρέσκῃς εἰς ὅλους καί ὄχι μόνον εἰς τόν ἑαυτόν σου.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 76.

71. βοῦς ἐπί γλώσσῃ.

(Ἐπί δωροδοκουμένων διά νά τηρήσουν σιγήν· ὡσεί ἐπί τῆς γλώσσης των ἐτοποθετεῖτο βαρύ νόμισμα μέ εἰκόνα βοός).

Αἰσχύλου Ἀγαμ. 36.

72. βραδέως ἐγχείρει· ὅ δ' ἄν ἄρξῃ, διαβεβαιοῦ.

Νά μή βιάζεσαι νά ἀρχίσῃς κάτι· ἀλλ' ὅταν τό ἀρχίσῃς, καταπιάσου μαζί του στα γεμᾶτα. Βίας.

73. βραδέως μέν φίλος γίνου, γινόμενος δέ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γάρ αἰσχρόν μηδένα φίλον ἔχειν καί πολλούς ἑταίρους μεταλλάττειν.

Νά μή σπεύδῃς νά γίνεσαι φίλος μέ κάποιον, ὅταν ὅμως γίνῃς, νά προσπαθήσῃς νά εἶσαι σταθερός· διότι εἶναι ἐξ ἴσου ἄσχημο τό νά μήν ἔχῃς κανένα φίλον ὅπως καί τό νά ἀλλάζῃς συχνά φίλους.

Ἰσοκράτους πρός Δημόνικον 24.

74. βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς κακῆς.

Τέρψις προερχομένη ἀπό ἀνήθικον ἡδονήν ποτέ δέν διαρκεῖ πολύ.

Εὐριπίδου ἀπόσπ. 362, 23.

75. βραχύς ὁ βίος ἀνθρώπῳ εὖ πράσσοντι, δυστυχοῦντι δέ μακρός.

Ἡ ζωή εἰς μέν τόν εὐτυχοῦντα φαίνεται πώς διαρκεῖ ὄχι πολύ, εἰς δέ τόν δυστυχοῦντα ἀπεναντίας φαίνεται ἀτελείωτη.

Ἀπολλώνιος-Στοβαῖος, Ἀνθολόγ.CXXI 34. (Meineke).

76. βροτοῖς πέφυκε τόν πεσόντα λακτίσαι.

Εἶναι στή φύσι τῶν ἀνθρώπων, ὅποιος σκοντάψῃ στή ζωή νά τοῦ δίνουν μιά κλωτσιά.

Αἰσχύλου Ἀγαμ. 885.

77. γάμει δέ μή τήν προῖκα, ἀλλά τήν γυναῖκα.

Νά νυμφεύεσαι δέ ὄχι τήν προῖκα, ἀλλά τήν γυναῖκα.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 98.

78. γαμεῖν ἐκ τῶν ὁμοίων· ἐάν γάρ ἐκ τῶν κρειττόνων, δεσπότας, οὐ συγγενεῖς, κτήσῃ.

Νά παίρνῃ κανείς γυναῖκα τῆς σειρᾶς του· γιατί ἄν πάρῃ ἀπό καλύτερο σόϊ, ἀποκτᾷ ἀφεντικά καί ὄχι συγγενεῖς.

Κλεόβουλος Ι 63, 9-10 (Diels-Kranz).

79. γαμεῖν ὁ μέλλων εἰς μετάνοιαν ἔρχεται.

Ὁ σκεπτόμενος νά νυμφευθῆ ἔχει κι ὅλας πάρῃ το δρόμο τῆς μετανοίας.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 91.

80. γαστρός δέ πειρῶ πᾶσαν ἡνίαν κρατεῖν.

Προσπάθει δέ νά χαλιναγωγῇς τήν γαστέρα σου.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 81.

81. γέρων γενόμενος μή φρόνει νεώτερα, μηδ' εἰς ὄνειδος ἕλκε τήν σεμνήν πολιάν.

Καί ὅταν γεράσῃς, νά μήν κάνῃς νιοῦ καμώματα, κι οὔτε νά λερώνῃς τ' ἄσπρα σου μαλλιά.

Σύγκρισις Μενάνδρ. καί Φιλιστ. σ.366.

82. γῆ πάντα τίκτει καί πάλιν κομίζεται.

Ὅλα ἀπό τή γῆ γεννιοῦνται καί σ' αὐτήν

ξαναγυρνοῦν.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 89.

83. γηράσκω δ' ἀεί πολλά διδασκόμενος.

Προχωρῶν ἀπό τοῦ πρώτου γήρατος εἰς τό βαθύ διδάσκομαι πάντοτε πολλά.

Σόλωνος ἀπόσπ. 22, 7.

84. γλώσσης κρατεῖν, καί μάλιστα ἐν συμποσίῳ.

Νά συγκρατῇς τήν γλῶσσάν σου καί πρό πάντων κατά τήν διάρκειαν συμποσίου.

Χίλων - Διογ. Λαέρτιος Ι 69.

85. γνῶθι σαυτόν.

Γνώρισε τόν ἑαυτόν σου.

Χίλων Ι 63, 25 (Diels-Kranz).

86. γύμναζε σεαυτόν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἄν δύνῃ καί τούς ἀκουσίους ὑπομένειν.

Νά ἐκγυμνάζεσαι εἰς τούς ἑκουσίους κόπους διά νά ἠμπορῇς νά ὑπομένῃς καί τούς ἀκουσίους.

Ἰσοκράτους πρός Δημόν. 21.

87. γυμνοί γάρ ἤλθομεν οἱ πάντες, γυμνοί καί ἀπελευσόμεθα.

Γυμνοί ἤλθομεν εἰς τόν κόσμον τοῦτον (γυμνοί ἐγεννήθημεν) καί γυμνοί θά ἀπέλθωμεν τοῦ κόσμου τούτου.

Αἰσώπου μῦθοι CDX.

88. γυναῖκες, ἐς μέν ἔσθλ' ἀμηχανώταται, κακῶν δέ πάντων τέκτονες σοφώτατοι.

Οἱ γυναῖκες εἶναι τά πιό ἀνίκανα πλάσματα γιά τό καλό, ἐν ᾧ γιά ὅλα τά κακά εἶναι τά πιό ἱκανά καί σοφά.

Εὐριπίδου Μήδεια 408.

89. γυναιξί κόσμον ἡ σιγή φέρει.

Ἡ σιγή εἶναι στολίδι διά τάς γυναῖκας.

Σοφοκλέους Αἴας 293.

90. γυνή δέ χρηστή πηδάλιόν ἐστ' οἰκίας.

Χρηστή σύζυγος εἶναι τό τιμόνι τοῦ σπιτιοῦ.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 99.

91. δεῖ δέ χρημάτων καί ἄνευ τούτων οὐδέν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων.

Χρειάζονται χρήματα· χωρίς αὐτά δέν γίνεται τίποτε ἀπό τά ἀναγκαῖα.

Δημοσθένους Ὀλυνθ. Ι 20.

92. δεῖ καρτερεῖν ἐπί τοῖς παροῦσι καί θαρρεῖν περί τῶν μελλόντων.

Πρέπει νά κάνῃ κανείς ὑπομονήν δι' ὅσα κακά τοῦ συμβαίνουν καί νά αἰσιοδοξῇ διά τό μέλλον.

Ἰσοκράτους Ἀρχίδαμος 48.

93. δεινόν οἱ πολλοί, κακούργους ὅταν ἔχωσι προστάτας.

Εἶναι τρομερός ὁ ὄχλος, ὅταν παρασύρεται ἀπό κακούς δημαγωγούς.

Εὐριπίδου Ὀρέστης 772.

94. δεῖ τό βέλτιστον ἀεί, μή τό ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν.

Οἱ πάντες πρέπει πάντοτε νά λέγωμεν ὅ,τι εἶναι ἄριστον καί ὄχι ὅ,τι εἶναι εὐκολώτατον.

Δημοσθένους περί τῶν ἐν Χερρονήσῳ 72.

95. δεῖ τοῖς πολλοῖς τόν τύραννον ἁνδάνειν.

Ὁ ἡγεμών πρέπει νά εἶναι εὐχάριστος εἰς τόν λαόν.

Εὐριπίδου ἀπόσπ. 171.

96. δεσπότης δούλου δεῖται καί δοῦλος δεσπότου.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἔχει τήν ἀνάγκην τοῦ δούλου του καί ὁ δοῦλος τήν ἀνάγκην τοῦ οἰκοδεσπότου.

Ἀριστοτέλους Ἠθ. Εὐδήμια VII 5, 4.

97. διά γυναικῶν ὕβρεις πολλαί τυραννίδες ἀπολώλασιν.

Ἐξ αἰτίας τῆς ἀκολασίας καί αὐθαδείας γυναικῶν ἔχουν ἀφανισθῇ πολλαί τυραννίδες.

Ἀριστοτέλης.

98. διά τοῦτο δύο ὦτα ἔχομεν στόμα δέ ἕν, ἵνα πλείω μέν ἀκούωμεν, ἥττονα δέ λέγωμεν.

Διά τόν λόγον αὐτόν ἔχομεν δύο αὐτιά ἀλλά ἕν στόμα· διά νά ἀκούωμεν μέν περισσότερα, νά λέγωμεν δέ ὀλιγώτερα.

Ζήνων-Διογένης Λαέρτιος VII, 23.

99. δίκαια δράσας, συμμάχους ἕξεις θεούς.

Ἄν αἱ πράξεις σου εἶναι δίκαιαι, θά ἔχῃς συμμάχους σου τούς θεούς.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 126.

100. δίς παῖδες οἱ γέροντες.

Οἱ γέροντες εἶναι δύο φορές παιδιά.

Πλάτωνος Νόμοι Ι 646 Α.

101. δίς πρός τόν αὐτόν αἰσχρόν προσκορούειν λίθον.

Εἶναι ἐντροπή νά σκοντάφτῃ κανείς δύο φορές ἐπάνω στήν ἴδια πέτρα.

Ζηνόδοτος· Ἔρασμος, Chiliades Adag. iteratus error.

102. δόξα καί πλοῦτος ἄνευ συνέσεως οὐκ ἀσφαλῆ κτήματα.

Ἡ δόξα καί ὁ πλοῦτος, ὅταν δέν συνοδεύωνται ἀπό σύνεσιν, δέν εἶναι ἀσφαλῆ αποκτήματα.

Δημοκρίτου ἀπόσπ. 77 (Diels-Kranz).

103. δός μοι ποῦ στῶ καί τήν γῆν κινήσω.

Δός μου ἕνα σημεῖον (ἔξω τῆς γῆς) νά σταθῶ καί ἠμπορῶ να σοῦ κινήσω τήν γῆν· (ἀνακάλυψις τοῦ μοχλοῦ).

Ἀρχιμήδης.

104. δράσαντι γάρ τι καί παθεῖν ὀφείλεται.

Ὅποιος κάνει κακόν εἰς ἄλλους θά πάθῃ καί ὁ ἴδιος κατ' ἀνάγκην κακά ἀπό ἄλλους.

Αἰσχύλου ἀπόσπ. 282 (Dindorf).

105. δρυός πεσούσης πᾶς ἀνήρ ξυλεύεται.

Ὅταν πέσῃ ἡ δρῦς, ὅλοι γίνονται ξυλοκόποι ἐπάνω της· (ὅτι ὅταν κανείς δυστυχήσῃ, ὅλοι κοιτάζουν νά ὠφεληθοῦν ἀπό τήν δυστυχίαν του).

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 123.

106. δύο ἡμέραι γυναικός εἰσιν ἥδισται, ὅταν γαμῇ τις κακφέρῃ τεθνηκυῖαν.

Ἀπό τήν ζωήν τῆς γυναικός δύο ἡμέραι εἶναι αἱ πλέον γλυκεῖαι διά τόν σύζυγον, ὅταν τήν ὑπανδρεύεται καί ὅταν τήν κηδεύῃ.

Ἱππώναξ, ἀπόσπ. 29 (Bergk).

107. δῶρα πείθειν καί θεούς λόγος.

Κάποια παροιμία λέγει, πώς τά δῶρα ἔχουν τήν δύναμιν νά πείθουν καί τούς θεούς ἀκόμη.

Εὐριπίδου Μήδεια 964.

108. ἐάν ἔχωμεν χρήματα, ἕξομεν φίλους.
Ἐάν ἔχωμεν χρήματα, θά ἀποκτήσωμεν φίλους
Μένανδρος.

109. ἐάν ἧς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής.
Ἄν ἀγαπᾶς τήν μάθησιν (καί εἶσαι μελετηρός), σύντομα θά μάθης πολλά.
Ἰσοκράτους πρός Δημόνικον 18.

110. εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμῃ, Δημόσθενες, εἶχες, οὔποτ' ἄν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδών.
Ἄν εἶχες σωματικήν δύναμιν ἴσην πρός τήν δύναμιν τῆς ψυχῆς σου, ποτέ δέν θά ἐκυριάρχουν τῶν Ἑλλήνων οἱ Μακεδόνες.
Πλουτάρχου Δημοσθένης XXX.

111. εἷς οἰωνός ἄριστος ἀμύνεσθαι περί πάτρης.
Ὁ καλλίτερος οἰωνός διά τόν πολεμιστήν εἶναι νά μάχεται ὑπέρ τῆς πατρίδος του· (ἀπάντησις τοῦ Ἕκτορος, ὅταν τοῦ εἶπον ὅτι οἱ οἰωνοί ἦσαν δυσμενεῖς).
Ὁμήρου Ἰλιάδος Μ 243.

112. ἐκ τοῦ ὁρᾶν γίγνεται τό ἐρᾶν.
(Ὅτι ὅταν συχνοβλέπωνται ὁ νέος καί ἡ νέα, ἐρωτεύεται συχνά ὁ ἕνας τόν ἄλλον).
Φιλόστρατος.

113. ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖς.
(Ἐπί τερατολόγων).
Διογενειακός ΙΙ 67 (Corp. Paroem. Gr., E.L.A. LEUTSCH).

114. ἐμοῦ θανόντος γαῖα μειχθήτω πυρί· οὐδέν μέλει μοι· τἀμά γάρ καλῶς ἔχει.
Μετά τόν θάνατόν μου ἄς μή μείνη πέτρα ἐπί πέτρας· δέ δίνω δεκάρα· τά δικά μου μιά φορά εἶναι ἐν τάξει.
Τραγικῶν ἀδέσπ. 513.

115. ἕνα....ἀλλά λέοντα.
(Πρός δήλωσιν τοῦ ὅτι κάποιο μοναδικόν ἔμψυχον ἤ ἄψυχον προϊόν εἶναι ὑπερφυσικῆς ἀξίας).
Αἰσώπου μῦθοι 167 I 2 (Hauszath).

116. ἔνεστι γάρ πως τοῦτο τῇ τυραννίδι νόσημα, τοῖς φίλοισι μή πεποιθέναι.
Εἶναι κατά κάποιο τρόπο ἔμφυτο νόσημα τοῦ τυράννου, νά μήν ἐμπιστεύεται τούς φίλους του.
Αἰσχύλου Προμηθ. Δεσμώτης 224.

117. ἐξ ὄνυχος τόν λέοντα.
(Ὅτι καί ἀπό τό ἐλάχιστον πρᾶγμα διαγιγνώσκεται ἡ ταυτότης ἑνός προσώπου, ζώου κ.λ.π.).
Ἀλκαῖος-Πλούταρχος, περί τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων III.

118. ἐπεάν ἡμίονοι τέκωσι.
Ὅταν γεννήσουν τά μουλάρια (δηλ. ποτέ).

119. ἐπί δυοῖν ὁρμεῖν.
Ἔχω ρίξει καί τίς δύο ἄγκυρες τοῦ πλοίου· ἔχω ἀγκυροβολήσει καί μέ τίς δύο ἄγκυρες (ἔχω δηλ. λάβει ὅλα τά μέτρα πρός ἀντιμετώπισιν δυσκόλων καταστάσεων).

120. ἐπί ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς.
Στέκεται ἐπάνω στήν κόψη τοῦ ξυραφιοῦ (ὅτι κάτι εὑρίσκεται εἰς κρισιμωτάτην θέσιν).
Ὁμήρου Ἰλιάδος Κ 173.

121. ἑπτά πόλεις διερίζουσι περί ῥίζαν Ὁμήρου· Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφῶν, Σαλαμίς, Ἴος, Ἄργος, Ἀθῆναι.
Ἑπτά πόλεις φιλονικοῦν διά τήν καταγωγήν τοῦ Ὁμήρου.
A. Gellius N.A. III 11.

122. ἔργον δ' οὐδέν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
Ἡ δουλειά δέν εἶναι ντροπή· ντροπή εἶναι νά κάθεσαι καί νά μήν κάνης τίποτε.
Ἡσιόδου Ἔργα κλπ. 311.

123. ἔργον εὑρεῖν συγγενῆ πένητός ἐστιν· οὐδείς γάρ ὁμολογεῖ ἑαυτῷ προσήκειν τόν βοηθείας τινός δεόμενον· αἰτεῖσθαι γάρ ἅμα τι προσδοκᾷ.
Εἶναι δύσκολον νά εὕρῃς συγγενῆ πτωχοῦ· διότι κανείς δέν ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι συγγενής ἀνθρώπου ἔχοντος ἀνάγκην βοηθείας· διότι μόλις τό ὁμολογήσῃ περιμένει νά τοῦ ζητηθῇ καί βοήθεια.
Μενάνδρου Ἀδελφοί 6 , ἀπόσπ. 6 (Korte).

124. ἔρως ἀνίκατε μάχαν.
Ἔρωτα σύ ἀκαταμάχητε...
Σοφοκλέους Ἀντιγόνη 781.

125. ἐσμέν οἷόν ἐσμεν, οὐκ ἐρῶ κακόν, γυναῖκες.
Εἴμαστε αὐτό πού εἴμαστε-δέν θά πῶ τί εἴδους κακόν-εἴμαστε γυναῖκες.
Εὐριπίδου Μήδεια 889.

126. ἔσσετ' ἦμαρ, ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή.
Θά ἔλθῃ ἡμέρα, πού θά ἀφανισθῇ κάποτε καί ἡ ἱερά πόλις τοῦ Ἰλίου.
Ὁμήρου Ἰλιάδος Δ 164· Ζ 448.

127. ἔστ' ἐλπίς ἡ βόσκουσα τούς πολλούς βροτῶν.
Τούς περισσοτέρους θνητούς τούς βοσκάει (τούς τρέφει) ἡ ελπίδα.
Σοφοκλέους ἀπόσπ. 862.

128. ἔστι δ' οὗ σιγή λόγου κρείσσων γένοιτ' ἄν. ἔστι δ' οὗ σιγῆς λόγος.
Κάποτε-κάποτε ἡ σιγή θά μποροῦσε νά ἀποδειχθῇ προτιμοτέρα ἀπό τόν λόγον· ἀλλά κάποτε ὁ λόγος ἀπό τήν σιγήν.
Εὐριπίδου Ὀρέστης 638.

129. ἔστι δέ μήτηρ φιλότεκνος μᾶλλον πατρός· ἡ μέν γάρ ἑαυτῆς οἶδεν υἱόν, ὁ δέ οἴεται.
Ἡ μητέρα ἀγαπᾷ τά τέκνα περισσότερον ἀπό τόν πατέρα· διότι αὐτή μέν γνωρίζει ὅτι εἶναι ἰδικά της, ἐνῷ ἐκεῖνος ἁπλῶς τό νομίζει.
Μενάνδρου ἀδήλων ἀπόσπ. 112 (Meineke).

130. ἐς τόν τῶν Δαναΐδων πίθον ὑδροφορεῖν μοι δοκῶ.
Μοῦ φαίνεται πώς δέν θά καταφέρω ἀπολύτως τίποτε (ἐπί ματαιοπονούντων).
Λουκιανοῦ Τίμων, 18.

131. ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὔποτ' ἄν πάθοις βλάβην.
Δυσπιστῶν πρός τούς ἐχθρούς σου δέν θέλεις ποτέ ὑποστῇ βλάβην.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 164.

132. ἕως κόρακες λευκοί γένωνται.
Ἕως ὅτου νά ἀσπρίσουν τά κοράκια· δηλ. ποτέ.

133. Ζεύς γάρ μεγάλης γλώσσης κόμπους ὑπερεχθαίρει.
Ὁ θεός μισεῖ καί ἀπεχθάνεται τάς μεγαλαυχίας τῶν ἀλαζόνων.
Σοφοκλέους Ἀντιγόνη, 128.

134. ζηλωτός ὅστις ηὐτύχησεν εἰς τέκνα.
Εἶναι ἀξιοζήλευτος ὅποιος ὑπῆρξεν εὐτυχής στά παιδιά του.
Εὐριπίδου Ὀρέστης, 542.

135. **ζῆ χύτρα, ζῆ φιλία.**
Ὅσο ἔχεις καί κρατιέσαι ἀπό παράδες ἔχεις καί φίλους.

136. **ἡ ἅμαξα τόν βοῦν.**
Ἡ ἅμαξα σύρει τόν βοῦν! πρβλ. βάζοντας τό κάρο μπρός ἀπό τό ἄλογο!
Λουκιανοῦ Νεκρικοί διάλογοι VI 2

137. **ἡ ἀρχή ἥμισυ τοῦ παντός.**
Ἡ ἀρχή μιᾶς ἐργασίας ἰσοδυναμεῖ πρός τό ἥμισυ τῆς ὅλης ἐργασίας (βλ. και ἀριθ. 140).
Ἀριστοτέλους Ἠθ. Νικομ. 1098 b 7.

138. **ἡ γλῶσσα πολλούς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν.**
Πολλούς τούς κατέστρεψε ἡ γλῶσσα τους.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 205.

140. **ἡ δ' ἀρχή λέγεται ἥμισυ εἶναι παντός.**
Λέγεται δέ ὅτι ἡ ἀρχή εἶναι τό ἥμισυ τοῦ ὅλου· βλ. και ἀρ. 137.

141. **ἡδέως μέν ἔχε πρός ἅπαντας, χρῶ δέ τοῖς βελτίστοις.**
Μέ καλωσύνην μέν νά φέρεσαι πρός ὅλους, νά συναναστρέφεσαι ὅμως τούς ἀρίστους.
Ἰσοκράτους πρός Δημόνικον, 20.

142. **ἥδιστον ἄκουσμα ἔπαινος.**
Τό πλέον γλυκύ ἄκουσμα εἶναι τό ἄκουσμα τοῦ ἐπαίνου.
Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα, II 1, 31.

143. **ἤθους δέ βάσανός ἐστιν ἀνθρώποις χρόνος.**
Τό ἦθος ἑνός ἀνθρώπου ἐλέγχεται μέ τήν πάροδον τοῦ χρόνου.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 219.

144. **ἡ κόμη τούς μέν καλούς εὐπρεπεστέρους ὁρᾶσθαι ποιεῖ, τούς δέ αἰσχρούς φοβερωτέρους.**
Ἡ κόμη (τά μαλλιά) τούς ὡραίους τούς κάνει νά φαίνωνται ὡραιότεροι, ἐν ᾧ τούς ἄσχημους τούς ἀσχημίζει πιό πολύ.
Πλουτάρχου Λύσανδρος, I 2.

145. **ἧλιξ ἥλικα τέρπει.**
Πρβλ. γέρων γέροντι γλῶτταν ἡδίστην ἔχει, παῖς παιδί. Πλάτωνος Φαῖδρος, 240 c.

146. **ἡ μέν γάρ φύσις ἄνευ μαθήσεως τυφλόν, ἡ δέ μάθησις δίχα φύσεως ἐλλιπές, ἡ δ' ἄσκησις χωρίς ἀμφοῖν ἀτελές.**
Διότι ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἄν δέν συνοδεύεται ἀπό μάθησιν εἶναι κάτι τό τυφλόν· ἀλλά καί ἡ μάθησις χωρίς φύσιν ἐπιδεκτικήν μαθήσεως εἶναι κάτι τό ἐλλιπές· ἡ δέ ἄσκησις χωρίς τά δύο ἄλλα, δηλ. χωρίς φύσιν καί μάθησιν, εἶναι κάτι τό ἀτελές.
Πλούταρχος, Περί παίδων ἀγωγῆς IV.

147. **ἡ μέν τοῦ σώματος ἰσχύς γηράσκει, ἡ δε τῆς ψυχῆς ῥώμη τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀγήρατός ἐστιν.**
Ἡ μέν ἀντοχή τοῦ σώματος φθίνει κατά μικρόν, ἐν ᾧ ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς τῶν γενναίων δέν γηράσκει ἐφ' ὅρου ζωῆς.
Ξενοφῶντος Ἀγησίλαος, XI 14.

148. **ἡ μεσότης ἐν πᾶσιν ἀσφαλέστερον.**
Εἰς ὅλα τά πράγματα ἡ μέση ὁδός εἶναι ἡ ἀσφαλεστέρα (ὅτι αἱ ἀκρότητες, αἱ ὑπερβολαί, πρέπει νά ἀποφεύγωνται).
Μένανδρος.

149. **ἡ πόλις ἡμῶν τό τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλά τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι.**
Ἡ πόλις μας ἔχει καταστήσει τό ὄνομα

τῶν Ἑλλήνων νά φαίνεται ὅτι εἶναι ὄχι πλέον τοῦ γένους, ἀλλά τῆς διανοίας.
Ἰσοκράτους Πανηγυρικός, 51.

150. **ἤ τάν ἤ ἐπί τᾶς = ἤ ταύταν ἤ ἐπί ταύτας.**
Ἤ θά γυρίσῃς ἀπό τόν πόλεμον φέρων τήν ἀσπίδα σου ἤ νά σέ φέρουν ἐξαπλωτόν (νεκρόν) ἐπάνω εἰς αὐτήν.
Πλουτάρχου Λακαινῶν ἀποφθέγματα, 16.

151. **ἡ τέχνη μιμεῖται τήν φύσιν.**
Ἡ τέχνη ἀπομιμεῖται τήν φύσιν· παίρνει ὡς μοντέλλο της τήν φύσιν.
Ἀριστοτέλους Φυσικά II 194α. 21

152. **ἡ τέχνη τέλειος, ἡνίκ' ἄν φύσις εἶναι δοκῇ.**
Ἡ τέχνη τότε εἶναι τελεία, ὅταν φαίνεται ὅτι εἶναι πραγματική φύσις.
Λογγῖνος, Περί ὕψους XXII 2.

153. **ηὔχετο δέ πρός τούς θεούς ἁπλῶς τἀγαθά διδόναι, ὡς τούς θεούς κάλλιστα εἰδότας ὁποῖα ἀγαθά ἐστι.**
Ηὔχετο εἰς τούς θεούς ἁπλῶς νά παρέχουν τά ἀγαθά, διότι ἐπίστευεν, ὅτι οἱ θεοί γνωρίζουν ποῖα εἶναι ἀγαθά καί ποῖα δέν εἶναι.
Ξενοφῶντος Ἀπομν. I 3, 2.

154. **ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἁπάσης.**
Ἡ ἀγάπη τοῦ χρήματος γεννᾷ ὅλα τά κακά.
Ψευδο-Φωκυλίδου Γνῶμαι 42.

155. **θανάτῳ πάντες ὀφειλόμεθα.**
Ὁ θάνατος εἶναι τό χρέος πού πρέπει νά πληρώσωμε ὅλοι μας.

156. **θανεῖν βροτοῖσι πημάτων ἀπαλλαγή.**
Ὁ θάνατος γιά τούς θνητούς εἶναι ἀπαλλαγή ἀπό τάς συμφοράς των.
Αἰσχύλου Π.Δ., 754.

157. **θέλω τύχης σταλαγμόν ἤ φρενῶν πίθον.**
Πιό καλή μιά στάλα τύχης ἀπό ἕνα πιθάρι μυαλά.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 240.

158. **θεοῦ θέλοντος κἄν ἐπί ῥιπός πλέοις.**
Ὅταν εἶναι θέλημα θεοῦ μπορεῖς καί σ' ἕνα ἄχυρο ἐπάνω νά ταξιδεύσῃς.
Εὐριπίδου Θυέστης, Ἀπόσπ. 397.

159. **Θεῶν ἐν γούνασι κεῖται.**
(Ἡ ἔκβασις μιᾶς προσπαθείας κ.τ.δ. εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τῶν θεῶν· ἐξαρτᾶται ἀπό τήν θέλησιν τοῦ θεοῦ).
Ὁμήρου Ἰλιάδος Ρ 514.

160. **ἰδίας νόμιζε τῶν φίλων τάς συμφοράς.**
Τάς συμφοράς τῶν φίλων νά τάς θεωρῇς ἰδικάς σου.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 263.

161. **ἵππου μέν ἀρετήν ἐν πολέμῳ, φίλου δέ πίστιν ἐν ἀτυχίᾳ κρίνομεν.**
Τοῦ ἀλόγου τήν γενναιότητα τήν κρίνομεν εἰς τόν πόλεμον, τοῦ δέ φίλου τήν πίστιν τήν κρίνομεν εἰς τήν δυστυχίαν.
Ἀποστόλιος, Παροιμίαι, IX 10.

162. **ἴσον ἐστίν ὀργῇ καί θάλασσα καί γυνή.**
Θάλασσα καί γυναίκα μοιάζουν στό θυμό.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 264.

163. **ἰσχυρόν ὄχλος ἐστίν, οὐκ ἔχει δέ νοῦν.**

Ὁ ὄχλος ἔχει ἰσχύν, ἀλλά δέν ἔχει νοῦν.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 265.

164. ἰσχύς καί τεῖχος καί ὅπλον σοφοῦ ἡ φρόνησις.
Ἡ φρόνησις τοῦ σοφοῦ εἶναι ἡ ἰσχύς του καί τό τεῖχός του καί τό ὅπλον του.
Πυθαγόρας-Στοβαῖος, Ἀνθολογ. III 24.

165. ἰχθύν νήχεσθαι διδάσκεις.
Δασκαλεύεις τό ψάρι νά κολυμβᾶ (εἰρωνικῶς ἐπί τῶν λεγόντων πράγματα πασίγνωστα καί νομιζόντων πώς κάτι κάνουν).
Μακάριος, Παροιμίαι, IV 83.

166. καδμεία νίκη.
Νίκη πού ἐστοίχισε περισσότερα ἀπό τά κέρδη πού προσεπόρισε· πρβλ.Πύρρειος Νίκη. Ἡροδότου I 166.

167. καί κεραμεύς κεραμεῖ κοτέει καί τέκτονι τέκτων.
Ὁ κεραμεύς μισεῖ τόν κεραμέα καί ὁ τέκτων τόν τέκτονα (ὅτι οἱ ὁμότεχνοι ποτέ δέν τά πηγαίνουν καλά).
Ἡσιόδου Ἔργα κλπ., 25.

168. κακοῖς ὁμιλῶν καὐτός ἐκβήσῃ κακός.
Ἐάν συναναστρέφεσαι κακούς, θά γίνῃς καί σύ κακός.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 274.

169. κρεῖττον τοῖς ποσίν ὀλισθεῖν ἤ τῇ γλώσσῃ.
Εἶναι προτιμότερο νά γλιστρήσουν τά πόδια σου παρά ἡ γλῶσσά σου.
Ζήνων-Διογ. Λαέρτιος, VII 26.

170. κρεῖττον εἰς κόρακας ἤ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν· οἱ μέν γάρ νεκρούς, οἱ δέ ζῶντας ἐσθίουσιν.
Προτιμότερο νά πέσῃς σέ κοράκια παρά σέ κόλακες· γιατί οἱ κόρακες τρῶνε πτώματα, ἐνῶ οἱ κόλακες ζωντανούς.
Ἀντισθένης-Διογ. Λαέρτιος VI 4.

171. Κρῆτες ἀεί ψεῦσται.
Καλλίμαχος, Ὕμνος πρός Δία, 8.

172. κρίνει φίλους ὁ καιρός ὡς χρυσόν τό πῦρ.
Ὅπως ἡ γνησιότης τοῦ χρυσοῦ ἐλέγχεται μέ τό πῦρ, ἔτσι καί τούς πιστούς φίλους τούς δοκιμάζομεν εἰς τάς δυστυχίας.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 276.

173. λάθε βιώσας.
Φρόντισε νά περάσῃς τήν ζωήν σου ὅσον τό δυνατόν πιό ἀθόρυβα· χωρίς ἐπιδείξεις κλπ.
Δημοκρίτου-Μακάριος, Παροιμ. V 47.

174. λαῷ μή πίστευε· πολύτροπός ἐστιν ὅμιλος· λαός τοι καί ὕδωρ καί πῦρ ἀκατάσχετα πάντα.
Καμμιά ἐμπιστοσύνη νά μήν ἔχῃς στό λαό· ὁ ὄχλος εἶναι εὐμετάβλητος. Λαός καί ὕδωρ καί πῦρ εἶναι καί τά τρία στοιχεῖα πού κανείς δέν ἠμπορεῖ νά ἀναχαιτίσῃ.
Ψευδο-Φωκυλίδου Γνῶμαι, 95-96.

175. λύπης δέ πάσης γίνετ' ἰατρός χρόνος.
Ὁ χρόνος θεραπεύει πᾶσαν λύπην.
Διφίλου ἀδήλων, ἀπόσπ. 36 (Meineke).

176. μέγα βιβλίον μέγα κακόν.
Τό ὀγκῶδες βιβλίον εἶναι μεγάλη συμφορά.
Καλλίμαχος, ἀπόσπ. 465 (Pfeiffer).

177. μέγας δέ πλευρά βοῦς ὑπό σμικρᾶς ὅμως μάστιγος ὀρθός εἰς ὁδόν πορεύεται.

Καί τό βόδι εἶναι μεγαλόσωμο κι ὅμωςμέ ἕνα μικρό ραβδί τό πηγαίνουμε κεῖ πού θέλομε. Σοφοκλ. Αἴας, 1253.

178. μείζον' ὅστις ἀντί τῆς αὑτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
Θεωρῶ τιποτένιον ὅποιον ἀγαπᾷ ἕνα φίλο του περισσότερο ἀπό τήν πατρίδα του.
Σοφοκλέους Ἀντιγόνη, 182.

179. μέτρον ἄριστον.
Ἡ μετριοπάθεια εἶναι τό ἄριστον· ἡ μέση ὁδός εἶναι ἡ ἀσφαλέστερη.
Κλεόβουλος I 63, 2 (Diels-Kranz).

180. μηδέ δίκην δικάσῃς πρίν ἄν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς.
Ποτέ μή βάλῃς ἀπόφασιν πρίν ἀκούσῃς καί τά δύο μέρη.
Φωκυδίδου Γνῶμαι, 87.

181. μηδέν ἄγαν.
Τίποτε εἰς ὑπερβολικόν βαθμόν.
Χίλων ἤ Σόλων ἤ Θαλῆς κλπ. Θεόγν.335.

182. μηδένα φίλον ποιοῦ, πρίν ἄν ἐξετάσῃς πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις.
Κανένα νά μή κάνῃς φίλον προτοῦ ἐξετάσῃς πῶς φέρθηκε στούς φίλους του ὥς τώρα.
Ἰσοκράτους Πρός Δημόνικον, 24.

183. μηδέποτε δοῦλον ἡδονῆς σαυτόν ποίει· λάγνης γυναικός ἔστιν οὐκ ἀνδρός τόδε.
Μή ἀφήνεις τόν ἑαυτόν σου νά γίνεται δοῦλος τῆς ἡδονῆς· αὐτό εἶναι ἴδιον λάγνης γυναικός καί οὐχ ἀνδρός.
Ἀναξανδρίδου ἀδήλων, ἀπόσπ. 9 (Meineke).

184. μηδέποτε μηδέν αἰσχρόν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καί γάρ ἄν τούς ἄλλους λάθῃς, σεαυτῷ γε συνειδήσει.
Μήν ἐλπίσῃς ποτέ σου, ὅτι κάνοντας κάτι αἰσχρό θά διαφύγῃς τήν προσοχήν τῶν ἄλλων· γιατί καί ἄν ὅλους τούς ξεγελάσῃς, ἡ συνείδησίς σου βεβαίως δέν ξεγελιέται καί θά σέ ἐλέγχῃ.
Ἰσοκράτους Πρός Δημόν. 16.

185. μή εἰς τήν αὔριον ἀναβάλλου· ἡ γάρ αὔριον οὐδέ ποτε λαβάνει τέλος.
Νά μήν ἀναβάλλῃς διά τήν αὔριον· διότι αὐτή ἡ αὔριον δέν τελειώνει ποτέ· (ὅτι δηλ. ὁ ἀναβλητικός οὐδέποτε πραγματοποιεῖ τι).
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

186. μή ἐν πολλοῖς ὀλίγα λέγε, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις πολλά.
Μή λέγε ὀλίγα μέ πολλά λόγια, ἀλλά πολλά μέ λίγα λόγια.
Πυθαγ.-Στοβαῖος, Ἀνθολόγ. XXXV 8.

187. μή νουθέτει γέρονθ' ἁμαρτάνοντά τι· δένδρον παλαιόν μεταφυτεύειν δύσκολον.
Μή χάνεις τόν καιρόν σου νουθετῶν γέροντα, ὅταν πέφτῃ ἔξω σέ κάτι· εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νά μεταφυτεύσῃς ἕνα γέρικο δένδρο.
Φιλήμονος ἀδήλων, ἀπόσπ. 54 (Meineke).

188. νεκρόν ἰατρεύειν καί γέροντα νουθετεῖν ταὐτόν.
Τό νά προσπαθῇς νά νουθετήσῃς γέροντα εἶναι τό ἴδιο ὡσάν νά προσπαθῇς νά θεραπεύσῃς νεκρόν.

189. νέοις τό σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν.

Διά τούς νέους εἶναι προτιμότερον νά σιωποῦν παρά νά ὁμιλοῦν.

190. νόμιζε μηδέν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον οὕτω γάρ οὔτ' εὐτυχῶν ἔσει περιχαρής, οὔτε δυστυχῶν περίλυπος.
Οὐδέν ἐν τῶν ἀνθρωπίνων νά θεωρῇς ἐξησφαλισμένον· διότι τοιουτοτρόπως καί ὅταν εὐτυχῇς δέν θά χαίρεσαι ὑπερβολικά, καί ὅταν δυστυχῇς δέν θά γίνεσαι περίλυπος.
Ἰσοκράτους πρός Δημόνικος 42.

191. ξίφους πληγή κουφοτέρα γλώσσης· τό μέν γάρ σῶμα, ἡ δέ τήν ψυχήν τιτρώσκει.
Ἡ γλῶσσα πληγώνει πιό βαθειά ἀπό τό ξίφος· διότι ἐκεῖνο πληγώνει τό σῶμα, ἐνῶ αὐτή πληγώνει τήν ψυχήν.
Πυθαγόρας.

192. ὁ γέρων δίς παῖς.
Ὁ γέρων εἶναι δύο φορές παιδί.
Πλάτωνος Νόμοι, Ι 646 Α.

193. ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων.
Ὁ ἀγράμματος ἄνθρωπος δέν βλέπει κι ἄς ἔχει μάτια.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι, 438.

194. ὁ δέ πλοῦτος ἡμᾶς, καθάπερ ἰατρός κακός, πάντας βλέποντας παρλαβών τυφλούς ποιεῖ.
Ὁ δέ πλοῦτος μᾶς παραλαμβάνει ὅλους βλέποντας καί σάν κακός ἰατρός μᾶς κάνει ὅλους τυφλούς.
Ἀντιφάνους ἀδήλων, ἀπόσπ. 61 Α, Β (Meineke).

195. οἵα κεφαλή ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει!
Τί κρῖμα! τόσο ὡραῖο κεφάλι καί νά μήν ἔχῃ κουκούτσι μυαλό μέσα.
Αἰσώπου Μῦθοι, 27 Ι 3 (Hauszach).

196. οἱ αὐτοί περί τῶν αὐτῶν τοῖς αὐτοῖς τά αὐτά.
Τά αὐτά πρόσωπα λέγοντα τά ἴδια πράγματα πρός τά ἴδια πάντοτε πρόσωπα περί τῶν ἰδίων πραγμάτων (περί κουραστικῆς ἐπαναλήψεως).

197. οἱ μέν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δέ γυναῖκες ἄνδρες.
ἄνδρες ἀπό δειλία ἀποδείχτηκαν γυναῖκες, καί οἱ γυναῖκες ἔδειξαν ἀνδρεία σάν ἄνδρες.
Ἡροδότου VIII, 88.

198. οἱ μέν ζῶσιν, ἵν' ἐσθίωσιν, αὐτός δ' ἐσθίει, ἵνα ζῇ.
Ἐκεῖνοι μέν ζοῦν διά νά τρῶνε, αὐτός δέ τρώγει διά νά ζῇ.
Ἀθηναίου IV 158 f.

199. οἱ μέν λοιποί ζῶσιν, ἵν' ἐσθίωσιν, αὐτός δέ ἐσθίω ἵνα ζῶ.
Οἱ ἄλλοι ζοῦν διά νά τρώγουν, ἐνῶ ἐγώ τρώγω διά νά διατηροῦμαι εἰς τήν ζωήν.
Σωκράτης-Στοβαῖος, Ἀνθολογ. VII 21.

200. ὁ κόσμος σκηνή, ὁ βίος πάροδος.
Ὁ κόσμος εἶναι μία σκηνή θεάτρου, ἡ ζωή δέ εἶναι μία πρᾶξις τοῦ δράματος.
Ἀποστόλιος, Παροιμίαι, XII 58.

201. ὁ κόσμος σκηνή, ὁ βίος πάροδος· ἦλθες, εἶδες, ἀπῆλθες.
Δημόκριτος ΙΙ 165, 7 (Diels-Kranz).

202. ὁ λύκος τήν τρίχα οὐ τήν γνώμην ἀλλάττει.
Ὁ λύκος ἀλλάζει τρίχα ἀλλά δέν ἀλλάζει γνώμην.
Ἀποστόλιος, Παροιμίαι, XII 66.

203. ὁ μή δαρείς οὐ παιδεύεται.
Ὅποιος δέ φάῃ ξύλο δέν γίνεται ἄνθρωπος.
Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 422.

204. ὅν οἱ θεοί φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος.
Ὅποιον ἀγαποῦν οἱ θεοί πεθαίνει νέος.
Μενάνδρου ἀπόσπ. 111 (Korte).

205. ὅν οὐ τύπτει λόγος οὐδέ ῥάβδος.
Ὅποιος εἶν' ἀναίσθητος εἰς πλῆγμα λόγου, αὐτός δέν αἰσθάνεται οὔτε τό κτύπημα ῥάβδου.
Ἀποστόλιος, Παροιμίαι, XII 77.

206. ὅπου γυναῖκες εἰσί, πάντ' ἐκεῖ κακά.
Ὅπου ὑπάρχουν γυναῖκες, ἐκεῖ ὅλα εἶναι κακά.
Μενάνδρου Supplementum Γνωμ. Μονοστ.57.

207. ὁρᾶτ' ἄπιστον ὡς γυναικεῖον γένος.
Κυττάτξτε πόσο ἄπιστο εἶναι τό γυναικεῖο φῦλο.
Εὐριπίδου Ι. Τ. 1298.

208. ὅρκους ἐγώ γυναικός εἰς ὕδωρ γράφω.
Τούς ὅρκους τῆς γυναικός τούς γράφω στό νερό· δηλ. τούς θεωρῶ ὡς ἀνυπάρκτους.
Σοφοκλέους ἀπόσπ. 742.

209. οὐδέ γάρ ἄνευ σμικρῶν τούς μεγάλους φασίν οἱ λιθολόγοι λίθους εὖ κεῖσθαι.
Οἱ λιθολόγοι λέγουν πώς χωρίς τούς μικρούς λίθους οὔτε οἱ μεγάλοι στέκονται καλά.
Πλάτωνος Νόμοι, Χ 902 Ε.

210. οὐδείς δ' ἀνθρώπων αὐτός ἅπαντα σοφός.
Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού νά εἶναι ὁ ἴδιος σοφός σ' ὅλα.
Θεόγνιδος 902.

211. οὐδέν ἀλυσιτελέστερόν ἐστι φιλοδοξίας.
Δέν ὑπάρχει πρᾶγμα περισσότερον ἀνωφελές ἀπό τήν φιλοδοξίαν.
Θεόφραστος-Διογένης Λαέρτιος V 2, 41.

212. οὐδέν γάρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος κακόν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καί πόλεις πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησι δόμων· τόδ' ἐκδιδάσκει καί παραλλάσσει φρένας χρηστάς πρός αἰσχρά πράγμαθ' ἵστασθαι βροτῶν.
Δέν καθιερώθη ποτέ ἀπό τό ἀνθρώπινο γένος πιό ὀλέθριο ἔθιμο ἀπό τόν ἄργυρον (ἀπό τό χρῆμα)· αὐτό ἐκπορθεῖ πόλεις· αὐτό ξεσηκώνει ἀνθρώπους ἀπό τά σπίτιά τους· αὐτό παρασύρει καί διαστρέφοντας τά καλά μυαλά τά σπρώχνει πρός αἰσχράς πράξεις.
Σοφοκλέους Ἀντιγόνη, 295.

213. οὐδέν ἐστι θηρίον γυναικός ἀμαχώτερον.
Δέν ὑπάρχει θηρίον πιό ἀκαταμάχητο ἀπό τήν γυναῖκα.
Ἀριστοφάνους Λυσιστράτη, 1014.

214. οὐδέν οὕτω δεινόν, ὡς γυνή, κακόν.
Οὐδέν κακόν εἶναι τόσον τρομερόν ὅσον ἡ γυνή.
Εὐριπίδου ἀπόσπ.

215. οὐδέν οὕτω πιαίνει τόν ἵππον ὡς βασιλέως ὀφθαλμός.
Τίποτε δέν παχαίνει τό ἄλογο τόσον, ὅσον τό μάτι τοῦ βασιλιᾶ (ἡ ματιά, ἡ προσωπική περιποίησις του κυρίου του).
Πλουτάρχου Περί Παίδων Ἀγωγῆς XIII 9 D.

216. οὐδέν σιωπῆς ἐστι χρησιμώτερον.
Δέν ὑπάρχει τίποτε περισσότερον χρήσιμον

ἀπό τήν σιωπήν.

Μένανδρος ἀπόσπ. 288 (Meineke).

217. **οὐδέποτ' ἀθυμεῖν τόν κακῶς πράττοντα δεῖ, τά βελτίω δέ προσδοκᾶν ἀεί.**

Ποτέ δέν πρέπει νά ἀπογοητεύεται ὁ δυστυχῶν, ἀλλά πρέπει πάντα νά προσδοκᾶ καλλίτερες ἡμέρες.

Ἀπολλοδώρου Παιδίον, ἀπόσπ. 9 (Edmonds).

218. **οὐδέποτ' ἄν θείης λεῖον τόν τραχύν ἐχῖνον.**

Τόν ἀχινό δέν θά μπορέσης ποτέ νά τόν λειάνης.

Ἀριστοφάνους Εἰρήνη, 1086.

219. **οὐδέ σ' ἀρέσκει τό παρόν, τό δ' ἀπόν φίλτερον ἡγεῖ.**

Καί δέν σοῦ ἀρέσει τό παρόν (ὅ,τι δηλ. ἔχεις), ἀλλά ὅ,τι σοῦ λείπει (ὅ,τι δέν ἔχεις) τό νομίζεις ἀγαπητότερον.

Εὐριπίδου Ἱππόλ. 184.

220. **οὐ παντός ἀνδρός εἰς Κόρινθον ἐσθ' ὁ πλοῦς.**

Δέν ἠμπορεῖ ὁ καθένας νά ταξιδεύση εἰς τήν Κόρινθον.

Ζηνόβιος, Παροιμίαι, V 37 (Wachsmyth-Hense).

221. **οὔτε παρά νεκροῦ ὁμιλίαν, οὔτε παρά φιλαργύρου χάριν δεῖ ζητεῖν.**

Ὅπως ἀπό νεκρόν δέν πρέπει νά ἀπαιτῆς νά σοῦ μιλήση, ἔτσι καί ἀπό φιλάργυρον δέ ν πρέπει νά ζητᾶς νά σοῦ κάμη χάριν.

Σωκράτης- Στοβ., Ἀνθολ. X 55 (Wachsmyth-Hense).

222. **ὄχλος ἀσταθμητότατον πρᾶγμα τῶν ἁπάντων καί ἀσυνετώτατον.**

Ὁ ὄχλος εἶναι τό πιό ἀστάθμητο καί πιό ἀσύνετο πρᾶγμα ἀπό ὅλα τά ἄλλα.

Δημοσθένους XIX 136.

223. **ὁ χοῖρος ἥδεται κόπροις καί βορβόρῳ.**

Ὅπως ὁ χοῖρος χαίρεται σάν κυλιέται στίς κοπριές καί στό βόρβορο, ἔτσι καί ὁ κάθε βρωμάνθρωπος χαίρεται στίς παλιανθρωπιές.

Κλήμης Ἀλεξανδρεύς.

224. **πάντων δ' ὅσ' ἐστ' ἔμψυχα καί γνώμην ἔχει γυναῖκές ἐσμεν ἀθλιώτατον φυτόν.**

Ἀπό ὅλα τά ἔμψυχα καί μέ σκέψι πλάσματα οἱ γυναῖκες εἴμαστε τό πιό ἄθλιο πλάσμα. Εὐριπίδου Μήδεια, 230.

225. **παρέρχεται ὡς ὄναρ ἥβη.**

Ἡ περίοδος τῆς ἥβης περνάει σάν ὄνειρο.

Θεοκρίτου Εἰδύλλια XXVII 8.

226. **πενία καθ' αὐτήν ἐστιν ἰσχυρά νόσος· ἔρωτα προσλαβοῦσα δύο νόσους νοσεῖς.**

Ἡ πενία καθ' ἑαυτήν εἶναι τρομερά νόσος· ἄν μάλιστα προστεθῆ σ' αὐτήν καί ὁ ἔρωτας, τότε ἔχεις δύο ἀρρώστειες.

Φιλιστίων, Μεν. καί Φιλιστ. Γνῶμαι, 53.

227. **περί πλείονος ποιοῦ δόξαν καλήν ἤ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισί καταλιπεῖν.**

Νά θεωρῆς ὅτι εἶναι προτιμότερον νά ἀφήσης εἰς τά παιδιά σου καλήν φήμην παρά μέγαν πλοῦτον.

Ἰσοκράτους πρός Νικοκλέα, 32.

228. **πίθηκος ὁ πίθηκος κἄν χρυσᾶ ἔχη σάνδαλα.**

Ὁ πίθηκος εἶναι πίθηκος ἔστω καί ἄν φορέση χρυσᾶ σανδάλια.

Μακάριος, Παροιμίαι, VII 12.

229. **πικρόν νέᾳ γυναικί πρεσβύτης ἀνήρ.**

Γιά τή νεαρή γυναῖκα εἶναι πικρό πρᾶγμα ὁ ἡλικιωμένος σύζυγος.

Εὐριπίδου Φοίνιξ, ἀπόσπ. 807.

230. **πλοῦτος ἀλόγιστος προσλαβών ἐξουσίαν καί τούς φρονεῖν δοκοῦντας ἀνοήτους ποιεῖ.**

Πλοῦτος χωρίς σύνεσιν, ὅταν ἀποκτᾶ καί ἐξουσίαν, καθιστᾶ ἀνοήτους καί ἐκείνους πού ἐθεωροῦντο μυαλωμένοι.

Μενάνδρου ἀδήλων ἀπόσπ. 119 (Meineke).

231. **πολλῶν κατά γῆν καί κατά θάλατταν θηρίων μέγιστόν ἐστι θηρίον γυνή.**

Πολλά εἶναι τά θηρία ξηρᾶς καί θαλάσσης, τό πιό τρομερό ὅμως ἀπό ὅλα εἶναι ἡ γυναίκα.

Μενάνδρου ἀπόσπ. 422 (Korte).

232. **πολυλογία πολλά σφάλματα ἔχει, τό δέ σιγᾶν ἀσφαλές.**

Ἡ πολυλογία εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς πολλά σφάλματα, ἐνῶ ἡ σιγή ἐξασφαλίζει.

Ἀπολλώνιος-Στοβ., Ἀνθολόγ. XXXVI 28.

233. **πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει.**

Ἡ πολυμάθεια δέν ὀξύνει τήν διανόησιν.

Ἡράκλειτος I 160, 3 (Diels-Kranz).

234. **πονηρά φύσις μεγάλης ἐξουσίας ἐπιλαβομένη δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.**

Ὁ πονηρός (κακός) ἄνθρωπος, ὅταν αποκτήση μεγάλην ἐξουσίαν, προκαλεῖ κοινωνικάς συμφοράς.

Αἰσχίνης κατά Κτησιφ. 147.

235. **περί ἄν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης, οὐκ ἄν δικάσαις.**

Πρίν ἀκούσης καί τά δύο μέρη, δέν ἠμπορεῖς νά βγάλης ἀπόφασιν.

Ἀριστοφάνους Σφῆκες, 725.

236. **προπέτεια πολλοῖς ἐστιν αἰτία κακῶν.**

Ἡ αὐθάδης προπέτεια εἶναι αἰτία πολλῶν κακῶν.

Μενάνδρου Supplementum Γνωμ. Μονοστ. 69.

237. **πρός γάρ τό τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρίν ὑπαρξάντων κρίνεται.**

Ἕκαστον ἐκ τῶν προϋπαρξάντων κρίνεται σύμφωνα μέ τήν τελευταίαν ἔκβασιν.

Δημοσθένους Ὀλυνθιακός I 11.

238. **ῥώμη δέ μετά φρονήσεως ὠφέλησεν ἄνευ δέ ταύτης πλεῖον τούς ἔχοντας ἔβλαψεν.**

Ἡ δέ σωματική δύναμις ὅταν μέν συνοδεύεται ἀπό φρόνησιν ὠφελεῖ, ἐνῶ χωρίς αὐτήν μᾶλλον βλάπτει τούς ἔχοντας αὐτήν.

Ἰσοκράτους πρός Δημόν. 6.

239. **σιγᾶν τήν ἀλήθειαν χρυσόν ἐστι θάπτειν.**

Τό νά ἀποσιωπᾶς τήν ἀλήθειαν εἶναι ὡσάν νά θάπτης χρυσόν. Πυθαγόρας.

240. **σπεῦδε βραδέως.**

Σπεῦδε εἰς τήν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεώς σου, ἀλλ' ἀφ' οὗ πρῶτα μελετήσης τό πρᾶγμα μέ περίσκεψιν προτοῦ πάρης ἀπόφασιν.

241. **στέργει γάρ οὐδείς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.**

Οὐδείς ἀγαπᾶ τόν ἀναγγέλοντα δυσάρεστα πράγματα.

Σοφοκλέους Ἀντιγ. 277.

242. **τήν γυναῖκα τήν σώφρονα οὐ δεῖ τάς τρίχας ξανθάς ποιεῖν.**

Ἡ μυαλωμένη γυναίκα δέν πρέπει νά βάφη τά μαλλιά της ξανθά.

Μενάνδρου ἀδήλων ἀπόσπ. 679 (Korte).

243. **τήν δέ μάλιστα γαμεῖν, ἥτις σέθεν ἔγγιστα ναίει.**

Νά παντρεύεσαι γυναῖκα ἀπό τόν τόπο σου (πρβλ. παπούτσι ἀπό τόν τόπο σου κι ἄς εἶν' καί μπαλωμένο).

Ἡσιόδου Ἔργα κλπ., 700.

244. τήν φιλαργυρίαν εἶπε μητρόπολιν πάντων τῶν κακῶν.

Τήν φιλαργυρίαν τήν ἀπεκάλεσε μητρόπολιν πάντων τῶν κακῶν.

Διογένης - Διογένης Λαέρτιος VI 50.

245. τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοί προπάροιθεν ἔθηκαν ἀθάνατοι, μακρός δέ καί ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν.

Οἱ ἀθάνατοι θεοί προϋπόθεσιν τῆς ἀρετῆς ἔταξαν τόν ἱδρῶτα, μακρύς δέ καί ἀνηφορικός εἶναι ὁ δρόμος ὁ ὀγηγῶν εἰς αὐτήν.

Ἡσιόδου Ἔργα κλπ., 289.

246. τῆς παιδείας τήν μέν ῥίζαν εἶναι πικράν, τόν δέ καρπόν γλυκύν (φασίν).

Τῆς παιδείας λέγουν ὅτι ἡ μέν ρίζα εἶναι πικρά ὁ δέ καρπός γλυκύς.

Ἰσοκράτους ἀπόσπ. 19 (IV Bude).

247. τό γαμεῖν, ἐάν τις τήν ἀλήθειαν σκοπῇ, κακόν μέν ἐστιν, ἀλλ' ἀναγκαῖον κακόν.

Ἡ παντριά, ἄν θέλῃ κανείς νά ἐξετάζῃ τήν ἀλήθειαν, εἶναι κακόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον κακόν. Μενάνδρου ἀπόσπ. 578 (Korte).

248. τό γάρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν.

Διότι τό ἄκαιρον (δηλ. τό κάθε τι πού δέ ν γίνεται στόν καιρό του) εἶναι παντοῦ καί πάντοτε πρόξενον λύπης.

Ἰσοκράτους πρός Δημόνικον 31.

249. τοιοῦτος γίγνου περί τούς γονεῖς, οἵους ἄν εὔξαιο περί σεαυτόν γενέσθαι τούς σεαυτοῦ παῖδας.

Πρός τούς γονεῖς σου νά φέρεσαι ὅπως θά ἤχεσο νά φέρωνται καί τά παιδιά σου πρός σέ.

Ἰσοκράτους Πρός Δημόνικον 14.

250. τόν φθόνον ἔνιοι τῷ καπνῷ παρεικάζουσι· πολύς γάρ ἐν τοῖς ἀρχομένοις διά τό φλέγεσθαι, προεκπίπτων, ὅταν ἐκλάμψωσιν, ἀφανίζεται.

Μερικοί τόν φθόνον τόν παρομοιάζουν πρός τόν καπνόν, πού στήν ἀρχή βγαίνει πολύς καί πυκνός, καί μόλις φουντώσουν οἱ φλόγες, αὐτός ἀφανίζεται.

Πλουτάρχου, εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον 787 C.

251. τρία κάππα κάκιστα· Κρῆτες, Καππαδόκες, Κίλικες.

Σουΐδας

252. φησίν ἡ παροιμία παλίμπαιδας τούς γέροντας γίγνεσθαι.

Ἡ παροιμία λέγει πώς οἱ γέροντες γίνονται παλίμπαιδες.

Λουκιανοῦ τά πρός Κρόνον 9.

253. φύσιν πονηράν μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον.

Εἶναι δύσκολον τόν ἐκ φύσεως κακόν νά τόν ἀλλάξῃς καί νά τόν κάμῃς καλόν.

Μενάνδρου Γνῶμαι Μονόστιχοι 531.

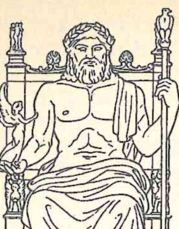
254. φρονεῖν γάρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

Διότι οἱ ἐπισπεύδοντες τήν λῆψιν ἀποφάσεως δέν εἶναι ἀσφαλεῖς (συχνά σφάλλονται). Σοφοκλέους Ο.Τ. 617.

255. ὤδινεν ὄρος, Ζεύς δ' ἐφοβεῖτο, τό δ' ἔτεκε μῦν..

Κοιλοπονοῦσε τό βουνό καί συνεκλονίζετο ἀπό τούς πόνους· καί τά ἐχρειάσθηκε ὁ Ζεύς· μά κεῖνο ἐγέννησε ἕνα ποντικό. (Ἐπί τῶν φαφλατάδων καί μπλοφαδόρων).

Ἀποστόλιος, Παροιμίαι XVIII 57.

ἐκδόσεις

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Ὁμήρου:	ΙΛΙΑΣ	52,00
Ὁμήρου:	ΟΔΥΣΣΕΙΑ	52,00
Ὀρφέως:	ΥΜΝΟΙ - FRAGMENTA	10,40
Ὀρφέως:	ΛΙΘΙΚΑ - ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ	10,40
Εμπεδοκλέους:	ΑΠΑΝΤΑ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΣ	10,40
Πινδάρου:	ΕΠΙΝΙΚΟΙ ΑΠΑΝΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΙ - ΝΕΜΕΟΝΙΚΟΙ - ΠΥΘΙΟΝΙΚΟΙ - ΙΣΘΜΙΟΝΙΚΟΙ	26,00
Σόλωνος:	ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ	16,64
Πλάτωνος:	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ	10,40
Πλάτωνος:	ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ (ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ)	6,24
Πλάτωνος:	ΠΟΛΙΤΕΙΑ (περίληψις)	10,40
Πτολεμαίου:	ΤΕΤΡΑΒΙΒΛΟΣ - ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ	12,48
Πορφυρίου:	ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ	8,32
Λουκιανοῦ:	ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	
	ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ	6,24
Κέβητος:	ΠΙΝΑΞ - ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ	7,28
Ἰαμβλίχου:	ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ	11,44
Σαλουστίου:	ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ	7,28
Ἰουλιανοῦ:	ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ	9,36
Ἱεροκλέους:	ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	9,36
Πυθαγορείων:	ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ	6,24
	ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ ΜΕ ΣΧΟΛΙΑ ΠΡΟΚΛΟΥ - Μ. ΨΕΛΛΟΥ - Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ	15,60
Πλήθωνος:	ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ	6,24
Π. Γράβιγγερ:	Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ - Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ	45,76
Π. Γράβιγγερ:	ΥΜΝΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΥΣΤΩΝ	15,60
Π. Γράβιγγερ:	Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΔΟΝΗΣΕΩΝ	12,48
Σακελλαρίου:	ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ	22,88
J. Mallinger:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ - ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ	11,44
Σ. Νάγου:	Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ	10,40
Σ. Νάγου:	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ	6,24
Σ. Νάγου:	ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ	8,32
Σ. Νάγου:	ΘΕΟΣ Η ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	15,60
Σ. Νάγου:	Η ΑΛΗΘΕΙΑ	18,72
Δ. Καλλέργη:	ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	9,36
Δ. Καλλέργη:	ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ	15,60
Δ. Καλλέργη:	Ο ΝΟΥΣ, Η ΓΝΩΣΗ, Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ	6,24
Δ. Καλλέργη:	ΥΜΗΤΤΟΣ - ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	6,24
Ν. Παράσχη:	Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ	6,24
Αδριανόπουλου:	ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ	15,60
Αδριανόπουλου:	ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	8,32
Αδριανόπουλου:	Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ	18,72
Πλ. Δρακούλη:	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ	9,36
Πλ. Δρακούλη:	ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ	10,40
Ἰ. Βασιλῆ:	ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΝ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ	12,48
Δ. Ἰωαννίδη:	Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	7,28
Σ. Τάκας:	ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ	10.40
Σ. Μπογδάνου:	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΑ, ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ, ΔΙΟΝΥΣΙΑ, ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	10,40
Ἄ. Τανάγρα:	Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	22,88

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 2003 * Τιμές μέ ΦΠΑ 4%

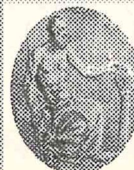
ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗΣ

Στουρνάρη 57 Ἀθῆναι * Τηλ.: 210 52.37.543

ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ - ΕΥΡΥΝΟΜΗ ΓΑΒΡΑ

C. Dupuis:	Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ & Ο ΧΡΙΣΤΟΣ	8,3
Κ. Κουρτίδου:	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	15,6
Ἀγνώστου:	Η ΜΥΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΟΡΑ (Πάπυρος Αἰγυπτιακός γιά τά Ἐλευσίνια Μυστήρια)	6,7
Σ. Πιμπλῆ:	ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ (Ἱστορική μελέτη γιά τήν μεγάλη ἑορτή τῶν Παναθηναίων)	6,2
Κ. Κακούρη:	ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ (Διδακτορική διατριβή γιά τά Ἀναστενάρια καί τά Διονυσιακά Μυστήρια)	16,6
Ἀσημακόπουλου:	ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ	6,2
Ἰ. Κακριδῆ:	ΑΡΑΙ (ΚΑΤΑΡΑΙ - ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ)	10,4
Γ. Βογιατζῆ:	ΚΟΥΡΗΤΕΣ - ΔΕΡΒΙΣΙΔΕΣ	8,3
Γ. Βογιατζῆ:	ΟΡΦΕΥΣ - ΠΑΓΓΑΙΟΝ - ΡΟΔΟΛΕΙΒΟΣ	8,3
Π. Καραγιάννης:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	29,3
Ε. Φλάμος:	ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΑ	15,6
Νταϊάν Ρόμπινς:	ΤΕΛΟΣ ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΝΟΙ - ΚΑΛΕΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΛΗ ΓΗ	14,5
Ἠ. Νικολούδη:	ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ	10,4
Ἀ. Χαλᾶ:	Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	10,4
Ἀ. Χαλᾶ:	Η ΑΠΟΚΡΥΦΟΣ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΟΥ	5,2
Β. Λαμπροπούλου:	ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ - ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ	7,2
Μ. Μάκρα:	ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ	10,4
Μ. Μάκρα:	ΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ	7,2
Μ. Μάκρα:	ΟΙ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	8,3
Π. Βασιλειάδου:	Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ	7,2
Ἄ. Κελεσίδου:	ΣΠΟΥΔΕΣ ΨΥΧΗΣ (Οἱ θέσεις τῶν Ἑλλήνων Φιλοσόφων γιά τήν Ψυχή)	10,4
Ἄ. Κελεσίδου:	ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	10,4
Ἀ. Γεωργιάδου:	ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ	7,2
Στασινοπούλου:	Η ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ	8,3
Ν. Ἐλάτου:	Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ	11,4
	Ἱστορικό ἀφήγημα γιά παιδιά. Τό ἐκπαιδευτικό σύστημα τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας καί Σπάρτης	
Κωνσταντινίδη:	ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ (παιδικό διήγημα μέ θέμα τήν Ἀργοναυτική ἐκστρατεία)	6,2
Βαλλερᾶ-Rickerson	ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ (Ἑλληνικά -Ἀγγλικά)	
Anne Reese:	ANCIENT GREEK WOMEN ATHLETES (Δίγλωσσο)	20,8
Dido Kallergi:	ANCIENT HELLENIC MYSTERIES	10,4
Πάουλ Ντῆναχ:	Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ	49,9
Α' τόμος 1°-8° τ.	ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ	41,6
Β' τόμος 9°-16° τ.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ	41,6
Ἰ. Μιχαήλ:	Ο ΙΕΡΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ 7	12,4
Ἀρβανιτοπούλου:	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ	17,6
Ε. Σταμάτη:	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	6,2
Κ. Ρούτη:	ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΗ ΕΠΤΑΛΟΓΙΑ	10,4

ιστοσελίδα:
http://www.
ideotheatron.gr

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ - ΑΘΗΝΑ ΥΓΙΕΙΑ

ΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΝΕΥΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΙΔΕΟ-ΘΕΑΤΡΟΝ

Κέντρον Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας - Γλώσσας καί Τέχνης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΠΛΑΤΩΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Ὁ δέ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπῳ!
Παρουσίαση καί σχολιασμός ὅλων τῶν Πλατωνικῶν Διαλόγων.
Κάθε Σάββατο στίς 6:30 μ.μ. καί ἕνα νέο κείμενο!

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2005

Σάββατο 2 Ἀπριλίου: **ΕΡΑΣΤΑΙ - ΜΙΝΩΣ** περί Φιλοσοφίας - Νόμου
Σάββατο 9 Ἀπριλίου: **ΜΕΝΩΝ - ΚΛΕΙΤΟΦΩΝ** περί Ἀρετῆς - Δικαιοσύνης
Σάββατο 16 Ἀπριλίου: **ΙΠΠΑΡΧΟΣ - ΘΕΑΓΕΝΗΣ - ΧΑΡΜΙΔΗΣ** περί Φιλοκερδείας - Δαιμονίου - Σωφροσύνης
Σάββατο 23 Ἀπριλίου: **ΕΥΘΥΔΗΜΟΣ** περί Σοφίας - **ΜΕΝΕΞΕΝΟΣ** Ἐπιτάφιος

ΜΑΪΟΣ 2005

Σάββατο 7 Μαΐου: **ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ** περί Ἀρετῆς
Σάββατο 14 Μαΐου: **ΓΟΡΓΙΑΣ** περί τοῦ Εὖ ζῆν
Σάββατο 21 Μαΐου: **ΕΠΙΝΟΜΙΣ** ἤ **ΝΥΚΤΕΡΙΝΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ**
Σάββατο 28 Μαΐου: **ΚΡΙΤΙΑΣ** περί Ἀτλαντίδος

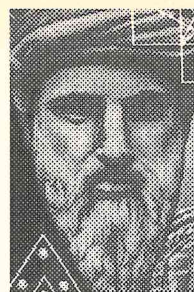
μέ τόν Ραδάμανθυ Ἀναστασάκη καί τήν Εὐρυνόμη Γαβρᾶ
Στουρνάρη 57, γενική εἴσοδος 10 Ε, τηλ: 210.52.37.543

Πέμπτη 4-6 μ.μ. μέ τήν Εὐγενία Ζάχαρη

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ - ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ

Κάθε Τετάρτη στίς 6:00 μ.μ.

ΟΡΦΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ

Μαθήματα

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

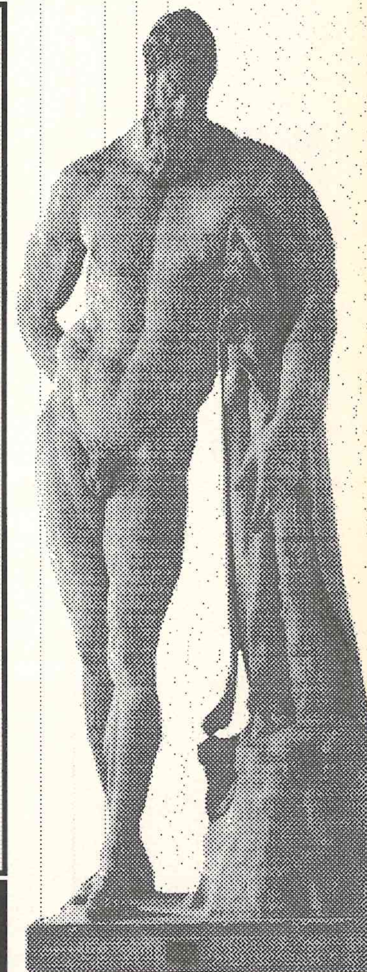
Δημιουργία Πυθαγορείου Ὁμάδος
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΜΥΗΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
μέ ὁδηγό τόν νεοπυθαγόρειο φιλόσοφο Σ. Νάγο
καί τά ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ τῶν Πυθαγορείων.

Ἐδιζησάμην ἐμαυτόν! - Ἀναζήτησα τόν ἑαυτόν μου!
Ὅταν ἡ Ψυχή ἀποκτήσει συνείδηση τῆς ὑπάρξεώς της!

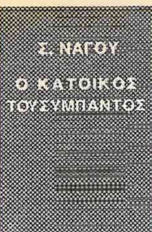
Ζῆν κατά Φύσιν!

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ

ὁ Δρόμος τῆς Φύσως
τοῦ Μέτρου - τοῦ Ἔρωτος
τοῦ Ἥρωος - τοῦ Ἡλίου
τοῦ Ἕλληνος Θεοῦ!

ΚΑΘΕ ΤΕΤΑΡΤΗ 8 μ.μ.
μέ τόν Ραδάμανθυ Ἀναστασάκη καί τήν Εὐρυνόμη Γαβρᾶ.
Ἰδεο-θέατρον, Στουρνάρη 57 * Εἴσοδος 15 Ε * τηλ.: 210.52.37.543

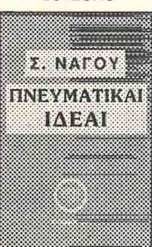

10 EURO

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ

Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνάρετος βοηθεῖται καί γίνεται συνεργάτης τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ συνειδήσεων, τῶν συνειδήσεων οἱ ὁποῖες συνέστησαν τήν Πνευματικήν Ἱεραρχίαν, εἰς τήν κορυφήν τῆς ὁποίας εὑρίσκεται Ὑπέρθεος Ἄρχων, χειριστής τῶν Φυσικῶν καί τῶν Πνευματικῶν Νόμων διευθετῶν καί ἐποπτεύων τήν τάξιν τοῦ Παντός, ὁ ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ.

6 EURO

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ

Ἡ Πυθαγόρειος ἐξήγηση τῶν φαινομένων τῆς τηλεπάθειας καί τῆς ἐπικοινωνίας μέ τόν πνευματικό κόσμο.

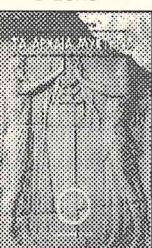
8 EURO

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ

ΠΑΣΑ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΑΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

Ἕνα κείμενο τοῦ Πυθαγορείου Διδασκάλου Σπυρίδωνος Νάγου ἐπάνω στό θέμα τῆς ἀποχῆς ἀπό τό κρέας ὡς πρώτου παράγοντος καί προϋποθέσεως τῆς συνειδητῆς ἀνελίξεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου.

9 EURO

ΔΙΔΩΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Ἡ πνευματική κληρονομιά τῆς Ἑλλάδος. Τά μυστήρια τῆς Μεγάλης Μητέρας Ρέας - Γῆς, τοῦ Ἰδαίου Διός, Κορυβαντικά Μυστήρια, Λαβυρινθικά Μυστήρια, Ὀλυμπία, Δελφοί, Δωδώνη, Ἄργος, Μαντεῖα , Χρηστήρια.

9 EURO

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ

Ἡ ἑλκτική δύναμη τοῦ νοῦ ἐπηρεάζει καταλυτικά τήν ποιότητα τῆς ζωῆς μας καί τίς συνθῆκες πού δημιουργοῦνται γύρω μας. Τό κείμενο αὐτό δίδει κανόνες ζωῆς (νόμους τοῦ βίου) πού καθορίζουν τό ΕΥ ΖΗΝ.

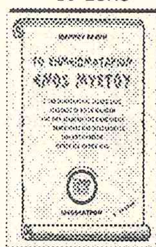

10 EURO

ΔΙΔΩΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

ΟΙ 12 ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ

Ἡ πνευματική ἔννοια τῶν Ἑλλήνων Θεῶν δέν βρίσκεται στίς τελετές καί τίς πανηγύρεις μέ τίς ὁποῖες ἱκανοποιεῖται ἡ λαϊκή φαντασία.
ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΩΝ ΤΩΝ 12 ΘΕΩΝ.

12 EURO

Ι. ΒΑΣΙΛΗ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΝ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ

ΣΕ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΟΛΗ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἕνας Πυθαγόρειος φιλόσοφος διδάσκει σέ ἕνα μαθητή του ὅλη τήν διδαχή τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καί μυσταγωγίας ἀπό τόν Ὀρφέα ἕως τόν 20ό αἰῶνα καί τόν μυεῖ στήν ἑλληνική σκέψη καί τήν πρακτική ἐφαρμογή της.

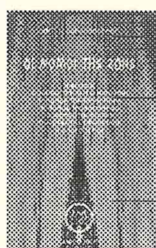

15 EURO

ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Μία μοναδική πραγματεία καὶ ἐσωτερικὴ ἀνάλυση τῶν διδασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος
ΟΡΦΕΥΣ - ΘΑΛΗΣ - ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΑΝΑΞΙΜΕΝΗΣ - ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ
ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ - ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ - ΖΗΝΩΝ
ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ - ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ -
ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ - ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ -
ΣΩΚΡΑΤΗΣ - ΠΛΑΤΩΝ - ΣΤΩΙΚΟΙ

8 EURO

ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΖΩΗΣ
Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ - ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

Οἱ φυσικοί νόμοι πού διέπουν τήν ζωή καί τά ἐξελικτικά στάδια τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ἀπό τήν γένεση ἕως τήν θεοποίησή της σύμφωνα μέ τήν Πυθαγόρειο φιλοσοφία.

18 EURO

ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΑΝΡΘΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ

Ἕνα μυητικό ἔργο. Διδάσκει τήν ἐφαρμογή τῶν Θείων Φυσικῶν Νόμων στήν καθημερινότητα, ἑρμηνεύοντας τήν Πυθαγόρειο Διδασκαλία. Πρέπει νά τό μελετήσετε!

ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΕΝΕΣ ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

μέ τόν

ΡΑΔΑΜΑΝΘΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ

ΑΡΧΑΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

15 ΕΥΡΩ ἑκάστη

ΕΝΩΔΩΝ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΦΑΙΔΡΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

Μαθήματα Ὀρθοφωνίας - Ἀναπνοῆς

Ὑποκριτικῆς - Ρητορικῆς Τέχνης - Καλλιέργεια μνήμης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΙΑ ΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ, ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ, ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ!

Ἕνα βασικό τμῆμα τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας στίς ξένες γλῶσσες εἶναι ἡ προφορά. Γιά τήν Ἑλληνική θεωρεῖται αὐτονόητη ἡ γνώση τῆς προφορᾶς. Δυστυχῶς ὅμως δέν εἶναι. Γι' αὐτό καί κάνουμε τόσα ὀρθοφωνικά λάθη. Ἐκφραζόμαστε μέ ἰδιωματισμούς, πολύ γρήγορα καί κανείς δέν μᾶς καταλαβαίνει, ἔχουμε κακή τοποθέτηση, ἄμουση φωνή, βραχνιάζουμε, μέ δυσάρεστα ἀποτελέσματα πολλές φορές (κάλλοι ἤ πολύποδες στίς φωνητικές χορδές) κ.ἄ. Ἐπίσης τό στρές, τό ἄγχος τῆς καθημερινῆς ζωῆς, μᾶς κάνει νά ἀναπνέουμε μέ μικρές εἰσπνοές καί ἐκπνοές, κάτι πού ἐπιβαρύνει ἀκόμη περισσότερο (πέραν τῆς ψυχικῆς μας διαθέσεως) καί τόν λόγο μας. Ἀκόμη κάποιο ἰσχυρό σόκ - μεγάλη στενοχώρια, πολλές φορές εἶναι ἀφορμή γιά νά χάσουμε ἐντελῶς τήν φωνή μας.

Ὅμως τώρα ἄν τό θελήσετε, μπορεῖτε νά προστατέψετε τήν ὑγεία σας. Τέλος πιά στό βράχνιασμα. Προστατέψτε τίς φωνητικές σας χορδές. Ἀποκτῆστε φωνή μέ ὄγκο, ἔνταση, διαύγεια καί νά μάθετε νά χειρίζεστε τήν διαφραγματική ἀναπνοή.

Οἱ μαθητές μας ἔχουν παντοῦ ἄριστη ἐπιτυχία!. Καταλαμβάνουν τίς πρῶτες θέσεις σέ ὅλες τίς ἐξετάσεις (καί τῆς Δραματικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου), διαπρέπουν ὡς διδάσκαλοι καί ὁμιλητές στά νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια, στά πανεπιστημιακά ἕδρανα, στά δικαστήρια, στά σεμινάρια, στά μέσα ἐνημερώσεως κ.ἄ., ἐνῶ γίνονται ἄριστοι ἐκπαιδευτές διαφόρων ἐπαγγελμάτων.

Τά μαθήματα εἶναι ἀπαραίτητα γιά ὅλους τούς ἐκπαιδευτικούς ὅλων τῶν βαθμίδων, σπουδαστές, μαθητές, φοιτητές, ὁμιλητές, πολιτικούς, δικηγόρους, ξεναγούς, στελέχη ἐπιχειρήσεων, δημοσιογράφους, ἐκφωνητές, ἠθοποιούς, ὑποψηφίους Δραματικῶν Σχολῶν, τραγουδιστές, ἀλλά καί γιά ὅλους ὅσους θέλουν νά βελτιώσουν τόν λόγο τους.

Κείμενα ἐργασίας: Ὁμηρικά Ἔπη, Ρητορικοί Λόγοι, Δημοτική Ποίηση, Ὀρφικοί Ὕμνοι, μονόλογοι Ἀρχαίου Δράματος καί κλασικοῦ ρεπερτορίου, σύγχρονα κείμενα κ.ἄ. Μετά τό πέρας τῆς φοιτήσεως δίδεται Βεβαίωση Σπουδῶν καί γιά ἐπαγγελματική χρήση.

Διδάσκει μέ εἰκοσαετῆ ἐμπειρία ὁ ἠθοποιός - σκηνοθέτης, εἰδικός ἐπιμορφωτής, διδάσκων στό Πανεπιστήμιο τοῦ Αἰγαίου τό ἀντίστοιχο γνωστικό ἀντικείμενο.

Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης

Πληροφορίες - ἐγγραφές: Στουρνάρα 57, 210.52.37.543

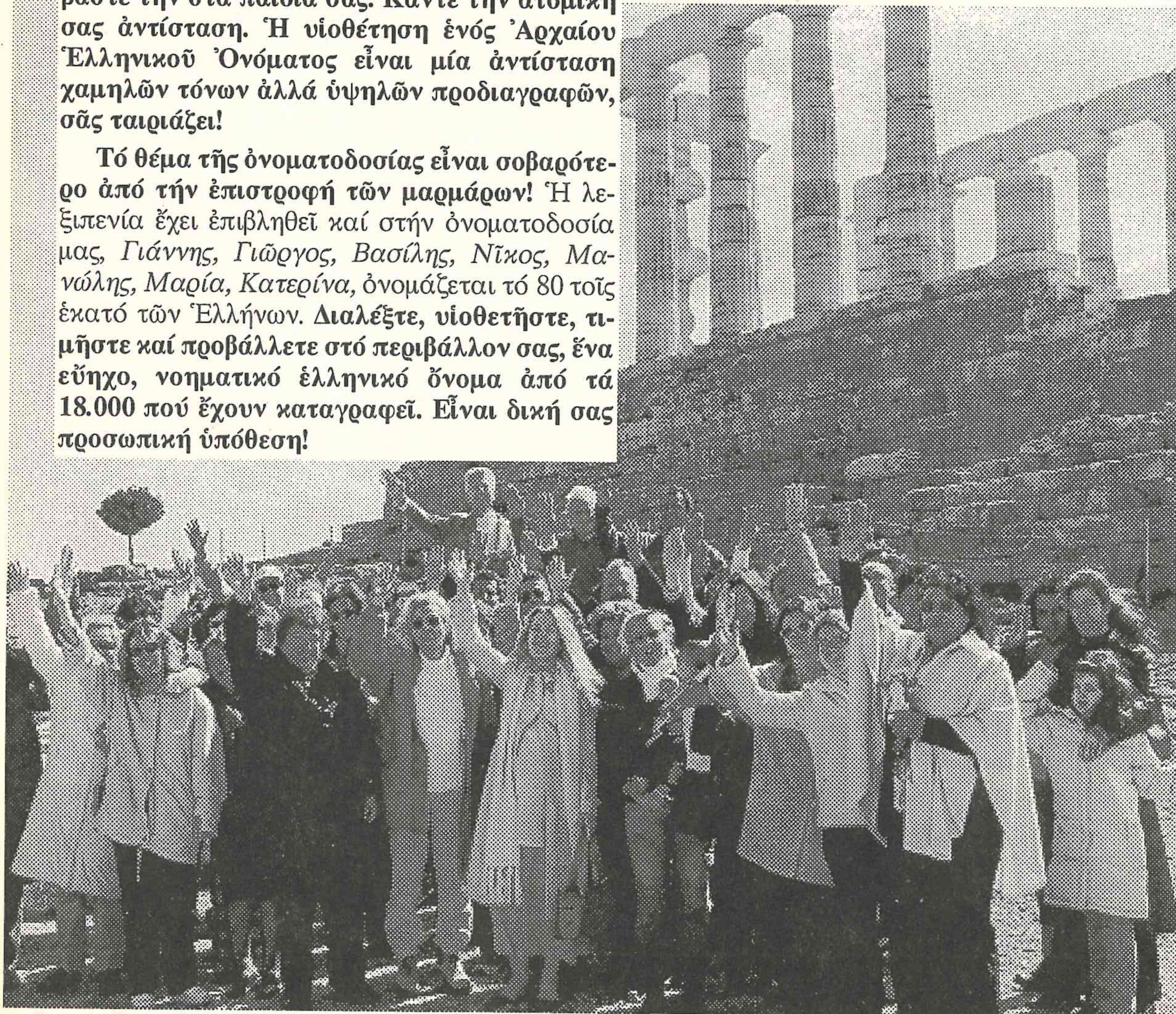
ΤΟ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΕΟΡΤΑΖΕΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ ΚΑΙ ΕΙΩΘΟΤΑ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ, ΙΣΗΜΕΡΙΕΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙ ΟΝΟΜΑΤΟΔΟΣΙΕΣ!

Καταγγέλλουμε δημόσια τήν συνεχιζόμενη τά τελευταῖα 1800 χρόνια, πολιτική μίσους καί φθορᾶς εἰς βάρος τῆς πανάρχαιας πατρώας κληρονομιᾶς τῶν Ἑλλήνων.

Σᾶς προτείνουμε νά υἱοθετήσετε καί νά προβάλλετε στό περιβάλλον σας ἕνα ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ. Κάντε ἕνα δῶρο στήν ὡριμότητά σας τό ἀξίζετε! Μέχρι σήμερα ἔχουν τολμήσει χιλιάδες συμπατριῶτες μας καί ἑλληνόψυχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ὀνοματοδοσία εἶναι μέρος τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιᾶς γι' αὐτό μᾶς ἀφορᾶ ἄμεσα. Πάρτε την στά χέρια σας καί μεταβιβάστε την στά παιδιά σας. Κάντε τήν ἀτομική σας ἀντίσταση. Ἡ υἱοθέτηση ἑνός Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Ὀνόματος εἶναι μία ἀντίσταση χαμηλῶν τόνων ἀλλά ὑψηλῶν προδιαγραφῶν, σᾶς ταιριάζει!

Τό θέμα τῆς ὀνοματοδοσίας εἶναι σοβαρότερο ἀπό τήν ἐπιστροφή τῶν μαρμάρων! Ἡ λεξιπενία ἔχει ἐπιβληθεῖ καί στήν ὀνοματοδοσία μας, *Γιάννης, Γιῶργος, Βασίλης, Νῖκος, Μανώλης, Μαρία, Κατερίνα*, ὀνομάζεται τό 80 τοῖς ἑκατό τῶν Ἑλλήνων. **Διαλέξτε, υἱοθετῆστε, τιμῆστε καί προβάλλετε στό περιβάλλον σας, ἕνα εὔηχο, νοηματικό ἑλληνικό ὄνομα ἀπό τά 18.000 πού ἔχουν καταγραφεῖ. Εἶναι δική σας προσωπική ὑπόθεση!**

ΑΣΤΡΑΙΑ - ΑΘΗΝΑΪΣ - ΑΙΑΚΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ - ΑΡΙΑΔΝΗ - ΔΑΕΙΡΑ
ΔΗΜΗΤΡΑ - ΔΙΑΓΟΡΑΣ ΔΙΩΝΗ
ΕΡΑΤΩ - ΕΥΡΥΝΟΜΗ - ΕΡΜΕΙΑΣ
ΕΚΤΩΡ - ΗΒΗ - ΗΩ - ΗΡΑΚΛΗΣ
ΗΦΑΙΣΤΙΩΝ - ΗΦΑΙΣΤΙΑ - ΙΑΣΩΝ
ΙΦΙΑΝΑΣΣΑ - ΛΗΤΩ - ΛΕΩΝΙΔΑΣ
ΜΥΡΤΩ - ΟΔΥΣΣΕΥΣ - ΟΡΦΕΥΣ
ΠΑΝΔΙΩΝ - ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ
ΠΡΟΚΛΟΣ - ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ
ΦΑΕΘΩΝ - ΥΑΚΙΝΘΟΣ

Η ΑΘΗΝΑ - ΥΓΙΕΙΑ ΣΤΟΝ ΙΕΡΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΤΙΜΑ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ.

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΟ 1991

Κέντρον Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας καί Τέχνης

Κωδικός 3762

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ.
Αριθμός Άδειας 4097

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1520/2000 Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ.

Μετά ἀπό ἑκατοντάδες χρόνια σιωπῆς,
Λόγοι Ἱεροί γιά τίς ἔνθεες Ἑλληνίδες Ψυχές!

ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

μέ τήν Ὀρφική Ὁμάδα τοῦ Ἰδεο-θέατρου: "Νέος Προμηθεύς"
στό Ἰδεοθέατρον Στουρνάρη 57, τηλ.: 210. 52. 37. 543

ISSN 1108-832800
03
9771108832008